Hannah Green

Nu ți-am promis niciodată o grădină de trandafiri

Traducere din limba engleză și postfață de

Nicolae Baltă

TREI

În colecția Romane Psy au apărut:

Emmanuel Carrère, *Adversarul*
Gérard Haddad, *Născut a doua oară, din tată psihanalist*
Hélène Duffau, *Trauma*
Jean-Pierre Gattégno, *Analiză mortală*
Leslie Kaplan, *Psihanalistul*
Marc Lévy, *Și dacă e adevărat...*
Marguerite Duras, *Durerea*
Marie Cardinal, *Cuvinte care eliberează*
Olivier Rolin, *Ultimul port*
Pascal Bruckner, *Căpcăunii anonimi*
Pascal Bruckner, *Hoții de frumusețe*
Pascal Bruckner, *Luni de fiere*
Thierry Bizot, *Paradisul derizoriu*
Mark Haddon, *O întâmplare ciudată cu un câine la miezul nopții*
Ion Vianu, *Paramnezii*
Pat Barker, *Dincolo de limită*
Luke Rhinehart, *Omul zar*
Pascal Bruckner, *Palatul chelfănelii*
Emmanuel Carrère, *Ora de schi*

1

Străbăteau în mijloc de toamnă ținutul rural, cu vegetație abundentă, trecând prin orașe vechi și cu un farmec vetust, ale căror străzi erau umbrite de coroanele copacilor ce își schimbau culoarea în ruginiu. Erau mai curând tăcuți. Dintre cei trei, tatăl arăta cel mai încordat. Din când în când, mai arunca un cuvânt, spărgând tăcerea persistentă, vorbind la întâmplare și spunând lucruri nepotrivite la care părea să nu aștepte răspuns. O dată o întrebă pe fată, privind-o în retrovizor:

— Știi, nu-i așa, că eram un prost când m-am însurat... un afurisit de prost care habar n-avea ce înseamnă să crești copii, ce înseamnă să fii tată?

Apărarea lui era pe jumătate un atac, dar fata nu răspunse nimic. Mama sugeră să se oprească să bea o cafea. Era de fapt o excursie de plăcere, spunea ea, pe care o făceau în toamna asta împreună cu încântătoarea lor fiică și cu atâtea lucruri frumoase de văzut.

Găsiră un local pe marginea șoselei și intrară. Fata coborî imediat din mașină și se îndreptă spre toaletele din spatele clădirii. În timp ce se îndepărta, capetele părin-

ţilor ei se întoarseră repede după ea, urmărind-o cu privirile. Apoi tatăl zise:

— E-n regulă.

— Să aşteptăm aici sau să intrăm? întrebă cu glas tare mama, însă vorbindu-şi sieşi.

Era cea mai analitică dintre ei doi, plănuind lucrurile dinainte — cum să se poarte şi ce să spună — şi soţul ei se lăsa condus de ea fiindcă era mai comod aşa şi de obicei avea dreptate. Acum, simţindu-se confuz şi însingurat, o lăsă să continue — plănuind şi imaginându-şi — fiindcă era felul ei de-a se reconforta. Era mai uşor pentru el să tacă.

— Dacă stăm în maşină, spunea ea, putem fi lângă ea dacă are nevoie de noi. Poate că dacă iese şi nu ne vede... Dar atunci ar părea că avem încredere în ea. Trebuie să simtă că avem încredere în ea...

Hotărâră să intre în restaurant, având grijă să fie foarte atenţi şi să se poarte vădit cât mai normal. Când se aşezară la o masă de lângă fereastră, o putură vedea întorcându-se, dând colţul clădirii şi îndreptându-se spre ei; încercară să se uite la ea ca la o străină, ca şi cum ar fi fost fiica altcuiva, căreia abia acum i-ar fi fost prezentaţi, o Deborah care nu era a lor. Studiară trupul graţios al adolescentei şi găsiră că arată bine, faţa îi era inteligentă şi expresivă, doar că expresia ei era întru câtva prea copilăroasă pentru cei şaisprezece ani.

Se obişnuiseră cu o oarecare precocitate aprigă a copilului lor, dar acum nu o mai puteau vedea în chipul familiar de care încercau să se convingă că s-ar putea înstrăina. Tatăl continuă să gândească: „Cum ar putea să aibă dreptate ceilalţi? E a noastră... pentru tot restul vieţii ei. Ei nu o cunosc. E o greşeală, o greşeală!"

Mama se observa pe sine în timp ce îşi observa fiica. „Pe faţa mea nu trebuie să se vadă nimic, absolut nimic... trebuie să arăt netulburată." Şi zâmbi.

Seara se opriră într-un orăşel şi mâncară la cel mai bun restaurant, într-un spirit de rebeliune şi aventură deoarece nu erau îmbrăcaţi potrivit pentru el. După cină se duseră la un film. Deborah părea încântată de felul în care îşi petrecuseră seara. Glumiră în tot timpul cinei şi al filmului şi după aceea, pornind mai departe prin întunericul regiunii rurale, vorbiră despre alte excursii pe care le făcuseră, felicitându-se reciproc pentru toate micile detalii amuzante pe care şi le aminteau din vacanţele trecute. Când se opriră la un motel pentru noapte, Deborah primi o cameră separată, alt privilegiu aparte despre care nimeni nu ştia, nici măcar părinţii care o iubeau, cât îi era de necesar.

Când rămaseră singuri în camera lor, Jacob şi Esther Blau se uitară unul la celălalt dindărătul măştilor pe care şi le puseseră, întrebându-se de ce nu şi le scoteau, acum că erau numai ei, ca să-şi poată trage răsuflarea, să se relaxeze, şi să găsească oarece linişte împreună. În camera de alături, după peretele subţire, o puteau auzi pe fiica lor dezbrăcându-se pentru culcare. Nici unul dintre ei nu recunoscu faţă de celălalt, nici măcar din priviri, că întreaga noapte aveau să stea la pândă după orice alt zgomot decât respiraţia ei în somn, un zgomot care ar putea însemna... pericol. O dată doar, înainte de-a se întinde în pat pentru veghea lor în întuneric, Jacob lăsă ca masca să i se fisureze şi şopti tare la urechea soţiei sale:

— De ce o ducem acolo?

— Fiindcă medicii au spus că trebuie să meargă, îi răspunse Esther tot în șoaptă, stând întinsă țeapănă pe spate și uitându-se la peretele tăcut.

— Medicii!

Jacob nu voise de la bun început să aibă de-a face cu ei.

— E un loc bun, spuse ea, vorbind cu bunăștiință ceva mai tare.

— Ei îi zic spital de boli mintale, dar e un loc, Es, unde-i închid pe oameni. Cum poate fi un loc bun pentru o fată... aproape un copil?

— O, Doamne, Jacob, spuse ea, ai uitat cât ne-a trebuit ca să luăm hotărârea asta? Dacă nu putem avea încredere în medici, atunci în cine să mai avem? Doctorul Lister ne-a spus că ăsta-i singurul ajutor pe care îl poate primi acum. Trebuie să încercăm!

Și își întoarse cu încăpățânare capul spre perete.

Bărbatul tăcea, cedându-i încă o dată; avea o replică mult mai promptă decât el. Își spuseră noapte bună și fiecare se prefăcu că doarme, stând nemișcat și respirând adânc pentru a-l păcăli pe celălalt, cu ochii arzând ațintiți în întuneric, la pândă.

De cealaltă parte a peretelui, Deborah era pe punctul de-a adormi. Împărăția Yr-ului avea un fel de regiune neutră numită Nivelul Patru. Apăruse doar accidental și nu putea fi atins printr-o formulă sau printr-un act de voință. La Nivelul Patru nu exista nici o emoție de îndurat, și nici vreun viitor sau trecut care să o chinuiască. Nu exista memorie sau vreo posesie de sine, nimic altceva decât fapte brute care veneau spontan când avea nevoie de ele și de care nu se lega nici un sentiment.

Acum, în pat, ajungând la Nivelul Patru, nu își făcea nici o grijă pentru viitor. Oamenii din camera de alături

se presupunea că sunt părinţii ei. Foarte bine. Dar aceasta era o parte a lumii de umbre care se destrăma, şi acum se aventura nestingherită într-alta, în care era lipsită de orice griji. Îndepărtându-se de lumea veche, se îndepărta totodată de meandrele Împărăţiei Yr-ului, de Adunarea Celorlalţi, de Cenzor şi de zeităţile Yr-ului. Se întoarse pe o parte şi se cufundă într-un somn adânc, lipsit de vise şi odihnitor.

Dimineaţa, cei trei porniră mai departe la drum. În timp ce maşina se îndepărta de motel şi ieşea pe şosea în ziua însorită, lui Deborah îi trecu prin minte că excursia ar putea să nu se mai termine niciodată şi că libertatea tihnită şi minunată pe care o simţea ar putea fi un dar din partea zeilor şi instanţelor îndeobşte extrem de exigente ale Yr-ului.

După câteva ceasuri de drum prin noi ţinuturi aurii şi împădurite şi prin străzi în care lumina soarelui alterna cu pete de umbră, mama întrebă:

— Unde trebuie să întoarcem, Jacob?

În Yr un glas urlă din adâncul Puţului: *Inocent! Inocent!*

Din libertate, Deborah Blau fu azvârlită ca un obuz în coliziunea celor două lumi, care, ca întotdeauna, era stranie, tăcută şi răscolitoare. În lumea în care trăia cea mai mare parte a timpului, soarele se despică pe cer, pământul erupse, trupul ei se făcu bucăţi, iar dinţii şi oasele se sparseră şi se mărunţiră. În locul celălalt, unde trăiau fantomele şi umbrele, o maşină coti pe o şosea lăturalnică şi înaintă pe un drum la capătul căruia se afla o clădire veche din cărămidă roşie. Era în stil victorian, întrucâtva părăginită şi împrejmuită de copaci. Avea un as-

pect foarte potrivit pentru o casă de nebuni. Când mașina opri în fața ei, Deborah era încă năucită de coliziune, și îi fu greu să coboare din mașină, să urce scările și să intre în clădire, unde se aflau medicii. Erau gratii la toate ferestrele. Deborah zâmbi ușor. Se potrivea perfect. Bun.

Când văzu gratiile, Jacob Blau păli. Față în față cu așa ceva, nu mai puteai să-ți spui că e o „casă de odihnă" sau un „sanatoriu". Adevărul era la fel de dur și de rece pentru el ca fierul. Esther încercă să-i trimită un gând: „Ar fi trebuit să ne așteptăm. De ce am fi surprinși?"

Așteptară, Esther Blau încercând să se arate veselă în acest timp. Lăsând deoparte gratiile de la ferestre, camera arăta ca o sală de așteptare obișnuită și Esther glumi pe seama vechimii revistelor de acolo. De la o oarecare distanță, de pe coridor se auzi scrâșnetul unei chei mari rotindu-se în broască și din nou Jacob înțepeni, gemând încetișor: „Nu se poate, nu mica noastră Debbie..." Nu văzu expresia necruțătoare ce se ivi brusc în privirea fiicei sale.

Medicul străbătu coridorul și se oțeli puțin înainte de-a intra în cameră. Era un bărbat îndesat și mătăhălos, care pătrunse grăbit în camera în care angoasa lor părea să plutească în aer, aproape palpabilă. Știa bine că era o clădire veche și un loc înspăimântător. Avea să încerce să o ia cât mai repede pe fată de acolo și să-i liniștească pe părinți îndeajuns de mult încât să poată să plece și să o lase acolo, simțind că au făcut ceea ce trebuie.

Uneori, în camera aceasta, în ultima clipă, părinții, soții, soțiile întorceau cu repulsie spatele cumplitei și înfricoșătoarei boli. Uneori chiar își luau înapoi rudele cu ochi goi pe care abia le aduseseră acolo. De vină era fri-

ca, sau părerile greșite destul de bine intenționate, sau — îi cântări încă o dată din priviri pe cei doi părinți — acel grăunte rătăcit de gelozie și mânie care nu îngăduia ca îndelungata continuitate a calvarului să fie întreruptă la o generație după a lor. Încercă să fie compătimitor, dar nu exagerat de mult, și în scurt timp putu să cheme o infirmieră care să o ducă pe fată în spital. Aceasta arăta ca victima unui șoc. Când fata dispăru pe coridor, medicul simți sfâșierea pe care plecarea ei le-o provoca părinților.

Medicul le făgădui că își vor putea lua rămas-bun de la ea înainte de a pleca înapoi spre casă și îi lăsă în seama secretarei căreia trebuiau să îi dea o serie de informații. Când îi văzu din nou, plecând după ce își luaseră rămas-bun, constată că și ei arătau acum ca niște oameni în stare de șoc, și își spuse laconic: șoc traumatic, provocat de amputarea de fiică.

Jacob Blau nu era un om care să se analizeze, sau care să-și evalueze retroactiv viața pentru a-i cântări și măsura calitatea. Uneori, își suspecta soția că este vorace, examinându-și pasiunile întruna, vorbind la nesfârșit. O parte a acestui sentiment se datora însă invidiei. Și el își iubea fiicele, deși nu le-o spusese niciodată; și el își dorise să aibă parte de confidențe, dar nu fusese niciodată în stare să-și deschidă inima; și, din această cauză, ele se feriseră să-și expună secretele. Fiica sa mai mare tocmai se despărțise de el, aproape cu nerăbdare, în locul acela sinistru cu zăvoare și gratii, dându-se înapoi și nelăsându-l să o sărute. Nu păruse să aibă nevoie de încurajare din partea lui, evitând aproape orice atingere. Jacob era un bărbat temperamental și acum simțea nevoia unei furii care să fie purificatoare, simplă și directă. De data

aceasta însă furia era atât de întrețesută cu milă, frică și dragoste, încât nu știa cum s-ar putea descătușa. Zăcea zvârcolindu-se și dospind înăuntrul lui, și atunci începu să simtă deșteptându-se treptat vechea sa durere ulceroasă.

2

O duseră pe Deborah într-o cămăruță simplu mobilată, unde o ținură sub supraveghere până când la dușuri nu mai rămase nimeni. Și acolo fu supravegheată de către o femeie care stătu placidă în sala plină de aburi, măsurând-o cu privirea în timp ce se ștergea. Deborah făcu scrupulos tot ce i se spusese, dar își ținu brațul stâng ușor întors spre sine, astfel încât să ascundă cele două răni, pe cale de-a se vindeca, de la încheietură. Supunându-se noii rutine, se întoarse în cameră și răspunse câtorva întrebări despre sine puse de către un medic sardonic care părea nemulțumit de ceea ce făcea. Era limpede că nu auzea vuietul din spatele ei.

În vidul Lumii Mijlocii în care se afla Deborah, stând între Yr și Acum, Adunarea începea să se trezească la viață. În curând aveau să îi arunce blesteme și batjocuri, făcând-o să nu mai audă nimic din nici una dintre lumi. Se împotrivea venirii lor în felul în care un copil care se așteaptă să fie pedepsit anticipează acest lucru lovind cu sălbăticie. Începu să îi spună medicului adevărul, răspunzându-i la unele dintre întrebările sale. N-aveau decât să o considere leneșă și mincinoasă. Rumoarea cres-

cu puţin şi putu să desluşească acum şi câteva cuvinte. Camera nu îi oferea nici o posibilitate de a-şi abate atenţia. Ca să nu fie înghiţită, nu exista decât Aici-ul, cu medicul acesta glacial şi bloc-notesul lui sau Yr-ul cu pajiştile lui aurii şi cu zeii săi. Yr avea însă şi regiunile lui de groază şi pierzanie, şi nu mai ştia la care dintre regatele sale avea acces. Se presupunea că medicii o vor ajuta în această privinţă.

Se uită la cel ce stătea în faţa ei, înghiţit treptat de tumultul strigătelor, şi zise:

— V-am răspuns cinstit la întrebările pe care mi le-aţi pus. Acum o să mă ajutaţi?

— Asta depinde de tine, răspunse el acru, după care îşi închise notesul şi ieşi.

Un specialist, râse Anterrabae, Zeul Veşnic Căzând.

Lasă-mă să vin cu tine, îl rugă ea, urmându-l din ce în ce mai jos, deoarece acesta cădea veşnic.

Vino, răspunse el. Părul lui, care era din foc, undui puţin în vântul căderii.

Ziua aceea şi următoarea şi le petrecu pe câmpiile Yr-ului, simple suprafeţe întinse de pământ unde ochiul era odihnit de nemărginirea spaţiului.

Deborah le era profund recunoscătoare Puterilor pentru această nespusă clemenţă. În lunile grele din urmă, în Yr fusese prea multă orbire, frig şi suferinţă. În prezent, ca şi cum ar fi fost supusă legilor lumii, imaginea ei se plimba, răspundea, întreba şi acţiona; ea, care nu mai era Deborah, ci o persoană purtând numele adecvat pentru un localnic al câmpiilor Yr-ului, cânta, dansa şi interpreta ritualurile în bătaia unui vânt care mângâia iarba înaltă.

Pentru Jacob şi Esther Blau, drumul spre casă s-a dovedit la fel de lung cum fusese şi cel spre spital. Deşi De-

borah nu mai era cu ei, libertatea de-a spune ceea ce își doreau cu adevărat să spună era mai limitată chiar decât înainte.

Esther simțea că o cunoaște pe Deborah mai bine decât soțul ei. Pentru ea, nu tentativa copilărească de sinucidere fusese cea care declanșase această serie de vizite la doctori și decizii. Stând în mașină lângă soțul ei, voia să îi spună că ea una era recunoscătoare pentru gestul prostesc și teatral al fiicei sale de a-și tăia încheietura mâinii. În acest fel, cel puțin suspiciunea latentă că există ceva nedefinit și cumplit de rău se materializase în ceva palpabil. Jumătatea de ceașcă de sânge de pe podeaua băii făcuse ca toate senzațiile nebuloase și temerile vagi pe care le încercau să capete substanță, și a doua zi Deborah se dusese la medic. Acum, voia să îi vorbească lui Jacob despre numeroasele lucruri pe care el nu le cunoștea, dar știa că nu poate să o facă fără să îl rănească. Se uită la el cum conducea, cu ochii ațintiți la drum și cu chipul încremenit.

— O s-o putem vizita peste o lună sau două, spuse ea.

Începură să ticluiască povestea pe care aveau să le-o spună cunoștințelor și acelora dintre rude care nu erau prea apropiate sau ale căror prejudecăți nu îngăduiau imixtiunea spitalelor de boli mintale în familie. Pentru ei, spitalul urma să fie o școală, și pentru Suzy, care auzise cuvântul „bolnav" de prea multe ori în ultima lună și fusese descumpănită mult prea des și profund încă înainte de aceasta, urma să fie vorba de ceva de genul anemiei sau oboselii și de o școală specială de convalescență. Lui Tati și lui Mami aveau să le spună că totul era bine... că era un fel de casă de odihnă. Ei știau deja de psihiatru și de recomandarea lui, dar înfățișarea locului

avea să fie modificată în spusele lor, iar strigătul ascuțit și pătrunzător pe care îl auziseră de la una dintre ferestrele cu gratii pe când plecau, și care îi făcuse să se înfioare și să strângă din dinți avea să fie trecut sub tăcere. Țipătul o făcuse pe Esther să se întrebe dacă nu cumva totuși greșeau la urma urmei; așa că trebuia să rămână zăvorât în inima ei precum Deborah în Locul Acela.

Doctorița Fried se ridică de la birou și se duse la fereastra care dădea spre clădirile aflate la distanță ale spitalului și spre o grădină mică situată chiar sub ea, dincolo de care se întindea parcul în care se plimbau pacienții. Se uită din nou la raportul pe care îl ținea în mână. Ponderea celor trei pagini era pusă în balanță cu conferințele pe care nu le va mai putea ține, cu articolele pe care va trebui să le neglijeze și cu îndrumarea doctorilor pe care va fi silită să o refuze dacă urma să accepte cazul acesta. Îi plăcea să lucreze cu pacienții. Însăși boala lor îi făcea să privească sănătatea așa cum puțini oameni „sănătoși" puteau. Ținuți deoparte de dragoste, de prietenie și de simpla comunicare, erau deseori însetați de acestea, cu o puritate a pasiunii pe care ea o găsea frumoasă.

Uneori, își zise cu tristețe, lumea e cu mult mai bolnavă decât cei internați în instituțiile sale. Și-o aminti pe Tilda, internată în spitalul din Germania, într-o vreme când Hitler se afla de cealaltă parte a zidurilor sale și nici măcar ea nu putea spune de care parte erau cei sănătoși. Ura ucigătoare a Tildei, legată strâns de pat, hrănită cu tuburi și drogată spre a fi domolită, încă mai putea să se estompeze îndeajuns de mult pentru a-i lăsa mintea limpede din când în când. Și-o aminti pe Tilda uitându-se în sus spre ea, zâmbind într-o parodie de politețe distin-

să din patul în care zăcea legată cobză şi spunând: „O, vă rog să intraţi, dragă doamnă doctor. Aţi venit la ţanc pentru ceaiul calmant al pacientului şi sfârşitul lumii."

Acum, nici Tilda, nici Hitler nu mai erau şi doctorilor mai tineri care ieşeau din facultate cu prea puţină experienţă de viaţă trebuia să li se spună tot mai multe lucruri. E oare cinstit să iei pacienţi particulari când orice ameliorare reală poate necesita ani de zile, şi când alte mii şi zeci de mii strigă, îţi scriu, îţi telefonează şi îţi cerşesc ajutorul? Râse, surprinzând în ea vanitatea despre care spusese o dată că este cel mai mare duşman al medicilor alături de boala pacienţilor. Dacă Dumnezeu îi primea pe oameni aşa cum veneau, atunci putea face şi ea la fel.

Se aşeză şi deschise dosarul.

BLAU, DEBORAH F. 16 ani. Spitalizări precedente: Nu.

DIAG. INIŢIAL: SCHIZOFRENIE.

1. *Testare*: Testele arată un nivel înalt (140–150) de inteligenţă, dar cu funcţiile perturbate de boală. Multe întrebări greşit interpretate şi excesiv personalizate. Reacţie în întregime subiectivă la interviu şi testare. Testele de personalitate arată o structură schizofrenică tipică cu componente compulsive şi masochiste.
2. *Interviu (Iniţial)*: La internare pacienta s-a arătat bine orientată şi logică în gândire, dar pe măsura desfăşurării interviului, logica a început să se destrame şi la orice afirmaţie care putea fi interpretată drept contrazicere sau critică a manifestat o anxietate extremă. A făcut tot ce a putut pentru a-şi impresiona interlocutorul cu isteţimea ei, folosind-o ca pe o armă formidabilă. În trei rânduri a râs fără

rost: o dată când a susținut că internarea a fost provocată de o tentativă de sinucidere și de două ori ca urmare a întrebărilor legate de data în care suntem. Pe măsură ce interviul continua, atitudinea ei s-a schimbat și pacienta a început să vorbească tare, pomenind la întâmplare de evenimente din viața ei despre care credea că reprezintă cauza bolii. A menționat o operație la vârsta de cinci ani, ale cărei efecte au fost traumatice, o guvernantă severă etc. Incidentele erau fără legătură între ele și nu manifestau nici un tipar. Deodată, în timp ce relata un incident, pacienta a sărit și a întrebat acuzator: „V-am răspuns cinstit la tot ce m-ați întrebat — acum o să mă ajutați?" S-a considerat preferabil să se pună capăt interviului.

3. *Familia*: Născută la Chicago, Illinois, în octombrie 1932. Alăptată la sân 8 luni. O soră, Susan, născută în 1937. Tatăl, Jacob Blau, contabil a cărui familie a emigrat din Polonia în 1913. Naștere normală. La vârsta de 5 ani pacienta a suferit două operații pentru înlăturarea unei tumori uretrale. Situația financiară dificilă a determinat familia să se mute la părinții soției, în suburbiile Chicagoului. Situația s-a ameliorat, dar tatăl s-a îmbolnăvit de ulcer și hipertensiune. În 1942 războiul a determinat mutarea la oraș. Pacienta s-a adaptat prost și a fost batjocorită de colegele de școală. Pubertate normală din punct de vedere fiziologic, dar la vârsta de 16 ani pacienta a făcut o tentativă de sinucidere. Există un îndelungat istoric ipohondric, dar cu excepția tumorii sănătatea fizică a fost bună.

Întoarse pagina și aruncă o privire la diferitele măsurători statistice ale factorilor de personalitate și la rezultatele testelor. Nu mai avusese niciodată o pacientă atât de tânără. Lăsând la o parte orice considerente despre persoana în sine, ar fi interesant să vadă dacă cineva cu

o experiență atât de redusă de viață poate beneficia de terapie și dacă va fi mai ușor sau mai greu de lucrat cu ea.

În cele din urmă, vârsta fetei fu cea care îi determină opțiunea, și făcu ca importanța raportului să fie mai mare decât angajamentul de-a participa la întâlnirea medicilor și de-a scrie articolele făgăduite.

„*Aber wenn wir*... Dacă reușim... murmură ea, silindu-se să renunțe la limba ei maternă, mai are atâția ani frumoși în față..."

Se uită din nou la raport și la cifre. Un asemenea raport o determinase cândva să facă o remarcă față de psihologul spitalului:

— Trebuie să creăm într-o bună zi un test care să ne arate unde anume se află *sănătatea,* nu numai boala.

Psihologul îi răspunsese că prin intermediul hipnozei și al substanțelor de felul ametilului și pentotalului, o asemenea informație ar putea fi obținută mult mai ușor.

— Nu cred, răspunsese doctorul Fried. Vitalitatea *ascunsă* este un secret prea adânc. În ultimă instanță însă... în ultimă instanță este singurul nostru aliat.

3

Pentru o vreme — cât anume după etaloanele Pământului Deborah nu știa — a fost liniște. Lumea emisese puține pretenții, astfel încât se părea încă o dată că presiunile acesteia fuseseră cauza apariției unui asemenea chin în Yr. Uneori era în stare să vadă „realitatea" privind din Yr ca și cum granița dintre ele ar fi fost doar un văl. În asemenea ocazii, numele ei devenea Ianusa, deoarece se simțea ca un Ianus cu două fețe — cu câte o față în fiecare dintre lumi. Prima problemă la școală fusese provocată de faptul că lăsase să-i scape acest nume. Trăise după Calendarul Secret (Yr nu măsura timpul la fel ca lumea) și se întorsese la Calendarul Greu în mijlocul unei zile și, având simțământul acela minunat și omniscient de schimbare, scrisese în partea de sus a unei lucrări: ACUM IANUSA. Învățătorul întrebase:

— Deborah, ce ai scris aici? Ce înseamnă cuvântul ăsta, Ianusa?

Și, în timp ce învățătorul stătea lângă banca ei, o teroare de coșmar trezindu-se la viață cuprinsese sala de clasă scăldată în lumina normală a zilei. Deborah se ui-

tase în jur şi descoperise că nu mai putea vedea decât în contururi, cenuşiu pe cenuşiu, şi fără adâncime, ci plate, ca într-o fotografie. Însemnarea de pe hârtie era emblema revenirii de la timpul Yr-ului la cel al Pământului, dar, fiind surprinsă pe când se afla încă în tranziţie, trebuia să răspundă pentru amândouă. Un asemenea răspuns ar fi reprezentat dezvăluirea unei orori — o oroare din care s-ar fi trezit în mod raţional; astfel încât minţise şi disimulase, cu inima spărgându-i pieptul. O asemenea primejdie nu mai putea fi îngăduită, aşa că în noaptea aceea întreaga Mare Adunare venise buluc în Lumea de Mijloc: zei şi demoni din Yr şi umbre de pe Pământ, şi puseseră peste regatul lor un Cenzor care să stea între cuvintele lui Deborah şi faptele ei şi care să păstreze taina existenţei Yr-ului.

De-a lungul anilor puterea Cenzorului crescuse din ce în ce mai mult şi după o vreme îşi impusese de la sine prezenţa în ambele lumi, astfel încât uneori nu îi scăpa nici o vorbă şi nici un gest. Un singur nume secret şoptit, un singur semn scris, o singură geană de lumină puteau să provoace intruziunea în locul tainic şi să o distrugă pe Deborah laolaltă cu ambele lumi.

Pe Pământ, viaţa din spital mergea mai departe. Deborah lucra la atelierul de artizanat, recunoscătoare pentru faptul că lumea îşi avea şi ea locurile unde te puteai ascunde. Învăţă să împletească coşuri, acceptând instructajul în felul ei acerb şi lipsit de răbdare. Ştia că nici una dintre lucrătoare nu o plăcea. Nimeni nu o plăcuse vreodată. În secţie, o fată trupeşă o rugase cu o zi în urmă să joace tenis cu ea şi şocul pe care i-l provocase acest fapt răzbătuse până la ultimul nivel inferior al Yr-ului. Îl văzu din nou pe medicul cu stilou de câteva ori şi află că era „şeful secţiei" şi că el era cel ce hotăra acordarea

„privilegiilor" — similare cu niște pași spre lumea normală — de-a te ridica din pat și de-a ieși pe secție, de-a merge la cină, la plimbare în parc, apoi de-a ieși din spital și de-a merge la film sau la magazin. Fiecare era un privilegiu și avea o anumită conotație de autorizare ce părea să fie exprimată în distanțe. Lui Deborah îi dădu permisiunea de-a se plimba nestingherită în parc, dar nu și afară. Deborah îi spuse fetei celei grase, al cărei nume era Carla:

— Ei bine, sunt sănătoasă de o sută de metri pătrați.

Din moment ce existau măsuri de felul orei de muncă și a anilor-lumină, cu siguranță că exista și metrul pătrat de sănătate.

— Nu-ți face griji, spuse Carla. O să primești în curând mai multe privilegii. Dacă lucrezi din greu cu medicul tău, or să fie ceva mai puțin severi cu tine. Mă întreb doar cât va trebui să stau aici. Sunt deja trei luni.

Se gândiră amândouă la femeile de la capătul celălalt al secției. Toate se aflau în spital de peste doi ani.

— A plecat cineva de aici? întrebă Deborah. Vreau să spun, s-a vindecat cineva și a plecat?

— Nu știu, spuse Carla.

Întrebară o infirmieră.

— Nu știu, răspunse ea, nu sunt aici de așa de mult timp.

Se auzi un geamăt scos de Lactamaeon, zeul cel negru, și un râs batjocoritor din partea Adunării, care era alcătuită din imaginile îngrămădite laolaltă ale tuturor profesorilor și rudelor și colegelor de școală formând pe vecie un tribunal secret care o judeca, potopind-o la nesfârșit cu blestemele sale.

Pentru totdeauna, fată nebună! Pentru totdeauna, fată trândavă!

borah [illegible]

— E [illegible]

speriată da[illegible] lips[illegible] [illegible]oarece [illegible]u-

Făcea parte dintr-[illegible]

aici practica în psihiatri[illegible] [illegible]mier[illegible] se mişca în casă, zicându-şi: „E năucită de negura de ne[illegible] la cunoş-am umplut camera."

— Hai să mergem, spuse fata. Doctoriţa are să t[illegible] acum. E unul dintre şefii de aici şi totodată un medic [illegible]lebru, aşa că trebuie să ne grăbim, domnişoară Blau.

— Dacă-i aşa de bună, o să mă pun la ţol festiv, replică Deborah, şi observă cum ochii tinerei se cască de surpriză şi cum aceasta se străduia să-şi stăpânească expresia de dezaprobare de pe faţă. Probabil că i se spusese să nu lase să se vadă nimic de felul unui sentiment puternic precum furia, frica sau amuzamentul.

— Chiar că ar trebui să fii recunoscătoare, spuse eleva. Eşti foarte norocoasă fie şi numai pentru că te vede.

— Cunoscută şi iubită de toţi nebunii din lumea întreagă, spuse Deborah. Haidem.

Infirmiera descuie uşa secţiei şi apoi pe cea a scărilor, şi coborâră la etajul de dedesubt, care era deschis, apoi ieşiră în spatele clădirii. Infirmiera arătă spre o casă albă cu obloane verzi — o casă de genul celor întâlnite într-un orăşel cu străzi străjuite de stejari — aflată în chip ciudat în parcul spitalului. Se opriră la uşa din faţă şi infirmiera sună. După o vreme, uşa fu deschisă de o femeie scundă şi rotofeie, cu părul cărunt.

— Suntem de la Internări. Ea e, spuse infirmiera.

— Puteţi să vă întoarceţi peste o oră? întrebă femeia măruntă, adresându-i-se elevei-infirmiere.

— Mi s-a spus să aştept.

„privilegiilor" — similare cu niște pași spre lumea nor-
mală — de-a te ridica din pat și de-a ieși pe secție, dul înce-
merge la cină, la plimbare în parc, apoi de-a ieși din *Pândeș-*
tal și de-a merge la film sau la magazimenajeră făcu semn
privilegiu și avea o anumită conotați
părea să fie exprinoță în distanțea Deborah, încercând să
permisiunea juxtapunerea rapidă a pereților și ușilor.
și afară. Eu sunt doctorița, spuse femeia. Credeam că știi.
era Carl doctorița Fried.

Anterrabae râse, căzând și iar căzând în bezna lui: *Ce mai deghizare!* Iar Cenzorul mârâi: *Ai grijă... ai grijă.*

Intrară într-o cameră însorită și Menajera-Doctoriță-Celebră se întoarse spre ea, spunându-i:

— Ia loc. Fă-te comodă.

Atunci simți o oboseală nespusă și apoi, când doctorița zise: „Ai ceva să-mi spui?", un val de furie, care o făcu să se ridice la iuțeală și să spună, adresându-se ei și deopotrivă Yr-ului, Adunării și Cenzorului:

— E-n regulă — tu o să-mi pui întrebări și eu o să-ți răspund, și tu o să-mi rezolvi „simptomele" și o să mă trimiți acasă... *și eu cu ce-o să mai rămân atunci?*

Doctorița spuse liniștită:

— Dacă n-ai vrea să renunți la ele, nu mi-ai spune asta.

Deborah simți cum frica o cuprinde ca un laț.

— Haide, stai jos. Nu trebuie să renunți la nimic până nu ești gata s-o faci, și atunci vei avea ce pune în loc.

Deborah se așeză, în timp ce Cenzorul spuse în yriană: *Ascultă, Pasăre-Unu; sunt prea multe măsuțe aici. Mesele nu au cum să se ferească de stângăcia ta.*

— Știi de ce ești aici? întrebă doctorița.

o listă ış
că, grasă,
mincinoasă. Catego ecât oarece rău-
să, dureri închipuite
deri nereale de auz, răni mieroase mişca în ca-
făcute, şi ipohondrie răuvoitoare; b) proastă lă să cunoş-
menţionat şi faptul de-a fi neprietenoasă?... Deci,
tul de-a fi neprietenoasă.

În tăcerea tulburată doar de firele de praf plutind în fâşiile de soare, Deborah îşi zise că era poate prima dată când vorbise despre ceea ce simţea cu adevărat. Dacă aşa stăteau lucrurile, atunci asta era, şi avea să iasă din biroul acesta ştiind că măcar îşi exprimase oboseala şi dezgustul faţă de întreaga lume întunecată şi veşnic chinuitoare.

Doctoriţa spuse doar:

— Ei bine, pare o listă în toată regula. Unele nu cred să fie chiar aşa, dar avem aici o treabă de făcut.

— Să mă faci prietenoasă şi dulce şi plăcută şi fericită prin minciunile pe care le spun?

— Să te ajut să te vindeci.

— Să reduci la tăcere văicărelile.

— Să le pun capăt, dacă sunt rezultatul unei perturbări a senzaţiilor tale.

Laţul se strânse. Frica năvălea sălbatic în Deborah, preschimbând tot ce vedea în cenuşiu.

— Spui exact ce spun şi ceilalţi... plângeri prefăcute despre boli inexistente.

— Eu cred că am spus că eşti într-adevăr foarte bolnavă.

— Ca toţi ceilalţi de aici?

„privilegiilor" — similare cu niște pași spre lumea nor ,ro-
mală — de-a te ridica din pat și de-a ieși pe secție u}roazei.
merge la cină, la plimbare în parc, apoi de-a ieși d ceea ce se
tal și de-a merge la film sau la magam,punsul este da. Cred
privilegiu și avea o anumită conota acă pui umărul la trea-
părea să fie exprim dă în distanțe pună și el umărul la trea-
permisiunea că poți să ajungi să te simți mai bine.
și afară. pusese cât se poate de direct. În ciuda groazei le-
era Car de cuvântul „nebun", ținut sub obroc și mereu oco-
lit, cuvântul nerostit la care Deborah se gândea acum, din cuvintele doctoriței venea o lumină care se răsfrângea asupra multor locuri din trecut: casa și școala și toate cabinetele medicale răsunând de acuzația plină de veselie: „Nu Ai Nimic." Deborah știuse de ani și ani de zile că era ceva mai mult decât o problemă lipsită de importanță — era ceva grav și serios, mai mult chiar decât ar fi putut indica episoadele de orbire, de durere intensă, de șchiopătare, teroare și amnezie desăvârșită. Toți spuseseră mereu: „Nu ai nimic, trebuie doar să vrei..." Era măcar o răzbunare pentru toată mânia pe care o resimțise în acele cabinete.

Doctorița spuse:

— La ce te gândești? Văd că fața ta este ceva mai relaxată.

— Mă gândesc la diferența dintre un delict și o crimă.

— Cum așa?

— Inculpatul pledează vinovat la acuzația de-a nu suferi de tot felul de chestii acute și acceptă verdictul de vinovat de-a fi țicnit de gradul unu.

— Poate de gradul doi, spuse doctorița, zâmbind ușor. Nu cu totul intenționat și nici întru totul cu premeditare rău-intenționată.

singuri ș
râte din st
ționată, aceasta, dar ... deoarece r... u-
tate.

Deborah își dădu sea... ...miera se mișca în camera alăturată, ca și cum ar fi vrut să le aducă la cunoștință că ora trecuse.

Doctorița spuse:

— Dacă ești de acord, vom stabili o nouă întâlnire și vom începe să discutăm, deoarece cred că noi două, dacă o să ne străduim ca mânate de draci, îi putem veni de hac chestiei ăsteia. În primul rând, vreau să înțelegi bine că n-o să-ți elimin simptomele sau boala dacă tu n-o să vrei.

Deborah se abținu de la un angajament ferm, dar își îngădui o expresie a feței care însemna un „da" foarte rezervat, pe care doctorița o remarcă. Ieșiră din birou, Deborah străduindu-se asiduu să se poarte ca și cum s-ar fi aflat în altă parte, arătând ostentativ că nu are nici o legătură cu locul și persoana de față.

— Mâine la aceeași oră, spuse doctorița adresându-se infirmierei și pacientei deopotrivă.

— Nu are cum să te înțeleagă, spuse Deborah. Caron vorbește greaca.

Doctorița Fried râse, pentru ca apoi chipul să îi devină grav.

— Sper să te pot ajuta să vezi cândva lumea asta altfel decât ca pe un iad stygian.

Porniră înapoi spre spital, și Caron, cu bonetă albă pe cap și cu uniformă în dungi, călăuzi înapoi spre secția zăvorâtă spiritul deplasat. Doctorița Fried le privi îndreptându-se spre clădirea masivă și își zise că undeva

„privilegiilor" — similare cu niște pași spre lumea nor-[illegible]eva mală — de-a te ridica din pat și de-a ieși pe secție, [illegible]ăcea o merge la cină [illegible]a plimbare în parc, apoi de-a ieși [illegible]zbătuse în [illegible]lm sau la magazi[illegible] pe față când realitatea bolii fusese [illegible]umită conotați[illegible] și mai presus de toate în „tentativa de [illegible] distanțe [illegible]e fusese strigătul de ajutor al unui mut și declarația, îndrăzneață și dramatică, specifică adolescenților și bolnavilor care încă mai luptă, că jocul se terminase și mascarada luase sfârșit. Realitatea bolii ei mintale era dezvăluită acum, dar boala însăși avea încă rădăcini tot atât de adânc ascunse precum miezul incandescent al unui vulcan ai cărui versanți sunt ascunși de verdele pădurii. Undeva, chiar sub vulcanul însuși, se afla germenul îngropat al voinței și al puterii. Doctorița Fried oftă și se întoarse la lucru.

— De data aceasta... de data aceasta să îl provoc pot doar, oftă ea, revenind într-o clipă de neatenție la gramatica limbii ei materne.

4

Suzy Blau primi versiunea școlii de convalescență cât se poate de bine, și când Esther vorbi cu părinții ei, încercă să camufleze spitalul într-o casă de odihnă. Aceștia nu se lăsară păcăliți și erau supărați.

— Nu are nimic la cap! Fata asta e isteață foc, spuse Tati. (Era cel mai mare compliment din partea lui.) Doar că în familia asta mintea a sărit peste o generație și a nimerit la ea. E leită mie, sânge din sângele meu. Să vă ia naiba pe toți! mai spuse și ieși din cameră.

În zilele următoare, Esther încercă să le câștige sprijinul în privința hotărârii pe care o luaseră, dar numai atunci când Claude, fratele ei mai mare, și Natalie, sora ei — copiii preferați ai familiei — admiseră față de Tati și Mami că putea fi vorba de o necesitate reală, bătrânul se mai îmblânzi puțin, deoarece Deborah era nepoata lui preferată.

Acasă, Jacob era tăcut, dar nu se simțea deloc împăcat cu ceea ce el și Esther făcuseră. Se duseră din nou, de două ori, la doctorul Lister, și Jacob îl ascultă cu atenție, încercând să se încurajeze cu convingerea că făcuseră ceea ce trebuia. Confruntat cu întrebări directe, era ne-

voit să fie de acord, și toate faptele încercau să îl facă să spună „da", dar era de ajuns să cedeze simțămintelor sale fie și pentru o clipă ca să fie din nou cuprins de temeri. Când se certa cu Esther, lucrul cel mai important rămânea nerostit, creând o atmosferă persistentă de ranchiună mocnită și învinuire.

La sfârșitul primei luni sosi o scrisoare de la spital, descriind în linii mari existența lui Deborah de acolo. Se „adaptase bine" la programul spitalului și la personalul acestuia, începuse terapia și putea să se plimbe prin parc. Esther extrase din această scrisoare evazivă fiecare fărâmă de speranță, recitind-o întruna cuvânt cu cuvânt, amplificând fiecare semn pozitiv și răsucind observațiile pe toate părțile pentru a le face să fie cât mai încurajatoare.

Se strădui totodată să influențeze simțămintele lui Jacob și ale lui Tati, repetându-și argumentațiile în fața oglinzii. Era convinsă că Tati știa cumva în sinea lui că hotărârea nu fusese greșită și că supărarea provocată de internarea lui Deborah era doar o manifestare a mândriei lui rănite. Esther știa că dominatorul, impetuosul, neobositul și strălucitul ei tată imigrant dădea acum anumite semne de îmblânzire; doar limbajul îi era la fel de brutal ca întotdeauna. Uneori i se părea chiar că, o dată cu apogeul bolii lui Deborah, tot rostul și scopul vieților lor suferise o examinare forțată. Într-o noapte îl întrebă brusc pe Jacob:

— Care e partea noastră de vină în tot ce s-a întâmplat? Ce greșeli cumplite am făcut?

— De unde să știu eu? răspunse el. Dacă aș fi știut, le-aș mai făcut? Pare să fi avut o viață bună... o viață foarte bună. Acum ei spun că nu a fost așa. Am iubit-o și am îngrijit-o cât am putut de bine. Nu a fost niciodată amenințată de frig sau de foame...

Şi atunci Esther îşi aminti că şi Jacob avusese un trecut de imigrant şi că suferise de frig, foame şi înstrăinare. Cu câtă tărie trebuie că jurase să îşi ferească copiii de asemenea ameninţări! Îşi puse mâna pe umărul său, cu un gest de tandreţe, dar el se retrase imperceptibil.

— Mai era nevoie şi de altceva, Esther? Mai trebuia şi altceva?

Nu ştiu ce să îi răspundă, dar a doua zi scrise la spital, întrebând când puteau să îi facă o vizită lui Deborah şi să se întâlnească cu doctoriţa.

Jacob era bucuros de scrisoare şi aşteptă cu nerăbdare răspunsul, uitându-se zilnic în cutia poştală, dar Tati se mulţumi să mârâie:

— Ce crezi că or să facă — or să-ţi spună că s-au înşelat? Lumea e plină de imbecili. De ce n-ar fi şi locul ăla?

— Prostii! se răsti Jacob, replicându-i socrului său mai furios decât o făcuse vreodată. Medicii au şi ei etica lor. Dacă descoperă că s-au înşelat, or să ne lase să o luăm imediat acasă.

Esther îşi dădu seama că el tot mai aştepta ca diagnosticul să fie dezminţit, ca minunea să se întâmple, ca uşile zăvorâte să se dea în lături, ca filmul ultimilor ani de viaţă să fie dat înapoi şi ca toţi să poată râde de felul grotesc în care mergea viaţa — înapoi, înapoi până ce totul avea să fie netrăit şi şters. Îl compătimi brusc pe Jacob, dar nu putea să îl lase să creadă în continuare că acesta era motivul pentru care voia să meargă în vizită la spital.

— Voiam să le spun medicilor, să-i întreb — în fine, vieţile noastre au suferit tot felul de schimbări... şi se poate ca Deborah să nici nu ştie de lucrurile care ne-au silit să facem ceea ce am făcut. Situaţia a fost de aşa na-

tură, încât toată bunăvoința noastră nu putea schimba nimic.

— Viețile noastre au fost simple. Au fost bune. Au fost demne.

Spuse acestea fiind întru totul convins de ceea ce spune, și Esther își dădu seama că afirmațiile ei se răsfrângeau întru câtva și asupra lui și a relațiilor ei cu el, atât de dinainte, cât și de după căsătorie, când ea ar fi trebuit să-și schimbe prioritățile și nu o făcuse. Nu mai suporta să îl rănească acum. Oricum, nu mai avea nici un rost; conflictul era în cea mai mare parte de domeniul trecutului. Pentru oricine în afară de Deborah era un drum înfundat, și cine putea ști ce anume era pentru ea?

Cu toate acestea, uneori, în primele luni au fost și perioade de liniște, ba chiar de fericire. Suzy, rămasă singură în casă, începu să se emancipeze, și Jacob își dădu seama, chiar dacă nega acest lucru, că înainte de plecarea lui Deborah la spital umblase multă vreme în vârful picioarelor, ferindu-se, înspăimântat de ceva nenumit.

Într-o zi, niște colege de școală de-ale lui Suzy năvăliră în casă, râzând și glumind, și Esther, sub impulsul momentului, le invită pe toate la cină. Suzy străluci de bucurie și, după ce plecară, Jacob spuse binevoitor:

— Copiii ăștia caraghioși! Am fost și noi la fel vreodată? Doamne, ai văzut-o pe aia micuță cu șapcă?!

Râse și, surprins de propria-i veselie, spuse:

— Dumnezeule, ce-am mai râs în seara asta! De când nu m-am mai distrat oare așa? și adăugă apoi: A trecut chiar atâta vreme? Ani de zile?

— Da, răspunse ea, chiar atâta vreme.

— Atunci poate că e adevărat că era... nefericită, spuse el, gândindu-se la Deborah.

— Bolnavă, spuse Esther.

— Nefericită! strigă Jacob şi ieşi din cameră; se întoarse după câteva minute.

— Nefericită, şi atât! adăugă el.

— Părinţii tăi au scris că vor să vină în vizită, spuse doctoriţa Fried.

Stătea de cealaltă parte a grilajului de fier ca al unui castel de secol doisprezece pe care Deborah îl descoperea uneori între ele. Grilajul fusese ridicat de data aceasta, invizibil, dar când doctoriţa pomenise de părinţii ei şi de vizită, Deborah auzi brusc scrâşnetul greu, şi grilajul căzu între ele cu o bufnitură metalică.

— Ce s-a întâmplat? întrebă doctoriţa, neauzind bufnitura, dar percepându-i efectul.

— Nu pot să te văd şi să te aud cu adevărat, spuse Deborah. Eşti în spatele porţii.

— Iarăşi poarta ta medievală. Ştii, chestiile astea au şi nişte uşi. De ce nu deschizi una?

— E şi ea zăvorâtă.

Doctoriţa se uită la scrumiera de pe birou.

— Ei bine, constructorii ăştia de porţi probabil că nu erau prea deştepţi, fiindcă altfel nu le-ar fi făcut cu nişte uşi laterale care apoi să nu se poată deschide.

Deborah se simţea contrariată când doctoriţa îi lua faptele personale, le manevra şi le interpreta în propriul ei folos. Gratiile se îndeseau în faţa doctoriţei. Glasul ei domol, cu accent, se auzea tot mai slab din spatele peretelui de metal. Ultimele cuvinte auzite au fost:

— Vrei să vină?

— O vreau pe mama, spuse Deborah, dar pe el nu. Nu vreau ca el să vină în vizită.

Propriile ei cuvinte o surprinseră. Ştia că erau sincere, şi cumva importante, dar nu ştia de ce. Ani de zile,

cuvintele îi ieşiseră din gură fără ca mintea ei să-şi fi amintit că le-a poruncit să iasă. Uneori doar simţea ceva în treacăt, şi sentimentul ar fi putut căpăta glas, dar logica din spatele său, prin care lumea ar fi putut fi convinsă, rămânea mută, încât astfel îşi pierduse încrederea în propriile ei dorinţe. Acest fapt o făcu să şi le susţină pe toate cu atât mai orbeşte. Ştia că o parte din simţământul de acum era încântarea dată de puterea de-a răsplăti şi pedepsi. Dragostea tatălui ei pentru ea fusese arma ei împotriva lui, dar avea conştiinţa, chiar dacă greu de exprimat, că mila şi dragostea aceasta erau primejdioase acum pentru ea. Ştia că spitalul era un lucru bun pentru ea. Mai ştia şi că nu putea argumenta ceea ce ştia, că nu ar putea explica de ce acesta era cu adevărat locul potrivit pentru ea. Luând în considerare propria ei muţenie şi elocvenţa zăvoarelor şi a gratiilor, Jacob ar putea fi copleşit de groaza şi tristeţea pe care le văzuse în ochii părinţilor ei când veniseră prima oară cu ea aici şi ar putea hotărî să pună capăt acestei „întemniţări". Femeile de la „D" continuau să vocifereze şi să zbiere, şi una dintre ele ar putea face ca balanţa să se încline în partea greşită. Deborah ştia toate acestea, dar nu le putea exprima. În acelaşi timp, ele constituiau senzaţia puterii sale.

Văzu gura doctoriţei mişcându-se şi îşi închipui că o potopea cu întrebări şi acuzaţii. Începu să cadă împreună cu Anterrabae, prin întunecimea sa întretăiată de flăcări, în Yr. De data aceasta căderea dură mult. Vreme îndelungată fu un întuneric total, urmat de un cenuşiu atotcuprinzător, văzut doar în fâşii întinse peste ochi. Locul îi era familiar: era Puţul. Aici zeii gemeau şi ţipau, dar până şi ei erau neinteligibili. Răzbăteau şi sunete omeneşti, dar erau lipsite de orice înţeles. Lumea se in-

filtra şi ea aici, dar era o lume sfărâmată şi de nerecunoscut.

O dată, în trecut, în timp ce se afla în Puţ, se opărise fiindcă, deşi văzuse cuptorul şi apa fiartă, scopul şi forma lor nu avuseseră nici un înţeles. Înţelesul însuşi devenea irelevant. Şi, desigur, în Puţ nu exista deloc frică, deoarece frica nu avea nici ea vreun înţeles. Uneori i se întâmpla chiar să uite limba engleză.

Oroarea Puţului consta în ieşirea din el, o dată cu revenirea voinţei, a afecţiunii şi a sentimentului necesităţii existenţei unui înţeles înainte chiar de revenirea înţelesului însuşi. Fusese o zi (tot la şcoală) când ieşise din Puţ în timp ce un profesor arăta un cuvânt din manualul ei, întrebând:

— Ce e ăsta... ce e cuvântul ăsta?

Încercase cu disperare să facă din suprafaţa albă şi din liniile şi curbele negre ceva inteligibil. Zadarnic. Avusese nevoie şi de ultimul strop de putere pentru a-şi aminti îndeajuns de multă engleză ca să întrebe:

— Ce?

Profesorul se supărase. Voia să facă pe deşteapta?

— Ce înseamnă cuvântul ăsta?

Nimic. Fusese incapabilă să extragă fie şi o fărâmă de realitate din liniile şi petele de pe suprafaţa albă. Cineva râsese în spate şi profesorul, părând că se teme să nu-şi compromită autoritatea, plecă de lângă Deborah şi dispăru în negura cenuşie. Prezentul deveni inexistent; lumea, inexistentă.

Acum, în biroul doctoriţei Fried, groaza ieşirii încă nu începuse. Deborah era tot în adâncul Puţului şi încă nu avea nici o importanţă dacă exista limbaj sau înţeles sau chiar lumină.

Esther Blau rupse grăbită plicul și, citind scrisoarea, fu mai întâi zăpăcită, iar apoi enervată.

— Zice că vrea să vin eu, dar i-a spus doctoriței că de data asta vrea să vin singură.

Încerca să îl cruțe pe Jacob, și de aceea nu repetă cuvintele din scrisoare: „... nu vrea să îl vadă pe domnul Blau".

Jacob spuse:

— Ei bine, o să mergem cu mașina până acolo și o s-o vedem amândoi puțin, după care voi două puteți rămâne împreună dacă vreți.

Esther îi spuse atunci mai pe șleau:

— Știi, Jacob, ei cred că amândoi ar fi acum prea mult. Pot să merg doar eu cu mașina sau să iau trenul.

— Nu vorbi prostii, spuse el. E o tâmpenie. Vin și eu.

— Nu e o tâmpenie, replică ea. Te rog, Jacob...

Jacob luă scrisoarea de pe masă și o citi, și furia care îl cuprinse fu îndreptată la început mai mult împotriva soției lui, care încercase să îi ascundă lucrurile, ca să îl cruțe, și apoi împotriva cuvintelor înseși.

— Drept cine se crede?

— E bolnavă, Jacob, ți-am spus, doctorul Lister ți-a spus-o și el.

— E-n regulă! spuse el. E-n regulă!

Acum, durerea copleșea furia.

— Nu poți merge singură. O să te duc eu cu mașina și o să stau ferit. Dacă se răzgândește, poate să mă vadă.

— Sigur că da.

Esther știa prea bine că asta însemna să cedeze din nou. Avea să fie hărțuită tot drumul, dar trebuia să îl lase pe Jacob să facă asta pentru ea. Poate o va vedea acolo pe doctoriță și aceasta îl va mai liniști. Se ridică și îi luă

scrisoarea, sperând că această călătorie va amorți durerea provocată de refuzul lipsit de echivoc.

Când intră în dormitor pentru a lăsa scrisoarea, o auzi pe Suzy vorbind cu o prietenă la telefon.

— Dar nu știu... tocmai spunea ea. Nu e ceva pe care să-l pot plănui... Ți-am spus, sora mea Debbie e foarte bolnavă. Nu ... Ei primesc rapoartele astea în fiecare lună. Nu... nu e vorba de asta. Problema e că dacă următorul raport e rău, nu vreau să li se pară că nu mai au pe nimeni... Sigur. Ei bine, o să te țin la curent dacă totul este în regulă.

Esther fu cuprinsă de o furie bruscă, neputincioasă, care făcu să i se încingă ochii preț de o clipă. Deborah! Deborah — ce ne-a făcut tuturor?

5

Doctorița Fried o primi pe Esther în biroul ei luminos și dezordonat. Pentru ea era important să afle dacă mama lui Deborah avea să fie un aliat sau un adversar al acestui tratament. Mulți părinți spuneau — și chiar gândeau — că voiau să-și ajute copiii, numai ca să arate, într-un mod subtil sau direct, că aceștia erau componenta unei scheme secrete a propriei lor distrugeri. Independența unui copil este un risc prea mare pentru echilibrul instabil al anumitor părinți. În înfățișarea impecabilă a lui Esther, doctorița Fried văzu inteligență, sofisticare și franchețe. Mai era și o fervoare care o făcea să zâmbească un pic cam forțat. Cum trebuie să se mai fi luptat de-a lungul anilor aceste două tendințe categorice!

Luară loc în fotoliile confortabile; doctoriței i se tăie puțin respirația și se simți întru câtva ponosită văzând bijuteriile splendide ale lui Esther. O privi din nou cu atenție. Femeia era sănătoasă: accepta încercările grele ale realității și se bucura deopotrivă de darurile ei. Fiica ei, nu. Care era diferența ce trebuia descoperită?

Mama se uita de jur-împrejur, prin cameră.

— Aici... aici vine Deborah?

— Da.

Pe chipul cu o expresie atent studiată răzbătu uşurarea.

— E plăcut. Nu... nu sunt gratii.

Reuşi să scoată cuvântul, sforţându-se atât de tare să adopte un ton detaşat, încât doctoriţa aproape că se crispă.

— În momentul de faţă nu prea contează. Nu ştiu dacă are destulă încredere în mine încât să vadă camera aşa cum e în realitate.

— Poate să se facă bine? O iubesc atât de mult!

Dacă chiar aşa stau lucrurile, îşi zise doctoriţa Fried, dragostea va trece printr-o încercare grea, reprezentată de tot ceea ce urmau să aibă cu toţii de suferit.

— Dacă e să se facă bine, trebuie să avem cu toţii răbdare şi să punem umărul la treabă, spuse ea.

Exprimarea familiară sună straniu din pricina accentului ei.

— Va avea nevoie de o cantitate enormă de energie pentru aceasta, pentru a lupta împotriva propriilor ei impulsuri de apărare... astfel încât s-ar putea să vi se pară obosită şi nu atât de îngrijită pe cât ar trebui să fie. Există ceva ce vă îngrijorează în mod deosebit în legătură cu ea acum?

Esther încercă să îşi pună ordine în gânduri. Era prea devreme ca să se gândească realmente la progresele lui Deborah; îngrijorarea venea din altă parte.

— Vedeţi... tot timpul, zilele astea... ne-am gândit şi ne-am tot gândit cum şi de ce s-a putut întâmpla aşa ceva. A fost atât de iubită! Mi-au spus că bolile astea sunt provocate de trecutul şi copilăria persoanei respective. Aşa că în toată vremea din urmă ne-am gândit la trecut.

M-am întrebat, și Jacob s-a întrebat și el, și toată familia s-a gândit și s-a întrebat, și după ce ne-am tot gândit cu toții, pur și simplu nu putem descoperi nici un motiv pentru boala ei. Nu există nici o cauză, înțelegeți, și ăsta-i lucrul cel mai înspăimântător.

Vorbise mai tare decât voise, încercând să convingă scaunele și mesele și pe doctoriță și întregul spital cu gratiile lui și cu bolnavii care urlau, ale căror motive de-a se afla acolo trebuia să fie diferite... neapărat trebuia.

— Cauzele sunt prea mari ca să poată fi văzute toate deodată sau chiar așa cum sunt ele cu adevărat, dar putem să exprimăm propriile noastre adevăruri și să avem propriile noastre cauze. Spuneți-mi ce știți despre Deborah și despre dumneavoastră înșivă, în felul dumneavoastră *propriu* și așa cum știți.

— Cred că ar trebui să încep cu tatăl meu.

Tati venise din Letonia și era beteag de un picior. Cumva, aceste două lucruri îl caracterizau mai mult decât numele sau ocupația. Venise în America de tânăr, sărac, străin și schilod, și intrase în noua lui viață ca și cum aceasta i-ar fi fost dușman. Învățase singur, plin de furie, și la fel intrase în afaceri, unde eșuase, reușise și făcuse în cele din urmă avere. Cu averea și furia lui cumpărase o casă mare situată într-un cartier vechi de oameni înstăriți și de familie bună. Vecinii săi aveau toate manierele pe care le admira și în schimb îi disprețuiau religia, accentul și stilul, făcându-le imposibilă viața nevestei și copiilor săi. El însă îi blestemase pe toți, vecinii, nevasta și copiii, cu vorbele grosolane și tăioase ale trecutului său execrabil. Știa bine că adevărata victorie nu avea să fie a lui, ci a urmașilor săi, educați și lipsiți de accent și știind să se poarte. Încerca să le tempereze bles-

temele letoniene şi evreieşti pe care le învăţaseră de mici de la el punându-i să facă meditaţii de franceză literară.

— În 1878, spuse Esther, fiicele nobililor luau lecţii de harpă. Ştiu asta, fiindcă şi eu a trebuit să iau asemenea lecţii, deşi cântatul la acest instrument nu mai era la modă, deşi îl uram şi nu aveam deloc talent. Era una dintre redutele ce trebuiau cucerite, înţelegeţi, şi trebuia să încerce să o cucerească, chiar dacă prin mine. Uneori când cântam, Tati măsura camera în lung şi-n lat, mormăind la adresa nobilului său obsedant: „Uită-te bine la mine, luate-ar naiba — ăsta-s eu, schilodul ăla prăpădit!"

Copiii „americani" ai lui Tati crescuseră ştiind că toată valoarea, distincţia, cultura şi succesul lor nu erau decât o faţadă. Ca să-şi dea seama de adevărata lor valoare era de ajuns să se uite în ochii vecinilor sau să audă imprecaţiile lui Tati dacă supa era rece sau dacă pretendenţii la mâna fiicelor lui întârziau. În ce îi privea pe pretendenţi, şi aceştia reprezentau nişte redute de cucerit, flamurile semeţe ale familiilor de vază, emblemele cuceririlor obţinute prin alianţă, aşa cum se proceda în rândul marilor familii din vechea ţară. Dar alegerea energicei Esther se situa sub aşteptările familiei sale. Băiatul era destul de deştept, vorbea frumos şi era prezentabil; totuşi, trebuise să se întreţină singur pe tot parcursul şcolii de contabilitate şi familia lui era „o şleahtă de nătărăi săraci", nedemnă de Esther şi întru totul nedemnă de visul lui. Se certaseră şi se înfruntaseră şi, până la urmă, în faţa planurilor de viitor ambiţioase ale lui Jacob, Tati cedase. Natalie se măritase destul de bine pentru ca familia să-şi permită să rişte. În curând, amândouă tinerele soţii rămaseră însărcinate. Tati începu să se considere întemeietorul unei dinastii.

Şi fiica lui Esther era blondă! O blondă singulară, exaltantă, imposibilă, cu pielea deschisă la culoare. Era mântuirea lui Esther de izolarea ei tainică, iar pentru Tati era riposta finală dată unui nobil de ţară de mult decedat şi fiicelor acestuia cu pielea deschisă la culoare. Aceasta avea să aibă o viaţă de vis.

Esther îşi aminti apoi de perioada crizei economice şi de aura de frică părând să învăluie totul. Frică şi — Esther căută cuvântul care să evoce anii aceia — irealitate. Jacob îşi începuse viaţa profesională în momentul cel mai defavorabil cu putinţă. Conturile de care jurase că se va ocupa pentru a o întreţine pe Esther ca soţie — o treabă plictisitoare şi de rutină, reprezentând resturile aruncate de ceilalţi — pur şi simplu nu existau. Pentru fiecare coloană de cifre existau o sută de contabili care aşteptau, tot atât de flămânzi şi de bine pregătiţi ca şi el. Totuşi locuiau într-unul dintre cele mai bune cartiere noi ale oraşului. Fiicele dinastiei trebuiau să trăiască bine şi Tati le plătea toate facturile. Când s-a născut Deborah, a fost înfăşată în scutece de dantelă cusută de mână — o moştenire de familie a unei mari case princiare europene distruse de revoluţie. Capturarea unui steag vechi era mai bună decât confecţionarea unuia nou, şi scufiile pe care le purta Deborah când era scoasă la plimbare cu căruţul acoperiseră cândva capul unui prinţ. Deşi trecutul ţăranului murdar de glod rămăsese deja la o generaţie distanţă, în ţăranul acesta exista încă un vis ţărănesc: nu numai să fie liber, ci şi să fie liber de-a fi înnobilat. Lumea Nouă era obligată să facă mai mult decât să şteargă amărăciunea celei Vechi. Aidoma ateului care îi spune lui Dumnezeu: „Nu exişti şi te urăsc!", Tati continua să-şi strige dezminţirile în urechea surdă a trecutului. Când Jacob câştiga cincisprezece şi

apoi douăzeci de dolari pe săptămână, Deborah avea douăsprezece rochii de mătase brodate de mână și o guvernantă nemțoaică.

Jacob nu îi putea plăti mâncarea. După o vreme, s-au mutat înapoi în casa familiei, înconjurați de o nouă generație de vecini disprețuitori. Deși prizonieră a propriului ei trecut, Esther a văzut că Jacob era nefericit, că primea pomană de la un om care îl disprețuia, dar propria ei frică o făcea să fie într-un mod subtil și constant de partea tatălui ei și împotriva soțului. Atunci i se păruse că faptul de-a o avea pe Deborah făcea ca opțiunea ei să fie corectă. Jacob era consortul dinastiei, dar Deborah — auria, copleșita de daruri Deborah —, mereu zâmbitoare și mulțumită, era un pivot central în jurul căruia visul putea gravita. .

Și atunci descoperiră că jucăria lor de aur era stricată. În fetița parfumată și înconjurată de atenții creștea o tumoare. Primul simptom a fost o incontinență stânjenitoare, și ce guvernantă rigidă și mânioasă în numele virtuții avea! Dar „puturoșenia" nu a putut fi vindecată prin umiliri, bătăi la fund sau amenințări.

— N-am știut! izbucni Esther și, uitându-se la ea, doctorița văzu cât de pătimașă era sub aparența îngrijită și calmă. Pe atunci, programele și guvernantele și regulile erau bune! Pe atunci era la modă abordarea „științifică", toate trebuind să fie sterile, și exista o asemenea groază de microbi și de răceli!

— Și camera copilului era ca un salon de spital! Îmi amintesc, spuse doctorița, râzând și încercând să o liniștească pe Esther, dat fiind că acum era prea târziu pentru orice altceva în afară de remușcarea pentru pedepsele greșite și pentru respectarea excesivă a recomandărilor experților neavizați.

În cele din urmă, Deborah a fost dusă la medic și i s-a pus diagnosticul; au urmat drumurile de la un medic la altul, în căutarea celui mai bun. Se înțelegea de la sine că Deborah nu putea avea un altul. Specialistul care a făcut în cele din urmă operația era cel mai mare din Midwest și mult prea ocupat pentru a-i explica ceva fetiței sau pentru a sta cu ea după ce minunile chirurgiei moderne luaseră sfârșit și locul le-a fost luat de străvechea și barbara durere. Două operații, și după prima, o suferință nemiloasă.

Esther se sforțase să fie veselă și tare și să intre de fiecare dată în camera lui Debby cu zâmbetul pe buze. Era iarăși însărcinată și era îngrijorată din pricina celor doi gemeni dinainte care se născuseră morți, dar față de personalul spitalului, de familie și de Deborah atitudinea ei rămânea neschimbată, și se simți mândră de tăria pe care o dovedea. În cele din urmă aflaseră că operația reușise. Au fost bucuroși și recunoscători, și la întoarcerea lui Deborah acasă întreaga locuință era împodobită și avea o atmosferă festivă, și în cinstea ei a fost dată o petrecere la care au fost invitate toate rudele. Două zile mai târziu, Jacob a primit sarcina de-a se ocupa de contul Sulzburger. Esther descoperi nume vechi venindu-i în minte de nicăieri.

Pe atunci, contul Sulzburger păruse cel mai important lucru din viața lor. Era o serie de conturi mai mici și foarte profitabile și i-a făcut să-și piardă nițel mințile. Până la urmă Jacob putea fi liber, apropiindu-se de statutul unui soț în propria lui casă. A cumpărat una nouă într-un cartier liniștit și modest situat nu prea departe de oraș. Era mică, cu o grădiniță și cu pomi și cu o mulțime de copii prin apropiere, aparținând unor familii de tot felul. La început Deborah a fost pruden-

tă, dar nu peste multă vreme a început să fie mai deschisă, să iasă din casă şi să-şi facă prieteni. Esther avea şi ea prietene, şi flori pe care le putea îngriji singură, şi soare mult, şi ferestre deschise, şi nu avea deloc nevoie de servitori, şi începuse să ia propriile ei hotărâri. Toate acestea au durat un an... un an minunat. Apoi, într-o seară, Jacob a venit acasă şi i-a spus că contul Sulzburger era un lanţ vast de fraude. Îi trebuiseră trei luni de zile ca să descopere cum şi unde se duceau banii. Într-o seară, înainte de a-şi da demisia, i-a spus lui Esther:

— O fraudă atât de deosebită şi de inteligentă ca asta are un soi de frumuseţe în ea. O să ne coste — o să ne coste totul. Ştii asta, nu-i aşa?... Dar nu pot să nu admir mintea asta...

Trebuiseră să renunţe la casă şi după o lună s-au întors iarăşi în locuinţa socrilor. Aveau foarte puţini bani, dar părinţii lui Esther s-au hotărât să le dea lor casa; era prea mult spaţiu fără întreaga familie şi părinţii ei închiriaseră un apartament în Chicago. Dar casa cea mare *trebuia* să rămână în familie, desigur. Şi în acest fel casa pe care o urau a devenit casa Blau.

Iarna, Deborah a mers la cele mai bune şcoli, iar vara, în cele mai bune tabere. Îşi făcea greu prietene, dar Esther îşi zicea că aşa se întâmplă adesea. Familia nu a ştiut decât după ani de zile (trei ani de tăcere) că prima tabără de vară era cumplit de antisemită. Deborah nu le-a spus-o niciodată. Jacob şi Esther au văzut doar grupurile de fete care se jucau râzând şi cântau în jurul focului cântece de tabără despre Marşul spre Victorie.

— Nu a fost nimic care să vă arate că era bolnavă sau suferindă... doar reticenţa ei? întrebă doctoriţa Fried.

— Păi, da... Am pomenit de şcoală — era mică şi prietenoasă şi toţi aveau o părere bună despre ea. Era mereu foarte deşteaptă, dar într-o zi psihologul ne-a chemat să ne arate un test care le fusese dat tuturor copiilor. Răspunsurile lui Deborah păreau să însemne pentru el că era „perturbată".

— Câţi ani avea atunci?

— Zece, spuse încet Esther. M-am uitat la minunea mea, încercând să-i văd mintea, să-mi dau seama dacă e adevărat. Am văzut că nu se juca cu ceilalţi copii. Stătea mereu acasă, ascunzându-se. Mânca mult şi s-a îngrăşat. Totul a fost atât de treptat încât nu-mi dădusem niciodată seama cu adevărat până atunci. Şi — şi nu dormea niciodată.

— Un om trebuie să doarmă. Vreţi să spuneţi că dormea puţin?

— Ştiu că trebuia să doarmă, dar n-am *văzut-o* niciodată dormind. De fiecare dată când intram noaptea în camera ei, era trează, cu ochii larg deschişi, spunând că ne-a auzit venind pe scări. Dar treptele erau acoperite cu o carpetă groasă. Glumeam despre somnul ei uşor, dar nu era de glumă. Psihologul şcolii ne-a recomandat s-o ducem la un psihiatru de copii, şi asta am şi făcut, dar ea părea doar că devine din ce în ce mai agitată şi supărată, şi după a treia şedinţă a spus: „Nu sunt aşa cum voiaţi să fiu? Trebuie să-mi îndreptaţi şi creierul?" Avea felul acesta de-a vorbi încă de la zece ani, un soi de sarcasm care era prea matură pentru vârsta ei. Am încetat cu mersul la psihiatru fiindcă n-am vrut niciodată ca ea să se simtă aşa. Cumva, chiar fără să ne dăm seama, am căpătat obiceiul de-a sta cu urechea la pândă, chiar şi în timp ce dormeam...

— Ce anume pândeaţi?

— Nu ştiu...

Şi scutură din cap, vrând să alunge un cuvânt nepermis.

Când a început al doilea război mondial, nu au mai putut ţine casa cu cincisprezece camere. Esther s-a străduit din răsputeri s-o facă, în timp ce încercau simultan să se descotorosească de ea, simţindu-se copleşiţi de odăile ei uriaşe şi mucegăite şi de cumplita obligaţie de-a „păstra lucrurile cum sunt" în ochii critici ai lui Tati şi ai lui Mami şi ai restului familiei. În cele din urmă au găsit un cumpărător, au scăpat cu recunoştinţă de povara trecutului şi s-au mutat într-un apartament din oraş. Părea un lucru bun, mai ales pentru Deborah; micile ei ciudăţenii, fricile şi singurătatea ei aveau să pară mai puţin stranii în anonimitatea unui oraş mare. Tot nu era cu adevărat fericită, dar profesorii de la noua şcoală aveau o părere foarte bună despre ea şi învăţa bine şi fără nici un efort. Lua lecţii de muzică şi făcea toate lucrurile obişnuite pe care le fac tinerele fete.

Esther încercă să-şi amintească ceva ce ar fi putut explica situaţia în care se afla acum Deborah. Păi... era sensibilă. Esther îşi aminti cum vorbea cu ea din când în când despre acest lucru, spunându-i să nu mai ia lucrurile atât de în serios, dar era o trăsătură pe care o avea de la amândoi şi care nu putea fi eliminată printr-o hotărâre sau la cerere. În oraş, Deborah a descoperit arta. Trezirea interesului ei faţă de aceasta a fost ca un torent; îşi petrecea fiecare clipă liberă desenând şi făcând schiţe. În acei ani dintâi, când avea unsprezece sau doisprezece ani, făcuse probabil mii de tablouri, fără a mai pune la socoteală micile schiţe şi frânturile de desene creionate pe petece de hârtie la şcoală.

Duseseră câteva desene la niște profesori de artă și critici și li se spusese că fata avea fără nici o îndoială talent și că trebuia încurajată. Era un răspuns clar și facil pentru suspiciunea vagă și apăsătoare a lui Esther, așa încât a încercat să și-l păstreze în minte. Întregii familii i s-a părut deodată că acest lucru explică toate indispozițiile și sensibilitatea, lipsa de somn, înverșunarea și privirile bruște pline de suferință, mascate la iuțeală de o expresie neutră și rece sau de ripostele răutăcioase. Desigur... era deosebită, o minte excepțională și talentată. Toți au încercat să fie înțelegători față de indispozițiile de care se plângea și față de comportamentul ei distrat. De vină era adolescența; adolescența unei fete de excepție. Esther a continuat să și-o repete, mereu și mereu, dar nu a putut niciodată să o creadă întru totul. Exista mereu câte un semn sâcâitor ce părea să nu îi dea pace. Într-o seară, Deborah s-a dus la doctor pentru încă una dintre suferințele ei misterioase și se întorsese acasă ciudat de palidă și de speriată. A doua zi, a plecat devreme să cumpere ceva și nu s-a întors decât târziu. Pe la patru dimineața, Esther se trezise dintr-un motiv necunoscut și instinctiv și se dusese în camera lui Deborah cu o certitudine care acum, când povestea, îi provoca un sentiment straniu de vinovăție. Camera era goală. Când se uitase în baie, o găsise pe Deborah stând liniștită pe jos și privind la sângele care îi curgea din încheietură într-un lighean.

— Am întrebat-o de ce nu l-a lăsat să curgă pur și simplu în chiuvetă sau în closet, spuse doctorița, și mi-a dat un răspuns foarte interesant, după părerea mea. A spus că nu a vrut să-l lase să se ducă prea departe. Vedeți, ea știa, în felul ei, că nu încercase să se sinucidă, ci că striga după ajutor, ca o persoană mută sau confuză.

Locuiţi într-un apartament la bloc; ar fi avut o moarte mult mai rapidă şi mai sigură dacă s-ar fi aruncat pe geam, şi totuşi nu a procedat aşa — şi ştia că aveţi somnul uşor din cauză că şi ea era la fel.

— Dar a hotărât ea să facă asta? A putut s-o plănuiască?

— Nu conştient, bineînţeles, dar mintea ei a ales calea cea mai bună. La urma urmei, acum e aici. Strigătul ei de ajutor a fost auzit. Haideţi să ne întoarcem acum puţin înapoi, la taberele de vară şi la şcoală. Au existat mereu conflicte între Deborah şi colegele ei de tabără şi de şcoală? Şi-a rezolvat vreodată problemele singură sau v-a cerut ajutorul?

— Am încercat s-o ajut, desigur. Îmi amintesc de câteva dăţi când a avut nevoie de mine şi am fost lângă ea. Era pe vremea când tocmai începuse şcoala şi avea mari probleme cu o mică gaşcă de fete. Le-am luat pe toate şi le-am dus la grădina zoologică şi asta a spart gheaţa. În tabăra de vară se întâmpla ca oamenii să nu o înţeleagă. Am fost mereu prietenoasă cu supraveghetorii şi asta a ameliorat puţin lucrurile. Avea mari conflicte cu una dintre profesoarele de la şcoala din oraş. Am invitat-o acasă la ceai şi a fost de ajuns să stau puţin de vorbă cu ea, explicându-i teama lui Deborah faţă de lume şi faptul că uneori este greşit înţeleasă, ca să o ajut să o înţeleagă pe Deborah. După aceea au fost prietene tot restul şcolii şi la sfârşit profesoara mi-a spus că a fost un real privilegiu să o cunoască pe Deborah, că era o fată atât de minunată.

— Cum a primit Deborah ajutorul acesta?

— Păi, s-a simţit uşurată, desigur. Problemele astea au asemenea proporţii la vârsta ei şi am fost fericită să fiu o mamă adevărată pentru ea, ajutând-o în asemenea privinţe. Mama mea nu a putut s-o facă niciodată.

— Privind înapoi la vremurile acelea — cum le percepeați? Cum v-ați simțit atunci?

— Fericită, cum am spus. Oamenii cu care Deborah avea probleme s-au îmbunat și eu eram fericită că o pot ajuta. Am făcut mari eforturi ca să-mi înving propria timiditate, să fac haz de necaz în orice situație. Cântam și spuneam glume. A trebuit să învăț să-i fac pe oameni să fie deschiși. Eram mândră de ea și i-am spus-o destul de des. I-am spus des cât de mult o iubesc. Nu s-a simțit niciodată lipsită de apărare sau singură.

— Înțeleg, spuse doctorița.

Lui Esther i se păru că doctorița de fapt nu înțelegea. Cumva, ceva nu se potrivea, și Esther spuse:

— Am luptat pentru Deborah toată viața. Poate că tumoarea a fost cea care a declanșat totul. N-am fost noi — nu dragostea pe care Jacob și cu mine o aveam unul pentru celălalt și pentru copiii noștri. Boala asta cumplită a apărut în ciuda întregii noastre iubiri și solicitudini.

— Știați de multă vreme, nu-i așa, că lucrurile nu mergeau bine cu fiica dumneavoastră? N-a fost numai psihologul de la școală. Când vi s-a părut că au început problemele?

— Păi, a fost vara aceea petrecută în tabără — nu, a fost înainte de asta. E ciudat cum simți că atmosfera tocmai s-a schimbat. Se întâmplă deodată, și gata.

— Ce e cu tabăra?

— Oh, era al treilea an când se ducea. Avea nouă ani atunci. Am venit s-o vedem spre sfârșit și părea nefericită. I-am spus cum am depășit eu perioadele dificile ale maturizării apucându-mă de sport. E o cale bună de-a te face remarcat și de a-ți face prieteni când ești tânăr. Când am plecat, părea că e bine, dar cumva, după anul acela... părea să fi pierdut ceva... Era ca și cum de atunci

încoace începuse să-și țină capul plecat, așteptând să fie lovită.

— Așteptând să fie lovită... spuse doctorița gânditoare. Și apoi a venit o vreme, mai târziu... o vreme când a început să facă în așa fel încât să atragă loviturile.

Esther se întoarse spre doctoriță, părând să înțeleagă totul.

— Asta-i boala? Așa se manifestă?

— Poate fi un simptom. Am avut odată un pacient care își administra cele mai groaznice torturi, și când l-am întrebat de ce o făcea, mi-a spus: „Păi, fiindcă asta o să-mi facă și lumea." Atunci l-am întrebat: „De ce nu aștepți să vezi ce o să facă lumea", la care el a spus: „Nu vedeți? Așa se întâmplă întotdeauna până la urmă, dar măcar în felul ăsta sunt stăpânul propriei mele distrugeri."

— Și pacientul acela... s-a făcut bine?

— Da, s-a făcut bine. Apoi au venit naziștii și l-au băgat la Dachau și a murit acolo. Vă spun asta fiindcă încerc să vă fac să înțelegeți, doamnă Blau, că nu puteți face niciodată în așa fel încât lumea să vi-i protejeze pe cei dragi. Dar nu trebuie să vă dezvinovățiți pentru faptul că ați încercat.

— Am încercat să fac lucrurile să meargă mai bine, spuse Esther, și apoi se lăsă pe spate, reflectând. Cumva, din câte văd eu acum, am făcut greșeli — greșeli mari —, dar mai mult față de Jacob decât față de Deborah.

Se opri, uitându-se la doctoriță fără să îi vină să creadă.

— Cum am putut să-i fac asemenea lucruri? În toți anii ăștia... începând cu apartamentul ăla prea scump, anii când trăiam din pomana lui Tati, toți anii aceia în care l-am pus mereu pe planul doi, chiar și astăzi — dacă

„așa crede Tati" sau „așa vrea Tati". De ce — când doar era soțul meu și dorințele lui erau atât de simple și de modeste?

Îi aruncă încă o privire.

— Înseamnă atunci că nu e de ajuns doar să iubești. Dragostea mea pentru Jacob nu m-a împiedicat să-l rănesc și să-l cobor în propriii lui ochi, la fel ca tatăl meu. Și dragostea noastră pentru Deborah nu ne-a împiedicat să... mă rog, să provocăm... boala... boala asta...

Doctorița Fried o privi pe Esther și ascultă cuvintele de dragoste și suferință venind dinspre mama atât de stăpânită a unei fete bolnave în ultimul hal de înșelăciune. Dragostea părea destul de sinceră, ca și suferința, așa încât spuse cu multă blândețe:

— Lăsați-ne pe noi, pe Deborah și pe mine, să-i studiem cauzele. Nu vă chinuiți și nu vă blamați, pe dumneavoastră sau pe soțul dumneavoastră, sau pe oricine altcineva. O să aibă nevoie să o ajutați, nu să vă învinovățiți singură.

Adusă înapoi în prezent, Esther își dădu seama că va trebui să dea ochii cu Deborah așa cum era ea acum.

— Cum... cum pot să știu ce e bine să spun atunci când o să vorbesc cu ea? Știți, nu-i așa, că ea nu a vrut să vină și Jacob, iar ultima oară când am văzut-o avea o privire atât de stranie, ca de somnambul...

— Un singur lucru e cu adevărat periculos, mai ales acum, dat fiind că e atât de sensibilă la el.

— Și care anume e acest lucru, doamnă doctor?

— Păi, minciuna, firește.

Se ridicară deoarece întrevederea se încheiase. A fost prea scurtă, își zise Esther, pentru a spune măcar o frântură din ceea ce trebuia spus. Doctorița Fried o conduse până la ușă, schițând un ultim gest de încurajare. Se gân-

dea că versiunea pacientei va fi radical diferită de cea pe care mama ei o dăduse despre amândouă. Părintele plin de solicitudine și copilul recunoscător. Dar dacă ar fi fost așa, copilul nu ar fi ajuns să fie pacient. Calitatea acestor versiuni ale realității și diferența dintre ele aveau să o ajute să aprofundeze interpretarea fiecăreia dintre ele.

În timp ce părăsea biroul doctoriței, Esther avea impresia că nu își susținuse cum trebuie poziția. Poate că încercarea ei de-a ajuta fusese, la urma urmei, o ingerință. Spitalul îi dăduse voie să o scoată pe Deborah în oraș singură. Urmau să meargă la un film și să cineze în oraș, și aveau să stea de vorbă. „Îți jur, îi spuse Esther lui Deborah în minte, îți jur că n-o să te sâcâi. N-o să te întreb ce am făcut sau n-am făcut."

Se duse la hotelul unde luaseră o cameră și îi spuse lui Jacob că Deborah continua să nu vrea să îl vadă. Doctorița spusese că nu trebuiau să o forțeze, că se putea ca dorința ei să nu fie atât o intenție de a-l ofensa pe Jacob, cât o încercare, jalnică și prost direcționată, de-a lua decizii singură. Esther își zisese că era doar o tentativă de a-i liniști, dar nu comentase. Bietul Jacob — și eu sunt iarăși la mijloc, rănindu-l.

După o vreme, Jacob încetă să mai insiste, dar mai târziu, Esther îl zări în fundul sălii de cinema, privind-o pe Deborah în loc să urmărească filmul, și când ieșiră de la cinematograf îl văzu stând singur în întuneric, privind-o, iar când intrară în restaurant, stătea în colțul străzii, în frigul iernii timpurii.

6

— Povestește-mi despre viața dinainte de internarea în spital, spuse doctorița.

— Mama v-a spus totul despre ea, răspunse cu amărăciune Deborah de pe meleagurile înalte și reci ale împărăției sale.

— Mama ta mi-a spus ce ți-a dat ea, nu ce ai luat tu; ce a văzut ea, nu ce ai văzut tu. Mi-a spus ce știa despre tumoarea pe care ai avut-o.

— Nu știe prea multe despre ea, spuse Deborah.

— Atunci spune-mi ce știi tu.

Avea cinci ani, îndeajuns de mult ca să îi fie rușine când doctorii dădeau din cap în timp ce îi examinau locul bolnav din regiunea feminină și tainică. Își vârâseră acolo instrumentele și acele, ca și cum întreaga realitate a corpului ei era concentrată în răul ascuns din locul acela interzis. În seara în care tatăl ei aranjase ca ea să se interneze în spital a doua zi, simțise furia grea a persoanelor voluntare atunci când sunt tratate și manipulate ca niște obiecte. În noaptea aceea avusese un vis — un coșmar — în care fusese deschisă cu forța, ca o cameră jefuită, ruptă în bucăți, curățată zdravăn cu detergent și

asamblată din nou, moartă dar acum acceptabilă. După aceea a mai avut unul despre un ghiveci spart a cărui floare părea să fie propria ei putere distrusă. După ce avusese visele acestea căzuse într-o tăcere totală, împietrită. Dar coşmarurile nu luaseră în calcul durerea cumplită.

— Acum fii cuminte. N-o să te doară deloc, spuseseră ei, şi apoi venise lovitura fulgurantă a instrumentului. Vezi, o să-ţi adormim păpuşa, şi masca se lăsase peste faţa ei, forţând-o să inhaleze gazele soporifice greţos de dulci.

— Ce loc e ăsta? întrebase ea.

— Ţara viselor, venise răspunsul, după care urmase durerea cea mai intensă şi mai arzătoare pe care şi-ar fi putut-o imagina.

O dată îl întrebase pe unul dintre ei, un intern care păruse descumpănit de suferinţa ei.

— De ce spuneţi cu toţii minciuni atât de cumplite?

— Păi, ca să nu te sperii.

În altă după-amiază, legând-o iarăşi de masa aceea, îi spuseseră:

— Acum o să te aranjăm cum trebuie.

În limbajul mincinoşilor acelora perfizi, înţelesese că aveau de gând să o ucidă. Din nou minciuna străvezie cu păpuşa.

Cât de mult or fi desconsiderat-o ca să repete minciuna asta atât de des! Putea fi ceva mai rău decât crima? Ce or fi avut în minţile lor demente ucigaşii ăia cu acel prefăcut „cum trebuie"? Şi apoi, pe când era chinuită de durerea brutală, o întrebaseră:

— Cum se simte păpuşa ta?

În timp ce vorbea, se uită la doctoriţa Fried, întrebându-se dacă trecutul acesta mort putea stârni altceva de-

cât plictiseală în lumea nepăsătoare, dar chipul doctoriței trăda mânia, și în vocea ei răzbătea indignarea pentru suferința fetiței de cinci ani care se afla în fața amândurora.

— Nebunii ăștia nenorociți! Când or să se învețe o dată să nu-i mai mintă pe copii! Puah!

Și începu să-și strivească țigara cu gesturi repezite.

— Deci nu ai de gând să fii indiferentă..., spuse Deborah, pășind cu foarte mare precauție pe terenul acesta nou.

— Păi să știi că nu! răspunse doctorița.

— Atunci o să-ți spun ceva ce nu știe nimeni, spuse Deborah. Nu mi-au spus niciodată că le pare rău; nici unul dintre ei. Nici pentru că s-au purtat atât de grosolan, nici pentru că m-au făcut să suport toată suferința aceea și să-mi fie rușine că o simt, nici pentru că m-au mințit atât de mult și de prostește încât minciunile lor sunau pentru mine ca o bătaie de joc. Nu mi-au cerut niciodată iertare pentru toate lucrurile astea și eu una nu i-am iertat niciodată.

— Cum așa?

— Nu am scăpat niciodată de tumoarea aceea. E tot acolo, și continuă să mă roadă pe dinăuntru. Doar că nu se vede.

— Dar asta te pedepsește pe tine, nu pe ei.

— *Upuru* ne pedepsește pe toți.

— *Upu...* cum?

Yr își căscase brusc porțile, îngrozit că unul dintre secretele sale păzite cu străşnicie scăpase în lumea pământească, în biroul însorit plin de mobilă-capcană. Yriana era un secret adânc, ferit de oameni cu atât mai abitir cu cât câștiga pe nesimțite un control tot mai mare asupra vocii interioare. *Upuru* era cuvântul yrian pentru tot ce trăise și

simţise în acea ultimă zi de spital, acea zi după care toate lucrurile păruseră să devină de un cenuşiu spălăcit.

— Ce-ai spus? întrebă doctoriţa, dar Deborah se retrăsese la iuţeală, îngrozită, în Yr, încât acesta se închisese peste ea precum apa unui iaz, nelăsând nici o urmă a locului pe unde intrase. Suprafaţa era netedă şi din ea nu mai rămăsese nimic.

Uitându-se la Deborah, aflată acum departe de cuvinte, explicaţii sau încurajări, doctoriţa Fried îşi spuse: „Bolnavii sunt atât de speriaţi de propria lor putere necontrolabilă! Cumva ei nu pot crede că sunt doar oameni, având doar o furie pe măsură!"

Peste câteva zile, Deborah se întoarse în Lumea Mijlocie, privind spre Pământ. Stătea cu Carla şi cu alte câteva paciente pe coridorul secţiei.

— Ai voie să ieşi în oraş? o întrebă Carla.

— Nu, dar m-au lăsat să ies cu mama, când a venit aici.

— A fost bine?

— Aşa cred. Nu s-a putut împiedica să încerce să mă facă să descopăr ce anume m-a făcut să mă îmbolnăvesc. Nici nu ne aşezaserăm bine, că a şi izbucnit. Ştiam că avea nevoie să mă întrebe, dar nu-i puteam spune — chiar dacă aş fi ştiut.

— Uneori îi urăsc pe cei care m-au îmbolnăvit, spuse Carla. Medicii spun că încetezi să-i mai urăşti după ce faci destulă terapie, dar nu cred aşa ceva! De altfel, duşmanul meu e dincolo de ură sau iertare.

— Cine e? Deborah se întrebă dacă putuse măcar să existe vreunul.

— Mama mea, răspunse Carla extrem de detaşată. M-a împuşcat, pe mine şi pe fratele meu, şi s-a împuşcat

și ea. Ei au murit; eu am scăpat. Tata s-a recăsătorit, și eu am înnebunit.

Erau cuvinte grele și crude, fără eufemismele pe care le auzeai afară. Brutalitatea și cruzimea erau două privilegii importante ale spitalului, și toți pacienții le foloseau din plin. Pentru cei care nu îndrăzniseră să se considere, altfel decât în taină, excentrici și ciudați, libertatea era libertatea de-a fi nebun, smintit, țicnit, sărit și, la un mod mai serios, bolnav, psihopat, dement, ieșit din minți. Și exista și o ierarhie a privilegiului de-a te bucura de aceste libertăți. Cele din Secția D[1], cu urletele și uitătura lor fixă, erau numite „descreierate" de ceilalți și „nebune" de către ele însele. Doar ele aveau voie să se refere la ele însele prin cuvintele de felul „psihopată" și „dementă" fără a fi contrazise. Secțiile mai liniștite, A și B, erau mai jos pe scara valorică răsturnată și lor li se permiteau doar forme mai ușoare: scrântit, țicnit și smintit. Era regula nerostită a pacienților înșiși, și se învăța fără a fi spusă. Pacienții Secției B, care se numeau pe sine țicniți, făceau pe grozavii. Știind acest lucru, Deborah înțelegea acum disprețul lui Kathryn, cea rigidă și cu ochii morți, când o infirmieră îi spusese: „Haide, nu fi supărată", la care femeia râsese: „Nu sunt supărată, sunt țicnită."

Trecuseră două luni de când Deborah se afla în spital. Între timp, veniseră noi pacienți, unii urcaseră la Secția D, printre „psihopați", iar alții plecaseră la alte spitale.

— O să devenim veterane, spuse Carla, cătane bătrâne la casa de nebuni.

Și poate că așa și era. Cu excepția Secției D, pe Deborah nu o mai speria de mult nimic din ce era aici. Făcea

[1] D Ward — Disturbed Ward — Secția de agitați. (*N. t.*)

ce i se spunea, și Cenzorul nu dădea nici un semn de prudență excesivă decât în privința doctoriței Fried, mânuitoarea aceea de grozăvii din casa ei albă cu aspect inocent.

— Cât durează până să ne dăm seama dacă o să reușim să ne vindecăm sau nu? întrebă Deborah.

— Voi, copii, sunteți abia în luna de miere, spuse o fată care stătea lângă ele. Asta durează vreo trei luni. O știu și eu. Am fost în șase spitale. Am fost analizată, paralizată, electroșocată, scuturată, dezgustată, mi s-au dat metrazol, amitin și toate cele. Tot ce-mi mai trebuie acum e o operație pe creier, și atunci o să pot spune că le-am făcut pe toate. Nimic nu face vreun bine cât de mic, nici porcăriile astea și nici orice altceva.

Se ridică, în felul ei dramatic, ca un om blestemat, și plecă, iar Lactamaeon, numărul doi în ierarhia Yr-ului, șopti: *Dacă cineva e să fie blestemat, atunci trebuie să fie frumos, altfel drama e doar o comedie.* *Așa că, Nefrumoaso...*

Ucide-mă, stăpâne, sub forma unui vultur, îi spuse Deborah în yriană.

— De când e aici? o întrebă pe Carla în limbajul Pământului.

— Cred că de mai mult de un an, răspunse Carla.

— Și e... pentru totdeauna?

— Habar n-am, răspunse Carla.

Venise iarna. Era decembrie, și dincolo de ferestre crengile copacilor erau negre și despuiate. În camera de zi, cinci angajați ai spitalului și două paciente împodobeau un pom de Crăciun — Doamne, ce se mai străduiau să facă în așa fel încât casa de nebuni să arate ca un cămin. Totul era minciună; râsul lor răsuna atât de fals printre podoabe (nici una nu avea muchii ascuțite și nici

una nu era din sticlă), și Deborah își zise că măcar aveau decența de-a fi stânjeniți. În casa doctoriței, povestea ei, smulsă și poticnită, împreună cu retragerile, camuflările și ascunderile, mergea mai departe. Cu excepția contactelor pe care le avea cu Carla și Marion în secție, stătea departe de lumea reală, luând cu ea până și vocea-fantomă care răspundea la întrebări și rămânea în locul ei când voia să fie în Yr.

— Nu pot să descriu senzația, spuse ea, gândindu-se la metaforele yriene pe care le folosea ca să-și spună sieși și celor din Yr ce anume voia. În anii din urmă apăruseră deseori gânduri și deopotrivă întâmplări pentru care părea că nu există echivalente în lumea concretă a pământului, astfel încât câmpiile, puțurile și piscurile Yr-ului au început să se facă ecoul unui vocabular din ce în ce mai cuprinzătoare care să îi definească straniile chinuri și măreții.

— Trebuie să fie niște cuvinte, spuse doctorița. Încearcă să le găsești, și haide să le folosim împreună.

— E o metaforă — n-o s-o înțelegi.

— Atunci poate că încerci să mi-o explici.

— E un cuvânt — înseamnă Ochi Zăvorâți, dar implică mai multe.

— Ce anume?

— E cuvântul pentru sarcofag.

Aceasta însemna că în anumite momente vederea ei nu ajungea mai departe de capacul sarcofagului ei; că pentru ea, ca și pentru mort, lumea era de mărimea propriului ei sicriu.

— Cu Ochii Zăvorâți mă poți vedea?

— Doar ca pe o fotografie, fotografia a ceva real.

Discuția o făcuse să se simtă cumplit de înfricoșată. Din cauza aceasta, pereții începură să tremure ușor, vi-

brând ca o inimă gigantică ce pompează sângele. Anterrabae recita o incantație în yriană, dar nu îi putea înțelege cuvintele.

— Sper că indiscreția te-a făcut fericită, îi spuse ea doctoriței care începuse să se estompeze în fotoliul ei.

— Nu încerc să te sperii, îi răspunse aceasta, fără să vadă pereții contorsionându-se, dar mai avem mult de lucru. Voiam să te întreb, de când am vorbit de operațiile tale, despre felul cum a devenit brusc lumea cenușie după asta, și despre cum a fost în rest, în toți anii aceia de demult.

Era greu să îi vorbească unei forme pe jumătate prezente din lumea cenușie din afara Yr-ului, dar trecutul îi dădea un sentiment dureros de pierdere și nenorocire, încât dacă doctorița asta îi putea da cât de cât un înțeles, poate că amintirea lui avea să fie mai ușor de îndurat. Deborah începu să caute printre amintirile celor întâmplate, și oriunde se uita nu vedea decât eșec și confuzie. Chiar și la spital, unde tumoarea fusese operată cu atâta succes în anii aceia de demult, cumva ea una nu putuse participa la jocul celorlalți. Regulile lui fuseseră minciuni și păcăleli și ea își dăduse seama de asta, dar nu știuse cum să răspundă situației... să se conformeze și să o accepte. Convalescența fusese și ea ipocrită, din moment ce boala însăși nu trecuse.

Când se născuse sora ei Suzy, simțurile îi spuseseră lui Deborah că intrusul era un balot zbârcit de urlete și duhoare, cu o mutră roșie, dar rudele dăduseră năvală în odaie, împingând-o afară, pline de încântare față de frumusețea și delicatețea nou-născutei. Toți fuseseră șocați și mâniați de adevărul care ei i se părea atât de firesc: acela că ea una considera copilul urât, că nu îl iu-

bea şi că nu putea să-şi închipuie că ar putea fi cândva o frumuseţe sau o prietenă.

— Dar e sora ta, spuseseră ei.

— Nu eu am făcut-o. Nici măcar n-am fost întrebată dacă o vreau.

O dată cu această observaţie, jena familiei faţă de ea îşi făcuse apariţia. Un comentariu inteligent şi precoce pentru o fetiţă de cinci ani, spuseseră ei, dar rece, aproape crud. Un comentariu onest, spuseseră ei, dar care venea din mânie şi egoism şi nu din dragoste. O dată cu trecerea anilor, mătuşile şi unchii începuseră să o ocolească pe Deborah, mândrindu-se cu ea, dar fără să o iubească; şi Suzy venise din urmă cu o drăgălăşenie naturală şi radioasă, copil-femeie în toată fiinţa ei, şi fusese iubită fără rezerve.

Aidoma unui spirit malefic sau vocii unei posesiuni, blestemul s-a rostit singur din trupul şi gura lui Deborah, şi nu a mai părăsit-o niciodată. Din cauza operaţiei, începuse şcoala mai târziu şi rămăsese în afara primelor prietenii şi grupuri pe care micii elevi le alcătuiseră în absenţa ei. Recunoscând stigmatul fatal, mama ei, drăguţă şi îndurerată, se implică şi făcu pe animatoarea cu fetele din cel mai popular grup. Deborah era prea deprimată ca să o descurajeze. Poate că prin intermediul unei mame iubitoare, Deborah avea să fie tolerată, stigmatizată sau nu. Şi aşa s-a şi întâmplat întru câtva. Dar printre vecini, codul vechilor familii înstărite continua să prevaleze şi micuţa „jidancă împuţită", care acceptase deja că e împuţită, constituia un cal de bătaie ideal pentru „vitejii" din bloc. Unul dintre ei locuia alături. Când se întâlneau, o blestema cu formula adânc înrădăcinată, ierarhizată, care îi plăcea la nebunie: „Jidanco, jidanco, jidancă împuţită; bunica mea o ura pe bunica ta, mama

mea o urăște pe mama ta *și eu te urăsc pe tine*!" Trei generații. Suna bine; până și ea își putea da seama. Și în vară a fost tabăra.

Spuseseră că nu era sectară, și poate că așa și era din punctul de vedere al subtilităților care diferențiau tipurile de protestanți din clasa mijlocie, dar ea era singura evreică. Celelalte au scrijelit vorbe pline de ură pe pereți și la toaletă (locul acela unde fetița cea rea bolnavă de tumoare țipase o dată când urinase din pricina usturimii arzătoare).

Instinctele acelor copii plini de ură erau împărtășite, deoarece Deborah auzea uneori că în Germania era un om pe nume Hitler care omora evrei cu același soi de bucurie rea. Într-o zi de primăvară, înainte de-a pleca în tabără, îl văzuse pe tatăl ei lăsându-și capul pe masa din bucătărie și plângând în hohote, vărsând lacrimi sfâșietoare de bărbat pentru „cehi-și-polonezi". În tabără, un instructor de călărie menționase caustic că Hitler făcea măcar un lucru bun, și anume se descotorosea de „rebuturi". Deborah se întrebase într-o doară dacă toți aveau tumori.

Lumea lui Deborah se axă în jurul unui blestem înnăscut și al unei credințe speciale, dulce-amărui în Dumnezeu, în cehi și în polonezi; era ceva plin de mistere și minciuni și schimbări. Înțelegerea misterelor însemna lacrimi; realitatea din spatele minciunilor însemna moarte; și schimbările erau o luptă secretă în care evreii, sau Deborah, pierdeau întotdeauna.

Tabăra s-a întâmplat să fie locul în care Yr-ul să i se arate pentru prima dată, dar nu îi spuse nimic doctoriței despre asta, sau despre Adunare ori despre Zeii cu regatele lor mărețe. Cufundată în amintirile pe care le povestea, îi aruncă din nou o privire și văzu pe chipul

expresiv al doctoriței indignarea provocată de cele întâmplate. Atunci voi să îi mulțumească persoanei acesteia de pe Pământ care era în stare să fie mișcată până la furie.

— Nu știam că i-au înzestrat pe cei de pe Pământ cu măruntaie, spuse ea gânditoare, și apoi se simți extrem de obosită.

Întregul Yr era coalizat împotriva ei când se întoarse în secție. Stând pe un scaun tare, asculta țipetele și urletele Adunării și vociferările nivelurilor inferioare ale regatelor Yr-ului. *Ascultă, Pasăre-Unu; ascultă, Calule-Sălbatic-Unu; nu ești de-a lor!* În cuvintele rostite în yriană răsuna o veșnicie a renunțării. *Uită-te la mine!* Anterrabae intră în cădere și spuse: *Te joci cu Puțul pe vecie. Te învârți în jurul propriei tale distrugeri și o ațâți cu câte un bobârnac ici și colo. O să rupi pecetea. O s-o sfârșești.* Și în fundal: *Nu ești de-a noastră*, rostit de bărbiile crude ale Adunării.

Anterrabae spuse: *Nu ai fost niciodată de-a lor, niciodată. Ești cu totul diferită.*

În spusele lui era o imensă, profundă alinare. Liniștită și fericită, Deborah se apucă să dovedească distanța de peste abisul diferenței. Într-una dintre plimbările ei găsise un capac de conservă, pe care îl luase, știind și totodată neștiind la ce avea să îl folosească. Marginile erau zimțate și tăioase. Apăsă marginile capacului pe partea interioară a brațului și îl trase în jos, privind cum sângele începe să curgă domol din cele șase sau șapte urme pe care metalul ascuțit i le lăsa până sub cot. Nu simțea nici o durere, ci doar senzația neplăcută de împotrivire a cărnii. Trase capacul încă o dată în jos, de-a lungul brațului, urmând meticulos tăieturile inițiale. Se strădui din greu, scurmând mai adânc, de vreo zece ori, plimbând

capacul în sus şi în jos, până ce partea interioară a braţului ajunse o zdreanţă însângerată. După care adormi.

— Unde-i Blau? Nu-i văd numele aici.

— O, au mutat-o sus, la D. Cates a intrat în dimineaţa asta în cameră s-o trezească şi a dat peste o mizerie de nedescris — sânge pe cearşafuri şi pe faţa ei, şi un braţ tăiat tot cu o conservă. Uah! Un antitetanos şi sus cu ea în lift.

— E curios... Nu mi-am închipuit niciodată că fata asta era bolnavă cu adevărat. De fiecare dată când o vedeam îmi spuneam: iat-o pe fata de bani gata. Trecea pe lângă noi de parcă am fi fost cu toţii prea mici ca să ne acorde o privire. Nu-i ajungeai nici cu prăjina la nas; şi felul acela sarcastic în care vorbea — nu ce spunea, ci răceala. Un copil stricat de bani gata, asta-i tot.

— Cine poate şti ce e în mintea lor? Doctorii spun că toţi sunt destul de bolnavi ca să stea aici şi că terapia e al naibii de grea în asemenea cazuri.

— Ticăloasa asta fandosită nu a făcut niciodată ceva greu în viaţa ei.

7

Era îngrozită de Secția D, din care fuseseră eliminate toate pretențiile de confort și normalitate. Femeile stăteau țepene pe scaune goale, sau ședeau ori zăceau pe podea — gemând, tăcute sau dezlănțuite —, iar infirmierele și supraveghetorii erau persoane solide, înalte și musculoase. Era întru câtva înspăimântător și deopotrivă liniștitor, dintr-o pricină care nu se datora doar alinării date de caracterul irevocabil al faptului de-a te afla acolo. Privind afară printr-o fereastră cu gratii și cu grilaj ca al unei măști de scrimer, Deborah aștepta să descopere de ce părea să existe un bine subtil în acest loc înspăimântător.

O femeie se apropiase din spatele ei.

— Ești speriată, nu-i așa?

— Da.

— Eu sunt Lee.

— Ești infirmieră sau așa ceva?

— Pe naiba, sunt o psihotică la fel ca tine... Da, asta ești; asta suntem toate.

Femeia era mică, cu păr negru și tulburată, dar privise în afara ei înseși suficient de departe pentru a vedea

frica altcuiva şi, fiind pacientă, putea stabili contactul direct şi imediat pe care nici un membru al personalului medical nu îl putea realiza. „Are curaj, îşi zise Deborah. Aş fi putut foarte bine să-i trag una." Şi Deborah înţelese brusc ce anume era bine în Secţia D: aici nu mai exista amabilitatea mincinoasă şi nici necesitatea de-a trăi după regulile de neînţeles ale Pământului. Când venea orbirea, sau junghiurile de durere sfâşietoare ale tumorii inexistente, sau Puţul, nimeni nu spunea: „Ce-o să zică lumea!", sau „Poartă-te ca o doamnă!", sau „Nu mai exagera atâta!"

În patul de alături se afla soţia de taină a lui Eduard al VIII-lea, regele abdicat al Angliei, care fusese închisă pe ascuns în acest loc (care în viziunea ei era un bordel) de către duşmanii fostului rege. Când infirmiera încuiase lucrurile lui Deborah în dulapul mic zidit în perete, femeia — care stătea în pat discutându-şi strategia cu forma invizibilă a prim-ministrului — se ridică şi se apropie de Deborah, având pe faţă o expresie plină de milă.

— Eşti aşa de tânără ca să ajungi în casa asta oribilă, draga mea. Ce mai, trebuie că eşti încă virgină. Eu am fost violată în fiecare noapte de când am venit aici.

Şi zicând acestea, se întoarse la conversaţia ei.

— Unde o să vă pot vedea singură aici? strigă Deborah către Lactamaeon şi ceilalţi ai ei.

Există întotdeauna o soluţie, se auzi ca un ecou din Yr. *N-o să ne îmbulzim şi n-o să ne îngrămădim peste musafirii soţiei ăsteia de taină a abdicatului rege al Angliei!* Yr răsună de râsete, dar Puţul era şi el foarte aproape.

— Însoţită? o întrebă doctoriţa pe Deborah, privind întrebătoare spre infirmiera din spatele ei.

— E sus acum, la D, răspunse aceasta placidă, după care se postă la uşa biroului luminos, civilizat şi plin de capcane.

— Ei bine, ce s-a întâmplat?

Sub masca de agresivitate, doctoriţa zări pe chipul lui Deborah pierzania şi frica. Deborah se aşeză, ghemuindu-se peste pântecul vulnerabil şi regiunea de mai jos, unde aştepta tumoarea atât de uşor de stârnit.

— Era ceva ce trebuia să fac, asta-i tot. Mi-am zgâriat un pic braţul — asta-i tot.

Doctoriţa se uită la ea cu atenţie, aşteptând un semn care să-i arate cât de sinceră i-ar putea fi dorinţa de-a afla ce se întâmplase.

— Arată-mi, spuse ea. Arată-mi braţul.

Deborah îşi ridică mâneca, arzând de ruşine.

— Uau! exclamă doctoriţa în engleza ei colocvială, amuzantă şi cu accent. O să-ţi rămână o cicatrice ca naiba!

— Toţi partenerii mei de dans or să se strâmbe când or s-o vadă.

— Nu e imposibil ca într-o bună zi să dansezi şi să trăieşti din nou în lume. Ştii, nu-i aşa, că ai probleme mari? E timpul să-mi spui pe larg ce anume te-a determinat să faci chestia asta.

Deborah văzu că doctoriţa nu era speriată, îngrozită sau batjocoritoare, nemanifestând nici una dintre reacţiile nepotrivite pe care lumea le-ar fi avut în situaţia de faţă. Era doar cât se poate de serioasă. Deborah începu să îi povestească despre Yr.

Cândva — era ciudat să se gândească acum la asta — zeii din Yr îi fuseseră prieteni — tovarăşi princiari şi tainici ai singurătăţii ei. În tabără, unde fusese urâtă, la şcoală, unde felul ei straniu de-a fi o izolase din ce în ce mai

mult o dată cu trecerea anilor, Yr luase proporţii din ce în ce mai mari pe măsură ce singurătatea ei se adâncea. Zeii lui râdeau, personaje strălucitoare, aidoma unor îngeri păzitori, şi pentru a se întâlni cu ei hălăduia departe de lume. Ceva însă s-a schimbat, şi Yr a fost transformat dintr-o sursă de frumuseţe şi protecţie într-una de frică şi suferinţă. Treptat, Deborah a fost forţată să-i domolească mânia şi să coboare de pe tronul de regină a unui Yr luminos şi dătător de siguranţă în captivitatea temniţelor din locurile sale cele mai întunecate. Era ca o regină printre zei în zilele calendarului superior, şi degradată şi mizerabilă în cele ale calendarului inferior. Acum era silită să îndure şi translaţiile ameţitoare dintre lumi, să suporte părerile pline de ură ale lumii exprimate în blestemele psalmodiate ale Adunării, să fie supusa şi sclava Cenzorului, care primise sarcina de-a feri lumea Yr-ului să-şi împrăştie seminţele tainice pe Pământ, unde ar fi răsărit şi ar fi crescut enorm, făcând să înflorească pretutindeni nebunia, pentru ca lumea să o vadă şi să fugă îngrozită. Cenzorul îşi asumase rolul de tiran peste ambele lumi. După ce fusese cândva păzitorul ei, Cenzorul se întorsese împotriva ei. În mintea ei, dovada realităţii Yr-ului devenise cruzimea sa extremă, deoarece era la fel ca lumea ale cărei promisiuni erau toate nişte minciuni şi ale cărei avantaje şi privilegii erau, până la urmă, doar răutate şi chin. Tandreţea se transformase în nevoie, nevoia în forţă, şi forţa în tiranie desăvârşită.

— Şi are o limbă a lui? întrebă doctoriţa, amintindu-şi cuvintele misterioase şi reculul care urmase după rostirea lor.

— Da, răspunse Deborah. E o limbă secretă, şi există un limbaj de acoperire latinizat, pe care îl folosesc uneori... dar de fapt e doar un paravan, un fals.

— Nu-l poți folosi pe cel real tot timpul?

Deborah râse, fiindcă era o întrebare absurdă.

— Ar fi ca și cum aș alimenta un licurici cu trăsnete.

— Și totuși pari să te descurci perfect în engleză.

— Engleza e pentru lume — ca să fii dezamăgit de ea și ca să ajungi să fii urât în ea. Yriana e pentru a spune ceea ce e de spus.

— Și în ce limbaj desenezi... vreau să spun, când te gândești la desene, în engleză sau în Eeriană?

— Yriană.

— Scuze, spuse doctorița. Poate că sunt un pic invidioasă fiindcă te folosești de limba ta ca să comunici cu tine însuți și nu cu noi, cei din lume.

— Îmi fac arta în ambele limbi, spuse Deborah, dar nu îi scăpă amenințarea doctoriței și accentul pe care îl pusese pe comunicare.

— O să ne oprim aici, spuse doctorița cu blândețe. Ai făcut foarte bine că mi-ai spus despre lumea secretă. Acum vreau să te duci înapoi și să le spui tuturor zeilor acelora și Adunării și Cenzorului că nu o să mă las intimidată de ei și că nici una dintre noi n-o să se oprească din treabă din cauza puterii lor.

Primul secret fusese dezvăluit, dar lumea continua să existe în lumina zilei când Deborah se întoarse, însoțită de infirmieră, la spital. Nici un semn dinspre Yr. Ultima ușă a secției se închise în urma ei, și începea să se servească prânzul. Infirmiera-șefă de pe secție se schimbase și acum se dădeau linguri de metal în locul celor de lemn. Lipseau două la numărătoare. În timp ce căutarea căpăta proporții tot mai mari, Doris, o fată nou-venită, începu să râdă. „Stați liniștite! Stați liniștite!" spuse o infirmieră. Pentru Deborah, acestea au fost ultimele cuvin-

te pământești clare pentru o vreme; timpul suferi un colaps.

Administratorul Secției D spunea:

— Cum te simți?

Deborah nu putea vorbi decât cu mare greutate, așa că schiță cu mâinile o izbucnire, o revărsare. Vedea neclar totul.

— Arăți destul de speriată, spuse acesta.

Revărsarea începu să facă și zgomot. După o vreme, vocea pătrunse din nou până la ea.

— Știi ce e o împachetare la rece? O să-ți pregătesc una. E nițel inconfortabilă la început, dar după ce stai o vreme în ea, te poate calma. Nu te teme — nu doare.

Fii atentă la cuvintele astea... sunt aceleași cuvinte. Ce vine după cuvintele astea e înșelăciune, și... Junghiul tumorii o făcu să se zvârcolească de durere pe podea. O vână de teroare arzătoare se descătușă în ea și după aceea fu întunericul, mai puternic chiar și decât Yr-ul.

Conștiința care reveni după un timp era estompată. Deveni conștientă că zăcea pe un pat cu un cearșaf înghețat și umed întins sub trupul ei gol; un altul o acoperea și era legat strâns. Apoi descoperi că era înfășurată în cearșafuri în timp ce altele erau legate în jurul corpului ei. Apoi realiză legăturile care o strângeau, împiedicând-o să se miște, silind-o să gâfâie, și lipind-o strâns de pat. Nu stătu să vadă ce avea să se mai întâmple...

Ceva mai târziu, Deborah scăpă din Puț, cu percepții limpezi ca lumina zilei. Era tot înfășurată în cearșafuri și legată strâns de pat, dar propria ei fierbințeală încălzise cearșafurile până ce ajunseseră la temperatura propriului ei corp încins de efort. Tot chinul și zbaterea nu făceau decât să încălzească coconul; iar căldura, să o

epuizeze. Își mișcă ușor capul, și efortul o obosi. Era tot ce putea mișca.

După o vreme intră cineva.

— Cum te simți?

— Da... Propria ei voce o surprinse. De când sunt aici?

— De vreo trei ore și jumătate. Standardul e de patru ore, și dacă ești în regulă, o să te scoatem într-o jumătate de oră.

Și ieși. Încheieturile începeau să o doară din cauza strânsorii legăturilor, dar realitatea continua să fie prezentă. Era uimită că fusese în stare să iasă din locul acela adânc fără să simtă chinul ieșirii din el.

După ceea ce păru să fie un lung interval, veniră să o dezlege. În timp ce o eliberau, Deborah examină construcția coconului. Sub ceafa ei era o pungă cu gheață și la picioare o sticlă cu apă fierbinte. Dedesubtul și deasupra a ceea ce alcătuia un fel de sicriu de mumie erau întinse cearșafuri, iar peste cearșafuri erau fâșii de pânză, late și lungi, care erau întinse strâns peste corpul ei în dreptul pieptului, stomacului și genunchilor, și legate de pat la celălalt capăt. O a patra fâșie era înnodată în jurul picioarelor ei și întinsă în jos, unde era legată de barele de la piciorul patului. Ambalajele erau niște pânze mari ce se mulau pe corp; trei dintre ele se întrepătrundeau ca niște foi albe și umede, și una, înăuntru, îi ținea brațele lipite de corp.

Deborah era istovită când se ridică și mergea greu, dar sinele ei pământesc se trezise. După ce se îmbrăcă, se întoarse la patul ei și se întinse. Nesoția netainică a abdicatului rege al Angliei era plină de solicitudine.

— Sărmană târfuliță, spuse ea, am văzut ce ți-au făcut fiindcă nu ai vrut să te culci cu doctorul ăla! Te-au legat așa încât să nu te mai poți mișca și el te-a violat.

— Nu mai spune! replică acră Deborah.

— Nu mă minți! Sunt nesoția netainică a abdicatului rege al Angliei! țipă Soția. Nălucile sale pluteau de jur-împrejurul ei, și începu să sporovăiască cu ele într-o parodie a tot ce însemna cleveteala lumii bune în jurul ceștilor fine de ceai. Politețea o făcu să o prezinte pe Deborah, căreia urmele lăsate de încrețiturile cearșafurilor abia începeau să-i dispară:

— Și asta-i poama aia mică de care vă vorbeam.

8

— Agitată... Ce *înseamnă* agitată? spuse Esther Blau, uitându-se din nou la raport.

Spera ca lumea să se schimbe ori să apară alta în locul acesteia, astfel încât vestea cea rea să se transforme în cea bună pe care o dorea. În felul lui impersonal și concis, raportul lunar recomanda răbdare, dar lucrurile pe care le conținea erau lipsite de ambiguitate, și semnătura din josul paginii era a altui medic, administratorul Secției D. Esther scrise imediat la spital și primi în scurt timp un răspuns care spunea că o vizită nu era un lucru înțelept.

Cu o teamă frizând panica, Esther îi scrise atunci doctoriței Fried, spunându-i că ar putea veni din nou acolo, nu ca s-o vadă pe Deborah, din moment ce spitalul considera că nu ar fi fost de dorit, ci ca să discute cu medicii lui Deborah despre această schimbare. Răspunsul a fost încercarea unei persoane oneste de-a o liniști, recomandând, de asemenea, răbdare. Desigur, dacă ea și soțul ei simțeau nevoia să vină, li se va fixa o întâlnire, dar această aparentă deteriorare a situației nu era în sine un motiv de îngrijorare.

Esther îşi aminti de urletele ce se auzeau din locul acela de la etaj, cu două rânduri de gratii la ferestre, şi se înfioră. Citind scrisoarea iar şi iar, desluşi rezonanţa subtilă a înţelesului ei, aidoma unui mesaj ascuns. Nu trebuia să lase propria ei frică, sau pe cea a lui Jacob, să interfereze cu ceea ce i se întâmpla fiicei ei. Trebuia să aştepte şi să îndure. Calmă, puse scrisoarea şi raportul deoparte, alături de celelalte, şi nu se mai atinse de ele.

— Mă întreb dacă nu e un tipar... spuse doctoriţa Fried. Dezvălui un secret şi apoi te sperii aşa de tare, încât dai fuga să te refugiezi în panică sau în lumea ta secretă. În Yr sau pe acolo.

— Nu-mi mai plagia calambururile[2], spuse Deborah, şi râseră amândouă.

— Ei bine, atunci spune-mi care e ritmul crizelor acestora ale tale.

Se uita cu atenţie la pacienta sa, interesată de faptul că lumea care fusese cândva un refugiu devenise dintr-o dată cenuşie şi era acum o dictatură ai cărei lideri o sileau pe Deborah să irosească zile îndelungate din viaţă ca să îi împace.

— Într-o zi..., începu Deborah. Într-o zi mă întorceam acasă de la şcoală şi Lactamaeon a venit la mine şi mi-a spus: *Trei Schimbări şi Oglinzile lor, şi apoi Moartea.* Vorbea în yriană, şi în yriană cuvântul care înseamnă moarte mai are şi înţelesul de somn, de nebunie şi de Puţ. N-am ştiut la care din ele se referea. Prima schimbare, am ştiut asta, a fost venirea acasă de la spital după ope-

---

[2] Aluzie la jocul de cuvinte intraductibil bazat pe pronunţia asemănătoare între „here and there" (pe ici, pe colo) şi „to Yr or there" (în Yr sau pe acolo). (*N. t.*)

rația care se presupune că a extirpat tumoarea. Oglinda ei era ghiveciul spart pe care l-am văzut peste câțiva ani. A doua schimbare a fost faptul că am fost batjocorită în tabără, și oglinda lui a fost un episod cu o mașină când aveam vreo paisprezece ani. A treia a fost mutarea la oraș, iar oglinda lui, prezisă, a fost ceea ce a făcut ca profeția să se înfăptuiască. Dacă a fost faptul că mi-am tăiat venele sau că am venit aici, nu știu, dar a fost moartea de care vorbise Lactamaeon.

— Două dintre schimbări au avut loc înainte ca zeul, sau ce-o fi el, să le fi prevestit, nu-i așa?

— Dar nu și a treia, și nici oglinzile.

Și începu să îi vorbească despre întrepătrunderea dintre prevestire și împlinire, care constituia structura lumii ei secrete.

Când tumoarea a fost extirpată, toți s-au bucurat. O aduseseră acasă cu mașina; ploua ușor și părinții ei râdeau. Deborah stătea pe bancheta din spate și se uita afară la cerul cenușiu și la străzile ude, și la trecătorii grăbiți, care își strângeau haina în jurul corpului. Realitatea nu era înăuntrul acestei mașini, unde mama ei fredona și tatăl ei era vesel, ci undeva sub cerul opac, consumat de ploaie, sleit și întunecat. Îi veni în minte că această întunecime era acum, și avea să fie pentru totdeauna, coloritul vieții ei. Mulți ani mai târziu, după ce alte realități fuseseră subiect de dispută între sufletul ei și lume, Lactamaeon îi amintise de ziua aceea în care înțelesese totul.

Chiar înainte de-a merge la spital avusese un vis: o cameră albă — odaia de spital așa cum și-o imaginase ea — și o fereastră deschisă prin care văzu un cer de un albastru-strălucitor pe care se mișca un norișor alb ce își schimba rapid forma. Pe pervaz era un ghiveci în care

se afla o muşcată roşie. „Vezi — spunea glasul din vis — şi în spital există flori, şi putere. O să trăieşti şi vei fi puternică." Deodată însă în vis aerul se întunecă şi cerul văzut prin fereastră se făcu negru, iar o piatră aruncată de undeva sparse ghiveciul. A fost ca un urlet de durere şi presimţirea a ceva oribil. Mulţi ani mai târziu, o elevă la arte din al cărei glas răzbătea mereu sarcasmul — o cu totul altă Deborah — trecu pe lângă un ghiveci spart care căzuse în stradă. Pământul se împrăştiase şi o floare roşie atârna încurcată în propria sa rădăcină şi tulpină. În spatele ei, Lactamaeon şopti: *Vezi, vezi. Schimbarea s-a produs şi oglinda schimbării e aici. S-a desăvârşit. Încă două schimbări şi încă două oglinzi ale acestor schimbări şi apoi* Imorh (acel cuvânt care însemna moarte sau somn sau nebunie; un cuvânt ca un suspin de disperare).

A doua schimbare a venit când avea nouă ani şi s-a produs o dată cu apariţia ruşinii. Era în prima zi din cel de-al treilea an de tabără şi, luptând încă împotriva a ceea ce simţea că era nedreptatea de-a se fi născut aşa cum era, se plânse de cele două fete care îşi bătuseră joc de ea şi refuzaseră să o lase să vină la plimbare cu ele. Directorul taberei îi aruncă o privire grea.

— Cine ţi-a spus de fapt asta — „nu ne plimbăm cu o jidancă împuţită" — Claire sau Joan?

Fiindcă era în prima zi, Deborah confunda numele şi feţele în stolul acela de fete.

— Claire, răspunse ea.

Şi abia când Claire fu chemată şi negă cu înflăcărare că ar fi spus cuvintele acelea, Deborah îşi dădu seama că Claire doar ascultase şi dăduse din cap aprobativ, şi că cea care vorbise fusese Joan.

— Claire a negat că ar fi zis aşa ceva. Ce ai de spus acum?

— Nimic.

Goana spre pierzanie își urma cursul. Încetă să mai lupte și nu mai spuse nimic. În noaptea aceea s-a făcut unul dintre focurile acelea de tabără pe care participanții și le amintesc mulți ani după aceea cu o tristețe nostalgică față de inocența din tinerețe. Directorul ținu un discurs lipsit de patimă despre „o mincinoasă din mijlocul nostru care se folosește de religia ei ca să cerșească milă și să bage în necaz fete nevinovate... cineva dintre noi care nu se dă înapoi de la nici o răutate și josnicie". A mai spus că nu vrea să dea nici un nume, dar toți știau despre cine e vorba.

După câteva zile, când reușise să iasă singură din tabără pentru o vreme, auzi un glas venind de undeva și rostind pe un ton mângâietor și sumbru: *Nu ești de-a lor. Ești de-a noastră.* Se uită în jur, după cel care vorbise, dar glasul nu venea de nicăieri; în jurul ei nu era decât frunzișul prin care răzbătea lumina soarelui. *Nu te mai lupta cu minciunile lor. Nu ești de-a lor.* După o vreme, sperând să mai audă glasul și simțindu-se întristată de dispariția lui, îl auzi din nou în bezna cerului spuzit de stele, inaudibil pentru ceilalți de lângă ea, același glas adânc și vibrant rostind parcă un poem: *Poți fi pasărea noastră, liberă în vânt. Poți fi calul nostru sălbatic care își scutură coama și nu se rușinează de nimic.*

Rușinea a fost cea de-a doua schimbare, dar apariția zeilor, primele semne a ceea ce avea să devină Yr-ul, făcu ca rușinea să ajungă pe planul doi. Ura oamenilor din lume devenise dintr-o dată mai curând o dovadă a realității Yr-ului decât o rană și s-a reflectat în oglinda sa, deodată, când Anterrabae a chemat-o în timp ce se afla împreună cu alții într-o mașină și Deborah a trebuit să îi pună să oprească și să o lase să coboare. În tabără lumea

o ținuse captivă clipă de clipă, dar de-acum înainte nu mai putea fi ținută, deoarece aparținea *altorlalți*, după cum spunea Yr.

A treia schimbare a fost mutarea la oraș. Mama ei se gândise că ar fi o schimbare foarte bună. Ar putea avea în sfârșit propria lor locuință, chiar dacă era vorba de un apartament, și Deborah și-ar fi găsit prieteni de vârsta ei. Râsese când plecaseră din casa cea veche, fiindcă știa că luau pierzania cu ei. În oraș, stigmatul fatal avea să iasă și mai mult în evidență și problemele însele aveau să fie mai distincte. În sfârșit, vechea ură și singurătate nu avea să mai poată fi atribuită statutului lor de evrei. Dar ura din fostul loc era aici și ma mare. În oraș, noul dispreț și noua singurătate au săpat brazde adânci în acele părți ale simțirii ei care nu fuseseră călite încă.

De data aceasta oglindirea s-a manifestat printr-o nouă batjocură: o profesoară de gimnastică a scos-o în evidență printr-un comentariu disprețuitor la adresa stângăciei sale. Deborah s-a aruncat direct în Puț și a trăit trei zile de coșmar cu ochii deschiși, ajungând de nevăzut pentru propriul ei suflet și de neauzit pentru propriile ei urechi.

Apoi, într-o seară, cu puțin înainte de-a împlini șaisprezece ani, se întorcea de la cabinetul unui medic, copleșită de inexistenta durere a inexistentei sale tumori. Anterrabae și Lactameon erau cu ea, ca și Cenzorul și Adunarea. În vacarmul și confuzia exigențelor lor contradictorii și a blestemelor, își dădu seama dintr-o dată că mai pierduse cumva încă o zi. Într-un mod inexplicabil, timpul suferise din nou un colaps, și acum era altcândva și era urmărită în goană de un polițist. Când o ajunse din urmă, o întrebă ce se întâmplase, fiindcă fugea părând îngrozită la culme de ceva. Îl asigură că nu

se întâmplase nimic, grăbindu-se chiar să intre într-un imobil ca să scape de el. Când ieşise din nou, mersese în ritmul încet, apăsat al unor bătăi de tobă. *A sosit. Imorh e în sfârşit aici.* Atunci începuse să se audă un sunet persistent şi domol dat de ritm şi peste ea se aşternuse o pace nesfârşită, deoarece nu mai era nevoie să lupte sau să reziste.

Cele trei schimbări şi cele trei oglindiri ale lor, toate aşa cum spusese Lactamaeon.

— Dar nu pot să fiu sigură. Menirea mea e să fiu înşelată, ştii. E chiar unul dintre numele mele în Yr, Mereu Înşelata.

— Din moment ce două din trei schimbări ale tale s-au întâmplat înainte chiar ca zeii să devină prezenţi pentru tine, mă întreb dacă de fapt ei nu prevăd lucrurile deja întâmplate. Mă întreb dacă nu te-au înşelat doar ca să fie în conformitate cu propria ta viziune despre lume.

Doctoriţa se aplecă în scaun, simţind epuizarea lui Deborah, provocată de dezvăluirea lucrurilor care i se păreau că o motivează cel mai profund. O limbă secretă ascunzând una şi mai secretă; o lume disimulând o lume ascunsă; şi nişte simptome străjuind nişte simptome şi mai profunde, la care încă nu era momentul să ajungă, şi acestea ascunzând la rândul lor o dorinţă arzătoare mult, mult mai adâncă. Voia să îi spună fetei cu privire buimacă din faţa ei că această boală, de care toţi fugeau şi se temeau, era şi ea o adaptare; că toate aceste cuvinte ascunse, limbi şi coduri erau pentru ea mijloacele de-a rămâne în viaţă într-o lume a anarhiei şi a terorii.

— Ştii... lucrul cel mai rău când eşti bolnav mintal e preţul cumplit pe care îl ai de plătit pentru supravieţuire.

— Măcar să fii nebun înseamnă să fii undeva.

— Exact, dar tot într-un grup, împreună cu alții.

— Nu! Nu!

— Cu un preț cumplit, ai un loc, aparții cuiva, de ceva.

— Nimănui de *aici*! Nu ție și nu lumii tale! Anterrabae mi-a spus asta cu multă vreme în urmă. Locul meu e în Yr! Aparțin Yr-ului!

Deborah știa însă că doctorița avea, poate, dreptate întru câtva. Lăsase cuvintele să îi pătrundă în minte cam în același fel în care un ochi obișnuit cu întunericul se deschide cu precauție în lumină și, găsind-o fie și preț de o clipă orbitoare, se închide prea târziu. Lumina pătrunsese, și continua să pătrundă, de neînvins, chiar și după ce ochiul o respinsese. Era prea târziu ca să nu mai vadă. La urma urmei, în Secția D se simțea mai acasă decât se simțise vreodată undeva, și pentru prima oară drept ceva recunoscut și definit... adică unul dintre nebuni. Ar fi vrut să-și pună un afiș pe frunte.

După ora de terapie, doctorița Fried se duse în bucătărie și își puse de-o cafea. Oglinzi și schimbări! Nu erau oare ochii omenești niște oglinzi deformante? Și de data aceasta, la fel ca de sute de ori înainte, se afla între adevărul unei persoane și un altul, minunându-se cât de diferite erau chiar și atunci când existau dragoste și experiența comună a atâtor ani. După povestea cu tumoarea și antisemitismul din tabără, pesemne că începuse singurătatea malignă și pernicioasă care este terenul bolii mintale; toată dragostea pe care Esther i-o dăruise fusese reinterpretată de Deborah. Dacă fiica se considera cert damnată, probabil simțise că mama ei știa acest lucru și

că îi dăruia milă în loc de dragoste și că simțea un calvar în loc de mândrie.

Când cafeaua începu să fiarbă, se uită la ea, simțindu-se dintr-o dată nițel bătrână și descumpănită. Mama era formidabilă. „Fermecătoare... simțind o mare nevoie să fie fermecătoare și să aibă un mare succes în orice privință...", murmură ea la adresa ceștii goale din fața ei. „E competitivă, cred... Domină, dar există și dragoste adevărată... *Ach!*" și sări în sus, scoțând o exclamație în limba ei adevărată și familiară din copilărie și din tinerețe, deoarece cafeaua dăduse în foc și se revărsa pe sub capacul vasului.

Deborah se întoarse în secție, dorindu-și cu ardoare să găsească un loc unde să fie cu desăvârșire singură. Aici, singurătatea era o stare ambiguă, deoarece, deși spitalul era plin, etajele erau pline și secțiile erau și ele pline, toți ocupanții lor erau separați. În toate spitalele despre care auzise se aflau armate de persoane care renunțaseră la pretenția de-a fi membri ai oricăror grupuri și categorii ale lumii de afară. Unii dintre pacienții din secția ei se opriseră din mișcare. Alții, precum Soția prostituată a Asasinatului Ex-Președinte, își făuriseră propriile lor împărății și păreau să nici nu se mai apropie vreodată, așa cum făcea Deborah, de hotarele realității terestre.

Mulți dintre pacienți aveau capacitatea supranaturală de-a spune, din câte se părea, dintr-o singură privire, de ce boală suferea altă persoană și cât de gravă era ea. Dar asociată cu această putere, ca și cum forțele autodistrugerii ar fi fost speriate de ea, era incapacitatea desăvârșită de-a utiliza această cunoaștere în mod conștient. Tuturor li se spusese să fie „civilizați", să nu râdă nicio-

dată de invalizi, să nu se arate şocaţi la vederea oamenilor cu defecte fizice şi să nu se holbeze la bătrâni pe stradă. Se supuseseră acestor porunci, dar când întâlneau defecte nevăzute, ochii lor experimentaţi percepeau secrete şi auzeau implorările ascunse ale aşa-zisei sănătăţi cu urechile lor extrem de receptive, şi atunci erau lipsiţi de orice milă. Dar cruzimea lor se afla dincolo de propria lor capacitate de control.

Deborah văzuse că un infirmier este atacat noapte de noapte de către paciente. Atacatoarele erau întotdeauna cele mai bolnave din secţie — cele lipsite de orice contact cu lumea, aflate departe de „realitate". Cu toate acestea, aveau întotdeauna drept ţintă acelaşi om. Într-o zi, după o bătaie care fusese mai violentă ca de obicei, a avut loc o anchetă. Bătaia se generalizase, astfel încât pacienţii şi membrii personalului medical erau învineţiţi şi însângeraţi, iar administratorul secţiei era obligat să le pună tuturor întrebări. Deborah privise bătaia stând pe podea, sperând că vreun infirmier se va împiedica de piciorul ei, astfel încât să poată juca o mică parodie a Sfântului Augustin şi să spună ulterior: „Păi, piciorul meu era acolo, dar nu eu l-am făcut să se împiedice de el. Liberul-arbitru, la urma urmei, liberul-arbitru."

Administratorul secţiei vorbi cu fiecare în parte despre bătaie. Pacienţii erau mândri de lipsa lor de implicare: până şi cei mai muţi şi cei cu privirile cele mai sălbatice reuşiră să adopte o atitudine de dispreţ şi contracarară cu bună-ştiinţă toate întrebările.

— Cum a început? o întrebă între patru ochi medicul pe Deborah, care se simţea foarte importantă în camera goală.

— Păi... Hobbs venea pe coridor şi atunci a început bătaia. A fost o bătaie pe cinste, zău aşa; nu prea violen-

tă și nici prea moale. Pumnul lui Lucy Martenson s-a băgat în procesul de gândire al domnului Hobbs, iar piciorul său s-a lovit de o parte din Lee Miller. Aveam și eu un picior întins, dar nimeni nu l-a folosit.

— Acum, Deborah, spuse el cu gravitate — și putea vedea speranța în ochii lui, ceva legat de propriul lui succes ca doctor în cazul în care va putea obține un răspuns acolo unde un altul ar putea eșua — vreau să-mi spui un lucru... De ce e întotdeauna Hobbs cel atacat și nu McPherson sau Kendon? Se poartă cumva Hobbs brutal cu pacienții fără ca noi s-o știm?

Vai, speranța aceea!... nu pentru ea, ci pentru răspunsul ei; nu pentru pacienți, ci pentru acel moment unic din visul lui personal în care va putea spune pe un ton neutru: „O, da, am reușit."

Deborah știa de ce Hobbs era cel atacat și nu McPherson, dar nu mai putea spune nimic fără să răspundă speranței crude, ambițioase pe care o văzuse pe chipul doctorului. Hobbs *era* uneori un pic brutal, dar mai era și altceva la mijloc. Era înspăimântat de nebunia pe care o vedea în jurul lui deoarece era o extensie a ceva dinăuntrul lui însuși. Voia ca lumea să fie mai nebună și mai ciudată decât era în realitate pentru ca în acest fel să poată desluși granița care îl despărțea, pe el și înclinațiile și gândurile lui fără noimă și dorințele neduse până la capăt, de nebunia nereținută, pe deplin manifestată a pacienților. Pe de altă parte, McPherson era un om puternic, fericit chiar, care voia ca pacienții să fie și ei la fel, și cu cât erau mai asemănători cu el, cu atât se simțea mai bine. Făcea încontinuu apel la similitudinea dintre ei, dar niciodată direct, ci într-un mod subtil și tainic, și atunci când o fărâmă din ea ieșea la iveală, o întâmpina bucuros. Pa-

cienţii nu făceau decât să îi dea fiecăruia ceea ce voia el cu adevărat. Nu era nici o nedreptate la mijloc, şi Deborah îşi dăduse seama mai devreme în cursul zilei că încheietura ruptă a lui Hobbs nu făcea decât să îl ferească pentru încă o vreme să ajungă în vreo secţie de boli mintale ca pacient.

Voia să spună un anumit lucru, aşa că îl spuse:

— Nu e nici o nedreptate la mijloc.

Medicului i se păru o sentinţă criptică — dat fiind că un pacient era la pat, altul avea o coastă ruptă, Hobbs se alesese cu încheietura fracturată, altul cu un deget rupt, şi două infirmiere aveau ochii învineţiţi şi faţa lovită rău. Se ridică să plece. Nu o îndemnase cu nimic să mai adauge şi altceva decât voise să spună, şi îşi dădu seama că era furios şi dezgustat de ea fiindcă contribuise la eşuarea visului său. Apoi uşa se deschise brusc, şi medicul se răsuci. Era Helene, altă pacientă, care intra ducându-şi tava cu masa de prânz în camera de zi. Din câte se vedea, fusese servit prânzul în timp ce Deborah stătea de vorbă cu doctorul înăuntru.

Pentru o clipă, Deborah se gândi că Helene nu voia decât să mănânce în camera de zi, deoarece era însorită, dar văzându-i faţa, înţelese că nu era vorba de asta. Doctorul îi aruncă o privire aspră şi spuse:

— Du-te înapoi la locul tău, Helene.

Dintr-o singură mişcare graţioasă, dându-se cu un pas înapoi şi cu o rotaţie a braţului, lină în mişcarea ei neclară, Helen aruncă tava în capul lui Deborah. Aceasta văzuse mişcarea ca de balet şi era impresionată de frumuseţea ei, când brusc lumea se sparse într-o cascadă de mâncare caldă şi umedă — tocană, bucăţi de mâncare de tot felul şi muchia scânteietoare a tăvii. Se întoarse spre medicul de secţie şi îl văzu ghemuindu-se cu spatele la

perete și rostind pe un ton cu totul diferit de cel profesional, tărăgănat:

— Nu mă lovi, Helene! Nu mă lovi! Știu cât de tare poți lovi!

Imediat după strigătul lui, infirmierii sosiră în goană ca să pună capăt baletului cu brațele lor grele și cu fețele lor aspre, speriate. Lui Deborah i se păru că erau destul de mulți pentru o singură femeie plăpândă, cu toate că, după cum se dovedi pe dată, ea era ca o batoză, iar ei ca niște spice.

— Pa, pa, Helene, ia-o razna, murmură ea cu mizeria curgându-i prin păr și pe față.

— Ce-ai spus? întrebă medicul, aranjându-și hainele și încercând să facă la fel cu expresia de pe față.

— Am spus „*Relevez, soufflé,* cară-te".

Auzi cum patul e mutat pentru împachetarea la rece. Doctorul plecă grăbit să se ocupe de cineva care începuse să urle într-una din camerele din spate. Deborah rămase singură, acoperită de mizerie, întrebându-se dacă sângerează pe undeva.

Din cauza agitației, trecu o jumătate de oră până putu să găsească un infirmier care să îi descuie baia ca să se poată spăla cât de cât. Aici, ca și pretutindeni, atacatorii erau mai favorizați decât cei atacați. La urma urmei, diferența față de lumea exterioară nu era chiar așa de mare. Deborah blestemă toată situația. Poate că o brutalizaseră pe Helene ca să o potolească, dar acum aveau grijă de ea; erau îngrijorați. Când se descotorosi de rămășițele prânzului lui Helene, se întoarse la patul ei, unde o aștepta propriul ei prânz care se răcise și fusese mâncat pe jumătate de o pacientă care dormea lângă fereastră.

— Mănâncă, dragă, spuse Soția Abdicatului, șezând în pat, că o să scoată untul din tine după aia.

— Nu, spuse Deborah, uitându-se la tocană, am mâncat deja.

Soția Asasinatului o privi aspru.

— Draga mea, n-o să ai niciodată un bărbat dacă arăți în halul ăsta!

Se întoarse ca să asiste la discuțiile guvernului, și Deborah înțelese deodată de ce Helene intrase peste ea și încercase să o rănească. Cu vreo oră în urmă, înainte ca medicul să o fi chemat, Helene venise la ea și, vorbind cât se poate de clar, îi arătase niște fotografii care îi fuseseră trimise o dată cu o scrisoare. Helene era ținută într-o cameră de izolare, deoarece toți se temeau de ea din pricina crizelor sale de furie și violență, în timpul cărora putea rupe oasele cuiva dacă dorea. Astăzi însă ușa se deschisese totuși și nimeni nu o observase când se dusese la Deborah și nici nu o auzise vorbindu-i despre fotografii. Continuase o vreme, spunându-i lui Deborah cine era cutare sau cutare sau unde fuseseră făcute, și ajunsese la una despre care spusese:

— Era cu mine în liceu.

O fată drăguță, aflată în lumea reală, acea țară de coșmar a nimănui. Helene îi luase înapoi fotografia din mână și se întinsese în patul lui Deborah, spunând:

— Pleacă, sunt obosită.

Fiindcă era vorba de Helene, Deborah ieșise din cameră și se dusese în hol, iar după scurt timp infirmierul o găsise pe Helene și îi spusese să se întoarcă în camera ei. Deborah înțelese că Helene o atacase din cauză că trebuia să o discrediteze ca martor al rușinii și mizeriei pe care le provoca fotografia. Oglinda trebuia mânjită astfel încât să nu mai reflecteze brusca vulnerabilitate secretă din spatele fațadei alcătuite din lovi-

turile date cu pumnul, din privirile crunte și din obscenități.

— Ce mai filosoafă! mormăi Deborah pentru sine și culese o fărâmă de mâncare de după ureche.

9

— Avem acum schimbările și avem lumea secretă, spuse doctorița Fried, dar ce se întâmpla în viața ta în acest timp?

— E greu de spus amănunțit; totul aduce a ură — lumea și tabăra și școala...

— Și școala era antisemită?

— O, nu, acolo lucrurile erau mai clare. Toată ura era față de mine însămi, cea puternic antipatizată în ciuda-lecțiilor-despre-bunele-maniere. Dar de fiecare dată simpla antipatie se transforma în furie fățișă sau ură, fără ca să știu vreodată de ce. Oamenii veneau la mine și îmi spuneau: „... după ceea ce ai făcut...", sau „după ceea ce ai spus... nici măcar eu n-o să-ți mai iau apărarea...". N-am înțeles niciodată ce anume făcusem sau spusesem. Servitoarele noastre plecau una după alta, până ce ajunsese să fie ca o procesiune nesfârșită, și trebuia mereu să mă „scuz", dar nu am înțeles niciodată pentru ce sau de ce. O dată m-am întâlnit cu prietena mea cea mai bună și am salutat-o, iar ea mi-a întors spatele. Când am întrebat-o de ce, mi-a

răspuns: „Mai și întrebi, după ceea ce ai făcut?" Nu mi-a mai vorbit niciodată, și n-am aflat niciodată ce se întâmplase.

— Ești sigură că nu ascunzi vreun adevăr aici — ceva ce trebuia să faci și care îi supăra pe acești prieteni ai tăi?

— Am încercat și am tot încercat să-mi imaginez, să mă gândesc, să-mi amintesc. N-am nici cea mai mică idee. Absolut nici una.

— Cum te-ai simțit după întâmplarea asta?

— După un timp era doar o mohoreală și surpriza inevitabilului.

— Surpriza inevitabilului?

— Acolo unde nu există nici o lege, ci doar distrugerea asta atroce, apropiindu-se din ce în ce mai mult — *Imorh* — umbra lui este întotdeauna inevitabilă. Totuși — și de ce, nu știu — am continuat să sufăr din cauza apropierii sale și de pe urma faptului de-a fi lovită și iar lovită mereu și mereu din direcții la care nu mă așteptam.

— Poate că de fapt tu ai grijă să fii lovită și speriată în lumea asta.

— Vrei să spui că îmi pun la cale decepțiile? Deborah simți că pășește pe teren mișcător.

— Dar trebuia să-ți provoci singură decepțiile, nu-i așa? Altfel nu mai înțelegeai nimic.

Lui Deborah îi veni în minte o imagine din anii în care nu mai aștepta decât sfârșitul. Fusese retrasă din tabăra antisemită, dar tonul vieții sale fusese hotărât o dată pentru totdeauna și numai disperarea se mai putea adânci. Era mereu afară, singură, desenând, dar nu arăta niciodată cuiva desenele. Începuse să ducă cu ea peste tot blocul de desen, strângându-l la piept ca pe un scut, și o dată, într-un grup de fete și băieți care râdeau, pier-

zând vremea, o coală căzuse pe jos fără ca ea să-şi dea seama. Unul din băieţi o culesese.

— Hei, ce-i asta? Cine a pierdut-o?

Era o imagine complicată, cu multe figuri. Unul câte unul, cei din grup negară că le-ar aparţine: nu, nu-i al meu, nici al meu... şi la urmă băiatul se uitase din nou la Deborah.

— E-al tău?

— Nu.

— Ei, haide, recunoaşte.

— Nu.

Când Deborah se uită mai atentă la băiatul respectiv, văzu că încerca să o ajute... că dacă ea ar fi recunoscut că desenul e al ei şi ar fi fost „pedepsită" de râsetele celorlalţi, el i-ar fi luat apărarea. Voia să fie un binefăcător, dar ea nu ştia ce preţ ar fi trebuit să plătească pentru asta.

— E-al tău?

— Nu-i al meu.

— Vezi, îi spuse cu amărăciune doctoriţei, m-au făcut să-mi repudiez arta.

— Dar *tu* nu vezi că băiatul te implora să nu ţi-o repudiezi, şi că nici unul dintre ceilalţi nu râdea de fapt? Erai doar speriată că ei ar putea râde. Singură te-ai făcut să minţi.

Deborah se uită la doctoriţă, furioasă şi temătoare.

— De câte ori trebuie să spună cineva adevărul şi să moară din cauza asta?

Se ridică enervată, se apropie de biroul doctoriţei, luă o coală de hârtie şi se apucă să deseneze un răspuns la acuzaţiile vădite ale tuturor celorlalţi: doctoriţa, care părea să o blameze, Adunarea şi dezaprobarea ei veşnică, afirmaţiile atâtor altor oameni. Desenă cu furie o vreme şi când termină, îi înmână desenul doctoriţei.

— Văd limpede furia, dar sunt aici niște simboluri pe care ar trebui să mi le explici. Coroane... sceptre... păsări...

— Sunt privighetori. Așa de drăguțe. Vezi, fata are toate avantajele posibile, tot ceea ce poate fi cumpărat cu bani, doar că păsările se folosesc de părul ei ca să-și facă cuib și să curețe coroanele astea, și lustruiesc sceptrul cu oasele ei. Fata are cea mai frumoasă coroană și cel mai greu sceptru și toți spun: „Ce norocoasă e să aibă toate astea!"

Doctorița Fried își văzu pacienta zbătându-se, captivă în frica ei. În curând nu va mai avea loc să se miște și va fi silită să se întâlnească cu ea însăși, cea care planificase propria ei distrugere. Se uită la Deborah. Acum, cel puțin, bătălia se desfășura pe față. Vechea apatie dispăruse. Începu să simtă o speranță crescândă și, o dată cu ea, o surescitare ca nici o alta; ecoul venind din locul acela atât de adânc continua să poarte cu el potențialul de sănătate al acestei fete. Își controlă expresia feței, nevrând ca Deborah să îi vadă surescitarea și să se condamne pe vecie încercând să dovedească din sfidare că Yr al ei era o realitate.

— Coroană și privighetori! spunea Deborah caustică. Păstrează desenul ca să-l poți arăta medicilor savanți cărora le ții cursuri. Spune-le că nu trebuie să fii sănătos ca să înțelegi perspectiva liniară.

— Depinde de tipul de perspectivă, răspunse doctorița. Dar cred că o să-l păstrez pentru mine... ca să nu uit că forța de creație e îndeajuns de mare și de profundă pentru a înflori și a se maturiza singură în ciuda acestei boli.

Deborah stătea pe jos în secție, așteptând inertă să se întâlnească cu Anterrabae, când o văzu pe Carla venind spre ea de-a lungul coridorului.

— Bună, Deb...

— Carla? Nu știam că ești aici.

Carla arăta foarte obosită.

— Deb, m-am săturat să-mi țin ura în mine. M-am hotărât să vin aici sus unde pot să urlu și să tot urlu până răgușesc.

Se uitară una la alta și zâmbiră, știind că Secția D nu era deloc cea mai „rea", ci doar cea mai onestă. Celelalte secții aveau un „rang" de păstrat și un simulacru de normalitate de menținut.

Oamenii de la marginea Infernului erau mult mai speriați de diavol; pentru cei ce se aflau deja în iad, diavolul era doar un oarecare. Astfel încât secțiile A și B își șopteau micile simptome, își luau sedativele și erau îngrozite de zgomotele puternice sau de suferința manifestă ori de disperarea extremă. Femeile din Secția D se zvârcoleau uneori ca o barcă în furtună, dar pacientele internate acolo se simțeau scăpate de curenții subtili și perfizi ai nebuniei ascunse.

Uneori, pacientele vorbeau între ele despre viața lor de dinainte sau își împărtășeau zvonurile auzite. Așa se manifesta instinctul de uniune cât de redusă cu lumea al celor inutili și refugiați, deși doreau să îl nege. Acum lumea lor era populată de psihotici și împrejmuită de ziduri și secții.

— Unde ai fost înainte?

— La Crown State.

— Jessie a fost și ea acolo. Am cunoscut-o la Concord.

— Ce secție din Concord?

— Cinci și Optsprezece.

— Aveam o prietenă la Șapte. Spunea că era o casă de nebuni în toată regula.

— Pe toți dracii, așa era! Hesketh era șeful. Era și mai nebun decât pacienții.

— Hesketh... Trecând pe lângă ele, Helene tresări, trezindu-se preț de o clipă din procesiunea ei ca în transă de-a lungul coridorului. Scund și cam subțire? Cu ochi albaștri, și articula neclar r-ul? Își întorcea așa capul? întrebă ea.

— Da, el e.

— Nemernicul! M-a bătut măr la Mount Saint Mary's.

Și merse mai departe, îndepărtându-se de ele și intrând din nou în transă. Lee Miller își frecă urechea, gânditoare.

— Mount Saint Mary's... Îmi amintesc... Doris era acolo; Doris Rivera.

— Cine naiba mai e și asta?

— O, copile, tu nici nu te născuseși pe atunci; era o veterană a fiecărui tratament de care am auzit vreodată și era tot atât de nebună ca o ploșniță. A fost aici sus timp de trei ani.

— Și unde au trimis-o după aia?

— Nicăieri. Acum e afară și lucrează.

Nu le venea să creadă. Chiar auzise cineva de așa ceva? Putea cineva să precizeze numele cuiva care învinsese — cineva pentru care locul acesta fusese un mijloc de-a ieși și nu un sfârșit? O potopiră pe Lee cu întrebări până când ea se sătură.

— Uite ce e, spuse, am cunoscut-o pe Doris când era sus la D, dar nu-i cunosc formula succesului și n-am mai văzut-o de când a plecat! Tot ce știu e că e afară și că are o slujbă. Și acum lăsați-mă dracului în pace!

Pacientele se îndepărtară și începură să se împrăștie, ducându-se în camera de zi, în baie, în fundul coridorului și la paturile lor. Seara trecu și se făcu noapte. Soția

Asasinatului făcu una dintre tentativele ei lunare de evadare — năpustindu-se într-o goană nebună și oarbă spre ușa secției ce se închidea în urma celor care ieșeau cu tăvile.

Deborah stătea și asculta pomelnicul nesfârșit al relelor ei intonate de Adunare, și în toiul vacarmului Anterrabae țipă: *O să vedem noi dacă o să poți vreodată să ieși afară și să trăiești. O să vedem noi dacă o să poți să ieși afară și să muncești și să intri în rândul oamenilor!* Amenințarea o făcu să amețească de frică. Lumea de afară și ființele ei îi erau tot atât de străine ca și când nu ar fi mâncat niciodată la aceeași masă cu ele sau nu ar fi fost prinsă în curentul ascendent al vieților lor tributare morții și insondabile. Toate gesturile comune pe care ea nu le putea simula le văzu din nou, plate, ca pe o serie de fotografii încremenite. Fete tinere spunând bună ziua, plimbându-se împreună, mergând fără să se teamă la școală; fetele drăguțe, cărora li se făcea curte și se măritau. Își aminti de Helene și de angoasa care o făcea să dorească să facă să dispară fața celei care văzuse și înțelesese semnificația fotografiei unei prietene drăguțe din liceu.

Nu ești de-a lor! urlă Lactamaeon din Yr, vrând să o protejeze.

Toate celelalte mame sunt mândre de fiicele lor! spunea Adunarea pe tonul acid, batjocoritor pe care îl adopta când lucrurile mergeau mai rău ca de obicei.

Pleacă de aici cu doctorița aia faimoasă a ta! mugi Cenzorul. *Crezi că poți să dai în vileag secrete și să fii în siguranță? Sunt și alte morți decât moartea — unele mai rele chiar.*

Acum e timpul să ascunzi și să fii ascuns... șopti Idat, un zeu care se arăta rareori și care era numit Disimulatorul.

Din mijlocul controversei ce răsuna la nesfârșit, al iureșului de zei și de chipuri ale Adunării Deborah văzu,

ca pe un desen animat, plat și în mărime naturală, figura lui McPherson înaintând de-a lungul coridorului secției. *O să-l strig — să-i cer ajutor,* le spuse ea tuturor celorlalți. *Dă-i drumul,* râse Anterrabae. *Încearcă.* Și trecu pe lângă ea lăsând în urmă o dâră din mirosul lui de ars. *Smintito!*

McPherson trecea pe lângă ea. În câteva clipe avea să se îndepărteze. Deborah se apropie de el, dar nu putu vorbi. Gesticulând slab cu o mână, încercă să îi atragă atenția, și el o văzu cu coada ochiului, oprit pe loc de intensitatea privirii ei și de mișcările stranii, aproape spasmodice ale mâinii, care din cauza încordării se răsucise într-o poziție bizară. Se întoarse spre ea.

— Deb?... Ce s-a întâmplat?

Nu îi putea spune. Nu putea face mai mult decât să gesticuleze slab cu trupul și cu mâna, dar el văzu panica ce o cuprinsese.

— Stai așa, Deborah, spuse el. Mă întorc imediat.

Deborah așteptă și frica urca în ea în timp ce celelalte simțuri i se stingeau. Acum nu mai putea vedea decât în cenușiu și abia dacă mai auzea. Simțul tactil o părăsea și el, astfel încât senzația contactului cu propriul ei corp și cu hainele de pe ea dispărea. Mormăiala ce răzbătea din Yr continuă, și după o vreme mirosul oamenilor pe care îl simți prin duhoarea de eter-și-cloroform a Puțului o făcu să-și spună că ar trebui să încerce să îi vadă. Totul era alb — probabil că erau infirmierele sau zăpada iernii.

— Deborah. Poți să mă vezi?

Era glasul lui McPherson. Cineva din fundal spunea:

— Dar ce au pățit toate în seara asta?

McPherson încerca în continuare să vorbească cu ea.

— Deb, nu te speria. Poți să mergi?

Nu prea mai ştia încotro merge şi îşi târa picioarele, încât trebui să fie dusă, sprijinită de cineva, la capătul coridorului, unde aştepta patul cu împachetarea pregătită. Se prăbuşi pe el aproape recunoscătoare, fără să simtă primul şoc rece dat de contactul cu cearşaful umed...

La multă vreme după aceea, îşi reveni având mintea iarăşi limpede şi după ce respiră o vreme adânc şi se ascultă pe sine respirând, scoase un oftat lung. Un glas din spatele ei spuse:

— Deb? Tu eşti?

— Carla?

— Da.

— Ce s-a întâmplat?

— Nu ştiu, răspunse Carla, încă nu sunt obişnuită cu locul ăsta, dar e sigur că toată secţia a luat-o razna în noaptea asta.

— Numai în noaptea asta?!

Râseră amândouă.

— Cât a durat? întrebă Deborah.

— Ai clacat aproape imediat după mine. Helene e-n camera de alături şi la fel Lena, iar Lee Miller a devenit isterică.

— Cine-i în tura de noapte?

— Hobbs. Neplăcerea din ton era plată. Aş vrea să fi fost McPherson.

Stătură de vorbă o vreme, lăsând lumea reală să pătrundă treptat în ele, simţind plăcere vorbindu-şi una alteia, dar neîndrăznind să recunoască faptul că erau, într-o oarecare măsură, prietene. Carla îi spuse cum trăsese cu urechea la una dintre şedinţele de terapie ale lui Helene. Din pricina violenţei lui Helene, acestea erau ţinute în secţie.

— Tăcerea e ucigătoare, spuse Carla. Bătrânul Craig pur și simplu nu a putut suporta toată tăcerea aia. A început să vorbească singur și în scurt timp vorbea din ce în ce mai tare și era tot mai înnebunit. Mă așteptam să o aud de la o clipă la alta pe Helene zicând: „Liniștește-te, doctore; sunt aici tocmai ca să te ajut." Când a ieșit din secție, medicul arăta... ca una dintre noi!

Pe deplin conștientă, Deborah începu să se întindă, simțind durerea de-acum familiară de oase provocată de circulația redusă din picioare și încheieturi. Putea vedea forma umflată, ca o mumie, a Carlei în patul alăturat.

— Deborah... Deb... știu ce a fost... ce ni s-a întâmplat.

— Ce? spuse Deborah, întrebându-se dacă chiar voia să afle.

— Doris Rivera.

Undeva înăuntrul lui Deborah prinse viață o durere cumplită, o durere nouă dar acum familiară pe care începuse să o identifice cu cuvintele yriene — o durere care masca străvechiul și redutabilul cuvânt englezesc: adevăr.

— Nu, nu a fost asta.

— Ba da, asta a fost, spuse Carla, cu o convingere crescută. S-a făcut bine și a ieșit de aici și lucrează, iar noi ne-am speriat fiindcă am putea cândva... să ne facem și noi «bine» și să ieșim în lume; fiindcă există o șansă ca ușile astea să se deschidă pentru noi, înspre... lume.

Vocea Carlei fu retezată de tăișul panicii.

Înăuntrul învelișului alb și imobil, inima lui Deborah începuse să bubuie, iar stomacul i se îngreună. Începu să tremure tare, și tremurul îi cuprinse tot corpul. Dumnezeule, își zise ea, acum sunt ceea ce fusesem în lume — un munte nemișcat care pe dinăuntru e un vulcan.

— Du-te dracului! ţipă ea la Carla. Numai fiindcă maică-ta era nebună şi s-a omorât, crezi că ai mai multe motive să fii mai nebună ca mine?

Auzi cum cealaltă trage scurt aer în piept. Junghiul trecuse, dar cruzimea ei o lăsase fără apărare. Îşi împinse cu putere capul în punga cu gheaţă care îi apăsa ceafa la fel de tare ca realitatea.

În clipa aceea, lumina se aprinse, făcându-le să clipească, orbite.

— Verificam doar, spuse Hobbs. Se apropie şi atinse tâmpla lui Deborah pentru a-i lua pulsul. E încă al naibii de ridicat, îi spuse infirmierului care intrase în urma lui. Şi la asta la fel, adăugă el, îndreptându-se din şale după ce o controlase pe Carla.

Ieşiră amândoi şi lumina se stinse.

Cuprinsă de ruşine, Deborah îşi răsuci capul în partea opusă patului Carlei.

— S-a făcut friptura? spuse Carla pe un ton amar. Nu, mai las-o douăzeci de minute.

— Nu suntem de-ai lor, murmură Deborah, şi formula de încurajare a Yr-ului păru aproape şocantă în acest nou context. Carla... Cuvintele îi veneau greu. Îmi pare rău pentru ce ţi-am spus. Am făcut-o pentru mine şi nu ca să te rănesc. N-am vrut să te rănesc... să te fac să fii şi mai bolnavă.

Nici una nu mai spuse nimic o vreme; singurul sunet ce se auzea era dat de respiraţiile lor. Apoi glasul Carlei se făcu auzit, fără să trădeze ranchiună sau răutate, deşi Deborah se aştepta la ele.

— Boala mea... e ca un pahar care-i plin şi dă pe dinafară, şi picăturica ta s-a pierdut de-acum în apa care se revarsă.

— Ce ai spus despre Doris Rivera poate că e... adevărat.

Adevărul absolut îi provocă durere, dar de data aceasta mai puţin.

— Ştiu.

Deborah începu să lupte cu realitatea, cu învelişul care o imobiliza, cu întrebările. Se zbătea în chingi, aproape plângând.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Carla în beznă.

— Ai fi putut să mă răneşti — şi n-ai făcut-o!

Şi deoarece Deborah nu putea înţelege de ce Carla o cruţase, zăcea dârdâind şi clănţănind din dinţi, stăpânită de o teroare rece şi copleşitoare.

10

Familia Blau lua cina. Esther era obosită, iar Jacob era supărat. Mai venise un raport, și Jacob îl citise. Era la fel de general și de evaziv ca de obicei, dar lui unuia i se părea că afirmă că anumite uri, violențe și terori care existaseră în adâncul mult-iubitei sale fiice izbucniseră la suprafață, astfel încât fusese transferată în vederea unei „protecții sporite". Ce anume însemna asta pentru Debby, nu știa. În mintea lui vedea doar etajul acela cu gratii și plase la ferestre și auzea doar urletul de balamuc care venise de sus, unde se afla secția D, și care îi chinuia somnul noapte de noapte. La etajul acela, printre urletele acelea o duseseră pe Debby a lui. Esther știuse că nu îi va putea ascunde adevărul la nesfârșit. Ocolise întrebările sale despre rapoarte, le ascunsese de el și i le descrisese cât de trunchiat putuse. Acum Jacob știa și el adevărul și tot ce putea face ea era să încerce să îl liniștească, folosindu-se mereu și mereu de cuvintele neutre alese cu grijă de administratorul noii secții.

— Ei spun că e mai bine în anumite privințe, explică Esther, dar Jacob nu o crezu și se întrebă dacă ea însăși se crede pe sine la urma urmei.

La masă, încercară să dea uitării raportul din grijă pentru Suzy, dar amândoi reveniră la el ca să se neliniștească iarăși, mereu și mereu, exprimându-se într-un soi de cod peste capul fiicei celei fericite, care ședea în fața farfuriei sporovăind, înțelegând și nu prea de ce de jur-împrejurul lor plutea atmosfera aceea apăsătoare ca o negură, părând să îi ascundă unul de celălalt. Debby era pricina. Întotdeauna era Debby. Preț de o clipă se întrebă dacă, în cazul în care ea ar fi fost cea bolnavă și aflată departe de ei, ar fi putut să le provoace o asemenea suferință. Își dădu deodată seama că i-ar fi teamă să încerce; ar fi eșuat, aproape cu siguranță. Frica de-a voi să dovedească o dată pentru totdeauna acest eșec, vinovăția de-a prevedea un asemenea eșec și furia provocată de Debby care focaliza toată dragostea lor o făcură pe Suzy să-și privească rând pe rând părinții și să spună:

— Uite ce e! La urma urmei nu zace undeva într-un șanț. Are în jurul ei doctori și tot ce-i trebuie! De ce îi plânge atunci mereu toată lumea de milă sărmanei și bietei Debby?

Plecă de la masă enervată, nu înainte însă de-a fi văzut durerea de pe fețele părinților ei.

Carla stătea lângă Deborah în camera de zi, fumându-și cu gesturi măsurate țigara. În conformitate cu regulamentele revizuite ale unei noi infirmiere-șefe nespus de energice, pacienții care doreau să fumeze erau invitați să o facă pe coridor sau în camera de zi, „asistați" individual de câte o infirmieră sau un infirmier. Timp de două săptămâni, strigătele de „Țigară! Țigară!" răsunaseră întruna de pe coridor și din camere, încât întreg personalul începuse să arate cam istovit.

Carla venise din dormitorul din fund, spunând: „O țigară, vă rog!" la ușa cu gratii a secției, și apoi se întorsese spre Deborah făcându-i cu ochiul: „Dacă nu poți fi cu ei, atunci fii împotriva lor!" Apoi se așezaseră, așteptând să treacă timpul.

În prima zi petrecută în Secția D, Deborah fusese în stare să se dramatizeze pe sine în propria ei minte gândindu-se doar că e la azilul de nebuni — secția de violenți. Asta făcea să îi apară în minte imagini copleșitoare și învăpăiate. Realitatea oferise făgăduința unei mai mari siguranțe fizice, dar ca să beneficiezi de ea trebuia să înduri o plictiseală la fel de nesfârșită ca și boala însăși. Numărul crăpăturilor de pe coridorul rece era de nouăsprezece, pe lățime, și de douăzeci și trei pe lungime (punând la socoteală și intersecția). Când Deborah se afla în lumea secției, se plimba de-a lungul dungii de pe perete în susul și în josul coridorului, în jurul locului unde acesta se lărgea și era numit „holul", înăuntrul și în afara camerei de zi, înspre biroul infirmierelor, trecând de baia din față, de șirul camerelor de izolare, de dormitoare (unde accesul nu era permis), de baia din fund, și în jurul laturii opuse a coridorului, pentru a o lua apoi de la capăt.

Când nu era destul de adânc împlântată în realitate ca să se plimbe, zăcea în pat. Suprafețele pătrate ale izolației fonice din tavan aveau câte nouăsprezece găuri pe fiecare latură. Uneori stătea cu femeile împietrite de lângă oficiul infirmierelor, așteptând să se întâmple ceva, sau să nu se întâmple. Plictiseala dată de nebunie era un pustiu uriaș, atât de uriaș încât crizele de violență sau de suferință ale cuiva, oricine ar fi fost, păreau o oază, iar clipele scurte și simple de prietenie sau camaraderie erau ca o ploaie în deșert, și erau marcate, numărate și ținute minte multă vreme după aceea. Deborah și Carla

se bucurau de un asemenea moment în timp ce Carla își dădăcea ţigara.

— Când o să pot, o să-ți fac portretul, spuse Deborah, privind la fumul ce se ridica din ţigara Carlei.

Din afirmaţia lui Deborah, Carla înţelese că reuşise să fure şi creion şi hârtie şi să le ascundă. Le pitise îndărătul ţevii de apă rece din baia din faţă. Baia din spate, unde se aflau duşurile, era întotdeauna încuiată când nu era folosită şi nu putea fi utilizată decât în prezenţa unui infirmier. Deborah începu să explice acest lucru şi Carla prinse sugestia din cuvintele ei.

— Ca să faci portrete ai nevoie de hârtie, spuse Carla.

— Aşa-i.

— Ce fel de pictură o să fie?

— Acuarelă. O să folosesc o mulţime de apă.

Carla înţelese şi zâmbi.

— Dacă ai de gând s-o faci, o să ai nevoie de ceva pe care să sprijini foaia. Prin asta, Carla voia să spună că avea o carte şi că o ascunsese într-un loc accesibil.

În momentele când erau în stare să o facă, pacienţii foloseau cu mare plăcere codurile şi comunicarea secretă utilizate de deţinuţi, călugări, nebuni sau membri ai unor clanuri mici şi îndepărtate care erau tot timpul la curent cu ce fac ceilalţi.

Vorbind peste feţele străine ale infirmierilor, ei dădeau naştere, din când în când, unor frânturi de alianţe. Helene voia să stea uneori cu ele, şi atunci, speriată, se refugia în violenţă. Lee, veterana secţiei, vorbea cel mai mult. Deşi nu exista nici o coeziune, loialitate sau generozitate, măcar aveau şi ele secretele lor.

— Aş vrea să pot face portretul acum, spuse Deborah, exprimându-şi cu glas tare dorinţa de-a recupera obiectele interzise.

Hârtia era permisă, dar creioanele și stilourile erau considerate arme și nu erau îngăduite în secție decât dacă erau folosite sub supravegherea unui infirmier.

— Oare ar trebui să mă spăl pe cap? întrebă vag Carla. În codul lor, sugera ca amândouă să ceară permisiunea de a-și spăla părul. Carla urma să o ceară prima și să folosească baia din spate cu chiuveta ei mare și frumoasă. Dat fiind că regulamentul prevedea că, dacă la baie nu erau de serviciu cel puțin trei infirmieri, chiuvetele nu puteau fi folosite decât de un pacient o dată, Deborah avea să se ducă în baia din față, unde urma să îl facă pe infirmier să-i descuie ușa de la camera dușurilor, distrăgându-i astfel atenția pentru ca să-și poată recupera comoara.

— Îmi simt părul murdar, spuse Deborah. Dacă nu-ți place, treaba ta.

În felul acesta spunea „mulțumesc".

Planul decurse cum trebuie și la ceasul prânzului creionul interzis se afla într-o teacă făcută din fâșii de bandaj aruncate prinsă de partea de dedesubt a celui de-al patrulea arc al patului lui Deborah. Apoi avură de așteptat masa de prânz. După care avură de așteptat schimbarea turei. Apoi avură de așteptat cina. După care trebuiră să aștepte rândul la sedative. Apoi avură de așteptat ora culcării.

Doctorița Fried plecase la o conferință, așa că nu mai existau nici măcar ședințele de terapie ca să spargă monotonia zilelor. Deborah ar fi putut cere să lucreze la atelierul de artizanat și să meargă acolo dimineața, o dată cu ceilalți pacienți din Secția D, dar nu o făcu. Renunțase să mai „facă ceva". Uneori mai desena puțin, stând pe jos și mascată de patul Soției Abdicatului. Se supunea criticilor Adunării, tiraniei Cenzorului, calomniilor spi-

rituale ale zeilor și lingușelilor Yr-ului, dar după ceasurile de pedeapsă sau de clemență era un interval de așteptare nesfârșit, jalonat de mese și de somn, în care răzbăteau câte un cuvânt, o vorbă de mânie, câte o discuție sau vreo criză de furie disperată — toate resimțite fără urmă de interes și rămase în amintire doar ca parte a fundalului populat de chipurile nebunilor. Uneori avea vise înspăimântătoare, sau izbucniri uriașe de teroare în stare de trezie, sau spaime materializate în halucinații sonore, olfactive și tactile; dar în majoritatea timpului nu făcea decât să se uite la ceasul acoperit de o plasă de sârmă, precum fața unui scrimer aflat veșnic *en garde*,[3] de deasupra ușii de la oficiul infirmierelor.

Esther trimisese încă o scrisoare la spital, întrebând dacă ar putea să o viziteze pe Deborah în secția în care fusese mutată recent și dacă ar putea să vorbească cu medicii de pe secție și totodată cu medicul lui Deborah. Răspunsul fu cel obișnuit, mistificator și liniștitor, afirmând că pacienta se simte pe cât de bine se puteau aștepta ținând cont de circumstanțe. Dacă dorea, putea să aibă o scurtă întâlnire cu medicul lui Deborah. Administratorul secției nu se ocupa direct de familiile pacienților, și vizitele nu erau permise la Secția D. Dacă existau alte probleme de discutat, se putea stabili o întâlnire cu asistenta socială, doamna Rollinder...

Esther porni în lunga călătorie cu trenul doar pentru a se întâlni cu doctorița Fried, bucurându-se că slujba lui Jacob îl împiedica să insiste să o ducă cu mașina. La spital, descoperi că faptul de-a se afla acolo nu făcea ca lucrurile să meargă mai ușor cu medicii, ale căror reguli

[3] În franceză în original. (*N. t.*)

scrise sperase că le va putea cumva ocoli. Doctoriţa Fried a fost drăguţă, dar distantă. Încercă să domolească groaza pe care i-o inspira lui Esther Secţia D; continua să pară plină de speranţa că era vorba doar de o „fază a bolii". Esther discută cu asistenta socială şi primi aceleaşi răspunsuri, dar mai impersonale şi mai reci. Interdicţia de vizită rămase valabilă.

După aceasta porni înapoi spre casă, unde urma să îi mintă pe Jacob şi pe ceilalţi membri ai familiei. Avea să le spună că o văzuse pe Deborah, şi secţia, şi pe medici, şi că totul era în ordine. Asta voiau să audă şi să creadă, aşa că o vor lăsa să îi mintă, cel puţin o vreme. Adusese un vraf de reviste pentru Deborah, dar nu o lăsaseră nici măcar să i le dea, şi îşi dădu seama, absentă, aşa cum stătea uitându-se afară pe fereastra compartimentului, că le avea încă cu ea. Începu să le răsfoiască nepăsătoare; minciuna pe care trebuia să i-o spună lui Jacob şi chinul de-a trebui să ţină adevărul pentru ea păreau să se oglindească în tot ceea ce vedea. Încercă să scape de gândul acesta uitându-se la fotografiile din revistă, dar nu reuşi să-şi găsească refugiul nici acolo. În timp ce citea, lacrimile începură să îi curgă din ochi, pătând fotografiile color ale manechinelor trufaşe din anunţul publicitar:

ÎNCEPUTUL NOULUI AN ŞCOLAR
STIL CLASIC PENTRU CAMPUS
TINERELE NOASTRE DEBUTANTE
ALB ALB ALB PENTRU PRIMUL BAL AL BOBOCILOR

Erau flori de nu-mă-uita presărate pe tot cuprinsul paginii şi, văzându-le, Esther strânse tare din dinţi, aşteptând ca lacrimile să i se oprească. Colegele de clasă

ale lui Deborah aveau să privească paginile acestea, punând propriile lor chipuri în locul modelelor, în perspectiva absolvirii și a facultății. Prietene de-ale lui Esther care aveau fete își comunicau numele facultăților ca pe niște cărți poștale. Pregătiseră costumele frumoase pentru petrecere și jurnalele pentru a fi completate. Continua să se întâlnească cu aceste mame, care îi erau prietene, și să stea de vorbă cu ele, iar problemele fiicelor lor păreau doar cu puțin mai mici în comparație cu ale lui Deborah. „Marjorie e atât de timidă; nu pare să se simtă deloc bine cu prietenele ei!"; „Helen ia totul prea în serios, de parcă ar fi o problemă de viață și de moarte — e atât de sensibilă!" Esther asculta toate aceste descrieri având în fața ochilor minciuna ei rece și recunoscând câte puțin din Deborah în lamentațiile uneia sau alteia. Micile ei idiosincrazii semănau cu ale lor. Și ea era timidă; și ea își masca frica prin precocitate și ironie cinică; și ea era sensibilă, dar avea oare să se mai întoarcă vreodată într-o lume ca a lor? Se putea oare ca spitalul acela să fi fost de la bun început o greșeală?

Când ajunse acasă, îl văzu pe Jacob și apoi pe ceilalți din familie, zâmbitori și calmi, și minți și se eschivă cu fluență și convingere. Își zise atunci că a reușit să îi păcălească perfect, până când Jacob spuse:

— Minunat; sunt fericit că ei cred că face progrese atât de mari, fiindcă data viitoare când te mai duci la ea, vin și eu cu tine.

— Cum ți-ai distrus sora? o întrebă doctorița Fried pe Deborah, care stătea ghemuită pe canapea, dârdâind în frigul din Yr, în timp ce pe Pământ domnea căldura lunii august.

— Nu am vrut s-o fac— era expusă esenţei mele. Are un nume în yriană — e sinele meu şi e otrăvitor. Otrăveşte minţile.

— E vorba de nişte cuvinte pe care le spui şi care distrug? Sau de ceva ce faci ori doreşti?

— Nu, e o calitate de-a mea, o secreţie, ca sudoarea. E emanaţia Deborah-niciei mele şi e otrăvitoare.

Deodată, Deborah simţi o explozie de autocompătimire faţă de creatura miasmatică ce era şi începu să explice, amplificând din ce în ce mai mult dimensiunile şi virulenţa substanţei sale.

— Stai o clipă.

Doctoriţa ridică mâna, dar bucuria autodenigrării o cuprinsese atât de mult pe Deborah, de parcă ar fi fost dragoste, încât continuă, împodobind şi înfrumuseţând mizeria într-un potop de cuvinte din ce în ce mai aprins. Când termină, umbra ce o copleşise era imensă. Doctoriţa aşteptă până când Deborah putu să o audă şi apoi spuse pe un ton alb:

— Deci, continui să încerci să-mi arunci praf în ochi?

Deborah pară, apărându-şi şi cocoloşindu-şi imaginea de nerecunoscut pe care o crease, dar doctoriţa spuse:

— Nu, draga mea, pur şi simplu nu merge. Camuflajul ăsta e o şmecherie veche, şi nici nu a fost inventată de Eeriii ăsta al tău.

— *Yeeeriii.*

— Mira-m-aş. Nu. Ca să ascundă ceva, cineva poate să uite, sau să pretindă că s-a întâmplat altfel, sau să distorsioneze. Toate sunt nişte metode tocmai bune ca să fugi de adevărul care poate fi amar.

— Atunci de ce să nu-l ascunzi, şi să fii în siguranţă?

— Şi să fii nebun.

— OK, și să fii nebun. De ce nu, după tot ce mi-au făcut!

— O, da. Îmi amintești la fix că am omis ceva: un alt camuflaj e să arunci totul în spinarea altuia. Te scutește să înfrunți ceea ce ți-au făcut în realitate, și ceea ce ți-ai făcut tu și continui să-ți faci.

O parte din ceea ce spusese Deborah despre emanația răului era real și adevărat pentru ea, dar glorificarea acesteia o amplificase enorm pentru o vreme, și fata monstruoasă pe care o vedea acum îi era străină. Doctorița o îndemnă insistent să continue să vorbească despre distrugerea lui Suzy și Deborah se supuse, povestindu-i despre gelozia timpurie și dragostea târzie care fusese atât de chinuită și de vinovată. Boala lui Deborah plutea de mult în aer. Descrise cum o vedea ea, convinsă că toți cei pe care îi cunoștea erau stigmatizați de boală prin intermediul ei — și Suzy mai mult ca oricare altcineva, fiindcă era iubitoare și impresionabilă.

— Ai făcut-o să aibă halucinații sau să simtă mirosul unor lucruri care nu existau? Ai făcut-o să se îndoiască de sănătatea ei mintală sau de realitate?

— Nu, spuse Deborah. Boala nu înseamnă să vezi sau să auzi lucruri — boala e dedesubtul lor. Nu i-am provocat niciodată simptome. Boala e vulcanul; va trebui să-și împodobească singură versanții.

— Îți mai este frig? o întrebă doctorița.

— Da, de când au început ploile astea și s-a lăsat ceața asta înghețată. Nu dau niciodată drumul la calorifere în secție.

— Păi, afară — în lume — e august. Cerul e senin și soarele arde. Mă tem că frigul și ceața asta sunt în tine.

Tumoarea se trezi la viață, mâniată că existau puteri care nu voiau să i se supună, și trimise un fulger orbitor

peste împărăţiile sale pentru a le aminti tuturor de supremaţia ei. Deborah se frânse din mijloc, gâfâind, şi începu să tremure. *Te-am avertizat,* spuse Cenzorul. Mirosul greu de eter şi cloroform îi umplu nările şi îşi auzi inima bubuind.

— Am încercat să-mi ucid sora când s-a născut, spuse ea.

Se miră că informaţia aceasta nu îi ieşise din gură decât pe tonul ei obişnuit. Nici un tun nu bubui.

— Cum ai făcut asta?

— Am încercat s-o arunc pe fereastră. Eram cât pe ce s-o fac, când a intrat mama şi m-a oprit.

— Părinţii te-au pedepsit?

— Nu. Nimeni n-a mai pomenit niciodată de asta.

Simţi o recunoştinţă slabă, temătoare faţă de familia ei, care trăise alături de un monstru şi o tratase ca pe un om normal.

— Asta a fost după operaţie... spuse gânditoare doctoriţa.

— Eram în casa însorită unde ne mutaserăm anul acela. După tot ce mi-au dat ei, înţelegi, după tot au făcut pentru mine... Preţ de o clipă fu în pragul lacrimilor, până ce boala îi aminti că lacrimile erau ceva omenesc. *Nu eşti de-a lor,* spuse Yr, şi lacrimile dispărură de parcă nici n-ar fi fost.

— Doar te-ai gândit s-o ucizi?

— Nu! O ţineam în faţa ferestrei, gata să o arunc.

— Şi părinţii tăi nu au vorbit sau nu te-au întrebat niciodată despre asta?

— Nu.

Deborah ştia că probabil luaseră faptul ca atare şi îl îngropaseră în grabă undeva, ca pe un stârv. Dar mai ştia foarte bine cum miasma unei minciuni îngropate se ţine

de cel vinovat, adăstând în aerul pe care îl respiră până când totul ajunge să miroasă la fel, a râncezeală și putreziciune. Yr avea o regiune numită Mlaștina Fricii. Lactamaeon o dusese o dată acolo să vadă monștrii și cadavrele coșmarurilor ei acumulându-se de la un an la altul de vise înspăimântătoare. Înotaseră împreună prin solul aproape solid.

Deborah întrebase:

Ce e cu duhoarea asta groaznică?

Rușine și secrete, Pasăre-Unu, rușine și secrete, răspunsese el.

Deborah începu să râdă, și doctorița se aplecă spre ea.

— Ce e? Spune-mi și mie!

— Milă, spuse Deborah, milă. Mă gândesc la un hoț care a auzit că oamenii își îngroapă aurul și giuvaerele ca să le ascundă. Închipuie-ți ce mutră ar face dacă ar da peste ce am îngropat eu!

Și amândouă râseră.

11

Când începu schimbul de seară, Helene se proțăpi în fața oficiului infirmierelor și începu să bată tare din picior. Zgomotul o făcu pe una din infirmiere să iasă.

— Ce s-a întâmplat, Helene?

— Dosar închis, spuse Helene. Ștampilez dosarul închis al domnului Hobbs.

Zâmbea răutăcios, și chipul infirmierei se crispă. Se presupunea că ceea ce se întâmplase era un secret desăvârșit: și anume că în noaptea trecută, după ce ieșise din tură, Hobbs se dusese acasă, zăvorâse ușile și ferestrele, dăduse drumul la gaze și murise. În recluziunea monahal-carcerală a Secției D toți știau însă chiar și ceea ce era de neștiut.

Ca lunatici, smintiți, săriți și zărghiți ce erau, pacienții nu se simțeau deloc obligați să fie decenți și să nu îi vorbească de rău pe morți. Acolo unde diformitatea fizică era privită cu oarece milă, moartea și convențiile legate de ea erau tratate cu dispreț. Helene spusese o dată: „Un nebun e cineva al cărui ștreang s-a rupt", deoarece toate voiseră o dată să se omoare, toate încercaseră mai

mult sau mai puțin asiduu să se sinucidă, și toate îi invidiau pe morți. O parte din boala lor era constituită de faptul că vedeau că lumea întreagă stă cu ochii pe ele, astfel încât ceea ce făcuse Hobbs era să scoată limba la ele dintr-un loc unde nimeni nu îl mai putea ajunge ca să-l pălmuiască pentru gestul său.

Schimbul de seară sosise, și toate pacientele așteptau să vadă cine avea să îi ia locul lui Hobbs. Când cele din capătul coridorului îl văzură, transmiseră vestea mai departe.

— E un Nas — unul nou — un Nas nou.

Cuvintele stârniră un vaiet aproape palpabil. Nasurile erau persoane care refuzau prestarea serviciului militar pe motive de conștiință și care aleseseră să lucreze în spitalele de boli mintale în loc să meargă la închisoare. Lee Miller născocise porecla de „Nas" cu multă vreme în urmă, spunând: „Vai, jigodiile astea; le urăsc. Nu vor să lupte, așa că guvernul le spune: «O să vă scoatem noi pe nas pacifismul! Ori închisoarea, ori casa de nebuni!»" Helene râsese și cineva spusese: „Atunci, ei sunt nasurile, și noi suntem cei care le-o scoatem pe nas!"

Acum, Carla murmură doar:

— Îmi place să personific pedeapsa cuiva; mă face să mă simt necesară; și râse, dar cu un sarcasm rar întâlnit la ea.

Nasurile veneau de obicei în grupuri de câte doi.

— Cred că ar trebui să-i numim individual Nară, spuse minuțioasa Mary, ștergându-și sângele stigmatului invizibil. Pacientele râseră.

— Poate că e de treabă, spuse Carla. Oricine e mai bun decât Hobbs.

Se uitară la noul membru al personalului medical care străbătea pentru prima dată traseul lung și dificil de-a

lungul coridorului. Se vedea că era îngrozit. Pacientele îi percepură groaza cu sentimente variind între amuzament și furie. Constantia, din secția de izolare, începu să urle când îl văzu, și Mary, auzind-o, spuse râzând:

— O, Doamne, o să leșine! apoi adăugă dur: știți, nu e și ea decât o *persoană*.

— I-e teamă că o să ia boala de la noi, spuse Deborah, și râseră toate, fiindcă Hobbs o luase și mai și murise de pe urma ei.

Grupul ajunse în apropierea lor.

— Ridicați-vă de jos, vă rog, le spuse infirmiera-șefă a secției pacientelor care ședeau pe podea, rezemate de pereții coridorului și ai holului.

Deborah se uită la Nas și spuse:

— Obstacol.

Voia să spună că ea și celelalte paciente care stăteau cu picioarele întinse în fața infirmierului îngrozit erau ca niște dispozitive din cursa cu obstacole pe care soldații trebuiau să o parcurgă în timpul instrucției; că ea și celelalte înțelegeau că, luând locul dispozitivelor acelora, deveniseră niște „orori ale războiului" și că vor încerca să îndeplinească dorința armatei ca instrucția respectivului să fie riguroasă. Dar infirmierele nu râseră și nici nu înțeleseră, ci trecură mai departe repetându-le porunca de-a se ridica de pe jos. Pacientele știau însă că era doar de formă. Toate stăteau întotdeauna pe podea și numai când se întâmpla să vină oaspeți din afară infirmierele, aidoma nevestelor de la mahala, se plângeau de dezordine și își doreau „să fi fost mai curat".

Constantia începuse să se monteze singură, modulând un urlet din ce în ce mai înalt, ca acela scos de un lup noaptea, când ușa secției se deschise și intră McPher-

son. Deborah îl privi drept în față, văzu că toată lumea devine brusc ceva mai liniștită, și spuse cu subînțeles:

— Trebuie că au schimbat încuietoarea.

Își zicea că felul în care McPherson descuiase ușa și intrase era întru totul diferit de cel în care o făcuse predecesorul lui — de parcă ar fi fost două uși și două încuietori diferite. Simți, obscur, că ofensa își atinsese cumva ținta, așa că porni după ceilalți, hărțuindu-l pe vinovat.

— Trebuie... că... au... schimbat... încuietoarea.

McPherson spuse:

— Oricum nu-mi place treaba asta cu cheile.

Carla se uită în jur, la fel cum făcuse Deborah cu o clipă înainte, știind că nimeni nu înțelegea, dar cu McPherson neînțelegerea nu atrăgea după sine pedeapsa disprețului sau a urii. Se rezemă la loc de perete, liniștită.

Se simțeau toate fericite că McPherson era acolo, și fiindcă simțământul acesta însemna că sunt vulnerabile, erau nevoite să îl ascundă.

— Fără cheile astea nu te-ai mai putea deosebi de noi!

Dar McPherson nu făcu decât să râdă... către sine, nu de ele.

— Nu suntem chiar atât de diferiți, spuse el, și intră în oficiul infirmierelor.

— Pe cine crede că păcălește? spuse Helene.

Nu era răutate în vorbele ei; nu făcea decât să înalțe la loc zidul pe care el îl spărsese. Se răsuci și dispăru în limbul ei, și fiindcă imaginea lăsată de McPherson plutea încă în aer, nimeni nu făcu vreo observație răutăcioasă despre retragerea ei. Când însă procesiunea magilor trecu din nou pe lângă ele, cărându-l cu ea pe Nas, țeapăn și cu fălcile încleștate de frică, nimeni nu putu să-și stăpânească cruzimea ce i se păru fiecăreia o stare ade-

vărată și firească. Helene se cutremură când nou-venitul trecu pe lângă ea; Carla îi aruncă o privire goală; Mary, care era întotdeauna de o veselie nelalocul ei, scoase un râs în triluri:

— Ei, voi, torționarele lui Hobbs, uite un alt candidat la gaze!

— Hai să-i spunem Leviatanul lui Hobbs[4], fiindcă ar putea fi o lighioană și mai rea!

— Religia lor nu le dă voie să se sinucidă, spuse Sylvia, din locul ei de lângă perete.

Peste secție se lăsă tăcerea. Sylvia nu mai spusese nimic de peste un an și glasul ei era atât de alb încât vorbele păruseră că ies din perete. Tăcerea se prelungi, deoarece fiecare încerca să se convingă că auzise cu adevărat cuvintele și că ele veniseră dinspre femeia mută și nemișcată ca o mobilă care era Sylvia. Fiecare putu să vadă că și celelalte căutau să își dea seama de realitate — Sylvia chiar a vorbit sau doar mi s-a năzărit mie? Apoi Lee Miller se smulse din amorțeală și se duse la ușa închisă de la oficiul infirmierelor, unde bătu până ce una din ele deschise cu o privire plictisită, ca în fața unui comis-voiajor necunoscut.

— Cheamă-l pe doctor, spuse Lee laconic. Sylvia a vorbit.

— Raportul de secție nu e încă gata, spuse infirmiera, și închise ușa la loc. Lee bătu din nou. După o vreme, ușa se deschise iarăși.

— Ei...?

— Ar fi mai bine să-l chemi pe doctor, fiindcă dacă nu o faci, tu o să fii de vină, și nu eu. Adams o să vină —

---

[4] Joc de cuvinte între Hobbs și Hobbes (Thomas), filosof englez (1588–1679), autor al lucrării *Leviathan* (1651).

întotdeauna vine. Ultima dată a venit la trei dimineaţa când a vorbit Sylvia!

— Ce eşti aşa agitată, Miller? Ce a spus?

— Nu contează, şi nu ar însemna nimic pentru tine, fiindcă făcea parte dintr-o conversaţie.

— Despre ce?

— O, Doamne! *Te rog!*

Stând între Sylvia şi tulburata Lee Miller, Deborah îşi dădu seama cât de stupid ar suna orice fragment din conversaţie. Slaba pâlpâire de lumină a Sylviei se stinsese. Lee avea o aură de lumină neagră în jurul ei, care era semnul yrian pentru cineva care era *tankutuku* — termenul yrian pentru *neascuns* — expus elementelor şi departe de adăpost. Lee se pusese singură în starea aceasta oribilă pentru altcineva, care nu avea să-i preţuiască niciodată gestul sau să simtă recunoştinţă pentru el. Yriana avea un cuvânt şi pentru aceasta; folosit rareori, era *nelaq*, adică fără ochi, orb. Deborah voia acum să-i mulţumească lui Lee pentru că era fără ochi şi neascunsă. Yr-ul o elogia pe Lee, dar Deborah nu putea rosti cuvintele trebuincioase.

Trebuia să facă ceva. Lee era singură în locul acela hidos numit „Implicare" sau „Realitate" şi nimeni nu o putea ajuta. Închisă într-un corp nemişcat — la fel de nemişcat acum ca şi al Sylviei — amuţită în ce priveşte engleza, Deborah începu să tremure. Cuprinsă de spaimă, se aruncă într-o goană frenetică spre Yr; cu cât se refugia mai adânc, cu atât era mai bine, dar Anterrabae cel veşnic arzând râse. *Cum îndrăzneşti să te dai de partea lumii! O să fii pedepsită, trădătoareo!* Calea spre Yr i se închise în faţă.

Nu! Nu! Dacă faci asta o să înnebunesc! le strigă ea.

Admiri nelaq tankutuku, nu-i aşa? Foarte bine, atunci, uite-ţi lumea. Ia-o!

Se stârni un vânt negru. Pereții se topiră și lumea deveni un amestec de umbre. Bâjbâind după nălucirea unui pământ solid pe care să poată sta, fu doar încă o dată înșelată când aceasta se destrămă ca un miraj în deșert; se uită spre un petec de pământ, dar vântul îl spulberă. Toate direcțiile deveniră înșelătoare. Legile fizicii și ale materiei solide fură anulate, și experiența de o viață a senzației tactile, a mișcării, a formei, a gravitației și a luminii fu invalidată. Nu mai știa dacă stătea în picioare sau așezată, unde era susul și dincotro venea lumina, care era ca o lovitură de pumnal la atingere. Pierdu orice noțiune despre părțile propriului ei corp; nu mai știa unde îi sunt brațele și cum să și le miște. Când vederea începu să i se tulbure, făcând ca imaginile să i se învârtejească prin fața ochilor ca o morișcă, ba într-o parte, ba într-alta, încercă să se agațe de gânduri, și descoperi atunci că pierduse orice noțiune de limbă engleză și că până și yriana devenise o păsărească. Memoria dispăru cu totul, și gândirea o dată cu ea, și nu mai rămase decât succesiunea din ce în ce mai rapidă de senzații, de neidentificat fără cuvinte sau gânduri prin care ar fi putut să le rețină. Acest lucru sugera ceva tainic și oribil, dar nu putea pricepe ce anume, fiindcă nu mai exista un eu care să răspundă. Acum, teroarea nu mai avea nici o opreliște.

Când reveni din Pedeapsă, își privi unghiile de la mână, care erau învinețite. Pe pământ venise de la o vreme vara și afară era soare și totul era înverzit, dar nu îndrăznea să-și folosească mintea ca să potrivească vremea de teamă ca Pedeapsa să nu se întoarcă și să se abată din nou asupra ei. Se ridică din patul cuiva, fără să știe al cui, unde se trezise zăcând, luă pătura de pe el și se în-

fâșură în ea și, continuând să tremure de frig, ieși pe coridor. Nu recunoscu pe nimeni, dar măcar își dădu seama îndeajuns de mult că exista și că se uita la niște lucruri solide tridimensionale, numite oameni, care se mișcau într-un element numit timp. Se apropie de unul din ele și îi puse o întrebare irelevantă:

— În ce zi suntem?

— Miercuri.

— A, păi atunci, ce zi era?

Persoana respectivă nu înțelese, și deoarece era prea confuză ca să aprofundeze subiectul, porni mai departe. În spatele ei, solidele tridimensionale se plângeau de căldură, mișcându-și mâna prin dreptul fețelor și agitând aerul din anotimpul lor.

Se simți sleită de frigul glacial, astfel încât se întoarse și își dădu drumul pe un pat, simțind o bucurie disperată că îl recunoștea ca fiind al ei.

Vezi cum e... spuse cordial Anterrabae. *Putem s-o facem realmente. Putem s-o facem în toate felurile. Nu te juca cu noi, Pasăre-unu, fiindcă putem să facem ce vrem din tine. Credeai că toate aceste descrieri erau niște metafore: minți pierdute, depresie nervoasă, sărit de pe fix, dement, lunatic? Din păcate, după cum vezi, sunt cât se poate de reale. Nu te juca cu noi, Pasăre-unu, fiindcă noi te protejăm. Când o să mai admiri iarăși lumea, așteaptă-te la întunecimea noastră.*

Mai târziu, doctorița Fried o întrebă ce mai descoperise de la ultima lor întâlnire încoace.

— Am descoperit ce înseamnă să fii nebun, spuse Deborah și, amintindu-și cu o groază amestecată cu respect și admirație imensitatea, puterea și oroarea celor trăite, scutură din cap. E o chestie, într-adevăr. Da, e cu siguranță o chestie.

Conflictul dintre noul Nas, Leviatanul lui Hobbs şi pacienţi continuă. Credinţele sale fundamentaliste rigide îl făceau să vadă boala mintală ca pe o alungare îndreptăţită în pustie a victimelor acesteia, ca pe o pedeapsă a Domnului sau ca pe o lucrare a diavolului, şi uneori ca pe toate trei laolaltă. Pe măsură ce treceau zilele, frica îi scăzu şi vremea mâniei virtuoase era tot mai aproape. Începu să considere că suferea martiriul din cauza credinţei sale.

Ca răspuns la repulsia lui, bolnavii ripostară în felul lor maladiv. O pacientă mai cultă rescrise Biblia după viziunea ei sau luă în râs unele pasaje ale acesteia pentru a-l îngrozi. Constantia îi făcu avansuri sexuale flagrante. Helene luă prosopul pe care i-l adusese cu o uşoară reverenţă, spunând: „De la Paraclet la Paranoid, amin, amin." Iar Deborah făcu câteva observaţii profunde despre similitudinea dintre psihotici şi fanaticii religioşi. McPherson simţi agresivitatea şi violenţa suflând ca o vijelie peste secţie, şi se întrebă ce putea face în privinţa asta. Oricum nu era suficient personal. Ceilalţi doi angajaţi care refuzaseră serviciul militar se descurcau bine în alte secţii, şi unul dintre ei dădea semne că s-ar pricepe să lucreze cu bolnavii mintali. Nici lui McPherson nu îi plăcea prea mult noul membru al personalului din Secţia D, Ellis, dar îl înţelegea. Ellis nu era deloc potrivit pentru munca aceasta; se temea de pacienţi şi îi ura, şi privea guvernul care îl pedepsise aşa cum martirii creştini timpurii îi priviseră probabil pe procuratorii romani. Din această cauză, Ellis era nevoit să-l tragă după el pe Hobbs cel mort prin porecla pe care i-o dăduseră pacienţii. Cel mai rău era că religia lui Ellis nu putea vedea sinuciderea decât ca pe un păcat groaznic, monstruos prin natura lui.

Aşadar, Ellis târa după el un stârv duhnitor, şi McPherson se gândi că pe lume nu exista vreun vânător care să lovească mai viclean şi mai nemilos în punctele slabe ale adversarului ca oamenii aceştia bolnavi. Uneori se întreba de ce Hobbs fusese atacat mereu şi el însuşi niciodată; şi de ce acum Ellis era cel atacat, şi nu el. Helene nu îşi folosise niciodată mintea înfricoşător de pătrunzătoare ca să-l blesteme, şi niciodată Deborah cea cu chipul împietrit în ostilitate nu îl înţepase cu limba ei de viperă. Simţea cumva că s-ar putea să fie vorba de ceva mai mult decât de noroc, dar nu ştia cu adevărat cum sau de ce scăpa de agresiunea sarcasmului şi a nefericirii care îl înconjurau din toate părţile.

Acum se uita la pacientele care stăteau, aşteptând cina, aşteptând întunericul, aşteptând sedativele, aşteptând somnul. Blau stătea lângă caloriferul mascat de gratii şi plasă de sârmă, privind fix la ceva de dincolo de perete. O întrebase o dată la ce se uita şi ea îi răspunsese din lumea ei străină: „Sunt mortul care iscodeşte".

Constantia ieşise din camera de izolare, dar era tot în izolare, mormăind liniştită într-un colţ. Lee Miller îşi încleşta şi îşi descleşta dinţii; doamna Cabot striga întruna din dormitor: „Sunt Soţia unui Ex-Preşedinte al Statelor Unite Asasinat!" Linda, Marion şi Sue Jepson şi toate celelalte făceau aceleaşi lucruri ca de obicei. Şi totuşi persista o senzaţie de agitaţie primejdioasă — mai mare decât suma agitaţiei separate a fiecăreia. Ellis ieşi din oficiul infirmierelor, unde făcuse listele de medicaţie. Pe dată începu hărţuiala.

— Uite-l — e Leviatanul lui Hobbs!

— Piei, Satană!

— Hobbs s-a sinucis şi armata l-a trimis aici pe *el*!

— Da, a primit o misiune, dar nu din aia care să-ţi aducă epoleţi pe umeri.

— Cu misiunea asta capeţi pitici pe creier!

— Care-s ultimele ştiri din Iad, pastore?

— Nu-l întreba încă. Lasă-l să-şi privească întâi turma.

În secţie exista un aparat de radio montat într-o firidă acoperită de un grătar masiv. De obicei era deschis doar la anumite ore ale zilei şi reglat numai pe posturi cu muzică inofensivă pusă în surdină, dar acum McPherson descuie grătarul şi dădu drumul tare la aparat. În secţie se revărsară acordurile stridente ale muzicii romantice de dans, jalnice, chiar groteşti, întru totul nepotrivite cu mirosul greu de urină şi dezinfectant care umplea secţia. Când glasul mieros al prezentatorului le oferi „Good Night from the Starlight Roof", Carla replică printr-o parodie a nostalgiei romantice, „O zbatere de rămas-bun delicat dintre legăturile mele, noapte bună, noapte bună..."

Întreaga secţie izbucni în râs şi se linişti, deşi izul mintal de tensiune tot mai plutea în aer, precum mirosul de ozon după un trăsnet. Ceva fusese oprit în ultima clipă.

După ce Deborah îşi luă sedativele, se întinse în pat, aşteptând familiara aşteptare, cu zeii şi Adunarea reduşi la un murmur somnolent. McPherson intră în dormitor şi se opri lângă patul ei.

— Deb, spuse el cu blândeţe, lasă-l te rog în pace pe domnul Ellis.

— De ce eu? întrebă ea.

— Vreau ca voi toate să-l lăsaţi în pace. Gata cu glumele. Gata cu aluziile la Hobbs.

— O să le spui asta tuturor? (Rivalitatea circumspectă pentru favoruri şi suspiciunea legată de toate motive-

le și reprezentanții lumii învinseră prudența, forțând-o să pună întrebarea.)

— Da, spuse el. Tuturor celor din secție.

— Chiar și lui Marie și Lena? (Acestea erau recunoscute ca fiind cele mai bolnave din secție, până și de către pacienți.)

— Deb... lasă-l în pace, și gata.

Preț de o clipă, simți că el o folosea. Era singurul care își putea permite să le spună pacientelor pe numele mic fără să sune ciudat, dar acum suna ciudat.

— De ce eu? Credeam că voi ăștia, oamenii normali, ați acceptat că noi suntem în afara convențiilor și a obiceiurilor voastre. Nu sunt drăguță și nici politicoasă și știu mai multe despre Hobbs decât tine. Era *de-al nostru!* Singurul lucru care îl despărțea de noi era cheia de cinci centimetri pe care avea obiceiul s-o mângâie ca să-și dea siguranță. Ellis e la fel ca Hobbs. Știu totul despre el și despre ura lui.

Tonul lui McPherson era scăzut, dar mânia lui era cât se poate de reală, și Deborah o simți venind de undeva din el, dintr-un loc pe care nu-l dezvăluise încă niciodată.

— Tu crezi că toți bolnavii se află în spitale? Voi astea credeți că dețineți monopolul suferinței? Nu vreau să mai pomenesc de problema banilor — e prea fumată —, dar vreau să-ți spun acum că o mulțime de oameni de afară *ar vrea* să primească ajutor și nu îl pot primi. Ar trebui să recunoști boala mintală când o vezi. Pe celelalte paciente nu le hărțuiești. Nu te-am auzit niciodată spunând ceva rău despre vreuna din ele. (Își aminti ce îi spusese Carlei și simți din nou junghiul de vinovăție.) Lasă-l în pace pe Ellis, Deb — o să-ți pară bine mai târziu.

— O să încerc.

McPherson o privi în ochi, aşa cum stătea în picioare lângă patul ei. Deborah nu îi putea vedea faţa în umbră, dar simţi că se relaxase. Apoi el se răsuci şi ieşi din dormitor. Deborah se luptă cu sedativul o vreme, gândindu-se la ceea ce spusese el şi la felul cum o spusese. Era dur, dar adevărat, şi dindărătul supărării răzbătea tonul — rareori întâlnit oricum, dar care într-un spital de boli mintale era ca o nestemată nepreţuită — al respectului firesc dintre egali. Teroarea pe care răspunderea implicată de acest fapt o făcu să o simtă era amestecată cu un sentiment nou: bucuria.

12

— Îmi amintesc mereu de ceva dintr-o ședință pe care am avut-o nu cu mult în urmă, spuse doctorița Fried. Spuneai că a fi bolnav e ca și cum ai avea un vulcan în tine și spuneai că sora ta va trebui să-și împodobească singură versanții. Știi ce ai vrut să spui prin asta? Chiar nu poți să-ți dai seama că zeii și diavolii și întregul Yr al tău sunt propria ta creație?

— N-am vrut să spun în nici un caz așa ceva! replică Deborah, dându-se înapoi și auzind încă Adunarea psalmodiind cuvintele pe care lumea i le repetase ani și ani de-a rândul: „Scoate-ți prostiile astea din cap; totul nu e decât în mintea ta!" Yr e real!

— Nu mă îndoiesc că e real pentru tine, dar mai e ceva ce pari a spune — și anume că boala nu e totuna cu simptomele, care deseori sunt confundate cu ea. Nu asta vrei să spui, că deși simptomele sunt legate de boală și sunt determinate de ea, simptomele și boala sunt două lucruri diferite?

— Ba da.

— Așa că te rog să mă duci din nou în trecutul tău, înainte ca pantele vulcanului să fi fost împodobite, și să

arunci împreună cu mine o privire la vulcanul în sine. Văzu licărul de groază și adăugă: Nu totul dintr-o dată, ci puțin câte puțin.

Trecură în revistă Marile Înșelăciuni și deopotrivă pe cele mai mici și multe la număr, care sunt inevitabile în viață, dar care, din pricina simțămintelor și convingerilor lui Deborah, păreau să traseze drumul spre pierzanie la fel de clar ca și când ar fi făcut parte dintr-un plan, dintr-o păcăleală ascunsă pe care toți o cunoșteau, dar fără să recunoască acest lucru. După luni de terapie, Deborah începu să înțeleagă că existau multe motive pentru care lumea era îngrozitoare pentru ea. Umbra întunecată a dinastiei bunicului continua să planeze peste toată familia. Se întorcea deseori în timp și auzea din nou vocea familiară a bunicului spunând: „Nu e de ajuns să fii a doua în clasă; trebuie să fii prima"; „Dacă cineva te jignește, să nu plângi niciodată, ci să râzi. Nu trebuie să-i lași niciodată să vadă că te-au făcut să suferi." Toate îndemnurile acestea erau îndreptate împotriva tuturor celor ce participau, zâmbitori, la păcăleala ascunsă. Mândria trebuia să fie capacitatea de-a muri în chinuri ca și cum ar fi fost un fapt dintre cele mai banale. Până și mândria pe care o resimțea față de ea era de fapt mânie. „Ești isteață... o să le arăți tu lor!" O învățase să aibă limba ascuțită după exemplul lui, îi lăudase tăișul pătrunzător, le numise pe femei vaci și târfe de prăsilă, și o pălmuia fără prea mare convingere, supărat că avea să se maturizeze și să devină femeie, adică să se irosească. Avea să trebuiască să se bată cu întreaga lume de proști și ingrați și, chiar dacă era femeie, să învingă: străvechea, mistica bătălie dintre un imigrant schilod și un conte leton de mult răposat.

În locul și în timpul în care crescuse Deborah, evreii americani continuau să ducă vechile bătălii de care fugiseră venind din Europa cu numai câțiva ani în urmă. Și apoi au urmat noile bătălii, declanșate o dată cu marșul naziștilor prin Europa, care stârnise ecouri și în America: marșurile organizate de Bund[5] în orașele mai mari și atacarea sinagogilor și a vecinătăților evreiești care se aventuraseră în afara ghetourilor. Deborah își aminti că văzuse casa familiei Blau împroșcată cu vopsea și că lângă ziarele de dimineață în care se spunea că evreii cehi fugiseră la granița poloneză numai ca să fie împușcați de polonezii „iubitori de libertate" zăceau șobolani morți care duhneau. Cunoscuse îndeajuns de mult ura și fusese atacată o dată sau de două ori de „vitejii" din vecini, dar bunicul ei spusese triumfător, ca și cum ar fi văzut în asta un soi obscur de dovadă: „E din invidie! Cei mai buni și mai deștepți sunt întotdeauna invidiați. Mergi cu fruntea sus și nu-i lăsa să-și dea seama că te-au rănit." Și apoi, ca și cum ura ar fi răzbătut la suprafață, spusese: „O să le arăți tu lor! Ești ca mine. Sunt cu toții niște proști, toți până la ultimul... o să le arăți tu într-o bună zi!"

Ce avea ea să „le arate" era o cobe, o prefăcută, o seducătoare: propria ei precocitate. Aluzia bătrânului că într-o bună zi avea să fie „cineva" părea îndreptățită. Pentru o bună bucată de vreme, și-a folosit sarcasmul ca pe o armă cu care să îi șocheze și să îi stupefieze pe adulți în armistițiul ei armat cu lumea, dar nu i-a păcălit nici o clipă pe cei de vârsta ei. Copiii o ghiceau și, propria lor frică făcându-i înțelepți, să străduiau să o distrugă.

---

[5] Bund: organizație pronazistă (German-American Volksbund) din SUA existentă între 1930 și începutul lui 1940. (*N. t.*)

— Era un teren gata pregătit, în care a nimerit sămânţa asta a Yr-ului, spuse doctoriţa: înşelăciunile lumii adulte, prăpastia dintre pretenţiile bunicului şi lumea pe care tu ai văzut-o mai limpede, minciunile spuse de propria ta precocitate, cum că erai deosebită şi realitatea dură a faptului că ratai din start apropierea de cei de vârsta ta, oricât de impresionantă era personalitatea ta aparte.

— Prăpastia dintre fetiţa de familie bună crescută cu grijă de guvernante şi cu rochii din străinătate şi... şi...

— Şi ce anume? Unde eşti acum?

— Nu ştiu, spuse ea, dar vorbea dintr-un loc în care mai fusese. Nu sunt deloc culori, doar nuanţe de gri. Ea e mare şi albă. Eu sunt mică şi între noi sunt nişte bare. Îmi dă de mâncare. Cenuşiu. Nu mănânc. Unde-i... unde-i...

— Ce?

— Salvarea mea! izbucni Deborah.

— Continuă, o îndemnă doctoriţa.

— Sinele... meu, dragostea mea.

Doctoriţa Fried o privi atentă o vreme şi apoi spuse:

— Am o intuiţie... vrei să o verificăm împreună?

— Ai încredere să o faci cu mine?

— Desigur, fiindcă altfel n-ar mai exista deloc ştiinţa asta, în care amândouă lucrăm împreună. Cunoaşterea fundamentală pe care o ai despre tine însăţi şi adevăr e sigură şi solidă. Ai încredere în ea.

— Dă-i înainte în cazul ăsta, sau altfel psihiatria o să dispară.

Râseră amândouă.

— Mama ta a avut probleme cu o sarcină când erai foarte mică, nu-i aşa?

— Da, a pierdut sarcina. Erau gemeni.

— Și după aceea a plecat la odihnă pentru o vreme?

Lumina înțelegerii pătrunse adânc în trecut și adevărul ieși la suprafață cu un sunet puternic și sănătos, aidoma celui scos de o minge lovind cu putere mănușa unui jucător. Contactul era făcut. Deborah ascultă sunetul și începu să vorbească rostogolind cuvintele, umplând lacunele vechiului coșmar care, în alți termeni, nu era nimic mai mult decât simpla experiență de-a fi lăsată singură.

— Chestia albă trebuie să fi fost o guvernantă. Am simțit că tot ce era cald plecase. Senzația asta apărea des, dar am crezut că nu se poate să fi *fost* vreodată cu adevărat într-un asemenea loc. Barele erau de la un pătuț de copil. Probabil că erau ale patului meu... Guvernanta era distantă și rece... Hei! Hei!

Lumina acum prietenoasă mai dezvălui ceva și bruschețea cu care se petrecu acest lucru făcu ca neînsemnata și banala conexiune dinainte să pară o revelație plină de măreție și minunăție.

— Barele... barele pătuțului și frigul și pierderea capacității de-a desluși culorile... e ceea ce se întâmplă *acum!* E o parte componentă a Puțului — e ceea ce se petrece *acum, chiar acum!* Când sunt pe punctul de-a cădea, fâșiile astea de întuneric care mi se aștern peste ochi sunt barele de demult ale patului și frigul e cel de atunci — întotdeauna m-am întrebat de ce însemna mult mai mult decât frigul banal de care te poți feri punându-ți o jachetă.

Potopul de cuvinte se opri și doctorița Fried zâmbi.

— E deci ceva la fel de grav ca abandonarea și dispariția totală a oricărei iubiri.

— Am crezut că o să mor, dar în cele din urmă părinții mei s-au întors.

Se opri în plin avânt, și în minte îi veni altă întrebare bruscă, de parcă ar fi fost acolo dintotdeauna.

— De ce nu au toți fâșii negre în fața ochilor? Cu siguranță că fiecare am fost lăsați uneori singuri acasă, poate chiar pentru o săptămână sau două. Se întâmplă chiar ca părinții să moară, dar copiii nu înnebunesc neapărat și nu au panglici de doliu care să le joace în fața ochilor.

Întrebarea îi apăruse ca o altă dovadă serioasă că era cumva prost făcută, că defectul era tot atât de fundamental ca și genele ei, o sămânță rea. Aștepta ca doctorița să o contrazică cu compasiune, spunându-i o minciună cunoscută și încurajatoare cu care să-și poată lumina propriul ei drum de întoarcere în Yr. În loc de asta, cuvintele ei fură directe.

— Amintirile pot să nu se schimbe ca formă, dar ani întregi de subliniere insistentă le dau o greutate ce poate ajunge să fie înspăimântătoare. De fiecare dată în nenumăratele situații când ești făcută să-ți amintești frigul provocat de părăsire, barele și singurătatea, experiența respectivă îți șoptește de undeva din adâncul tău: „Vezi? Așa e viața, până la urmă."

Doctorița se ridică, dând a înțelege că ședința se încheiase.

— Am mers foarte bine de data asta, descoperind cum anume unele dintre fantomele trecutului continuă să te domine în prezent.

Deborah murmură:

— Mă întreb ce preț o să plătesc.

Doctorița o atinse pe braț.

— Prețul ți-l stabilești singură. Spune-le tuturor celor din Yr să nu îndrăznească să compromită ceea ce facem noi aici.

Deborah își trase mâna din pricina unei frici obscure de atingere. Avea dreptate, fiindcă locul unde mâna doctoriței se așezase pe brațul ei începu să fumege și carnea de sub mânecă se înroși și se bășică din cauza arsurii.

— Îmi pare rău, spuse doctorița, văzând că Deborah pălește, nu voiam să te ating înainte ca tu să fii pregătită pentru asta.

— Paratrăsnet, răspunse Deborah, privind prin jachetă pielea înnegrită de arsură și dându-și seama ce cumplit trebuie să fie când cineva era corpul conductor al unei asemenea puteri.

În fața acestei eclipse a logicii, doctorița nu putu decât să privească dincolo de trupul zgâlțâit de tremurături al pacientei din fața ei, spre fotoliul unde spiritul ei hăituit avusese o izbucnire fulgurantă de bucurie și apoi se mistuise.

— O să lucrăm serios, serios împreună și o să fim lămurite până la urmă.

— Atâta vreme cât măcar mai putem să fim, răspunse Deborah.

13

Timpul se târa. Deborah era aruncată ca o minge de tenis dintr-o ipostază într-alta a Yr-ului, de pe Pământ în nicăieri, din lumina soarelui în beznă, peste dimensiunile care delimitau timpul normalului, încercând, în treacăt, să nu fie crudă cu domnul Ellis. Evită să îl mai asocieze cu Hobbs, era ascultătoare dacă nu chiar drăguță și își suporta calvarul — propria ei existență — pe cât de bine putea. Un nou grup de eleve infirmiere veniră și plecară, unele reconfortate de certitudinea că boala mintală nu le mai putea speria, altele cuprinse de groază din pricina șocului dat de similitudinea subtilă dintre gândurile mărturisite în gura mare de femeile nebune și propriile lor gânduri nemărturisite. Mai venise apoi un grup, care făcuse cunoștință cu goliciunea spontană a lui Constantia, cu violența grațioasă și capabilă să frângă oasele a lui Helene și cu ochii goi ai lui Deborah. O infirmieră tânără spuse cam prea tare:

— Puștoaica asta se uită prin mine de parcă nici nu aș fi aici.

Încercând să o consoleze, Deborah îi șoptise mai târziu infirmierei:

— *Nu aș fi* e greșit.

Voia să spună astfel că nu infirmiera drăguță era cea care nu se afla acolo, ci pacienta cea urâtă, dar vorbele nepotrivite nu făcură decât să o alarmeze și mai rău pe eleva speriată, și Deborah realiză din nou imensitatea prăpastiei de netrecut dintre ea și specia numită „ființă omenească".

Deborah stătea în camera strâmtă de izolare din capătul holului. Tava cu masa de prânz îi fusese adusă de o infirmieră, care bâjbâise după chei (ceea ce o deosebea de celelalte) și era palidă, amintindu-și poate propriile ei coșmaruri tainice și oribile. Pe acestea, cel puțin, Deborah le împărtășea, le credea, le înțelegea. Îi șopti o încurajare și văzu cum chipul infirmierei se înăsprește de frică și cum aceasta se răsucește, împiedicându-se în propriile ei picioare și încercând cu disperare să-și păstreze echilibrul.

Deborah întinse mâna cu un gest aproape instinctiv, din pricină că stângăcia crease între ele o legătură ca de rudenie, și o prinse pe infirmieră de braț, sprijinind-o o clipă. Îmboldită de frică, tânăra femeie își recăpătă echilibrul și își trase mâna, după care ieși în fugă din cameră.

Suferiți, le spuse Deborah tuturor celor din Yr strânși laolaltă, ceea ce reprezenta metafora yriană pentru salut. *Sunt un corp conducător de trăsnete și arsuri. Trecând de la doctoriță în mine, scurgându-se de la mine în infirmieră. Aici am fost tot timpul un fir de cupru și lumea m-a luat drept neobrăzată!*

Anterrabae râse. *Fii isteață,* spuse el, revărsând scântei din păr în căderea lui semeață, fără sfârșit.

În afara acestei camere, a acestei secții, a acestui spital, cei ca ea și chiar și ea când ies din tură râd, se plimbă și respiră

într-un element pe care tu nu-l vei înţelege sau cunoaşte niciodată. Inspiraţia şi expiraţia lor, sângele, oasele, nopţile şi zilele lor nu sunt făcute din aceeaşi substanţă ca ale tale. Substanţa ta le e fatală. Dacă se infectează vreodată cu elementul tău, mor sau înnebunesc.

Ca Puţul?

Chiar aşa.

Dându-şi seama de puterea ei de distrugere, Deborah scoase un strigăt de groază şi căzu pe podea, gemând încetişor. „Prea multă putere, prea multă durere. Nu lăsa pe nimeni să te rănească — nu aşa! Nu aşa... nu aşa..."

Apoi, se pomeni stând în picioare deasupra ei înseşi, cu rangul şi numele ei din Yr, lovindu-se cu piciorul pe sine, cea care zăcea pe jos, izbindu-se sub stomac şi în locul unde se afla tumoarea, ce răsuna ca un pepene putred. Când se auzi scrâşnetul ceremonial de rămas-bun, cerul se umplea de beznă dincolo de fereastra cu gratii. Privi afară, descoperindu-se pe sine în picioare şi în faţa ferestrei şi spunând liniştită:

— Lăsaţi-mă să mor, toţi.

Dacă aveau să se coalizeze cu toţii împotriva ei, ştia că nu va mai putea trăi. Nu exista nici o bucurie sau fericire sau pace sau libertate care să merite o asemenea suferinţă.

— Terminaţi-mă, Anterrabae, Adunare şi voi toţi ceilalţi. O dată pentru totdeauna, zdrobiţi-mă de lume!

Lumina fu aprinsă de afară şi cheia scrâşni în broască.

— Control de rutină, spuse veselă infirmiera din schimbul de noapte, dar când văzu faţa lui Deborah, se întoarse spre colega ei.

— Termină de controlat secţia şi pregăteşte o împachetare la rece.

Deborah nu știa ce înfățișare avea și căruia dintre eurile sale îi aparținea aceasta, dar se simți nespus de ușurată. Ajutorul venea în virtutea cine știe cărei suferințe ce părea că răzbate prin mască.

— Poate prin orbitele ochilor, murmură ea la adresa celor ce veniră după o vreme.

Când ieși din nou la suprafață, era întuneric. Se simțea ca o balenă uriașă ce se ridică din adâncurile abisale — un element diferit, cu regulile și ambianța lui. Pământul se întoarse la locul său, în noaptea de dincolo de o fereastră care era alta decât cea prin care pătrunsese crepusculul dinainte, și acum erau două paturi, iar dincolo de geamul cu zăbrele, grilaj și plasă metalică domnea o beznă adâncă, înstelată. Era o noapte frumoasă, cu stelele strălucind puternic chiar și prin fereastra prevăzută cu trei straturi de protecție. Din patul celălalt se auzea un zgomot slab.

— Cine-i acolo? întrebă Deborah.

— Doamna noastră pe care o mănâncă nasul, răspunse Helene. Venus de Milo cu mâncărimi la nas.

— Ți s-a întâmplat să fii vreodată într-o împachetare și să-ți intre un fir de păr în ochi? întrebă Deborah, amintindu-și cum se luptase uneori cu firele de păr, cu puful sau cu mâncărimile, mici molii diavolești ce păreau să reprezinte singurul lucru important de pe lume atunci când nu puteai să ajungi la ele și să le stârpești.

— Eu *sunt* un fir de păr în propriul meu ochi, spuse rece Helene, și la fel și tu.

Astfel încât Deborah rămase liniștită, odihnindu-se de eterna apocalipsă. Mintea îi era limpede, și pentru o vreme se gândi la Helene, care zăcea ca o soră geamănă în patul de alături. Deși Helene era dură și de obicei ner-

voasă, Deborah îi respecta intelectul şi faptul că şi ea, la rândul ei, în stilul ei întortocheat şi neconcesiv, îşi încetase persecuţia la adresa martirizatului domn Ellis. În cea mai mare parte a timpului, Helene era ruptă de lume şi nu se putea ajunge la ea; uneori făcea câte o afirmaţie dură ce răsuna ca o sticlă spartă, brusc şi strident, iar alteori se dezlănţuia pe cât de violent, pe atât de neaşteptat, dar Deborah ştia, în felul ei calm şi nespectaculos din momentele de limpezime a minţii, că Helene, pe cât era de disperat de bolnavă, pe atât avea cantitatea ascunsă de putere sau de voinţă sau de acel *ceva* de care avea nevoie ca să se facă bine. Ştia că Helene putea să reuşească. Din cauza asta, sentimentele sale faţă de ea erau un amestec de invidie, respect şi frică.

O dată, fusese crudă cu Helene; îi spusese că ea credea că putea să se facă bine şi văzuse teroarea încordându-i brusc trupul musculos. Deborah nu îşi dăduse atunci seama pe de-a-ntregul de suferinţa ei. Helene îi spusese pe un ton amabil şi domol că dacă ea, Deborah, nu pleacă la iuţeală de acolo, ea, Helene, o să-i rupă fiecare oscior din căpăţâna aia puţind a bălegar. Deborah se supusese.

Lumina se aprinse brusc şi amândouă scoaseră un geamăt slab descoperind reciproc ce imagine dezgustătoare oferă după frumuseţea cerului spuzit de stele. Ellis intră singur şi se îndreptă cu paşi iuţi spre Helene ca să îi ia pulsul.

De regulă, infirmierele şi supraveghetorii vorbeau în timp ce intrau, pentru ca lumea, ai cărei reprezentanţi erau, să pătrundă încet în conştiinţa celor care puteau fi undeva la jumătatea distanţei dintre ea şi propria lor lume haotică, şi de obicei aşteptau ca prezenţa lor să fie confirmată fie şi de o clipire din ochi. Bruscheţea intră-

rii lui Ellis era prea mult pentru vulnerabilitatea celor dintr-un asemenea loc; când întinse mâna spre tâmpla lui Helene ca să îi ia pulsul pentru a-l consemna în raportul său, aceasta își trase cât putu de mult capul înapoi. Pentru cineva aflat în împachetare, mișcarea capului era un întreg repertoriu; Ellis prinse fața lui Helene și o ținu cu o mână, în timp ce cu cealaltă încercă să ia pulsul iuțit. Helene se feri din nou. Atunci el o strânse puțin, nu cu furie, ci deliberat, și începu să o lovească peste față. Loviturile erau precise și tari. Helene scuipă în sus spre el, cu furie și împroșcând saliva, și Deborah, privind scena, știu care avea să fie pe veci de acum încolo pentru ea simbolul neputinței tuturor bolnavilor mintali dintr-un spital: loviturile repetate, calme, precise și necruțătoare, și scuipatul ca răspuns, repetat iar și iar. Helene nici măcar nu reușea să îl atingă cu scuipatul, dar după fiecare încercare el o nimerea zdravăn cu pumnul. Nu se auzea nici un sunet cu excepția plescăitului mărunt al buzelor acum uscate, al respirației ei chinuite și al loviturilor. Amândoi erau atât de concentrați la ceea ce făceau, încât păreau să fi uitat de orice altceva. Când reuși să o potolească cu o ultimă palmă, Ellis le luă pulsul, ei și lui Deborah, și ieși. Când ușa se închise după el, Helene continua să scuipe puțin sânge.

A doua zi, Deborah deveni propriul ei dușman yrian — un complice voluntar, un orb-și-complet-expus, pe care Yriana îl numea *nelaq tankutuku*. Se duse la infirmieră și ceru să îl vadă pe medicul de secție când aceasta avea să vină să semneze medicația pentru săptămâna în curs.

— De ce vrei să-l vezi? întrebă infirmiera.

— Am ceva să-i spun.

— Ce anume?

— Că un pacifist e cineva care își folosește palmele.

Infirmiera o lăsă să meargă la infirmiera secției, cu care avu aceeași discuție. Infirmiera secției îi dădu drumul la infirmiera-șefă de zi, unde discuția se repetă. Norul de sub tavan începea să se întunece, amenințând tot mai mult cu Pedeapsa, dar Deborah trebuia să îi spună cumva doctorului, eliberându-și astfel conștiința, că fusese martoră și că deci, într-un mod obscur, împărtășise experiența atât a învingătorului cât și a victimei. Infirmiera era sceptică și Deborah fu nevoită să-și pledeze cauza, sub presiunea din ce în ce mai apropiată a norului și înfruntând vântul care începuse să bată. În cele din urmă primi permisiunea să îl vadă pe medicul de secție, căruia îi povesti ceea ce văzuse, în cuvinte sobre și pe un ton sec, străduindu-se să adopte aparența de normalitate a lumii pentru ca acesta să o creadă. Nu irosi efortul exorbitant al vorbirii pentru a-i arăta importanța celor întâmplate, și nici nu pomeni de înclinațiile lui Ellis, despre care știa că nu trebuie menționate pur și simplu deoarece cheile se aflau la el, și nu la pacienți. Când termină, medicul rămase cu privirile ațintite asupra ei, fără să spună nimic. Deborah știa dintr-o experiență îndelungată că el nu vedea norul, nu simțea vântul cel negru și nici nu percepea Pedeapsa. Se afla în alt anotimp — poate primăvara — sub un soare diferit, ale cărui raze se opreau la limita câmpului ei vizual, a realității și a împărăției ei.

În cele din urmă, spuse:

— De ce Helene nu mi-a spus nimic?

— Helene a luat-o razna imediat după aceea!

Era cât pe ce să adauge că era stilul lui Helene să-și șteargă din minte și să îi arunce ei în spinare povara, că era modul ei de-a se răzbuna pentru faptul că Deborah

îi spusese că vedea în ea posibilitatea de-a se însănătoşi. Îşi dădu seama că ar fi fost o imprudenţă, dar înţelegerea acestui fapt îi blocă mintea, şi nu mai putu spune nimic.

— Ne dăm tot interesul să eliminăm orice brutalitate, dar nu putem lua nimic în considerare fără dovezi. Te aflai în împachetare fiindcă erai în criză, ştii bine. Poate că ţi s-a părut că vezi ceva...

— N-aveţi decât să-l întrebaţi pe Ellis. Cu Sufletul lui... o să aibă oricum probleme dacă e nevoit să mintă.

— O să fac o notă despre asta, spuse doctorul, fără să schiţeze vreun gest spre agenda pe care o avea tot timpul la el. Îi administra în mod vădit ceea ce Lee Miller numea Tratamentul Numărul Trei: o varietate a vechiului „bine-bine", care devenea „Da-da, sigur că da", şi care avea drept scop să calmeze fără să schimbe nimic, să amuţească fără să înţeleagă despre ce e vorba şi să pună capăt nemulţumirii nefăcând nimic. Uitându-se la el, Deborah se gândi la medicaţia sedativă care îi era prescrisă. Voise o mărire a cantităţii de calmante şi ştia că dacă i-ar fi cerut-o acum, medicul i-ar fi aprobat-o. Nu voia însă să-şi cumpere somnul cu sângele înghiţit de Helene şi îl lăsă să plece, murmurând: „Clorhidrat de generozitate şi centimetri cubi de caritate." Se uită la viermii care cădeau din nor. Doctorul plecă. Nu conta; o să îi spună despre asta doctoriţei Fried, Mână-de-Foc.

Furii sau Mână-de-Foc era noul nume yrian al doctoriţei Fried, fiindcă amintea de puterea înspăimântătoare care lăsase pe braţul lui Deborah roşeaţa unei arsuri invizibile.

— I-ai spus medicului de secţie despre asta? întrebă Furii.

— Da, și mi-a dat Tratamentul Numărul trei cu Zâmbet: „da, da". Se simți ridicolă din cauza abstinenței onorabile pe care și-o impusese în privința sedării sporite. Își dorea ca măcar să primească ceva în schimbul unui gest atât de costisitor.

— Știi, spuse Furii, eu nu am nici o legătură cu regulile secției tale. Nu pot să mă bag în politica ei.

— Nu spun că politica ar trebui schimbată, zise Deborah, decât dacă ea face ca pacienții să fie bătuți când sunt în împachetare.

— N-am nici un cuvânt de spus nici în ce privește disciplina personalului secției, spuse Furii.

— Numele de familie al tuturor celor de pe aici e oare Pilat?

În cele din urmă, Furii acceptă să menționeze incidentul la ședința personalului de conducere, dar Deborah nu era convinsă.

— Poate crezi că de fapt am născocit totul.

— Sunt sigură că tot ce mi-ai spus e adevărat, răspunse doctorița. Dar, vezi tu, nu răspund cu nimic pentru ceea ce se întâmplă în secții; nu am funcții administrative.

Deborah văzu că își răcea gura de pomană.

— Ce naiba e realitatea ta, dacă nu există dreptate și minciuna e trecută sub tăcere și cei care își păstrează credința în dreptate au de suferit? Helene și-a ținut cuvântul în privința lui Ellis și eu la fel. Ce naiba mai e atunci și realitatea asta a ta?

— Uite ce e, spuse Furii, nu ți-am promis niciodată o grădină de trandafiri. Nu ți-am promis niciodată dreptate absolută... (și-o aminti brusc pe Tilda, evadând din spitalul din Nürnberg și dispărând în orașul zvasticii, și apoi întorcându-se râzând în felul acela al

ei care era o parodie aspră, scrâșnită a râsului: „Shalom Aleihem, doctore, sunt mai nebuni decât mine!") ... și nu ți-am promis niciodată liniște sau fericire. Eu nu te pot ajuta decât să devii liberă să lupți cu toate aceste lucruri. Singura realitate pe care ți-o ofer e lupta, și a fi sănătos înseamnă a fi liber să o accepți sau nu atâta cât poți. Nu ți-am promis niciodată minciuni, și lumea perfectă a grădinii de trandafiri e o minciună... și deopotrivă un plictis!

— O să aduci în discuție la ședință... ce-a pățit Helene?

— Am spus că o s-o fac, și chiar am s-o fac, dar nu promit nimic.

Dat fiind că Helene o lăsase să-și ducă singură povara mărturiei, Deborah se pomeni apropiindu-se, fără să fi făcut o alegere conștientă, de Lee Miller, cea care devenise *tankutuku* pentru vorbele uitate ale Sylviei. Lee nu putea suporta ca cineva să stea în spatele ei și nu îi plăcea să stea rezemată de perete așa cum făceau celelalte, deci era nevoită să meargă întruna în cerc, fără răgaz, pentru „ca toți să stea acolo unde trebuia". Fără să o facă din simpatie sau loialitate, ci din pricina unui simț ciudat al exercițiului fizic, Deborah începu să se țină de Lee, precum soarele ptolemaic rotindu-se în jurul planetelor sale.

— Șterge-o, Blau!

Și asta se potrivea; Deborah își zise că, prin vorbele pe care i le adresase, Lee recunoștea că erau protagoniste ale aceluiași eveniment și înrudite astfel între ele.

— Șterge-o, Blau!

Deborah continuă să se țină de ea, ducând lanțurile relației.

— Infirmieră! Ia-o pe ticăloasa asta de aici!

Infirmiera se apropie de ele.

— Pleacă de pe hol, Blau, sau încetează să o mai urmărești.

Infirmiera era un al treilea protagonist, dar nu *tankutuku*. Legătura gravitațională se destrămă; Deborah se îndepărtă din nou.

Pe lumina focului meu, spuse Anterrabae, *vezi cu câtă grijă, cu câtă grijă te despart ei de micile primejdii: ace, chibrituri, curele, șireturi și priviri rele. O s-o bată oare Ellis pe martora goală într-o cameră de izolare zăvorâtă?*

Deborah se lăsă să alunece de-a lungul peretelui într-unul dintre locurile ei obișnuite de pe podea, printre celelalte statui vii, privind imaginile din mintea ei — imagini simple, explicite și terifiante.

Seara, Lucia, o nouă pacientă cu un oarecare prestigiu dat de violența ei și de cei nouă ani petrecuți într-unul dintre cele mai dure spitale, se adresă brusc micului grup al celor veșnic înfrigurate care se strângeau lângă calorifer:

— Aici e altfel. Am fost într-o groază de locuri și de secții. Și fratele meu, la fel; o groază de secții. Dar aici... îs mai speriate, mai smintite; se pișă pe podea și zbiară — dar e din cauza lui *poate că*. E din cauza mititelului de *poate că*.

Și o luă iarăși din loc, mergând în salturi, în stilul ei de struț, de-a lungul holului, râzând ca să anuleze puterea imensă și înfricoșătoare a vorbelor ei, dar acestea fuseseră spuse și rămâneau suspendate în aer, la fel ca mirosul de grădină zoologică al secției. Toate erau speriate din pricina speranței, mititelul *poate că*, dar pentru Deborah, vorbele rostite în clipa aceea aveau o rezonanță specială, astfel încât se uită în ambele lumi și zări lucru-

rile ce stăteau să se întâmple, norul coborând tot mai jos și viermii ce cădeau din el, și Legea, care zbura ca un petic de hârtie în vântul cel negru.

— Nu lua în seamă *poate că*-ul; e o problemă administrativă.

14

Esther și Jacob stăteau împreună în fața ei, așteptând, după cum își dădu seama doctorița Fried, să fie încurajați și liniștiți. Voia să le spună că ea una nu era Dumnezeu și că nu existau promisiuni certe și nici nu putea să îi judece pentru ceea ce îi făcuseră sau nu îi făcuseră fiicei lor pentru ca ea să ajungă pe acest câmp de luptă.

— E o greșeală să vrei să ai un copil care să fie la fel ca ceilalți? întrebă Jacob. Vreau... vreau să spun, există într-adevăr un tratament sau va rămâne aici și va trebui să fie calmată și încurajată... tot timpul?

Își dădu seama cât de rece sunau cuvintele sale.

— Nu se pune problema dacă am mai iubi-o sau nu — dacă e bolnavă sau sănătoasă — ci doar dacă ne mai putem aștepta la ceva, chiar spera ceva. Ne puteți spune la ce mai putem spera?

— Dacă vreți să sperați la o diplomă universitară și la un teanc de invitații la dans, la trandafiri presați și la un băiat drăguț și curățel de familie bună... nu știu ce să vă spun. Asta speră cei mai mulți părinți. Nu știu dacă Deborah o să aibă vreodată lucrurile astea sau dacă mă-

car și le dorește. O parte din ceea ce facem împreună urmărește ca ea să descopere și să-și asume ceea ce vrea cu adevărat.

— Putem să o vedem?

Doctorița Fried știuse că îi vor pune această întrebare, și acum îi fusese pusă. Era cea la care nu voia să răspundă.

— Firește, dacă asta vreți, dar nu v-aș sfătui să o faceți acum.

Încercase să le răspundă pe un ton cât se poate de calm.

— De ce? se răsti Jacob, încercând să-și învingă frica.

— Deoarece simțul realității îi este destul de instabil în momentul de față. Felul cum arată s-ar putea să vă alarmeze puțin, și ea știe asta, așa că se teme pentru dumneavoastră... și pentru ea deopotrivă.

Jacob se lăsă pe spate, buimăcit, întrebându-se de ce naiba o internaseră în spital. Vechea Deborah pe care o știa se poate să fi fost bolnavă, așa cum afirmau toți. Fusese nesigură și deprimată, dar fusese a lor — fiind nesigură, trebuia protejată și călăuzită, și fiind deprimată, trebuia răsfățată și cocoloșită. Cel puțin fusese cineva pe care îl cunoșteau. Acum, descrierea pe care i-o făcuse doctorița aceasta era a cuiva de nerecunoscut.

— Dați-mi voie să vă spun că simptomele nu sunt totuna cu boala, spunea doctorița. Aceste simptome sunt elemente de apărare și scuturi. Mă credeți sau nu, boala ei este singurul teren solid pe care îl are. Ea și cu mine dăm lovituri zdravene acestui teren pe care ea stă. Faptul că va exista un alt teren, mai solid, după ce acesta va fi distrus e un lucru pe care ea nu îl poate crede decât pe cuvânt. Puneți-vă o clipă în locul ei și veți înțelege de ce nu dă nici o atenție felului cum ara-

tă şi de ce e atât de înspăimântată, iar simptomele proliferează.

Doctoriţa Fried încerca să descrie simţămintele cuiva care nu cunoscuse niciodată în viaţa sa adevărata sănătate mintală.

— Noi, care nu am simţit niciodată o asemenea boală pe pielea noastră, nu putem decât să ghicim ce grozăvie şi singurătate trebuie să fie. Ştiţi, ea e îmboldită acum să renunţe la toţi anii de realitate aşa cum a cunoscut-o ea şi să adopte pe încredere o altă versiune a lumii. Boala lui Deborah este acum o luptă disperată pentru sănătate.

— Lumea pe care i-am oferit-o noi nu era chiar atât de groaznică, spuse Jacob.

— Dar ea nu a acceptat deloc lumea pe care i-aţi oferit-o, nu înţelegeţi? Ea a creat un robot care s-a făcut că respectă realitatea, în timp ce persoana adevărată ce se ascundea în el s-a îndepărtat din ce în ce mai mult de ea.

Ştiind că oamenii se tem de persoana necunoscută ce se ascunde în interiorul robotului, nu mai continuă.

Jacob spuse calm:

— Vreau totuşi s-o văd.

— Nu, Jacob, e mai bine să...

— Es — *vreau s-o văd!* E dreptul meu.

— Foarte bine, spuse afabilă doctoriţa. O să telefonez şi-o să le spun să o aducă din secţie la camera de vizită.

Se îndreptă spre telefon.

— Dacă o să vreţi să mă vedeţi din nou după aceea, vă rog să-i spuneţi supraveghetorului de serviciu să mă cheme. O să fiu aici până la patru.

Îi privi în timp ce plecau şi se îndreptau cu un mers rigid spre clădirea spitalului. Vai, Familiile astea! „Faceţi-l bine", spuneau toţi. „Faceţi-o bine, spuneau ei, în-

cât să aibă maniere alese și un viitor pe măsura visului nostru aprobat de societate!"

Oftă. Chiar și celor mai inteligenți, mai onești și mai buni părinți le venea prea ușor să-și trădeze copiii. Își făceau copiii să sufere de pe urma unor înșelăciuni, vanități și aroganțe pe care în ceea ce îi privea nu le-ar fi acceptat niciodată. *Ach!* Scoase încă un oftat, fiindcă nu născuse și nici nu crescuse vreun copil, și fiindcă se întrebă deodată dacă nu cumva și ea ar fi făcut la fel sau dacă n-ar fi dat dovadă de ambiție, proiectându-și visele imposibile asupra vreunei Deborah, dacă respectiva Deborah ar fi fost a ei. Mai rămase pe gânduri câteva clipe, apoi, în cele din urmă, se întoarse și se duse la telefon, cerând legătura cu Secția D.

— Tocmai a fost dusă jos la vizite, doamnă doctor, spuse supraveghetorul.

— A, bine, atunci, nu contează. Îmi ziceam doar că...

— Da, doamnă doctor?

— Doar că era cazul să se pieptene și ea puțin.

În mașină, pe drumul de întoarcere, Esther și Jacob erau tăcuți. Așteptau ca adevărul să le devină limpede, dar fiindcă tot ce văzuseră contrazisese tot ceea ce simțiseră că e adevărat, erau amuțiți de confuzie. Aveau încredere în doctorița Fried. Nu încercase să îi liniștească prin ipocrizie, ci le dăduse speranță, acea speranță de care aveau nevoie cu cea mai mare disperare. Dar fiica lor fusese aproape de nerecunoscut. Nu îi speriase prin mormăieli sau violență, ci printr-un soi subtil și terifiant de absență. Sufletul părea să fi plecat din trupul ei.

În timp ce ieșeau din camera de vizite, Jacob nu spusese decât:

— E foarte palidă...

Și Esther, străduindu-se să ascundă ce simțea, murmurase:

— Parcă-i cineva... cineva bătut măr pe dinăuntru.

Jacob își vărsase mânia pe ea și se îndepărtase furios:

— Tot timpul vorbești prea mult! Nu poți s-o lași moartă?

În timp ce se întorceau la Chicago, tot ce știau era că venise timpul ca Suzy să afle adevărul.

Doctorița Fried continuă să-și hăituiască, să-și înghesuie și să-și mâne pacienta recalcitrantă prin cercurile iubirii și ale urii. Deborah continua să fugă de ea în întunecimea Yr-ului, pitindu-se și stârnind praful pentru a se ascunde în el. Tânjea după orbire și ignoranță, fiindcă acum își dădea seama că dacă menționa sau recunoștea singură ceva, lucrul respectiv avea să fie expus discuțiilor, oricât de rușinos, de înspăimântător sau de urât ar fi fost, deși pentru Deborah motivul pentru care trebuia să se întâmple așa era la fel de misterios ca regiunile inferioare ale Yr-ului însuși.

— Te-am lăsat să fugi destul de tatăl tău, anunță Furii în timpul unei ședințe. Când vorbești de el, o faci cu teamă și ură — și cu încă altceva.

Secretul mai adânc, pe care Furii încerca să îl prindă cu căngile ei lumești, se afla ascuns sub nedreptățile obișnuite din viața oricărui copil: bătăi legate de vreun lucru trivial ori o simplă neînțelegere într-un moment crucial. O parte a secretului consta în faptul că Deborah semăna cu tatăl ei. Ambii aveau un temperament violent și brusc, care mocnea îndelung înainte de-a izbucni în accese de mânie discordante. Și deoarece recunoștea similitudinea, se temea de el și totodată de ea însăși, și simțea că dragostea lui pentru ea era oarbă, fiindcă el nu

o cunoștea și nu o înțelegea niciodată. Și mai exista ceva, aflat deasupra înțelegerii ei.

— Eram disprețuitoare uneori față de el, spuse ea.

— Văd că îți amintești ceva.

— Se temea mereu de bărbați — bărbații care se piteau ca să mă înhațe pe străzile întunecoase; maniaci sexuali și obsedați, câte unul în spatele fiecărui copac, care mă așteptau. De atâtea ori m-a zgâlțâit ca să mă avertizeze. Bărbații sunt niște brute, niște desfrânați fără margini. Bărbații sunt niște animale... și eu eram de acord în sinea mea. O dată m-a certat fiindcă văzusem un exhibiționist pe stradă. Fiindcă atrăsesem atenția omului respectiv, tatăl meu și-a zis că îl provocasem cumva. Era nebun de furie și de frică și a ținut-o tot așa, de parcă toți bărbații de felul ăsta ar fi gravitat numai în jurul meu. I-am spus: „Ce-ar putea să vrea de la mine, care sunt deja spintecată și stricată pe dinăuntru?" și atunci m-a pocnit zdravăn, fiindcă era adevărat.

— Să fi fost speriat, poate, de îndemnurile propriei sale pasiuni?

— Ce? Era tatăl m... spuse Deborah, știind deja răspunsul înainte de a-l nega.

— Era bărbat înainte de toate. Își cunoștea propriile lui gânduri. Aveau toți ceilalți asemenea gânduri? Știa că da. Și le puteau toți ceilalți controla la fel de bine ca el? Cu siguranță că nu.

Deborah reflectă la atitudinea lui aproape concupiscentă, ce fusese de atâtea ori aproape vizibilă. Era plină de vinovăție și dragoste amestecate; o hărțuise și o zăpăcise, făcând-o să devină un complice tainic al crimelor odioase ale maniacilor pe care i le descria întruna. Dominat de teama sa, el o vedea ca având aceeași dorință și vinovăție ca și ei — ca și el. Îi vorbise despre părți-

le bolnave ale acelor bărbați și Deborah știa că și propriile ei părți rușinoase fuseseră îmbolnăvite. În visele ei, lucrul de care fugea întotdeauna și spre care se întorcea în cele din urmă ca să-l înfrunte era veșnic înspăimântătoarea față familiară a tatălui ei și a ei înseși.

— Acum ți se mai pare la fel de înspăimântător?

— Nu... Și apoi, gândindu-se cât de mult se îndesise umbra peste Mlaștina Fricii, și că ceea ce fusese învăluit în vinovăție într-atât de mult încât își pierduse adevărata formă era doar el plus câteva gânduri nespuse, abia mijite de-ale ei, spuse: Nu, nu înspăimântător, ci bun. Nu eram doar... doar o fiică pentru el care îl făcea să se simtă stânjenit tot timpul. O parte a dorinței era omenească... omenească...

Deborah începu să plângă.

Era pătrunsă de cele rostite, când teroarea o lovi. Furii o văzu cum vine, strangulând hohotele de plâns.

— Repede! spuse ea. S-ar putea să încerce să te facă să plătești, boala asta a ta, pentru că i-am mai dat o lovitură. Îți spun la repezeală că ai atins esențialul, care este adevărul și dragostea și iertarea; sunt niște părți ale realității de care te-ai temut până acum foarte rău. Nu sunt minunate și pasionante lucrurile astea?

Văzu cum lumina înțelegerii devine tot mai slabă. Glasul care se auzi apoi venea din Yr.

— Ei bine... răsună el de dincolo de barieră... ai făcut-o. Am plâns. Mi-am iertat mama și tatăl cu adevărat. Acum cred că mă duc acasă.

— Nu ești proastă și nici eu nu sunt, spuse Furii cu seriozitate, încercând să îi vorbească peste distanța tot mai mare ce se așternea între ele. Mai sunt multe secrete de aflat și tu știi asta. Acum ești pe cale să te desparți de hrana care te-a susținut — toate secretele și puterea

secretă — și nici o altă hrană nu a apărut încă în locul ei. E cea mai grea perioadă, mai grea chiar decât boala pe care ai avut-o înainte de-a veni aici. Cel puțin *aceea* avea un înțeles pentru tine, oricât de cumplit îi era uneori înțelesul. Va trebui să ai îndeajuns de multă încredere în mine ca să crezi pe cuvânt că noua hrană, atunci când va apărea, va fi mai bogată.

Continuară să mai vorbească o vreme, Furii smulgându-i nenumăratele frânturi de dovezi în acest sens din anii trăiți până atunci. Deborah era sleită, dar încăpățânarea i se domolise, ajutând-o să cedeze și să fie de acord cu Furii și cu lumea ei în timp ce aștepta coliziunea de pe urmă care avea să o facă să-și piardă mințile pentru totdeauna.

— E mai mult... mult mai mult, spuse Furii. O să continuăm până vom scoate totul la iveală. Când vom termina, vei putea încă să optezi pentru Yr dacă o vei dori cu adevărat. Ce vreau eu să-ți ofer e doar posibilitatea de-a alege; dar de optat vor opta propriul tău adevăr și propria ta conștiință.

— O să pot fi tot smintită dacă o să vreau?

— Smintită de legat... dacă așa o să vrei.

— Nebună de legat.

— A, da, îmi amintesc. Am mai auzit pe cineva spunând și „lilieci". Ce e cu liliecii?

— Înseamnă lilieci-în-clopotniță. Înseamnă că sus, în cap, unde sună clopotul, e noapte și liliecii zboară de jur-împrejur, negri și fâlfâind din aripi și la nimereală.

— A, bun, atunci o s-o țin minte și pe asta! Americanii redau uneori ideea de boală mintală cu foarte mare acuratețe.

— Și dacă o să vreau... dacă o să simt nevoia... după aceea...

— Nu ai de unde să ştii cum e să fii sănătos mintal, dar eu una nu cred că o să simţi nevoia sau că o să vrei să ai lilieci-în-clopotniţă. Însă răspunsul e acelaşi. Dacă şi după aceea o să simţi nevoia sau o să vrei să fii smintită, toate opţiunile îţi vor fi în continuare deschise.

În secţie domnea o surescitare abia mascată. Două împachetări fuseseră pregătite în camera cea mică de izolare şi aşteptau să fie ocupate; holul părea să fie în întregime alb şi kaki, cu infirmiere şi supraveghetori care umblau grăbiţi încolo şi încoace, deşi încă în aşteptare.

— Ce e? o întrebă în şoaptă Deborah pe Lee, cea mai în măsură să ştie şi să îi spună şi ei.

— Domnişoara Coral se întoarce iarăşi, spuse Lee. Era aici înainte de-a fi venit tu. Slavă Domnului. Era o plictiseală de groază pe aici.

Chiar înainte de ora la care urma să fie adus prânzul, liftul masiv coborî zăngănind şi toţi cei care îl auziră avură o tresărire uşoară. După o vreme, îl auziră urcând din nou şi oprindu-se afară, dincolo de uşile duble ale Secţiei D. Un grup de oameni în uniforme albe umplu cadrul uşii translucide de sticlă givrată, apoi cheia se răsuci în broască şi administratorul secţiei îşi făcu apariţia în toată splendoarea lui. Era urmat de patru supraveghetori care duceau, ţinând-o strâns, doi de picioare şi doi de cap, o doamnă în vârstă, mititică şi căruntă. În spatele lor se revărsau diversele personaje secundare ale procesiunii: infirmierele de zi de la registratura secţiei, funcţionari, înaltul cler, novici, postulanţi, şi alţii.

— *Asta-i* domnişoara Coral?

— Cu toate cele patruzeci de kilograme ale ei, spuse Lee.

Un potop răsunător de înjurături frumos alese, variate și complexe însoțea balotul în timp ce era dus de-a lungul holului, pe lângă — surprinzător! —cele două împachetări pregătite și vârât în camera de izolare numărul patru de dincolo de ele.

O vreme fu liniște și apoi supraveghetorii începură să vină înapoi de-a lungul holului. Deborah era pe punctul de-a se întoarce la postul ei de la fereastra dormitorului, când îl văzu pe ultimul dintre supraveghetori ajungându-i din urmă pe ceilalți. Felul său de-a înainta era absurd, înfricoșător, interesant, caraghios, ne-newtonian: zbura. Plutea cu fața în jos, ca întins pe aer, golit de orice expresie, ca și cum se simțea obligat să-și trăiască și să-și încheie viața ca pe o traiectorie.

Dar nu se opri, ci căzu, și zgomotul greu, dizgrațios al căderii sale fu ceea ce îi făcu pe ceilalți să se oprească în loc și să se întoarcă. Deborah respiră adânc, dezamăgită. Nu era la urma urmei decât un om.

Nu se rănise în timp ce zbura și nici când căzuse, dar fu cât pe ce să fie călcat în picioare de supraveghetorii ce se năpustiră îndărăt ca să o potolească pe cea care îi imprimase un asemenea impuls. Pacienții se luară după ei ca să se uite și să comenteze. Domnișoara Coral stătea în pragul ușii deschise. Făptura ei măruntă părea făcută din electricitate. *Părul ăsta a albit de ars ce a fost,* spuse liniștită Deborah în yriană. Cei trei bărbați care se apropiară de domnișoara Coral ca să o miște din loc erau demni de milă în fața mișcărilor tăioase ale trupului ei ce se lupta; îi azvârli literalmente cât colo, cu ochii goi de pe fața încremenită și inexpresivă privind fix drept înainte. Când și mai mulți supraveghetori săriră în luptă, avu și mai puțin efort de făcut, și rămase nemișcată, fiindcă aceștia se luptau practic unul cu celălalt. Helene,

simțind o sfidare la adresa titlului ei de cea mai temută pacientă din secție, dacă nu și mai mult, se năpusti în holul din față pustiu, scoase balamalele de la ușa oficiului infirmierelor și, folosindu-se de greutatea acesteia și de a ei proprie, o smulse și o azvârli în hol, apoi aruncă după ea tot ce se afla la îndemână. Sylvia, proptită ca o statuie amărâtă de peretele holului, găsi că nu mai putea suporta tensiunea provocată de violența lui Helene și explodă, năpustindu-se la aceasta printre rămășițele sfărâmate ale ușii, tăvi, medicamente, tacâmuri și prosoape. Cineva acționă soneria de alarmă și a fost nevoie de doisprezece oameni veniți din afară ca să potolească răzmerița și să le bage pe Helene și pe Sylvia în împachetare. Din câte se părea, administratorul secției uitase prescripțiile pentru domnișoara Coral, deoarece ușa fusese doar închisă după ea, și atât.

— Ei bine, îi spuse Lee lui Deborah când aceasta trecu pe lângă ea prin hol, trebuie să recunoști că asta depășește tot ce am avut aici în ultima vreme.

— Chiar îmi doresc să fi reușit să ajung la dulăpiorul ăla cu narcotice, spuse gânditoare Deborah. N-am știut niciodată că o doamnă micuță și vârstnică poate fi îndeajuns de puternică pentru a birui un bărbat adult.

— Era aici acum doi ani. Am văzut-o o dată aruncând un pat cât colo. Nu împingându-l; aruncându-l. În același timp, e cea mai cultivată femeie de aici.

— Mai mult ca Helene?

— O, da! Vorbește patru sau cinci limbi străine și afară e un fel de matematiciană. A încercat să-mi explice o dată, dar, așa cum știi, eu n-am decât opt clase.

Aruncând o privire de jur-împrejur, începu să umble din nou în cerc, căutând cu nerăbdare să aducă lumea la locul potrivit.

Patru zile mai târziu, ușa de la camera domnișoarei Coral fu lăsată deschisă, dându-i-se voie să iasă în secție. Când, după câteva ceasuri, ieși șovăielnică în prag, o găsi pe Deborah stând pe jos lângă peretele opus al coridorului.

— Bună, zise Deborah.

— Bună... Nu ești cam tânără ca să te afli aici?

Avea o voce bătrânească, dar nu aspră, și lungea vocalele, precum cei din Sud.

— Îmi pare rău că sunt tânără, răspunse Deborah cu o asprime care era doar pe jumătate sinceră. Avem și noi dreptul de-a fi la fel de nebuni ca oricare alții.

A doua frază era mai mult o implorare și, spre surprinderea ei, superb de inumana luptătoare zâmbi ușor și spuse:

— Da... Cred că ai dreptate, deși e un punct de vedere la care nu m-am mai gândit până acum.

Nevoia nemiloasă care o făcuse pe Deborah să stea pe jos în fața ușii mai bine de patru ore nu îi îngăduia să fie politicoasă sau răbdătoare.

— Lee Miller spune că știți limbi străine și matematică. E adevărat?

— Vai, tot aici e? Mare păcat, chicoti domnișoara Coral.

— Chiar le vorbiți cu adevărat?

— Doamne, nu! Ne-au învățat pe-atunci doar să citim și să scriem într-o limbă și asta doar ca să-i citim pe clasici.

— Și le mai știți, limbile acelea?

Bătrâna se uită la Deborah ca un Anterrabae care s-ar fi oprit din cădere, cu ochii de un albastru scăpărător și cu părul alb și țeapăn, încărcat parcă de electricitate, care

nu avea nevoie decât de o scânteie ca să se aprindă iarăși. O privi pe Deborah o bucată de vreme.

— Ce anume dorești? întrebă ea.

— Învață-mă.

Trăsăturile rigide părură să se înmoaie, trupul i se relaxă și în ochii crunți licăriră lacrimi care îi umplură pentru o clipă.

— Sunt bolnavă, spuse domnișoara Coral. Am fost foarte bolnavă, și am uitat. Pot să fac uneori greșeli din cauza anilor care au trecut... (Deborah o urmărea cum duce o luptă nevăzută și brutală, încercând să rămână în picioare)... și boala...

— Nu contează.

— Acum sunt obosită, spuse domnișoara Coral, retrăgându-se în odaia goală. O să iau o hotărâre și o să ți-o aduc la cunoștință mai târziu.

Și trânti ușa grea, lipsită de clanță.

Stând pe podea în fața ușii, Deborah putea auzi zgomotele înăbușite ale luptei dinăuntru: înjurături și țipete, căderi și lovituri. Un supraveghetor trecu pe lângă ea.

— Credeam că am deschis ușa asta; ce se întâmplă aici?

— Coral contra Coral — acțiune de divorț. Se luptă pentru custodia copilului.

— Blau, ai văzut-o ieșind. Ea a închis ușa?

— Poate că ar trebui să vorbească cu cineva, spuse Deborah.

Supraveghetorul făcu cale întoarsă și se duse fără grabă să pornească angrenajul autorizațiilor. Deborah se așeză la loc în fața ușii și își goli buzunarele de toate avuțiile. Găsi două țigări pe care le șterpelise de la o elevă infirmieră uitucă. Erau doar pe jumătate fumate. Se duse

la patul lui Lee Miller şi le vârî sub pernă ca pe un dar în semn de mulţumire. Datoria Sylviei fusese achitată.

Trecu destulă vreme până ca infirmiera de pe secţie să apară. Stând lângă uşa domnişoarei Coral, Deborah simţea vinovăţia inexorabilă a implicării; substanţa ei se răspândise prin toată secţia, răsfrângând angoasa asupra tuturor. Pentru fiecare asemenea zbatere turbată ce răzbătea din spatele acestei uşi era răspunzătoare simbolic. Cu toate acestea, îşi aminti şi de Carla, spunând că boala ei era ca un pahar ce dădea pe dinafară şi că picătura sau picăturile turnate de Deborah cu greu o mai puteau agrava. Era răspunzătoare sau nu?

Incapabilă să decidă, abandonă subiectul. După o vreme, zgomotele dinăuntru încetară şi domnişoara Coral o strigă prin uşă, cu glasul aproape stins de epuizare.

— Fetiţo, fetiţo, mai eşti acolo?

— Pe mine mă chemi? Pe mine mă vrei? întrebă la rândul ei Deborah când izbuti să vorbească.

— Da.

Apoi domnişoara continuă:

Inter vitae scelerisque purus
Non eget Mauris iaculis neque arcu
Nec venanatis gravida sagittis,
Fusce, pharetra.

— Ce-i asta?

— Mâine, replică domnişoara Coral. Şi vom face şi ortografia.

15

Deborah și domnișoara Coral se întâlniră în momentele lor libere în porțiunea dintre granițele lumilor lor separate. Deborah intră într-o eră secetoasă și aridă. Avea mereu în nări mirosul sinelui ei ars — un iz de carne și păr înnegrite de foc, de haine și pantofi carbonizați. Își pierdu putința de-a vedea culorile și barele negre îi limitau câmpul vizual la o fâșie îngustă de cenușiu. Cu toate acestea, învăța. Buzunarele și ascunzătorile secrete erau ticsite de petece de hârtie cu cuvinte, fraze și poeme din clasicii latini pe care și-i amintea domnișoara Coral și de frânturi din dulceața gustată pe furiș a Evului Mediu licențios.

— Era un păcat prea mare pe vremea mea, îi spuse domnișoara Coral lui Deborah cu timiditate. Medievalii erau presupuși a fi niște brute, iar latina lor era degenerată; dar cărțile lor circulau noaptea prin tot dormitorul școlii și nu toate erau lascive. Ciudat, dar de ei, de cântăreții nebuni, îmi amintesc cel mai bine... și îi recită din Abélard și Scottus. Poate că le semăn în „nebunie și întunecime"... La urma urmei, suntem aici...

Şi fu cuprinsă de o criză paroxistică de plâns şi furie.

Un profesor obişnuit nu ar fi putut face niciodată vreun progres serios din pricina furiei defensive pe care i-ar fi provocat-o elevului, dar Deborah nu simţea nici o ameninţare în frânturile de lecţii date cu amabilitate deoarece comportamentul profesoarei sale oglindea propria ei suferinţă şi disperare şi excludea superioritatea acră pe care Deborah o simţise la cei mai mulţi dintre profesori. Domnişoara Coral era o colegă de detenţie, iar foamea nativă a lui Deborah, în sfârşit desprinsă de precocitatea ei înşelătoare, o forţa să întindă mâna şi să ia tot ceea ce domnişoara Coral avea de dat.

Pe când stăteau la coadă la sedative, îi spuse:

— *De Ramis Cadunt Folia* aia... Am făcut bine până când am ajuns la partea despre *Nam Signa Coeli Ultima.*

— Păi, ştii cuvintele astea... Îmi amintesc că le-ai avut în alte poeme.

— Ştiu ce înseamnă, dar...

— O, da, *Signa* e „semn", dar aici e astrologic, şi ar însemna mai curând „casă" sau „ascendent".

Iar pe când aşteptau să-şi ia tăvile cu mâncare recită:

Morpheus in mentem
Trahit impellentem
Ventum lenem,
Segetes maturas,

... dar mai departe nu-mi amintesc.

De la poeme trecură la fragmente de poeme, propoziţii, expresii, construind astfel vocabularul de cuvinte uzuale în diversele lor forme gramaticale. Domnişoara Coral lucra cu memoria ei şi Deborah cu foamea ei de cunoaştere şi cu creionul interzis.

În cele din urmă, domnișoara Coral spuse:

— Ai acum toată latina și greaca pe care le știu. Îmi pare rău pentru gramatică — am uitat atât de mult, dar cel puțin vei întâlni lucruri cunoscute când îi vei citi pe clasici; ai destul de multe fragmente și fraze copiate pe toate hârtiile alea ale tale.

Într-adevăr, hârtiile începuseră să o încurce, umplându-i buzunarele și ticsite sub arcurile saltelei. Își dădu seama că sosise momentul să solicite privilegiul special de-a avea un carnet. Dură vreo săptămână până să-și adune curajul, dar în cele din urmă luă loc printre „petiționarele" care așteptau ca medicul de secție să-și facă vizita obișnuită. Păreau să fie destule de data aceasta, chiar și fără a le pune la socoteală pe cele ce aveau întotdeauna ceva de cerut:

Lee:

— Hei, diseară vreau o doză dublă de sedative.

Soția Asasinatului:

— Dați-mi drumul acasă! Vreau acasă!

Mary (cea tratată de doctorul Fiorentini):

— Am contractat o boală socială de la socialiști!

Mary (cea tratată de doctorul Dowben):

— Crimă și foc! E un incendiu!

Carla, care voia să meargă la film în oraș, avea nevoie de o autorizație specială, deoarece era pacient la D, și de bani. Domnișoara Coral, care pornea pe *via dolorosa* din capătul ei cel mai de jos, venise să ceară și ea vreun privilegiu elementar.

Doctorul ajunse în secție, și cererile și răspunsurile începură să curgă potop, încrucișându-se. Când Deborah ceru un carnet, medicul îi aruncă o privire iute, cântărind-o din ochi.

— O să vedem, aruncă el peste umărul opus, și își văzu de drum.

În după-amiaza aceea, doctorița Adams veni în secție ca să o vadă pe Sylvia. Când plecă, îi lipsea un exemplar din *Look Homeward Angel*[6], pe care îl avusese la ea. Mai târziu, în cursul zilei, una dintre elevele infirmiere își căută în zadar caietul de notițe. Paginile scrise fură găsite peste două zile în liftul din afara Secției D, dar jumătatea din el care era albă dispăruse.

Deborah începu să o sâcâie pe Helene să-și amintească poeziile pe care le știa, și aceasta o îndatoră recitându-i câte ceva din *Hamlet* și *Richard al III-lea*, pe care, spre propria ei stupefacție, constată cu acest prilej că încă le mai știa. Cuvintele grecești, ca și cele latine, fură copiate cu sârguință; *Look Homeward Angel* ajunse ferfeniță sub salteaua lui Deborah, dar o citi și reciti până când Mary, cea tratată de doctorul Dowben, o înhăță și o mâncă, lăsând doar cotorul. Carla citise de mult romanul și vorbiră o vreme despre el.

— Dacă pot să învăț lucrurile astea..., spuse Deborah, dacă pot să citesc și să scriu, de ce totul e în continuare așa de întunecat?

Carla se uită la ea și zâmbi ușor.

— Deb, cine ți-a spus că învățarea unor lucruri sau teorii sau a unor limbi străine are vreo legătură cu faptul de-a te înțelege pe tine însăți? Pe tine, dintre toți câți sunt...

Și Deborah înțelese brusc felul în care inteligența ei precoce, deși contribuise la apariția bolii și constituia o parte a ei, acționa independent de tulburările care îi estompau percepția realității.

---

[6] *Privește, înger, către casă*, roman de Thomas Wolfe, scriitor american (1900–1938). (*N. t.*)

— Înseamnă că cineva poate să învețe întruna și să fie totodată schizo.

— În orice caz, așa pot să stea lucrurile în cazul lui Deborah, observă caustică Helene.

Deborah își puse caietul în spatele caloriferului din dormitor și se întinse în pat. Rămase așa pe toată durata următoarelor trei luni, ridicându-se doar ca să i se dea drumul la baie sau ca să fie scoasă din secție și dusă la doctorița Fried. Bezna părea desăvârșită. Diversele ipostaze ale Yr-ului se succedară; Adunarea se reuni și se împrăștie, dar în afara ședințelor cu doctorița Fried nu mai luptă cu nimic din toate acestea. Din când în când, Carla venea și stătea de vorbă cu ea, povestindu-i despre bârfele de pe secție sau despre micile întâmplări ale zilei. Deborah nu era în stare să-și dea seama cât de mult însemnau aceste vizite. Uneori, ele constituiau singurele contacte umane pe care le avea într-un răstimp de câteva zile în șir, deoarece expresia de pe fața ei în timp ce zăcea și privirile pe care le arunca îi puneau pe fugă pe supraveghetori, care așezau tava sau luau așternuturile și plecau fără o vorbă sau un gest. Deoarece începu să aibă vise rele și se trezea țipând și zbătându-se, fu mutată din dormitorul aglomerat și zgomotos din față într-o cămăruță din holul mai întunecat din spate, împreună cu alte două moarte-vii. Lumina zilei le făcea să amuțească și le spulbera viziunile, dar visele izbucneau din ele în răbufniri de țipete ce spărgeau pojghița subțire a somnului artificial pe care celelalte paciente se luptau ca să-l aibă. Se considera că e mai bine să stea toate trei laolaltă, trezindu-se una pe cealaltă, decât să deranjeze întreaga secție, astfel încât fură izolate laolaltă și lăsate de capul lor. Unele nopți păreau niște imitații ale poveștii de groază despre Azilul

de Nebuni, care îi fusese spusă în copilărie de guvernante ca să o cuminţească şi care îi intrase în cap, refuzând să mai iasă de acolo. Deseori se trezea cu una dintre colegele de cameră stând aplecată peste ea, cu braţele ridicate, sau cu cealaltă lovind-o cu o furie oarbă şi somnambulă. Într-o noapte se gândi brusc la tatăl ei şi la cealaltă faţă a dragostei sale, care era o nevoie omenească, şi atunci îi spuse grăsanei, ale cărei lovituri o treziseră, punând astfel capăt terorii tăcute:

— Pentru numele lui Dumnezeu, Della, du-te înapoi în pat şi lasă-mă să dorm şi eu puţin.

Della plecă de lângă ea şi Deborah simţi o fericire mult mai mare decât cea dată de simplul fapt de-a fi reuşit să se impună în faţa celeilalte. Într-o noapte, Helene însăşi — o Helene înfuriată şi brutală — făcu pe fantoma. Crezând că e doar una dintre colegele ei de cameră, Deborah scoase un mârâit, care devenise cu timpul un mod de reacţie standard.

— Marş de-aici, lua-te-ar naiba! Şterge-o!

— Sunt nebună, spuse Helene, apropiindu-se ameninţătoare în întuneric. Sunt nebună...

Deborah îi recunoscu vocea şi realiză câtă violenţă înspăimântătoare zăcea în acel moment în Helene, dar izbucni într-un râs cât se poate de firesc, de parcă ar fi fost dintotdeauna prietene.

— Crezi că poţi rivaliza chiar şi cu cel mai blând coşmar de-al meu din cea mai anostă zi a lui?

— Aş putea fi în stare de orice... spuse Helene, dar Deborah îşi zise că tonul exprima mai degrabă mândrie rănită decât sălbăticie.

— Ascultă, Helene. Eşti supusă aceloraşi legi ca şi mine, şi nu-mi poţi face un rău mai mare decât cel pe care propria mea nebunie mi l-ar putea face într-un mod

mult mai iscusit, mai rapid și mai eficient, așa că noapte bună, Helene, du-te înapoi în pat.

Fără un cuvânt, Helene se întoarse și plecă, îndepărtându-se de-a lungul holului, și Deborah își îngădui pentru prima oară să rostească în sinea ei un cuvințel de laudă pentru felul în care reușise să se descurce.

De-a lungul lunilor întunecate pe care le petrecu zăcând în pat, se gândi când și când la persoana aceea semilegendară, Doris Rivera, care stătuse în camerele acestea, suferise de aceleași spaime, sesizase neîncrederea imperceptibilă a celor din jur în șansele ei de a-și reveni, și totuși ieșise de aici, însănătoșită, înfruntând lumea.

— Cum de îl poate suporta, zi de zi... haosul, vreau să spun? o întrebă Deborah pe Carla.

— Poate că doar strânge din dinți și luptă clipă de clipă, când e trează și când doarme deopotrivă.

— Are oare de ales? Poate fi sănătoasă prin propria-i voință? întrebă Deborah, închipuindu-și-o pe Doris Rivera ca pe o stafie inertă și înghețată, concentrându-și fiecare strop de energie pentru a păstra Aparența.

— Medicul meu spune că toți ne alegem, realmente, căile pe care mergem.

— Îmi amintesc, murmură Deborah, de anii pe care i-am trăit în lume...

Se gândi iarăși la Cenzor (*Acum fă un pas — acum zâmbește și spune: Bună ziua.*) Cheltuise o energie excesivă ca să-și permită un Cenzor pentru Aparență.

— Am renunțat fiindcă pur și simplu am obosit — am obosit prea rău ca să mai lupt, spuse ea.

Furii îi spusese că sănătatea avea de-a face cu provocarea și alegerea, dar provocarea așa cum o știa Deborah era una de șoc pe care Yr o crease pentru ea sub forma șerpilor căzând din tavan, a oamenilor și locurilor care

apăreau şi dispăreau, şi a zguduiturii cumplite date de ciocnirea lumilor.

Furii spusese:

— Nu te mai obosi degeaba; nu ai cum să ştii, fie şi vag, ce e sănătatea mintală. Ai încredere în eforturile noastre asociate şi în sănătatea ascunsă adânc înăuntrul tău.

În umbră pândea însă o formă neclară şi ascunsă, care aştepta să pătrundă în gândurile ei: Doris Rivera, care ieşise de aici şi plecase în lume.

În cele din urmă, într-o după-amiază, fără nici un motiv pe care să-l fi ştiut, Deborah se dădu jos din pat şi merse de-a lungul coridorului până la uşa secţiei. Ieşise la suprafaţă. Continua să vadă în cenuşiu şi câmpul vizual îi era sever limitat, dar acest lucru nu mai părea atât de grav.

Domnişoara Coral şedea pe jos lângă uşă, fumând o ţigară sub supravegherea atentă a unui infirmier, şi zărind-o pe Deborah avu zâmbetul ei întru totul dezarmant de micuţă doamnă vârstnică.

— O, bine-ai venit afară, Deborah, spuse ea. Mi-am mai amintit câte ceva, dacă tot mai vrei să înveţi.

— O, da! strigă Deborah, şi se duse la oficiul infirmierelor, de unde împrumută unul dintre creioanele „oficiale" numerotate şi o bucată de hârtie, pentru ca apoi să-şi petreacă timpul până la cină între domnişoara Coral, Peter Abélard şi accesele zdravene de furie ale Medeei. Nu îi trecuse niciodată prin minte că domnişoara Coral s-ar fi putut bucura văzând-o sau că, zărind-o pe hol, Carla i-ar fi putut zâmbi şi ar fi venit la ea, spunând: „Ei, bună, Deb!" Era curajos din partea Carlei să facă asta de cum o văzuse. Dovedea încredere şi o loialitate extrem de impresionantă, deoarece în

mod obișnuit era mult mai prudent să aștepți ca să vezi, atunci când cineva se schimba, cum anume se schimbase, înainte de-a te apropia de el și a-i arăta că îl recunoști. Deborah nu-și putu imagina vreun motiv anume pentru curajul și generozitatea Carlei. Preț de o clipă se întrebă dacă nu cumva Carla era pur și simplu bucuroasă să o vadă. Chiar putea să existe o lume dincolo de ochii ei zăgăzuiți?

Suferă, victimă, spuse amabil Anterrabae, cu cuvintele metaforice de salut din Yr. Supunându-se lui și poruncii sale, raza vederii ei se mări și, o dată cu ea, apăru ceva ca un potențial de culoare, deși culoarea în sine tot nu exista.

— Îmi pare bine că ai ieșit azi afară, Deb, spuse Carla. Voiam să vin să-ți spun că urmează să mă mut mâine jos, în Secția B.

Doar n-o să stai și să asculți, nu-i așa, Pasăre-unu? spuse blând Anterrabae. *Ei sădesc sămânța și o fac să crească în pământ fertil. Îi dau soare și apă și hrană. O conving insistent să iasă din găoacea ei, strigându-i: „Vino la noi, vino la noi." Îi cântă dulce și îi dau senzația de căldură. Primul boboc începe să apară, și ei supraveghează planta cu o stropitoare plină cu acid... așteptând.*

În mintea lui Deborah începu să mijească cumplitul adevăr că această Carla îi devenise prietenă, că o plăcea pe Carla și că acea capacitate înfricoșată de-a se împrieteni care exista în ea încă mai putea reacționa.

Cenzorul începu să urle de râs, și Anterrabae căzu și mai iute, îndepărtându-se. O tachina cu frumusețea-i nespusă; dinții săi erau diamante bătute cu foc și părul îi unduia de flăcări. Deborah își dădu seama că nu făcuse nici un comentariu și nici nu-și schimbase expresia feței.

— O, spuse ea, și apoi, pentru a-și provoca suferință, iar singurul fel în care știa s-o facă era să spună adevărul, zise: O să-mi fie dor de tine.

Groaza pe care i-o stârni afirmația o acoperi de o sudoare rece și începu să tremure. Se ridică și se duse să se ghemuiască alături de cele din al treilea cerc al lui Dante în fața caloriferului milostiv ce radia o căldură fluctuantă.

În dimineața următoare, când Carla era gata de plecare, își mai luă un rămas-bun scurt.

— O să fiu aproape. Ai putea chiar să obții permisiunea să mă vizitezi în Secția B.

Deborah întoarse spre Carla o față perplexă, deoarece cu ajutorul codurilor și magiei Yr-ului excizase sentimentul pierderii și al prieteniei, ca și realitatea prezenței Carlei. Așadar Yr-ul era încă puternic; regina și victima lui continua să se mai opună cu o rămășiță de putere voinței lumii de-a o face să sufere. În restul zilei fu aproape veselă, reuși să o facă pe domnișoara Coral să-și amintească de atomii încârligați ai lui Lucrețiu, și îi dădu lui Helene o ripostă isteață care o nimeri în plin, ceea ce provocă amestecul fulgurant de invidie, respect și teroare care era forma de răspuns al Helenei. Era pentru prima oară de la venirea ei în Secția D când Deborah făcuse eforturi conștiente pentru a adopta comportamentul de fațadă, din pricina fricii provocate de plecarea Carlei. Doris Rivera se însănătoșise și plecase; Doris Rivera era o semilegendă, și Deborah o alungase ca pe un fel de stafie, care nu putea să trăiască și nici să moară, un simbol al rezistenței disperate și jalnice, deoarece Deborah nu își putea imagina un nou contact cu lumea sub altă formă decât aceasta. Despre Carla însă știa bine că e vie și sensibilă și că făcuse pri-

mul pas în coșmarul pe care oamenii îl numeau „realitate". Ochiul necruțător al distrugerii se apropia tot mai mult de locul unde aștepta Deborah, ajungând chiar la limita câmpului ei vizual. În scurt timp avea să se întoarcă spre ea. Boala ei se ameliorase îndeajuns de mult acum pentru a o expune normalității nude. Și ochiul avea să se pironească asupra ei, iar mâna să o înhațe și să o expună sălbăticiei realității, fără ca ea să mai aibă măcar mantaua subțire de protecție pe care se chinuise toată viața să o confecționeze și pe care ultimul an petrecut în spital o distrusese.

Deasupra, în dimensiunea Yr-ului, Lactamaeon, de o frumusețe persiflantă, era liber în tăriile cerului său nemărginit, bucurându-se de forma unei păsări mari. O dată fusese în stare să urce cu el năvalnic în zborul acela măreț.

Ce vezi? îl strigă ea în yriană.

Piscurile și canioanele lumii; luna și soarele în același leagăn, răspunse el.

Ia-mă cu tine!

O clipă! interveni Cenzorul cu glasul lui spart. Deborah nu îl văzuse niciodată cu adevărat pe Cenzor, deoarece nu făcea parte dintr-o lume sau alta, ci parțial din fiecare.

Da... așteaptă o clipă.

Idat, Disimulatorul, care nu era nici femeie, nici bărbat, i se alătură. În timp ce discutau temeinic problema, parodiind atitudinea și termenii psihiatrici deveniți de-acum familiari, Lactamaeon găsi o groapă, se afundă în ea cu un strigăt triumfător ascuțit, ca de vultur, și dispăru.

Cumva, între timp se făcuse seară. Domnișoara Coral veni la Deborah, spunându-i:

— Cred că secretul de-a te bucura de mâncarea de spital e să fii prea bolnav ca să o bagi în seamă.

— Cred că Mary mai are niște ciocolată. Cere-i și s-ar putea să-ți dea una.

— O, dar nu pot să-i cer. N-am putut niciodată să cer ceva. Credeam că știi asta. Când trebuie să cer un lucru, mi se întâmplă ceva și... ei bine, încep să dau în dreapta și-n stânga.

— N-am observat, spuse Deborah, întrebându-se dacă se uitase vreodată la cineva sau dacă observase ceva din ceea ce se întâmplă în lume.

— Voiam să-ți spun ceva, spuse domnișoara Coral aproape cu timiditate. Ți-am găsit un profesor — unul care îi citește fluent pe clasicii greci, un student la greacă adevărat, și dacă îl rogi știu că o să fie bucuros să te ajute.

— Cine? Cineva de aici, un pacient?

— Nu, e domnul Ellis, și acum e aici, în tura de noapte.

— Ellis! Deborah își dădu seama că episodul cu Helene, când plătise prețul amarnic pentru calitatea de martor și pentru Expunere, avusese loc înainte de venirea domnișoarei Coral, și că de când McPherson discutase cu ea, nu îi mai adresase deloc cuvântul domnului Ellis și că întru câtva, sarcasmele și disprețul ei, deși continuau să fie la fel de evidente ca și focul lui Anterrabae, se estompaseră, contopindu-se cu murmurul de fundal al secției. Acum, Ellis nu prea mai deschidea gura, și era mai sigur de sine. Nu mai era un începător, nu mai era pus la încercare de pacienți și era privit acum de către aceștia ca și de către el însuși doar ca un paznic al unor lucruri, dintre care unele mai erau vii. Poate că fusese atenționat să nu mai bată pacienții; sau poate că nu. Poa-

te că de vină erau cele care ieşiseră din împachetările din timpul turei sale mai puţin conştiente de realitate decât fuseseră atunci când intraseră în ele.

— Dacă vrei să înveţi, continuă prietenoasă domnişoara Coral, el e cel care deţine cheia. Râse puţin din cauza aluziei. Eu ţi-am predat toată greaca pe care o ştiu.

Deborah îl putu zări în capătul holului pe Ellis descuind uşa de la baie pentru Soţia Abdicatului. Nu se uită la ea şi nici nu îi vorbi în timp ce se dădu la o parte şi o lăsă să intre. Cu faţa lipsită de expresie, se întoarse pe coridor, fără să se uite în dreapta sau în stânga. În timp ce trecea pe lângă Deborah, tumoarea zvâcni violent în ea, făcând-o să se încovoaie atât de tare, încât se pomeni în patru labe. Sudoarea neagră avu nevoie de ceva timp ca să treacă, dar cel pe care îl descoperi lângă ea, privind-o cum se scutură de ameţeală fu Castle, noul asistent, şi nu Ellis.

— Ce s-a întâmplat, Blau?

— Legile spaţiului vostru sunt OK, spuse ea, scăldată în sudoare, dar pentru Dumnezeu, aveţi grijă ce opţiuni ne oferiţi!

16

Săptămâni în șir, Esther Blau își făcuse griji și se frământase la gândul că trebuia să îi spună lui Suzy despre boala surorii ei. Cine nu auzise de toată măreața melodramă de modă veche a nebuniei și de femeia nebună din *Jane Eyre*, de Bedlam, de sutele de case întunecoase cu ziduri înalte și speranțe scăzute, de dramele mai modeste din amintirile unor oameni mai obișnuiți, și de maniacii care ucideau și își perpetuau stigmatul sângelui? „Știința Modernă" oferise explicația mincinoasă oficială pentru multe dintre acestea, dar sub aparența faptelor, fricile de demult persistau atât în mintea celor sănătoși, cât și în a celor bolnavi. Oamenii acceptau în vorbe noile teorii și dovezi, dar deseori credința nu le era mai solidă decât cel mai subțire perete din placaj, cedând la o simplă apăsare în fața terorii pure și directe, reprezentând însumarea a zece mii de generații de spaimă și vrăjitorie.

Esther nu putea suporta gândul că Suzy va înlocui imaginea familiară a surorii ei cu chipul sălbaticit al făpturii stereotipe în cămașă de forță și legată cu lanțul într-un pod. Acum își dădea seama că acesta era stereoti-

pul pe care ea şi Jacob începuseră să şi-l imagineze prima oară când auziseră scrâşnetul încuietorilor, când văzuseră ferestrele zăbrelite şi când se înfioraseră la auzul urletului scos de o femeie de la o fereastră de undeva de sus. Totuşi Suzy trebuia să afle adevărul; ar fi trebuit să i-l spună de mult. Sora cea mică creştea şi nu aveau să mai poată vorbi multă vreme ferindu-se de ea; nu era cinstit să o ţină deoparte de sursa neliniştii lor profunde. Trebuiau să îi vorbească însă cu chibzuinţă, cu menajamente şi cu pricepere. Se gândiră să îl roage pe doctorul Lister să o facă, dar acesta refuză, spunând că era treaba părinţilor.

— Mai aşteaptă puţin, spuse Jacob.

Esther ştia că formula aceasta nu era decât unul dintre mijloacele sale de-a se eschiva şi de-a nu mai face nimic. Închide ochii şi problema va înceta să mai existe; totul va fi cât se poate de bine. Era o minciună. Drept pentru care se ciorovăiră, contrazicându-se pe rând, şi în cele din urmă Esther ieşi biruitoare. În seara aceea, după ce îşi terminară cina şi Suzy se ridicase de la masă ca să se ducă să exerseze la pian, Esther o chemă înapoi.

— E vorba de ceva serios...

În propriile ei urechi, glasul ei avea un ciudat amestec de gravitate şi stânjeneală. Şezând ţeapănă, începu să îi spună fiicei sale mai mici că aşa-zisa şcoală de convalescenţă a lui Deborah era un spital; că doctorii ei erau psihiatri; şi că boala ei nu era fizică, ci psihică. După ce gheaţa fu spartă, Jacob începu să adauge, să modifice şi să explice cutare sau cutare aspect, prezentând drept certe multe lucruri de care nici el nu era sigur.

Suzy ascultă cu impasibilitatea unei fete de doisprezece ani, fără ca pe chipul ei să apară vreun semn sau vreo tresărire care să-i facă pe părinţii ei să-şi dea seama

ce efect aveau asupra ei cuvintele pe care se chinuiau să le scoată. Când terminară, Suzy rămase tăcută o clipă, după care spuse încet:

— M-am întrebat mereu de ce rapoartele alea păreau să se refere mai mult la mintea lui Debby decât la corpul ei, de exemplu la pulsul sau temperatura ei.

— Le-ai citit?

— Nu, dar v-am auzit uneori repetând fragmente din ele bunicii, și o dată i-ați citit unchiului Claude o parte dintr-unul, și suna cam ciudat pentru o boală obișnuită.

Zâmbi ușor, amintindu-și fără îndoială încă ceva care o nedumerise.

— Acum totul se potrivește. Are un sens.

Și se duse în odaia alăturată ca să se apuce de exercițiile la pian. După câteva minute, se întoarse în sufragerie, unde Esther și Jacob continuau să stea la masă, împietriți, în fața ceștilor de cafea.

— Nu e ceva de felul... Nu se crede Napoleon sau mai știu eu ce... nu-i așa?

— Sigur că nu!

Apoi mai stătură puțin de vorbă, forțat și chinuit, despre optimismul medicilor, despre avantajul tratamentului început din timp și despre puterea răbdării și dragostei lor, care reprezentau niște factori în favoarea lui Deborah.

Suzy spuse:

— Sper să vină în curând acasă... uneori mi-e tare dor de ea.

Și zicând acestea, se întoarse la bucata lui Schubert.

Rămaseră multă vreme acolo unde ședeau, șocați de diferența dintre reacția la care se așteptaseră și cea din realitate. Esther se simți istovită de slăbirea bruscă a tensiunii.

Jacon spuse încet:

— Asta-i tot?... Vreau să spun, asta-i tot, realmente, sau nu a înțeles cu adevărat ce i-am spus? N-o să vină cumva înapoi, când o să-i treacă șocul, având pe față expresia de care m-am temut în toate lunile astea?

— Nu știu, dar poate că asta a fost de fapt toată criza de care ne temeam atâta.

Jacob trase adânc din țigară și lăsă angoasa să-i iasă din trup o dată cu fumul expirat.

— Engleza e o limbă minunată, spuse Furii, fiindcă are asemenea expresii. Arăți, cum zic ei, de parcă ți s-ar fi „înecat corăbiile".

— Engleza nu e mai bună decât yriana.

— Să lauzi ceva nu înseamnă să denigrezi altceva.

— Nu? Nu înseamnă că greșești dacă ademenești moartea? (Spada tăioasă a precocității stătuse bine în mâna ei; îi ascuțise tăișul chiar ea. A fi regina Yr-ului [și sclava și captiva lui] însemna să aibă dreptate și să nu greșească niciodată.)

— Dar ai făcut greșeli costisitoare, nu-i așa? întrebă Furii cu blândețe. De exemplu, ai identificat-o greșit pe fata aceea din tabără.

— Am greșit de sute de ori. Dar atâta vreme cât eram urâtă și distrusă și fără nici o speranță și făcută dintr-o substanță care era otrăvită și otrăvitoare, trebuia să par mereu că am dreptate. Dacă greșeam — fie și puțin — atunci ce mai rămânea?

Văzu în ceea ce spusese stafia sleită, lingându-și rănile, a vechii vanități și râse.

— Până și în *Pernai* — în nimic — trebuia să am ceva oricât de neînsemnat.

— Și așa facem cu toții, spuse Furii. Ți-e rușine de asta? Pentru mine e un semn că ești membru al Lumii cel puțin tot atât de mult pe cât ești al Yr-ului. Crezi că substanța ta, cum o numești, e realmente otrăvitoare?

Deborah începu să îi vorbească despre legile Yr-ului care guvernau substanța fundamentală a fiecărei persoane. Oamenii se diferențiau prin această substanță, numită *nganon*. *Nganon* era un concentrat care era definit în fiecare persoană de educație și de împrejurări. Deborah credea că ea și alți câțiva nu erau din același *nganon* ca restul oamenilor de pe Pământ. La început, Deborah crezuse că era singura diferită de rasa umană, dar și alte nemoarte din Secția D păreau la fel de stigmatizate ca ea. De când se știa, ea și tot ce avea ea fusese impregnat de esența ei, otrăvitorul *nganon*. Nu își împrumutase niciodată hainele, cărțile sau stilourile, și nici nu lăsase pe cineva să se atingă de vreun lucru de-al ei, iar la școală și în tabără împrumutase deseori sau furase lucruri de la alți copii, bucurându-se nespus de sănătatea, puritatea și grația lor, până când *nganon*-ul lor furat se scurgea din ele.

— Dar mi-ai spus că îi cumpărai pe copii în tabără cu ciocolata pe care ți-o trimitea mama, observă Furii.

— Păi, da. Ciocolata era într-o cutie, învelită în celofan și impersonală. Fiind nedeschisă, nu avea deloc esență, și dura o zi sau pe-aproape până când Deborah-putreziciunea se instala în ele. Le-am dat aproape imediat ce le-am primit.

— Și în felul ăsta ți-ai cumpărat o oarecare popularitate pentru câteva ore.

— Știam că sunt o mincinoasă și o lașă, dar pe vremea aceea Adunarea începuse să fie din ce în ce mai puternică, și „mincinoasă și lașă" erau niște aprecieri obișnuite.

— Şi sentimentul ăsta se insinua o dată cu precocitatea pe care trebuia să ţi-o menţii şi cu afirmaţiile bunicului tău care îţi repeta întruna cât de deosebită eşti.

Mintea lui Deborah se îndepărtase brusc, şi doctoriţa o privi cu un soi de acuitate în ochi, prinzând-o pe Deborah la marginea a ceva nevăzut.

— *Anterrabae...* strigă Deborah în yriană.

— Unde eşti acum? interveni doctoriţa Fried.

— *Anterrabae!* rosti tare Deborah în yriană. *Poate să suporte ea marea povară?*

— Ce se întâmplă, Deborah? întrebă doctoriţa.

Gemu, chemându-l zadarnic pe zeu, apoi, în disperare de cauză, se întoarse către muritoare.

— Anterrabae ştie ce am văzut — ce trebuie să spun... Dacă măcar nu l-aş fi văzut; dacă ar fi fost ascuns... lucrul acela deosebit... lucrul acela.

Când începu să dârdâie din cauza frigului acelei sciziuni de demult, Furii îi dădu o jachetă, şi Deborah se întinse pe canapea înfăşurându-se în ea şi tremurând.

— În timpul războiului..., spuse ea, am fost japonez.

— Un japonez adevărat?

— Eram deghizată în american, dar de fapt nu eram american.

— De ce?

— Fiindcă eram duşmanul.

Lui Deborah i se păru că e un secret ultim, şi doctoriţa Fried fu silită să o roage în repetate rânduri să vorbească mai tare. Începu să explice că datorită faptului că putea să intre sau să iasă din Yr acoperind distanţele de necrezut care o despărţeau de el fără vreo schimbare vizibilă, Yr îi dăduse, ca dar la împlinirea vârstei de nouă ani, puterea de a-şi schimba forma. Timp de un an sau pe-aproape fusese un cal sălbatic sau o pasăre mare cu

aripi de bronz. Îi cită doctoriței Fried incantația yriană prin care sinele-pasăre fusese cândva eliberat de iluzia fetei urâte și detestate:

e, quio quio quaru ar Yr aedat
temoluqu' braown elepr' kyryr...

(Cu aripi stufoase, țâșnesc peste canioanele somnului tău cântând...)

Atunci când era acea mare făptură avântată, părea că cei damnați și căzuți în greșeală erau cei de pe pământ, și nu ea, care era atât de desăvârșită în frumusețea și mânia ei. I se părea că dormeau și că erau orbi.

Când începuse al doilea război mondial, făcând ca numele insulelor din Pacific să capete o rezonanță infernală și vrăjită pentru americani, Adunarea îi spusese: *Oamenii îi urăsc pe japonezii ăștia așa cum te urau deja pe tine*, iar Anterrabae, cu politicosul lui zâmbet pierind în cădere, adăugase: *Pasăre-unu, nu ești de-a lor.*

Își amintise de un fragment dintr-un discurs auzit la radio: „Cei care nu sunt cu noi sunt împotriva noastră!", și atunci Adunarea strigase: *Atunci tu trebuie să fii acest dușman cu care luptă ei!*

Într-o noapte, înainte de-a adormi, Deborah se născuse din nou ca soldat japonez capturat. Din spatele măștii de fată evreică americană cu un trecut de american trăit în suburbie și la oraș, ochii pieziși ai dușmanului așteptau ziua demascării sale. Chinul imposibil, insistent al tumorii era rana ei de război, iar mintea, versată într-o limbă stranie, răsuna de visuri de eliberare. Nu își ura temnicerii — nu dorise niciodată ca ei să piardă războiul, dar lumea oferea acum un înțeles opozițiilor ire-

conciliabile din Deborah, distrugerii părților ei tainice și feminine, secretului amar al rănii sale și limbii secrete. Captivitatea, secretul și declarația plină de măreție și mizerie a Yr-ului, *Nu ești de-a lor,* erau cumva justificate.

În ziua în care războiul din Pacific se încheiase, Anterrabae o făcu pe Deborah să spargă un pahar și să calce peste cioburi cu picioarele goale. Nu simțise nici o durere, și medicul, crispându-se el însuși în timp ce scotea cioburile, fusese plin de admirație și respect, și un pic zăpăcit chiar, de stoicismul ei „soldățesc".

Măcar sunt destul de curajoasă pentru blestemații de medici! îi spuse Deborah lui Lactamaeon în yriană.

Ești captivă și victimă, spuse Lactamaeon. *Nu vrem ca tu să scapi.*

— Ai ascuns prezența asta față de toți cei din jurul tău, spuse Furii. Ai ascuns-o și față de Yr?

— Nu avea ce să caute în Yr; era o parte a dimensiunii pământești.

— Și deci Cenzorul avea sarcina de-a o ține secretă. Nu-i așa? Mi-e greu să înțeleg rolul acestui Cenzor în regatul tău.

— Cenzorul se presupune că mă protejează. La început, fusese pus la bariera dintre lumi ca să împiedice ca secretele Yr-ului să răzbată în conversațiile de pe Pământ. Îmi cenzura toate gesturile ca să împiedice vocile și ritualurile Yr-ului să ajungă la oamenii de pe Pământ. Cumva, a devenit ulterior un tiran. A început să hotărască tot ce spun sau fac, chiar și când nu eram în Yr.

— Dar Cenzorul ăsta, și Yr însuși, era totuși doar o încercare de-a înțelege și explica realitatea, de-a clădi un fel de adevăr în care să poți trăi. Ei bine, conchise doctorița, sunt sigură că ar mai fi multe de descoperit și de studiat aici. Acum nu mai ești o victimă, ci o luptătoare

alături de mine, pentru cauza propriei tale vieți bune și autonome.

După ce pacienta ei plecă, doctorița Fried se uită la ceasul de birou. Fusese o ședință lungă, istovitoare, deși ceasul arăta că nu durase mai mult ca de obicei. Intensitatea cu care ascultase și împărtășise spusele pacientei fusese atât de mare încât se întrebă dacă va putea înfrunta țipetele și suferința celorlalți pacienți și observațiile și întrebările răutăcioase ale studenților la psihiatrie. Ce avea azi, de fapt? Răsfoi agenda de pe birou. A, da, seminarul. Dar, în chip miraculos, mai avea o oră până să plece. Timp de trei săptămâni, discurile cu Schumann zăcuseră nedeschise pe etajera cu plăcile de muzică simfonică. Și-ar fi dorit să-l asculte și pe Beethoven. De ce era mereu așa puțin timp? Se întinse și trecu în camera de zi, fredonând frânturi pentru a se tachina singură. Schumann sau Beethoven? Cum se simte *doctorul* astăzi?

Luă pachetul cu plăci de pe etajeră și îl deschise, și în timp ce făcu asta, începu să se gândească la un pacient al cărui medic venise să îi ceară sfatul într-o problemă ce părea de nerezolvat. Nu. Gata cu pacienții acum. Dădu drumul picupului și puse primul disc. Muzica dulce, blândă a lui Schumann umplu camera. Ascultând, începu să gândească în germană și în minte îi veniră poeziile pe care le citise în tinerețe. Se întinse în fotoliul confortabil din camera de zi, închise ochii și se relaxă. Și atunci, pentru a douăsprezecea oară în ziua aceea, sună telefonul.

În timp ce se întorcea în secție, norul de teroare se pogorî asupra ei, și mugetul Adunării, al Cenzorului și al Yr-ului începu să se facă auzit. Groaza față de ceea ce se apropia o făcu să încerce să-și învingă tăcerea când ajun-

se înapoi în secție. Văzând-o pe infirmiera-șefă plecând, se duse după ea, dar nu putu scoate un cuvânt; ușa se închise în urma personalului din tura de zi. Tura de noapte sosi și amenințarea se apropie și mai mult, gata să o înghită. Chiar înainte ca valul să se spargă peste ea, Deborah se duse la infirmiera de secție care supraveghea numărătoarea de seară a lingurilor.

— Domnișoară Olson...

— Da?

— O să mă apuce — vă rog — o să mă apuce mai rău decât pot îndura. Ar trebui să fiu în împachetare când o să mă apuce.

Infirmiera își ridică ochii spre ea, aruncându-i o privire gravă și pătrunzătoare, apoi spuse:

— OK, domnișoară Blau. Acum du-te și întinde-te.

Valul o lovi pe cât de tare se așteptase, cu un acces înspăimântător de râs batjocoritor, dar simțurile nu o părăsiră cu totul. Glasul Cenzorului, ca un scrum care i-ar fi scrâșnit între dinți, îi răsuna tare în cap: *Captivă și victimă! Nu știi de ce am făcut asta? Cea de-a treia oglindă — ultima înșelăciune încă mai așteaptă! Ai venit la spitalul ăsta — făcea parte din plan. Te-am lăsat să capeți încredere în doctoriță. Ți-ai dezvăluit secretele din ce în ce mai mult. Acesta e ultimul. Acum ai trădat destule secrete și o să vezi ce o să-ți facă — ea și lumea!* Și râsul de cenușă îi sparse lui Deborah dinții în cioburi.

Fața îi era înlemnită când se îndreptă spre împachetare și se lăsă să cadă pe cearșaful rece, dar când pedeapsa în întregul ei se abătu asupră-i, era deja prinsă în legăturile strânse, luptându-se și zbătându-se în patul care nu ar fi cedat nici cu un centimetru...

Când mintea i se limpezi, trecuse mult timp. Privi în jur, constatând că poate vedea. Proaspăta viziune limpe-

zită era ca o binecuvântare. Patul celălalt avea o umflătură albă, dar nu știa cine o forma.

— Helene?

Tăcere. Trecuse mult timp. Circulația din picioare aproape că i se oprise cu totul, iar călcâiele, din pricină că stătuseră lipite ore în șir de cearșafurile umede, începeau să îi ardă. Se lăsă pe spate și trase cu putere cu întregu-i corp, încercând să ușureze greutatea din gleznele strâns legate. Când fu nevoită să se relaxeze, se odihni, încercând să păstreze limpezimea care îi îngăduia să vadă adânc în propria ei minte. Durase mai mult de patru ore; supraveghetorii aveau să apară în curând și să o scoată din „hainele de luptă" devenite acum chinuitoare. Nu apărură însă. Durerea se intensifică. Își putea simți gleznele și genunchii umflându-se în cearșafuri, și apăsarea legăturilor care o trăgeau în jos, dar nici chiar suferința aceasta nu neutraliza durerea ascuțită, arzătoare a picioarelor golite de sânge. Trăgând ca să ușureze greutatea oaselor din picioare, Deborah reuși doar să-și provoace crampe în ambele gambe. Când se convinse că nu își putea relaxa mușchii crispați, așteptă, strângând din dinți. Și tot nu veniră. Începu să geamă.

— Domnișoară Blau... Deborah... ce s-a întâmplat?

Glasul venea din patul celălalt, dar nu îl putea recunoaște.

— Cine e? întrebă ea, temându-se de o altă înșelăciune.

— Sunt Sylvia. Deborah, ce e?

Deborah își întoarse capul și uimirea învinse pe moment suferința.

— Nu știam că m-ai observat sau că-mi cunoști numele, spuse ea. La fel ca toți ceilalți, o privise întotdea-

una pe Sylvia ca pe un mobilier nefolositor al secţiei. Acum se simţi ruşinată că o judecase doar după tăcerea ei.

— Sunt bolnavă, nu moartă, spuse Sylvia. Cum te simţi?

— Dumnezeule... mă doare ca naiba. De când suntem aici?

— De cinci ore, poate chiar şase. Am fost băgate împreună. Încearcă să strigi şi poate că o să vină cineva.

— Nu pot... n-am putut s-o fac niciodată, spuse Deborah.

Timpul se scurse mai departe, şi intensitatea durerii o făcu pe Deborah să prindă glas. Pentru o vreme, strigă tare, nădăjduind că Yr nu i-o va lua drept un semn de laşitate şi nu o va pedepsi pe vecie. Şi tot nu veni nimeni, încât în cele din urmă se opri. Sylvia râse puţin, gâlgâit.

— Am uitat că nebunii nu pot decât să urle şi că nimeni nu-i bagă în seamă.

— Cum de *tu* poţi suporta?

— Probabil că am o circulaţie mai bună decât a ta. Nu mă zbat deloc, de obicei, dar dacă picioarele îţi sunt legate un pic prea strâns sau dacă ai probleme cu circulaţia... ah, s-a stins lumina de la bucătărie. Înseamnă că e ora trei.

Deborah nu măsurase niciodată timpul după programul spitalului sau după turele de zi şi de noapte şi după particularităţile individuale ale personalului, aşa că era uimită de percepţia pe care o putea avea cineva care păruse întotdeauna, cu excepţia unui singur moment cu luni şi luni în urmă, mai aproape de cei morţi decât de cei vii.

— Atunci, de câtă vreme înseamnă că suntem aici?

— De şapte ore.

Și tot nu venea nimeni. Deborah avea chipul plin de lacrimi pe care nu și le putea șterge. Arzând în bezna plină de durere dogorâtoare, Anterrabae căzu, strigând: *Înșelăciune! Înșelăciune! A sosit momentul!*

Și tot nu veneau. Își dădu seama că încrederea fragilă o expusese iarăși din plin vântului rece și junghiurilor înghețate. Mârâi din pricina durerii sfâșietoare, ca un fier înroșit în foc, care îi șerpuia prin picioare.

— Dumnezeule, da' știu că se pricep să-și conceapă torturile, nu glumă!

— Te referi la chingi? întrebă Sylvia.

— Mă refer la *speranță*!

Și în timp ce spunea aceasta, oglinda înșelăciunii de pe urmă, Așteptata Moarte Iminentă, se îndreptă spre ea. *Te văd, Imorh,* spuse Deborah, vorbind pentru prima oară cu glas tare în yriană în prezența unui străin.

Când, în cele din urmă, veniră, era foarte liniștită și tăcută, iar ei fură foarte fericiți.

— Acum te-ai calmat de tot.

Nu putea să meargă, dar cei din tura de noapte târzie nu erau prea ocupați, așa că o lăsară să mai stea o vreme până când umflăturile îi cedară, iar picioarele își recăpătară culoarea și o putură duce. Înainte de-a o părăsi pe Sylvia în lumina crudă și între cearșafurile desfăcute, Deborah se întoarse, vrând să o răsplătească pentru îndurarea care o făcuse să-și spargă tăcerea. Se apropie de patul Sylviei și văzu că ochii celeilalte se măresc, suspicioși.

— Sylvia...

Dar Sylvia era iarăși o mobilă — o statuie sau un manechin, familiar numai prin aspect și vie numai dacă îi căutai pulsul cu degetul.

Certitudinea unui destin tragic era mai ușor de suportat decât fusese micul *poate că*. Deborah aștepta ultima înșelăciune de atâta vreme, încât materializarea ei era aproape o ușurare. Înainte de-a se duce la biroul doctoriței pentru ședința de terapie, Adunarea și zeii și întreg Yr-ul se strânseră laolaltă în fața ei, astupându-i cu totul perspectiva.

— N-o să mă port cu mănuși, le spuse ea, nu de data asta. N-o să fiu curajoasă și îndatoritoare. Gata cu joaca. S-a zis cu onestitatea. N-o să mai respect regulile Jocului, și n-o să mai merg spre moartea asta ca și cum n-aș ști ce e.

Când o văzu pe Furii cu zâmbetul ei familiar de întâmpinare, fu străbătută de un val de îndoială. Poate că nu știe, își zise Deborah. Dar ideea era nebunească și exprima un vis. Ultima Schimbare era moartea sau chiar mai rău; fusese enunțată cu ani în urmă, iar noaptea trecută, cel dintâi ajutor pe care îl solicitase în engleză fusese dat tare repede, nimic de zis, și numai cu dispreț. Renunțase la izolare, zăcând în patul rece, și avusese încredere. Se distraseră grozav pe socoteala ei. Încheieturile și picioarele o mai dureau și acum. Ca întunericul înghițind fulgerările durerii era umbra aceea: dintotdeauna cunoscuta Iminență. Cine alta putea asigura o împlinire mai sigură și mai deplină a destinului ei decât femeia asta cu mână-de-foc, care stătea acum în fața ei?

— Ei bine? spuse.

— Ei bine? răspunse Furii.

Deborah fu cuprinsă de o furie subită.

— Știu că toată chestia asta trebuie jucată într-un fel anume, și că e un joc în care se consideră că victima nu va învinge. Dar cunosc jocul și îi cunosc și sfârșitul. Dacă tot e să mor, de ce mă mai batjocoriți? E-n regulă, sunt

nebună! Înşelăciunea şi ultima schimbare au avut loc, aşa că dă-i drumul şi gata!

— Unde suntem acum? spuse Furii, scuturând uşor din cap, având grijă să nu-şi trădeze tulburarea. Mi-ai spus despre soldatul japonez şi despre faptul că nu ai fost ca ceilalţi şi că ai făcut figură aparte. Am încercat să te conving că dezvăluindu-mi asemenea secrete care sunt preţioase în ochii tăi nu rişti să pierzi nici o clipă încrederea pe care o am în tine. Şi acum, a doua zi după asta, vii şi faci din munca noastră o parte din marea înşelăciune şi schimbare.

— Ei ştiau când sunt gata, spuse Deborah. Când am fost în stare să cer ajutor, ei ştiau că am avut încredere şi aveau piatra gata pregătită ca să-mi spargă ghiveciul cu flori.

— Cumva, vechiul spital din trecut şi spitalul de acum şi-au contopit specificul în mintea ta. Eu una însă n-o să te fac să ai încredere pentru ca apoi să te trădez.

— N-ai pic de milă? ţipă Deborah. Toţi sunt aşa de speriaţi să nu vadă sânge pe podeaua salonului! „Nu pot suporta să văd suferinţa, spun toţi, aşa că du-te să mori afară!" Sfârşitul a început deja şi tu tot spui să am încredere şi că atunci totul va fi bine!

— Dacă stau şi mă uit acum la tine, cu greu pot spune că totul e bine. Ce s-a întâmplat de ieri încoace? Dacă zici că ultima schimbare a început, spune-mi şi mie... spune-ne amândurora cum anume.

Treptat, pas cu pas, doctoriţa o făcu pe Deborah să capete din ce în ce mai multă încredere pentru a spune adevărul. Treptat, bucată cu bucată, Deborah îi vorbi despre cum ceruse să fie pusă în împachetare.

— E un soi de umor în asta, zău aşa, spuse ea cu amărăciune. A semănat cu ceea ce fac oamenii normali când

văd un șarpe cu clopoței. Strigă după ajutor, fug să se pună la adăpost, încuie ușile, se bagă sub pat, și apoi, când șarpele e prins, leșină. Eram pregătită să lupt, dar am uitat că mă aflam pe terenul *lor* și că tot ce aveau de făcut era să mi-l tragă de sub picioare.

Îi vorbi despre intervalul nesfârșit cât strigase după ajutor, despre durerea chinuitoare și despre râsul răsunând din Yr, și simți o mândrie virtuoasă ce se învecina cu bucuria în timp ce răspundea la întrebările lui Furii.

— Ești sigură că a durat așa de mult?

— Categoric.

— Deci ai strigat după ajutor...

— N-ai fost niciodată bolnavă mintal, nu-i așa?

Fără umbra vreunui zâmbet, la fel de serioasă ca întotdeauna, Furii spuse:

— Nu... și îmi pare și mie rău, fiindcă pot doar să ghicesc cum e. Dar asta n-o să mă împiedice să te ajut. Doar că în condițiile astea, ție îți revine sarcina de a-mi explica totul pe larg și de-a avea puțină răbdare cu mine dacă uneori sunt mai grea de cap. Continuă, și privirea cercetătoare îi reveni pe chip: Acum cred totuși că ești un pic prea mulțumită de ceea ce ți s-a întâmplat. Cred că te dai bătută prea ușor, așa că dă-mi voie să-ți spun încă o dată că n-o să te trădez.

În cele din urmă, lui Deborah îi sări muștarul.

— Dovedește-o! țipă ea, amintindu-și de cuvintele de încurajare cu care profesorii, doctorii, terapeuții și familia o înșelaseră și o nenorociseră de-a lungul anilor.

— N-am decât o dovadă, greu de adus, dar validă, spuse Furii. Timpul.

17

În același mod silit în care fusese adusă domnișoara Coral, și cu aceleași zvârcoleli și înjurături, membrii expediției de safari își aduseră noua tigroaică în captivitate și, la fel ca atunci, secția întreagă era cuprinsă de încordare. Asemenea sosiri amplificau întotdeauna angoasa câte unui pacient, stârneau violența altuia și suflau ca un vânt în rafale peste cei pentru care orice schimbare era un simbol al morții. În afara secției nu se prea simțea prezența vreunui nou pacient; mulți intrau la D și mulți plecau, dar unul violent copleșea întotdeauna secția cu un soi aparte de panică. Acum Lee Miller, mândră de statutul ei de veterană a secției, privi totul cu o îngăduință vag amuzată, până în momentul când văzu fața tigroaicei duse cu forța de-a lungul holului. Atunci, recunoscând-o prin grămada de supraveghetori, se întoarse, se duse la patul ei și se întinse în el.

După o vreme, când Deborah veni la ea să o întrebe cine era nou-venita (știind că anumiți pacienți aflau de obicei din zvonuri cu multe zile înainte cine urma să vină, cunoscându-i numele, vârsta, ocupația, religia, dacă era căsătorită sau celibatară, în ce spitale mai fuse-

se, dacă urmase tratamente de şoc — de ce fel anume şi cât de multe — şi observaţii legate de respectiva), Lee replică:

— De ce mă întrebi pe mine?

Şi zicând acestea, îşi trase pătura peste cap.

Deborah fu nevoită să caute un supraveghetor.

— E o reinternare, spuse neglijent acesta. Nu scrie prea multe în fişă. O cheamă Doris Rivera.

Cu o senzaţie de leşin, Deborah se sprijini de perete, iar supraveghetorul trecu mai departe pe lângă ea. În ea prinseră fiinţă frica şi mânia, frica şi bucuria vindicativă, frica şi invidia. Începu să se sufoce din cauza prea-plinului. Marea Doris Rivera îşi frânsese spinarea în angrenajul lumii. Asta dovedea ceva. Brusc, invidia îi ţâşni pe gură într-un hohot uriaş de râs amar.

— Mare scofală şi Rivera asta, Steaua Polară! Cine se mai credea şi ea, la urma urmei?

— Napoleon! ţipă Lena şi, înşfăcând scrumiera grea pe care o folosea, o azvârli spre Deborah, nimerind însă în peretele din spatele ei.

Supraveghetorul interveni, dar cuvintele sale erau lipsite de convingere:

— Haide, Lena, termină.

Mai târziu, Deborah îl auzi spunând în oficiul infirmierelor:

— Naiba s-o ia pe scârba asta de Blau! Mămica şi Tăticu' plătesc din greu pentru scârba asta care nu merită să cheltuieşti un ban pe ea!

Cineva îl contrazise, dar numai de formă. Deborah se răsuci încet şi intră în secţia de izolare, oprindu-se în faţa uşii încuiate îndărătul căreia fusese dusă Doris.

— Acolo eşti, aşadar, Aroganto! îi spuse ea celei dindărătul uşii.

Cine era ea ca să fi încercat, provocându-i pe ei toți? Și cum de îndrăznise să cedeze sub mizeria zdrobitoare a lumii! Simți însă deopotrivă un val uriaș de milă, care era totodată milă față de ea însăși, și o groază răspunzând acesteia, care era totodată și groază pentru ea însăși. Așadar, se întorceau; toți cei care erau prea încăpățânați ca să accepte că *nganon*-urile lor sunt otrăvitoare și care sunt zdrobiți în ultimul hal. Se întorc și, încet, se ridică de jos, de pe podeaua secției, tremurând precum învinșii dintr-un meci de box, și după o vreme ies din nou, clătinându-se, în lume, iar și iar, și se întorc, nu cu scut, ci pe scut. De câte ori aveau să o facă până când, în sfârșit, mureau?

Dar tu, Pasăre-unu? întrebă Lactamaeon, zâmbind ușor. *Întuneric și dureri și frică atroce și sminteală, și totuși inima îți bate mai departe și pulsul continuă să te mențină pe lista de recensământ.*

De ce se întâmplă așa? țipă ea la el în yriană.

Fiindcă paznicii tăi sunt sadici!

De-a lungul întregii zile, toți au fost ocupați cu Doris. Medicii și infirmierele și-au zăngănit cheile ce le marcau autoritatea, descuind și încuind ușa acesteia. Împachetările și sedările, consultațiile și recomandările ținură toată secția ațâțată și enervată. O mulțime de paciente pe post de surioare mai mici erau roase de invidie din cauza atenției ce i se dădea unei surori care venise să le încalce suveranitatea. Mary cea tratată de doctorul Dowben stătu în fața ușii gemând și mârâind fără cuvinte în timp ce alaiul ieșea din camera lui Doris, iar Lee Miller, stând pe jos în locul ei de pe hol, mormăi furioasă:

— Ai făcut-o de oaie, vraciule. Ia-ți jucăriile și du-te acasă... E pierdută. Vracii nu știu niciodată când sunt bătuți.

Când, peste câteva zile, Doris își făcu apariția, foarte palidă și rătăcită, avea un hol întreg de dușmance tainice. Deborah o evaluă în lumina mitului pe care ea și Carla și-l construiseră. Doris era foarte subțire și avea părul cărunt, dar chiar și așa, epuizată și zăpăcită de sedative, dădea o puternică senzație de viață emanând din ea. Indiferent de felul în care înfruntase lumea în tot acest timp, se vedea că nu o făcuse în genunchi.

O văzu pe Deborah uitându-se la ea cu privirea necruțătoare a întregii secții.

— La ce te holbezi așa? o întrebă pe un ton răspicat și direct. Nici tu nu arăți a prezentatoare de modă.

— Ai mai fost aici, spuse Deborah, lăsând să-i scape niște cuvinte neașteptate ca răspuns la observația neașteptată.

— Și ce?

— Cum de te-ai întors?

— Nu e treaba ta!

— Ba e! țipă Deborah.

Înainte de-a apuca să-i explice ce vrea să spună, cordonul anxios de supraveghetori o înconjură pe Doris și o duse de acolo. Deborah rămase cu furia răsunându-i tare în urechi și cu întrebarea așteptându-și zadarnic răspunsul.

Yr-ul începu să vuiască și Adunarea își pregăti râsul caustic. *O s-o fac și eu!* spuse ea falangei din cealaltă dimensiune a ei. Se duse la ușa închisă a camerei de izolare a lui Doris și bătu în ea.

— Hei! A fost prea dificil... de asta?

— Nu! Eu am fost prea dificilă, și s-au întâmplat o mulțime de lucruri! răsună prin ușă.

— Ce fel de lucruri?

— Nici unul care să te privească pe tine!

— Dar toți spun că poți să te vindeci și să pleci de aici. Toți o spun, și...

Fusese auzită. Supraveghetorii veniră să omoare criza în fașă.

— Pleacă de la ușa aia, Deborah. N-ai ce căuta aici, spuse grămada de bluze albe.

— Vorbeam cu Doris, insistă Deborah, neștiind dacă vreuna dintre întrebările ei avea să primească răspuns, dar simțind că trebuia să întrebe ușa aceea — chiar dacă nu avea să îi dea nici un răspuns — dacă va fi silită să apeleze din nou la Cenzor, și la aparența de normalitate, și la toate celelalte minciuni și grozăvii pentru a putea trăi în lumea lipsită de adâncime și de culoare de afară.

— OK, Blau, șterge-o de aici! Tonul lor o avertiza: împachetare sau izolare sau ambele dacă nu se supunea.

— Hei, voi de colo! se auzi prin ușă. Ascultați, lăsați-o în pace. Poate că îi pot răspunde scârbei ăsteia nebune la întrebări. N-am de unde să știu până nu mi le pune.

— Rivera, nu e treaba ta, spuse cu suficiență supraveghetorul, întorcând capul spre ușă. Blau...

— Bine, bine, am înțeles, spuse Deborah.

În după-amiaza aceea, Mary cea tratată de doctorul Dowben se împiedică și căzu, iar pantoful îi zbură în aer, fiind prins de Deborah. Aceasta i-l aruncă îndărăt lui Mary și pentru o vreme patru sau cinci pacienți începură să și-l arunce ca pe o minge, trimițându-l de jur-împrejurul holului și în dormitor. La un moment dat, sărind ca să îl prindă, Deborah căzu rău și se lovi la gleznă. În dimineața următoare, medicul de secție o examină și spuse că se teme de o fractură.

— Aparatul nostru de radiografie e stricat, spuse el. Va trebui să fie dusă la Saint Agnes.

Şi aşa se face că două stagiare în uniformă, îngrozite că ar putea fugi, o duseră pe Deborah cu un taxi la spital. La Saint Agnes, pusă deoparte într-o cameră individuală şi păzită şi înăuntru şi afară de două grupuri de infirmiere, Deborah râse şi înjură rând pe rând. Alte infirmiere şi asistente se tot strecurau la uşa camerei în care se afla.

— Aici e bolnava mintal? se auzea şoptind de afară, ca şi cum ar fi fost o stea de cinema sau o purtătoare de ciumă.

Iar când se îndreptă, mergând de-a lungul holului, spre cabinetul de radiologie, capetele se răsuciră şi privirile se întoarseră spre ea, cu o lipsă de interes studiată, de parcă fiecare s-ar fi întrebat: „Dacă mă uit la ea, o să se uite şi ea la mine?"

Stagiarele care o însoţeau pe Deborah se simţiră foarte importante şi nu uitară să le spună celorlalte cadre medicale din cabinetul de radiologie că lucrau la „secţia D".

— Sunt *violenţi*?

Poate că răspunsul fu un semn făcut cu ochiul; Deborah nu auzi nimic. Deodată, se văzu pe sine aşa cum probabil că o vedeau ceilalţi: cu părul pleoştit, murdară, puhavă din cauza lipsei de mişcare, îmbrăcată într-un halat de baie vechi, de spital, peste pijamaua mizerabilă (se gândiseră că s-ar putea să fie nevoie să rămână o vreme la Saint Agnes, şi îmbrăcatul era o corvoadă), având poate şi Privirea de Smintită în ochi. Nu ar fi putut spune cum arăta masca. Şi apoi, simţi şocul: asta era Lumea — pe care o înfruntase Doris Rivera şi pe care Carla s-ar putea să o înfrunte în curând. I se făcu rău.

Peste câteva clipe, uitându-se la chipurile avide din afara cabinetului de radiologie, Deborah își dădu seama cât de rău ar fi fost să aibă glezna fracturată și să trebuiască să stea aici, unde se simțea cu mult mai nebună decât în secția de „violenți" de la casa de nebuni. Se ridică în picioare.

— Cum te simți? o întrebară infirmierele cu care venise, de parcă ar fi fost singurele îndeajuns de instruite ca să poată comunica cu ea.

Lui Deborah îi trecu prin minte că dacă îi speria suficient de tare pe toți, aveau să o lase să se întoarcă la spital, indiferent că avea sau nu glezna fracturată.

— E doar una dintre crizele mele care se apropie, spuse ea, încercând să arate amenințătoare.

— Ei bine, spuse doctorul bucuros nevoie mare, are o entorsă urâtă, dar nimic rupt!

Cu toții scoaseră un oftat lung de ușurare. Deborah ieși pe ușă șchiopătând, cu glezna bandajată și sprijinindu-se de cele două infirmiere, apoi se suiră în taxiul care aștepta și ieșiră repede pe autostradă și de acolo intrară la iuțeală pe șoseaua mai mică ce îi aduse în fața porții și apoi a ușii din spate a Clădirii Sudice (Secțiile B și D) și de aici sus cu liftul de marfă în Secția D. Slavă Domnului! Slavă Domnului!

Seara, ducându-se să se spele înainte de culcare, Deborah șchiopătă în camera mare de baie și se privi în panoul de oțel ce servea de oglindă. Ura de sine a sute și sute de pacienți se revărsase asupra lui și nici măcar oțelul călit nu putuse îndura o asemenea agresiune. Până și cei lipsiți de orice armă găsiseră ceva cu care să îl zgârie și să îl lovească, încât nu mai rămăsese nici o suprafață cât de redusă care să fie netedă. „*E nagua*", spuse Debo-

rah, adresându-se oglinzii; era expresia în yriană pentru „Te iubesc".

— Până ieri, când am fost la spitalul acela, nu mi-am dorit niciodată ca voi să fi folosit cămăși de forță, îi spuse ea lui Furii. Mi-ar fi plăcut ca imaginea să fie completă. Sunt totuși nebună; dar nici măcar prin cap nu mi-a trecut să scot spume pe gură, decât după ce plecasem de mult de acolo!

— Acum încerci să te rănești singură, spuse Furii. Ce s-a întâmplat?

După ce Deborah îi povesti, doctorița scoase un oftat.

— Prejudecata asta dispare foarte încet, spuse ea, dar acum lucrurile stau mai bine. Îmi amintesc că era mai rău înainte de al doilea război mondial, și cu mult mai rău înainte de primul. Ai răbdare în privința asta. Deoarece știi mult mai multe decât ei despre boala mintală, poți să-i înțelegi și să-i ierți într-o măsură mult mai mare.

Deborah își întoarse privirile. Din nou, era mesajul subtil, invadator al lui Furii de-a intra în rândul lumii, de-a o ajuta, chiar dacă era bolnavă și înstrăinată.

— Nu pot să ajut pe nimeni, nu înțelegi? Nu pricepi nimic din ce-ți spun? *Nganon*-ul strigă după sine.

— Cum? Încearcă să-mi spui ce-i asta... poate că nu înțeleg eu.

— Sunt despărțită de Bine printr-o barieră de netrecut. E o vorbă în Yr, și Cenzorul o folosește pentru a mă chinui cu ea; o să ți-o traduc. „În tăcere, în somn, înainte de-a mișca sau respira, categoric și imuabil, *nganon* strigă după sine." Asta înseamnă că substanța otrăvită, sinele-dușman poate să strige și să cheme, să atragă spre sine pe toți ceilalți câțiva otrăviți care sunt pe lume. Îi

atrage fără ca eu măcar să știu, ca prin magie, indiferent ce fac eu sau cum mă simt.

— Cred că vrei să spui că a atras unul, sau doi, sau trei oameni, spuse Furii. Vreau să-mi povestești despre asta.

Pe lângă toate forțele magiei, zeilor și lumilor Yr-ului, Deborah era sigură că mai există o dovadă a nevredniciei ei intrinsece. Dovada aceasta se afla în lume, în întâmplările din viața de zi cu zi din copilărie. Ceea ce o atrăgea la ceilalți era forța magică vădită. Cineva trebuia să aleagă sau să fie ales ca partener în tabără, coleg de bancă la școală și membru (într-o anumită ordine a importanței) în tot soiul de clici și grupuri și categorii. Trebuia să se supună unei aparențe de apartenență la lumea pământească. Deborah descoperise că putea să răspundă exigențelor acestei apartenențe doar cu cei stigmatizați, foarte săraci, infirmi, desfigurați, ciudați, cu mințile pierdute. Aceste relații nu erau planificate sau elaborate, fie și în taină, ci se înfiripau la fel de firesc precum atracția dintre magnet și metal, și totuși mulți dintre cei care se strânseseră astfel laolaltă știau în adâncul inimii lor motivul și se urau pe ei înșiși și pe partenerii lor.

Într-o vară, în tabără fusese o fată sclipitoare pe nume Eugenia. Ultima mare schimbare se apropia cu pași repezi, și Yr îi cerea lui Deborah să închine slujirii sale tot mai multe zile, dând în schimb din ce în ce mai puțin. Eugenia și Deborah s-au descoperit una pe cealaltă, știind de ce, și uneori se chinuiau reciproc din cauza asta. Totuși între ele existau și o simpatie, o cunoaștere care nu avea nevoie să fie exprimată în cuvinte a suferinței ce putea exista în spatele celui mai simplu gest, o înțelegere a greutății nespuse de-a păstra Aparența în fața lumii. Mai presus de toate simțeau nevoia de prietenie superficia-

lă — să meargă împreună la masă, pe terenul de sport, la lac, să se încurajeze reciproc fără vorbele care să fie minciuni sfruntate sau care să se conformeze Aparenței. Deși aveau nevoie de ziduri între ele însele și ceilalți, ele aveau cel mai mult nevoie — însă doar uneori, și doar cu câte cineva — să străpungă acel perete insonorizat de sticlă care era Aparența și, pentru scurt timp, să vorbească de parcă întreaga lume nu ar mai fi reprezentat Adunarea.

După o vreme, tabăra le-a acceptat ca prietene și a renunțat la persecuțiile și criticile ei severe. Deborah își dăduse seama, firește, că Eugenia era diferită, singură, plină de amărăciune și chinuită, dar încercase să se apere de gândul că Eugenia era o purtătoare a otrăvitorului *nganon*. Într-o zi, Deborah reușise să o șteargă discret din tabără pentru a putea petrece liniștită ceva timp în Yr sau pe Pajiștile din Tai'a, unde putea să zboare dacă Yr i-o îngăduia. Avea multe locuri ascunse în tabără, unde își putea afla liniștea un ceas sau două înainte ca lumea să înceapă să o cheme și să o caute. Unul dintre cele mai bune locuri de acest fel era camera goală a dușurilor, dar când se duse acolo în ziua aceea, simți că mai era cineva înăuntru, așa că se apucă să fredoneze pentru a o preveni pe cea care nu o putea vedea intrând. De prea multe ori ea însăși fusese surprinsă în timp ce râdea sau vorbea tare în yriană, și din pricina aceasta avusese de suportat hărțuiala Cenzorului. Acum, se auzi cum cineva dădu fuga înnebunit într-una din cabine și imediat apoi răsună vocea Eugeniei.

— Cine e?

— Deborah.

— Vino aici.

Deborah se îndreptă spre duș. Eugenia stătea goală în cabina uscată a dușului, transpirând abundent. Când

Deborah se apropie de ea, îi întinse o curea groasă de piele.

— Ia-o, spuse ea, și lovește-mă.

— Ce?

— Știi ce sunt. Pe *tine* nu trebuie să te mint. Ia-o. Folosește-o.

— Pentru ce?

Se prevestea ceva îngrozitor.

— Te eschivezi și te faci că nu înțelegi. Știi foarte bine pentru ce — pentru *mine*, și tu trebuie să...

— Nu. Deborah începu să se tragă îndărăt. Nu pot. N-o s-o fac.

Nevoia disperată a Eugeniei umplu brusc spațiul dintre ele. Sudoarea îi șiroia pe față și i se scurgea pe umeri și brațe.

— Nu uita ce știu și eu despre *tine*! Am de gând să te fac să mă bați cu cureaua asta, și tu o s-o faci... fiindcă... tu... *înțelegi*.

— Nu.

Deborah se trase și mai mult îndărăt. Prin minte îi trecu fulgurant gândul că poate *nganon*-ul ei ajunsese la Eugenia, combinându-se cu propria virulență latentă a acesteia, și dăduse un asemenea efect. Deborah putea fi o Ruină — *Pernai* înlănțuită și încătușată în distrugere —, dar asta numai în ce o privea pe sine; nu ceruse niciodată cuiva să o împartă cu ea. Apoi își dădu brusc seama că *nganon*-ul Eugeniei ar putea fi mai virulent decât al ei. Chiar și așa, să fie martor însemna să împărtășească, iar să împărtășească însemna să fie răspunzătoare. *Nganon*-ul ei îl chemase pe al Eugeniei, comunicând astfel, cauzând astfel... Deborah se apropie de Eugenia, luă cureaua, o azvârli pe jos și ieși în fugă de la dușuri. Nu îi mai aruncă nici o privire Eugeniei și nici nu mai vorbi cu ea vreodată.

— Așadar, cel ce-ți este prieten — oricine care te place sau e atras de tine — e ruinat, dacă nu de tine, atunci de apropierea de tine...

— Yr o ia ca pe o glumă, dar tu ai spus-o mai bine. Da, așa e.

— Așa e și în ce îi privește pe mama, pe tatăl și pe sora ta?

— Bărbații nu sunt otrăviți de veninul femeiesc. Cred că ei sunt distruși în alt mod. Nu m-am mai gândit niciodată la asta, dar acum văd că aici sunt și bărbați. Sunt secții întregi de-ale lor, așa cum sunt ale noastre.

— Așa-i, spuse Furii. Totuși este adevărat în ceea ce privește femeile? Mai ai și acum frica aceea de-a le contamina?

— Le-am contaminat încetul cu încetul timp de mulți ani.

— Și care e rezultatul?

— Cred că sora mea o să înnebunească.

— Tot mai crezi asta?

— Da.

Telefonul începu să sune și doctorița se ridică și se duse la birou să răspundă. Ședințele în care se întâmpla ca telefonul să nu sune măcar o dată erau puține la număr, și în timpul uneia, de-a dreptul năucitoare, fuseseră cinci apeluri. Furii dădu din umeri cu un gest neputincios de scuză și vorbi câteva clipe în receptor.

— Așa..., spuse ea întorcându-se, unde rămăseserăm?

— În lumea telefoanelor țârâitoare, răspunse sarcastic Deborah.

— Nu pot refuza anumite apeluri — sunt interurbane sau date special de medici care nu au cum să sune altă dată. Am scăpat de cât de multe am putut pentru ședințele noastre.

Se uită la Deborah cu un zâmbet ușor.

— Știu cât de greu e să lucrezi cu un „doctor celebru". Există întotdeauna o asemenea dorință de-a egaliza cât de cât scorul, chiar dacă o faci plătind cu propria ta viață, de a-l împiedica să aibă un „dosar perfect". Vreau să-ți spun că am avut și destule eșecuri — *în ciuda* faptului că sunt atât de căutată. Mergem mai departe?

— Vorbeam despre contaminare.

— A, da. Sunt curioasă, spuse Furii. Dacă incidentul acela de la dușuri ți s-ar fi întâmplat acum, ai fi fost la fel de înspăimântată?

— Nu, și Deborah râse, fiindcă i se părea caraghios.

— Păi, de ce?

— Păi... Deborah simți în ea ca o rază de soare. Acum sunt nebună. De îndată ce ai recunoscut că sunt bolnavă — de îndată ce ai admis că sunt atât de bolnavă încât trebuie să stau în spital —, mi-ai dovedit că eram mai sănătoasă decât credeam. Știi, mai sănătos înseamnă *mai puternic*.

— Nu prea înțeleg.

— Am știut în toți anii ăștia nesfârșiți cât de bolnavă eram, și nimeni nu a vrut s-o recunoască.

— Ți se cerea să nu te încrezi nici măcar în realitatea care ți-era cea mai apropiată și pe care o puteai desluși la fel de limpede ca pe lumina zilei. Nu e de mirare că bolnavii mintal suportă atât de greu minciunile...

— O spui de parcă ai vedea asta pentru prima oară, spuse Deborah, continuând să se simtă inundată de aceeași lumină. Așa e? Chiar ți-am dat ceva?

Furii tăcu o clipă, chibzuind.

— Da, într-un fel, fiindcă deși știu și alte motive pentru care minciuna e un lucru rău pentru bolnavii mintal, nu am privit niciodată problema în felul ăsta.

Deborah începu să bată din palme, zâmbind.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Furii, văzând că de data aceasta zâmbetul nu era amar.

— Ei, păi...

— Ești deci tot atât de fericită să dai, ca și să ți se dea?

— Dacă pot să-ți spun ceva nou, s-ar putea să însemne că e cât de cât ceva și de capul meu.

— Plâng, spuse Furii, plâng cu lacrimi de crocodil pentru zeii tăi din Yr.

Și imită, prefăcută, grimasa gurii arcuite în jos exprimând tristețea.

— Zeii ăia irosesc timpul unei ființe omenești reale care îi va vedea cândva în adevărata lor lumină și le va dărâma lăcașurile, alungându-i.

— Mă faci să văd un liman înverzit, spuse Deborah, dar în spatele lui e aceeași Furii a atingerii-de-foc și a trăsnetului.

Și fu cuprinsă de tremur gândindu-se la ce va avea de îndurat fără refugiul reprezentat de Yr.

Mai târziu, începură să exploreze ideea secretă că Deborah îi contamina pe toți cu boala ei — că avea infinit mai multă putere decât oamenii obișnuiți și că le era în același timp inferioară. *Nganon*-ul otrăvitor reprezentase dintotdeauna această idee pentru Deborah, dar acum ea îi examină complexitatea la rece, cu rațiunea și nu privind-o ca pe o convingere sufletească absolută. Într-o seară, în timp ce stătea pe hol așteptând distribuirea sedativelor, o privi pe domnișoara Coral, șezând ca o bufniță bătrână într-unul din scaunele masive, apoi pe Lee și pe Helene, care tocmai se apropiase de ele.

— Puteți să-mi citiți gândurile? le întrebă ea.

— Cu mine vorbești? replică Lee.

— Cu voi toate. Puteți să-mi citiți gândurile?

— Ce vrei să faci — să mă bagi la izolare?

— Du-te dracului, spuse amabilă Helene.

— Nu te uita la mine, spuse domnișoara Coral, cu groaza politicoasă a unei contese care vizitează un abator, eu nici pe ale mele nu mi le pot citi.

Deborah privi în jur la fețele care decorau pereții holului. Nu făceau decât să aștepte întruna, dând aceeași impresie că nu s-au mișcat și nici nu s-au schimbat vreodată.

— Dacă ai de gând să cauți realitatea obiectivă, mormăi ea pentru sine, ăsta-i un loc al naibii de bun ca să începi.

18

Venise primăvara, anotimpul pasiunii și al nerăbdării. Cumplitul pustiu provocat de năvala timpului îl făcea pe Jacob să se simtă gol pe dinăuntru. Asistă la examenele de absolvire ale fiicei sale mai mici, ascultă cântecele și discursurile, rugăciunile și promisiunile de la festivitatea de sfârșit de an, și senzația de vid i se accentuă, ca și cum nu s-ar mai fi terminat niciodată. Își spusese mereu că aceasta era ziua lui Suzy și că Deborah nu avea să ia parte la ea, dar împotriva voinței sale, a dorințelor și a făgăduințelor pe care i le făcuse lui Esther și lui însuși, nu-și putea alunga din minte gândul la Deborah. De ce nu era aici, împreună cu ei?

Era a doua primăvară de când plecase, și cu cât se afla ea oare mai aproape de modesta, ascultătoarea, feminina făptură pe care și-o dorise din toată inima ca fiică? Cu nimic. Nu avusese loc nici o ameliorare. Fetele începură să iasă în șir indian din amfiteatru, numai inocență și rochii albe. Jacob se întoarse spre Esther, care, pentru Suzy, se îmbrăcase în ceea ce familia numea „veșmintele de încoronare".

— De ce n-ar putea veni acasă pentru o vreme? Am fi mers la lacuri, în excursie, şopti el.

— Nu acum! şuieră Esther.

— Doar nu e închisă ca un deţinut! şopti el în replică.

— S-ar putea să nu-i facă bine.

— S-ar putea să-mi facă *mie* bine; *mie*, o dată măcar!

Seara, o duseră pe Suzy la un restaurant de lux. Ea voise să meargă la petrecerea colegelor, dar Jacob, simţind că zilele în care se mai putea bucura de viaţă şi de frumuseţe îi alunecau printre degete, voise ca măcar seara aceasta să fie a lor. Din cauză că insistase atât de mult, a fost un eşec de la bun început. Suzy mocnea, iar Esther era tristă fiindcă fiica prezentă era sacrificată din cauza celei absente. Jacob ştia că orice simbol îşi pierde însemnătatea dacă e supralicitat, dar nu se putea stăpâni. Întreaga seară a fost din această pricină o nereuşită.

Încercând să-i rostească numele pe un ton firesc, Esther spuse:

— Debby voia să vină la festivitatea de absolvire, şi dacă ar fi putut, ţi-ar fi trimis o scrisoare.

Suzy se uită la ea liniştită şi răspunse:

— Dar a fost acolo. V-am văzut vorbind despre ea în timp ce ne luam diplomele şi apoi din nou când ne pregăteam să ieşim.

— Prostii! se răsti Jacob. N-am vorbit despre nimeni.

— Nu-i nimic, zău. Deşi n-aţi vorbit tare, aveaţi privirea aceea...

Se gândi să le-o descrie, în caz că ei nu ştiau ce expresie avuseseră feţele lor, dar cuvintele care îi veniră erau atât de dureros de stânjenitoare, încât nu le putu rosti.

— Prostii! repetă Jacob, cu un gest de respingere. Auzi, aveam o privire — ce prostie!

Suzy și Esther își căutară reciproc privirile. Jacob se eschiva din nou. Fii înțelegătoare cu el, îi spuse Esther fără cuvinte. Suzy își coborî privirile spre rochia ei albă de absolvire și se jucă o clipă cu un nasture.

— Ai văzut-o pe fata care era în fața mea când ne-am luat diplomele? spuse ea apoi. Ei bine, are un frate care e visul oricărei fete...

Deși pacientele din spital se întrebau cum ar mai putea să vină primăvara când ele sufereau atât de rău, aceasta veni, biruitoare, făcându-le pe cele din Secția D să se înfurie la gândul că lumea care le zdrobise nu suferea pentru păcatele ei, ci, dimpotrivă, părea cât se poate de înfloritoare. Iar când Doris Rivera își legă părul, își puse un taior și, arborând un zâmbet superficial, plecă din nou afară din spital, multora li se păru că se înhăitase cu primăvara împotriva lor. Soția Abdicatului avea o teorie:

— E spioană. Am cunoscut-o cu mulți ani în urmă. Își notează tot și opoziția o plătește pentru asta, iar mai târziu, când ce a scris ea se publică, devine cunoscut de toți.

— Trebuie să fim îngăduitoare, spuse Mary cea tratată de doctorul Dowben, fiindcă acum era Sfânta Tereza. Trebuie să fim caritabili chiar dacă ea suferă de toate bolile sociale pe care le poate avea. Ca să nu mai pomenim de infecțiile din părțile rușinoase, date de bărbații de rang social inferior. Ca să nu mai pomenim de schizofrenia de un tip dezgustător și scârbos.

Vorbise foarte tare, pe un ton ascuțit, din care răzbea groaza.

— Voi ăștia, bolnavii mintal, sunteți atât de amuzanți, observă Mary cea tratată de doctorul Fiorentini.

Și se încăierară.

Se părea că întreaga secție căzuse într-un vârtej de furie și de frică, și încăierările izbucneau cu o spontaneitate sălbatică și lipsită de noimă.

— Ce mulți pacienți sunt la izolare, spuse gânditoare o elevă infirmieră nouă.

— Dacă or să mai vină câțiva, o să înceapă să-i îndoaie ca să încapă în camere, răspunse Deborah.

— Da, da... fu de acord eleva (Numărul Trei cu Zâmbet, fugace).

Deborah îi întoarse spatele și azvârli cu pantoful în ceasul din perete.

— Aș vrea să-i șterg de pe față zâmbetul *ăla*.

— Propria ta mutră ar trebui să fie de ajuns pentru asta, spuse Helene.

— În orice caz, *a ta* e și mai și!

Și se încăierară la rândul lor.

— O să vă obișnuiți cu asta, îi încurajară supraveghetorii mai vechi pe cei noi. De obicei, crize ca astea sunt rare.

Dar cei noi nu îi credeau. În toate grupurile noi de eleve infirmiere domina de obicei frica obișnuită, dar în ultimul aceasta era deosebit de intensă. Două infirmiere din grupul precedent renunțaseră la specializarea în psihiatrie și „clacaseră" la scurt timp după aceea, iar acum erau ele însele paciente într-un spital psihiatric. Circula zvonul că „ce vezi acolo te poate face să-ți pierzi mințile".

Așa se face că cele patru noi eleve repartizate la Secția D stătură într-un grup strâns și speriat, reprezentând singura frumusețe, tinerețe și sănătate din secție, aducând cu el aerul primăvăratec al acelui an. Purtătorii otrăvitorului *nganon* nu s-au simțit niciodată mai izolați ca atunci. Helene și Constantia s-au bătut cu noile dușmance până când aerul aparte care le făcea să iasă în evi-

dență li s-a șters cu totul, iar Deborah le-a obliterat în felul ei propriu până ce s-au topit în tiparul anonim de zi cu zi al secției. Le vedea doar ca pe niște pete albe și le auzea rareori, doar când vorbeau despre ea sau dădeau dispoziții specifice. Protecția aceasta față de nou și frumusețe avea mai mult succes decât bătaia. Deși atitudinea pe care o adoptase nu era conștientă, îi era recunoscătoare. Ceea ce rănea nu era numai frumusețea și vitalitatea elevelor, ci și aerul lor aparte, lucru care o făcea pe Deborah să se simtă intimidată de nebunia ei.

Într-o după-amiază, stând pe jos lângă oficiul infirmierelor și scrutând privirea fixă a ceasului dușman, Deborah le auzi pe două dintre eleve vorbind.

— Una nouă de la B? Unde o s-o pună?

— Nu știu, dar trebuie că a avut o criză serioasă dacă o aduc aici.

— Ține minte ce ne-a spus Marcia... le merge când mai bine, când mai rău. Sper că știe măcar să folosească toaleta și pe unde să-și bage mâncarea!

Și chicotiră.

Chicotitul era o manifestare a anxietății, și Deborah știa asta, dar după o vreme, când o aduseră pe Carla, încordată pe dinăuntru ca un arc și cu privirea înfrântă pe care o avusese Doris Rivera, Deborah simți o furie amară la adresa celor două halate albe nevăzute care râseseră. Nu vorbiseră despre vreo nebună oarecare, ci despre Carla, o Carla care era bună până în măduva oaselor, îndeajuns de bună ca să fie drăguță chiar și atunci când Deborah o lovise în miezul suferinței sale.

Nimeni, văzându-le pe Deborah și pe Carla, nu și-ar fi dat seama că sunt prietene. Pentru Deborah ar fi fost un abuz, de neînțeles pentru cei sănătoși, să o salute pe Carla, care era suferindă și care ulterior ar fi regretat

dacă un asemenea gest i-ar fi stârnit violența sau chiar grosolănia. Deborah nu îi aruncă nici o privire Carlei; aștepta doar îndărătul expresiei ei împietrite semnul tainic al acesteia care însemna că o recunoscuse.

Când îl primi, se îndreptară una spre cealaltă, pe cât de indiferente se putură preface. Deborah zâmbi ușor, dar atunci se întâmplă ceva ciudat. În câmpul ei vizual plat, cenușiu, tulbure și bidimensional, Carla deveni tridimensională și colorată, la fel de întreagă și de reală ca o gură de cafea fierbinte sau ca trezirea într-o împachetare la gheață.

— Bună, zise Deborah, pe un ton abia audibil.

— Bună.

— Poți să fumezi?

— N-am voie.

— Uh!

Mai târziu, Deborah trecu pe lângă Carla care aștepta în fața băii ca un supraveghetor să îi dea drumul înăuntru.

— Dacă vrei, cinăm la patul meu.

Carla nu răspunse, dar când veni cina, își duse tava în dormitorul din fund, unde stătea acum Deborah.

— OK?

Deborah se dădu mai încolo, pentru ca prietena ei să poată sta în locul cel mai bun, la piciorul patului, care era drept. („Bună, bună, prietena mea tridimensională și multicoloră. Sunt atât de bucuroasă că te văd", îi spuse ea în minte.) Cu glas tare, spuse doar:

— Doris Rivera s-a întors aici, dar a plecat din nou.

— Am auzit.

Carla se uită la ea și, printr-un alt miracol, poate de felul celui care o făcuse să apară limpede în ochii lui Deborah, păru să vadă dincolo de expresia ei împietrită.

— Vai, Deb, nu-i chiar atât de rău. A trebuit să vin înapoi fiindcă am încercat să fac prea mult deodată și fiindcă o parte din ceea ce am făcut era împotriva tatălui meu... și din multe alte motive. Nu renunț; sunt doar obosită, asta-i tot.

Ochii i se umplură de lacrimi, și Deborah, înghețată de groază și confuzie în fața suferinței prietenei sale, nu putu decât să se întrebe ce era oare în acest ocean cumplit, haotic al lumii care îi făcea pe cei care fuseseră gata să se înece în el să se întoarcă, încă palizi și șocați, mereu și mereu, pentru o nouă încercare.

De ce cred ei că pot pluti la fel ca ceilalți, dacă tensiunea superficială a nganon-*ului lor a fost distrusă de primul înec?* strigă Deborah către Lactamaeon.

Numai Idat știe, răspunse el. *Pentru unii, nimic nu e imposibil.*

Mușchii interni ai lui Deborah se încordară de frică.

Atunci, crezi că nganon-ul *lor nu e intrinsec rău, ci e... e circumstanțial?*

Da.

Dar sunt prietena ei. Dacă nu e din aceeași substanță cu mine, o s-o otrăvesc!

Exact.

Se poate ca ceva să încalce așa Legile? Chiar Legea spune, „nganon-*ul se stârnește pe sine." Am stârnit oare o esență diferită, și dacă da, de ce?*

Poate ca pedeapsă, spuse Lactamaeon. *Ocazional, ceilalți sunt blestemați de tine să te pedepsească.*

Deborah își luă privirea de la zeu și o văzu pe Carla plângând în continuare. Să crezi că cineva cunoștea codul secret, că după ani de suferință irosiți pentru a găsi o cale de a-l ghici, pasul final aducea libertatea pare-se

că făcea parte din Înșelăciune, fiindcă nu dădeai decât peste haosul rece, anarhie și batjocură.

Era prietena mea! le strigă ea zeilor care se îndepărtau. *Nu părea că a avut de suferit...*

Nu sunteți din aceeași substanță; nganon-urile *voastre nu sunt la fel. O să fii ucigașa ei,* spuseră zeii.

Când Carla încetă să plângă, trupul lui Deborah continua să stea în celălalt capăt al patului, dar conștiința îl părăsise.

Dintr-un motiv de neștiut, una dintre eleve se atașă de Deborah. Plină de energie și cu optimismul sâcâitor al devotamentului ei, eleva se ținea scai de ea, ca o pată albă însoțită de o voce neclară pe fundalul cenușiu, ori de câte ori Deborah își arăta fața în porțiunile „publice" ale secției.

Probabil că ești mai bolnavă decât îți închipui, își spuse Deborah în yriană. *Oamenii de felul ei se agață de obicei de cei mai nenorociți ca să-i arunce ca ofrandă lui Dumnezeu. Dumnezeu e câinele lor și cei ca Deborah reprezintă oase. De-acum înainte fie ca numele meu să fie Osul.*

Părea foarte nostim în yriană, încât râse tare și apoi făcu cu mâinile semnul simbolic yrian și adoptă mimica râsului, pe mutește, așa cum se făcea în Yr.

Cine râde acolo? întrebă Anterrabae, râzând cu ea.

Sunt eu, Osul lui Dumnezeu! răspunse ea, și râseră împreună până când simți că suferința provocată de lumea pământească se calmează. *Ce se va alege de mântuirea noastră când Dumnezeu își va da seama ce e cu ofranda ei?* și râseră din nou.

Și ce mutră o să facă preacuvioasa infirmieră când va vedea ce scandal a stârnit în Rai!

Şi râsetele izbucniră şi mai abitir, dar se stinseră în tristeţe, fiindcă Deborah ştia că nu era îndeajuns de puternică pentru a-i cere elevei să nu se mai ţină de ea şi să nu o plictisească cu vorbe mormăite de solicitudine.

Primăvara se scurgea şi cu toate că Deborah îi dezvăluia întruna lui Furii secretele şi spaimele şi parolele de trecere între cele două lumi ale ei, o făcea doar pentru a grăbi propria ei capitulare în faţa unei înşelăciuni totale care era la fel de sigură ca şi Jagannatha[7] sau căderea lui Anterrabae. Nu îşi pierduse senzaţia îngheţată de detaşare faţă de soarta ei tragică şi pentru o vreme chiar jucă puţin teatru, interpretând cu înaltă clasă arta de-a muri frumos.

Furii îşi înălţă mâinile deasupra capului.

— Nu numai bolnavă, Dumnezeu să ne ajute, ci şi adolescentă!

— Şi?

— Şi nu e nimic de făcut — trebuie să faci ceea ce trebuie, parodiile şi toate celelalte. Te rog doar să mă ajuţi să-mi dau seama care este boala împotriva căreia luptăm din toate puterile şi care e adolescenţa care nu e decât alt semn cert că eşti sută la sută un membru al lumii pământeşti şi o femeie în devenire.

Se uită pătrunzător la Deborah pentru o vreme şi apoi zâmbi.

— Uneori terapia devine atât de intensă — toate secretele şi simptomele şi fantomele trecutului cu care trebuie să dai piept — încât uiţi cât de aridă şi de lipsită de rost poate să pară ea înainte ca lumea să devină reală pentru pacient.

---

[7] „Stăpânul lumii" — termen din limba sanscrită, desemnând reprezentarea zeului indian Krishna (sau Vishnu). (*N. t.*)

Deborah se uită la biroul plin de hârtii al doctoriței. De multe ori, gestul de a-și întoarce privirile spre el fusese o ușurare; pe el se afla un prespapier, a cărui formă ciudată era imposibil de definit și odihnea ochii și mintea de tensiunea acestor ceasuri. Se uita acum la el deoarece, deși era familiar, nu o putea răni. Furii observă că îl privește.

— Știi ce e?

— Agată?

— Nu, nu e agată. E un tip rar de lemn petrificat, spuse Furii. Tatăl meu m-a dus într-o excursie la Karlsbad când am absolvit ceea ce voi numiți liceu. Acolo există cele mai ciudate feluri de roci și formațiuni minerale, și mi l-a cumpărat pe ăsta ca amintire.

Furii nu mai spusese niciodată ceva despre trecutul ei sau despre ea însăși. De mult, la începutul terapiei, când Deborah începea să capete încredere și se luptase cu felul ei personal de-a vedea lucrurile, silindu-se să rămână *tankutu* (neascunsă) în fața întrebărilor cercetătoare ale doctoriței, Furii se ridicase la sfârșitul unei ședințe și rupsese o floare mare și frumoasă dintr-un mănunchi de ciclame din ghiveciul pe care îl avea în birou.

— De obicei nu rup florile, dar pe asta ai câștigat-o. Nu fac prea des cadouri, așa că ia-o.

Plătise acest lucru cu două pedepse cumplite din partea Yr-ului, pe care le primise din cauză că acceptase flori de pe Pământ, deși atunci când își revenise din cea de-a doua criză, trecuseră câteva zile și frumoasa floare se ofilise și murise de mult. Acum Furii îi dădea un al doilea dar, o bucățică din ea însăși. Delicatețea ei însemna mai mult decât un mic răgaz înainte de-a relua terapia sau decât un mesaj nerostit de încurajare; ea spunea „O să-ți încredințez una din amintirile mele așa cum tu mi le-ai

încredințat pe ale tale." Încă o dată, indiferent de interpretarea adolescentină, acest lucru o făcu pe Deborah să fie egală cu ea.

— Ți-a plăcut excursia? întrebă ea.

— O, nu a fost palpitantă sau „nostimă", așa cum sunt cele ale tinerilor de acum, dar m-am simțit atât de matură, și eram onorată să fiu cu tatăl meu, numai noi doi în lumea adulților.

Pe fața ei se citea fericirea acelor zile de demult.

— Bun! Își puse mâinile pe genunchi cu un gest hotărât. Înapoi în ocnele de sare. De acord?

— De acord, răspunse Deborah, pregătindu-se să se întoarcă iarăși în sine.

— A, nu, stai o clipă. Mai e ceva. Vreau să-ți spun acum ca să ai timp să te obișnuiești cu gândul. În vara asta îmi iau mai devreme liber fiindcă merg la o conferință la Zürich. După aceea intru în concediu și apoi mă duc la un simpozion ca să țin un referat pe care l-am tot amânat de multă vreme.

— Cât lipsești?

— Am de gând să plec pe 26 iunie și să mă întorc pe 18 septembrie. Am aranjat să poți face terapie cu cineva cât timp voi fi plecată.

În ședințele următoare, Furii vorbi despre calificarea colegului ei care urma să îi țină locul, despre posibilitatea apariției resentimentelor provocate de ceea ce putea părea o respingere, și de faptul că acest doctor nou nu avea să facă o terapie aprofundată, ci să reprezinte lumea în bătăliile dintre Deborah și cenzorii ei, adunările și forțele Yr-ului. Era un medic iscusit și sigur, dar Deborah desluși *le fait accompli*, gresarea roților de odinioară care te zdrobeau.

— Cunosc o mulțime de medici de aici, spuse Deborah cu un aer trist și visător. Craig, și doctorița Sylviei, Adams — am văzut-o la lucru și mi-a plăcut. Am vorbit cu Fiorentini o dată când era de gardă noaptea, și apoi, cel mai bun mi se pare Halle. Spunea că el a vorbit cu părinții mei când m-am internat. Am vorbit cu el și am încredere în el...

— Agenda lor e plină, spuse Furii. O să se ocupe de tine doctorul Royson.

Angrenajele erau unse, iar roata — gata de funcționare; acceptul ei nu avea să fie decât o formalitate.

— Cea de-a treia șină a mea, spuse Deborah.

— Ce-i asta?

— O traducere liberă a unui cuvânt din yriană, care înseamnă: o să mă supun.

19

Deborah se luptă cu timpul, vrând să rezolve totul înainte de plecarea lui Furii. Ceru și primi aprobarea să se transfere la Secția B — tot încuiată, dar nu „agitată". Aici erau îngăduite hârtia, creioanele și cărțile, ca și intimitatea, dar în comparație cu nebunia dezlănțuită din Secția D era ca un mormânt. Din cauză că venea de la D, ceilalți pacienți din B se temeau de ea, dar îi cunoștea pe câțiva și erau și câteva infirmiere cumsecade care îi amintiră de McPherson vorbind de el. Orele de terapie erau dominate de urgența disperată provocată de plecarea apropiată a lui Furii, și dacă descoperirile nu se dovediră neapărat strălucite, cel puțin erau laborioase și oneste.

— Te las pe mâini bune, spuse Furii în ultima zi. Îl cunoști bine pe administratorul Secției B și îl ai pe doctorul Royson ca să vorbești cu el. Sper să ai o vară plăcută și cu folos.

Din cauză că legile Yr-ului se insinuau în cele pământești, Deborah știu că Furii plecase pentru totdeauna. Așa cum își scosese din suflet dragostea și amintirea Carlei când prietena ei plecase din Secția D pentru prima oară,

acum Deborah o uită pe Furii ca și cum nu ar fi existat și nici nu avea să mai existe vreodată. Ieși din tăcerea apăsătoare a Secției B și se duse la ședința de terapie cu Cel Nou.

Îl găsi pe doctorul Royson stând foarte drept în fotoliul lui dintr-unul din birourile de la parter.

— Intră, spuse el. Ia loc.

Deborah luă loc.

— Doctorița ta mi-a spus o mulțime de lucruri despre tine, zise el.

Deborah își stoarse mințile în căutarea unui răspuns, gândind doar: „Ce drept stă; i-am spus lui Furii că o să fiu corectă... i-am spus că o să mă străduiesc la fel de mult și cu el..."

— Da, zise ea.

Doctorul Royson nu era un om prietenos. Deborah înțelese acest lucru și hotărî să încerce să spargă gheața.

— Sunteți din Anglia, nu-i așa?

— Da.

— Îmi place accentul dumneavoastră.

— Înțeleg.

Ăsta scoate cuvintele unul câte unul! Anterrabae emise un mormăit întru câtva disprețuitor.

După o tăcere scurtă, medicul zise:

— Spune-mi la ce te gândești.

Suna ca un ordin.

— La stomatologie, răspunse Deborah.

— Și la ce anume despre stomatologie? întrebă el pe tonul său neschimbat.

— Că poate fi mai scumpă decât credem, spuse Deborah. Se stăpâni și încercă din nou. Nu mai am novocaină fiindcă Furii a luat-o cu ea.

— Cine anume? Cine a luat-o?

Doctorul Royson se repezi de parcă ar văzut o comoară.

— Doctoriţa — doctoriţa Fried.

— I-ai spus altfel — cum i-ai spus? Acelaşi ton poruncitor, ca un târnăcop.

— Alt nume, pur şi simplu.

— A, Limba Secretă, făcu medicul, şi se lăsă la loc pe spătar, instalat confortabil pe un teren sigur.

Era o născocire de-a ei. Era în manual, la pagina nouăzeci şi şapte. Totul Era În Ordine.

— Doctoriţa Fried mi-a spus că ai o limbă secretă.

Retrage-te! spuse Anterrabae. Folosise forma poetică a yrianei, şi din pricina durerii ei sufleteşti, i se păru de o frumuseţe nouă. *Te quaru*: fii ca marea şi lasă-te în jos şi pleacă doar pentru o clipă din lumina soarelui. *Dar i-am promis,* insistă Deborah către zeul strălucind de foc şi căzând la nesfârşit în locul acela întunecat.

Dar a murit, spuse Lactamaeon din partea cealaltă.

— Spune-mi un cuvânt din limba aceea, insistă vocea din exterior.

— *Quaru,* spuse ea absentă.

— Ce înseamnă?

— Cum?

Se scutură şi se uită brusc la el şi la trăsăturile extrem de pronunţate ale chipului său dezaprobator. Până şi felul în care stătea în fotoliu era auster.

— Ce înseamnă cuvântul acesta pe care l-ai spus? Ce e?

— *Quaru...* repetă ea. Era tulburată din cauza conflictului din ea, şi îşi auzi propria ei voce spunându-le zeilor: *Dar am promis...*

— Înseamnă... ei bine, înseamnă ca valul, unduitor, şi poate însemna mai mult de atât, uneori frigul, sau deo-

potrivă sunetul acela moale, murmurat. Înseamnă să te comporți ca valul.

— Și atunci de ce nu spui pur și simplu „ca valul"?

— Păi... Începea să simtă sudoarea neagră care era preludiul Pedepsei. Îl folosești pentru orice e ca valul, dar are totodată conotația de mare și uneori asta poate fi foarte frumos.

— Înțeleg, spuse el.

Deborah însă știa că nu înțelesese.

— Poți să-l folosești ca să descrii felul cum bate uneori vântul, sau rochiile lungi și frumoase, sau părul care se onduleazǎ, sau... sau plecarea.

— Înseamnă și plecare?

— Nu... spuse Deborah, e un alt cuvânt care înseamnă plecare.

— Ce cuvânt? întrebă el.

— Depinde dacă cel care pleacă mai are de gând să se întoarcă... spuse ea nefericită.

— Foarte interesant, observă medicul.

— Mai este o expresie... (O născocise chiar în clipa aceea, ca să încerce să se salveze pe sine și pe ei.) „Nu tăia franjurile cu toporișca."

— Nu tăia *franjurile*? făcu el.

Poate că era un americanism, așa că încercă din nou.

— Nu fă chirurgie pe creier cu târnăcopul.

— Și ce înseamnă asta pentru tine? întrebă medicul, parcă uitând că dacă ar putea vorbi deschis cu ceilalți, nu ar mai fi bolnavă mintal.

— A suferit și a murit în traducere, spuse ea.

Urmă o tăcere îndelungată, și deși în toate celelalte ședințe se strădui să stabilească o comunicare, răspunsurile lui mecanice și lipsite de umor făcură ca muțenia să se pogoare aidoma nopții. Medicul se strădui din greu

să o convingă că yriana era elaborată de ea însăși și nu trimisă o dată cu zeii ca un dar. Luă primele cuvinte pe care i le dăduse ea și îi arătă că își aveau rădăcinile în frânturi de latină, franceză și germană pe care o fată de nouă sau zece ani le putea prinde dacă încerca. Analiză structura propozițiilor și îi ceru să înțeleagă că acestea erau, cu mici excepții, modelate după structura limbii engleze de care era și ea legată. Demonstrația sa era inteligentă și amănunțită, uneori chiar sclipitoare, și fu nevoită de mai multe ori să fie de acord cu el, dar cu cât era mai profund, cu atât se adâncea tăcerea care o învăluia. Deborah nu putea trece deloc peste austeritatea comportării sale sau de logica de gheață a lucrurilor pe care le dovedise, pentru a-i spune că bisturiele sale reprezentau niște intruziuni în mintea ei, tot așa cum, cu multă vreme în urmă, medicii îi pătrunseseră brutal în trup, și că pe deasupra, dovezile lui erau întru totul și deosebit de irelevante. În final, își adună toate puterile și îi spuse pe cât de clar putea:

— Vă rog, doctore, diferența mea față de ceilalți nu constă în boala mea.

A fost un ultim strigăt, dar nu fu auzit.

Acum, cu Furii moartă și cu căldura verii pământești contrazicând propriul anotimp al lui Deborah, al cărui soare era o pată cenușie într-un univers gol, nu mai putea exista altceva decât muțenie. Încetă să mai reacționeze în vreun fel și suprafața ei exterioară deveni la fel de moartă ca a lunii. Pe măsură ce timpul trecea, încetă să se mai și miște, și rămase întinsă în pat, inertă, ca un obiect de expoziție. Din când în când, înăuntru, Yr îi oferea alternative și atunci călărea cu Anterrabae în vântul dogorâtor al căderii sale sau țâșnea preț de o clipă cu Lactamaeon pe coloanele de aer ascensionale peste Ca-

nioanele Tristeții din Yr, dar momentele acestea erau prea rare și impuneau prețul unor ceremonii neîncetate. Acum până și Yr-ul părea departe și de neatins.

Îl numi pe noul medic Dinte-de-șarpe, extrăgând implicația numelui din zornăitul scos de șarpele cu clopoței în miezul verii fierbinți și uscate, un sunet fără noimă dar rău, și se gândea la el în timp ce stătea rigidă și mută în fața lui ședință după ședință. Încetul cu încetul, îndărătul feței ei liniștite și inexpresive ca o mască începu să ia naștere un vulcan, și pe măsură ce zilele se târau, în adâncimile sale stâncoase începură să clocotească glasuri ce se contraziceau, uri, dorințe nestăpânite și terori nesfârșite. Fierbințeala lor crescu și spori.

La un moment dat, Idat, Disimulatorul, veni la ea sub înfățișarea unei femei. Idat purta întotdeauna un văl când venea așa la ea, dar era frumoasă și nu venea niciodată fără să îi amintească reginei și victimei sale de frumusețea sa și spunându-i totodată că ea, Deborah, ar putea aspira cândva să ajungă să fie doar urâtă. Când o vizită, vălul era ușor coborât, iar Idat era toată în alb.

Suferă, Idat. De ce ești în alb?

Lințoliu și rochie de nuntă, răspunse Idat. *Două rochii care sunt una și aceeași. Ia seama! N-ar trebui oare ca murind, să trăiești, și trăind, să mori; să te predai luptând, și luptând, să te predai? Calea mea va oferi toate contrariile în același timp, și același sens pentru toate deznodămintele contrare.*

Te știu cum ești fără văl, Idat, răspunse Deborah.

Vreau să spun că oamenii aprind focuri controlate, ca să-l ațâțe și totuși să-l stingă pe celălalt.

E valabil și pentru piatră?

Cu ajutorul meu, da, spuse Idat.

Deborah își dădu seama că prin ardere ar putea face un foc controlat care ar fi domolit cazanul dogorâtor al

vulcanului, ale cărui uşi şi orificii erau toate închise şi baricadate, şi că prin această ardere şi-ar putea în acelaşi timp dovedi în sfârşit sieşi dacă era sau nu făcută din substanţă umană. Simţurile nu îi furnizau nici o dovadă: vederea nu îi oferea decât o pată cenuşie; auzul, doar urlete şi gemete înăbuşite, în cea mai mare parte a timpului lipsite de orice înţeles; pipăitul era şi el amorţit. Nimeni nu ţinea socoteala chibriturilor în Secţia B şi ceea ce voia Yr ca ea să obţină era întotdeauna limpede pentru ea, neafectat de confuzie. În scurt timp avu chibriturile şi o provizie de ţigări şterpelite de ici, de colo. Aprinzând cinci dintre ele, începu să-şi ardă suprafaţa. Vulcanul însă nu făcu decât să se încingă şi mai rău sub faţa şi trupul ei împietrite. Aprinse din nou ţigările şi le apăsă încet şi meticulos pe partea interioară a cotului. Avu o senzaţie vagă şi simţi mirosul de ars, dar tot nici un semn de domolire a vulcanului. Era nevoie de un incendiu ca să creeze un foc controlat?

După o vreme, o infirmieră intră la ea ca să îi spună ceva. Poate că a simţit mirosul de carne arsă, fiindcă a uitat pe loc ce trebuia să îi transmită şi plecă, iar după scurt timp apăru un medic. Deborah văzu prin masca ei, cu uşurare, imaginea chipului doctorului Halle. Faptul că undeva, în altă parte era vară şi că imaginea era de fapt o făptură omenească îl acceptă pe încredere, asemenea lucrurilor prea abstracte ca să merite să fie discutate — circumferinţa în kilometri a Pământului sau variaţiile statistice ale undelor luminoase.

— Ce înţelegi prin foc controlat? o întreba el.

— Pare necesar, răspunse o reprezentantă a vulcanului.

— Unde?

— La suprafaţă.

— Arată-mi.

Cuvintele erau prudente, dar nu erau critice și nici ipocrite.

Mâneca se lipise de locul unde pielea era arsă, dar Deborah o trase în sus înainte ca el să o fi putut opri, strigând ca orice om civilizat „Stai!", strâmbându-se puțin instinctiv și întinzându-și mâna în față ca și cum Deborah ar fi fost făcută din carne adevărată.

După ce se uită, medicul spuse, întru câtva trist, după cum i se păru ei:

— Cred că e mai bine să te duc sus la D.

— Cum vreți.

— Ei bine, spuse el, cu o nuanță de blândețe, acolo o să faci parte dintre pacientele mele. Tocmai am preluat conducerea secției D.

Deborah făcu gestul de conformare yrian, cu o înclinare ușoară a mâinii în sus, dând a înțelege că indiferent dacă era sau nu întuneric, cel puțin se simțea în siguranță deoarece cu Halle se putea vorbi și el unul nu oferea niciodată Numărul Trei cu Zâmbet. Medicul o luă, cu calmul lui decent dintotdeauna, înapoi în Secția D. Când ajunseră după ușile bine zăvorâte, cineva din Yr spuse: *Uită-te la el. Vezi? Se simte mai în siguranță acum.*

Bietul om, răspunse ea.

— Ți-ai făcut niște răni de toată frumusețea, spuse doctorul Halle, examinând arsura. Trebuie curățată, și asta o să te doară.

O elevă infirmieră, încântată că face iarăși „medicină", aștepta cu o tavă impresionantă plină cu instrumente metalice. Doctorul Halle începu să curețe și să spele rana. Deborah percepu o senzație vagă în timp ce el mânuia instrumentele, dar nici urmă de durere. Pentru solicitudinea și atenția cu care o îngrijea, Deborah vru să

îi dăruiască ceva. Îşi aminti de Furii şi de floarea pe care i-o făcuse cadou.

A murit totuşi, spuse Anterrabae.

Dar poţi să-i dai o floare, şopti Lactamaeon.

Nu am nimic palpabil.

Furii ţi-a dăruit o amintire de-a ei, spuse Lactamaeon.

Deborah îi mulţumi lui Lactamaeon cu formula yriană: *Să ai parte de încălţări calde şi de o minte bine luminată.*

Încercă să se gândească la vreun lucru pe care să i-l spună medicului în semn de prinos. Poate că ar fi cel legat de vedere — şi anume că, chiar şi atunci când vedea fiecare linie, latură şi culoare a unui obiect, viziunea nu îi spunea nimic şi era ca şi oarbă; că poate chiar şi faimoasa a treia dimensiune e doar o semnificaţie, capacitatea de-a converti un mănunchi de planuri într-o cutie sau într-o madonă sau într-un doctor Halle cu flaconul de antiseptic.

— Umblu cât de uşor pot, spunea el.

Deborah se uită la el sever, ca să vadă dacă încerca să o împovăreze cu răspunderea recunoştinţei. Nu. Se întrebă dacă era imun la *nganon*-ul ei otrăvitor şi hotărî că darul ei avea să fie faptul de a-l asigura că putea să o atingă fără să fie ucis.

— Nu vă faceţi griji, spuse ea cu bunăvoinţă, durata contactului e atât de scurtă, încât nu există nici o posibilitate de infecţie.

— De aceea şi folosesc asta, spuse el, continuând să cureţe rana. În timp ce o bandaja, Deborah îşi dădu seama că el nu înţelesese ce voise să-i spună, astfel încât se hotărî să îi vorbească despre semnificaţia celei de-a treia dimensiuni a vederii. Vorbele îi ţâşniră din gură ca un şuvoi: Vederea nu e totul!

— Da, așa cred și eu, răspunse el, încheindu-și treaba. Apoi, ca și cum ar fi sesizat ceva din spusele ei, adăugă: Ai probleme cu ochii?

— Păi... Deborah era stânjenită de bruschețea adevărului. Când nu mă simt bine... de obicei mi se cam tulbură vederea.

Chiar așa? Ce interesant! rosti sarcastic Adunarea.

— Gura! Nu mă pot auzi gândind! țipă Deborah la ei.

— Cum? făcu doctorul Halle, întorcându-se spre ea.

Deborah îl privi îngrozită. Cuvintele adresate Yr-ului străpunseseră barierele auzului pământesc. Rumoarea Adunării crescu din ce în ce mai mult, până ce ajunse un vacarm copleșitor, iar viziunea cenușie se făcu roșie. Fără nici un avertisment, întreaga Pedeapsă se abătu peste ea ca un braț de călău, și senzațiile de lumină, spațiu, timp, gravitație, împreună cu toate cele cinci simțuri își pierdură înțelesul. Căldura înghețǎ și razele de lumină se transformară în lame de pumnal. Nu își mai dădea deloc seama unde se afla corpul ei; nu mai existau sus sau jos, nici locație sau distanță, nici înlănțuire de cauză și efect...

Îndură preț de o veșnicie, până dincolo de epuizare, după care se trezi la un moment dat într-o zi pământească, într-o împachetare la rece, iar în fața ei era un medic necunoscut.

— Bună.

— Bună.

— Cum te simți?

— Nu știu. Cât am... Își dădu seama însă că el nu avea de unde să știe când intrase în criză. De când sunt aici?

— Oh, de vreo trei sau patru zile.

Deveni conștientă de durerea din mâini și de aceea, mai mică, din brațe și umeri. Brusc, se simți cuprinsă de groază.

— Am lovit pe cineva? Am rănit pe cineva?

— Nu. Medicul zâmbi ușor. Aveai ce aveai cu ușile și ferestrele.

Cuprinsă de dezgust și rușine, încercă să-și întoarcă fața, dar simți o crampă la gât și începu să tușească, încât fu nevoită să se răsucească la loc cu fața la el ca să scape să tuse.

— Nu te cunosc. Cum se face că ești aici?

— A, sunt de gardă azi și m-am oprit să văd ce faci.

— Doamne sfinte! spuse ea impresionată. Trebuie că am întors totul cu fundul în sus. Nu cheamă niciodată vreun medic decât dacă se omoară cineva.

Medicul râse puțin.

— Nu e cazul meu; sunt nou pe aici. Poți să te ridici? Te simți gata?

— Nu-mi dau seama, răspunse ea.

— Ei, atunci te mai lăsăm vreo jumătate de oră. Nu-ți face griji din cauza durerilor. În cea mai mare parte sunt de la încordare. Atunci... pe curând.

Deborah îl auzi scotocind cu cheia în broască și lipsa lui de experiență făcea ca manevra să sune ciudat.

Când se întoarse la patul ei din D — era cel pe care îl avusese și înainte în dormitorul din față — constată că era înconjurat de suferință. În agitația venirilor și a plecărilor, Soția Abdicatului fusese mutată cu două paturi mai încolo și Deborah se afla acum între Mary cea tratată de doctorul Fiorentini și Sylvia, tot mută și cu fața inexpresivă. Pedeapsa o sleise de puteri, așa că zăcu în pat uitându-se cum umbrele pământești se fac tot mai lungi, marcând scurgerea timpului terestru înspre seară.

Mary zăcea în patul alăturat. La un moment dat, spuse veselă:

— Fetițo, n-aș fi bănuit ce zace în tine. Chiar ești în stare să te bați!

— N-am lovit pe nimeni... spuse Deborah, simțindu-se cam rău din cauza aluziei și întrebându-se dacă nu cumva o făcuse totuși, în ciuda celor spuse de medicul cel tânăr și „nou".

— Nu, dar s-a văzut talentul; e clar că îl ai!

Mary râse în felul ei specific, care semăna cu zgomotul scos de o sticlă spărgându-se, reprezentând o imitație a râsului de către cineva care nu îl înțelesese niciodată.

— Dar nu-ncape îndoială că ești nebună, ieșită din minți... nu știai ce faci.

Și din nou adoptă un ton superficial, afectat, parodiind o actriță dintr-o comedie sofisticată.

— Da, rosti Deborah liniștită, dar nu pot să înțeleg de ce am ieșit din criză... de ce a încetat.

— Păi, fiecare *caz* ca tine ar trebui să înțeleagă că *iadul acela* — și începu să fie scuturată de un râs tare și ascuțit — nu poate dura mai mult decât îl poți tu suporta. E ca durerea fizică — hi-ha-ha — care ajunge să fie insuportabilă și, apoi, deodată, *s-a dus!*

— Vrei să spui că trebuie să aibă și ea o limită?

— Păi, *mai mult* ar fi *obscen*, draga mea, pur și simplu *obscen*! și râsul ascuțit, ca de fetiță se transformă din nou într-unul tăios, care îți zbârlea părul de pe ceafă.

Deborah se întrebă dacă Mary avea dreptate și dacă în coșmarul reprezentat de lipsa oricărei legi existau măcar limite. Lumina zilei scăzu și dormitorul se întunecă. Poate că exista îndurare chiar și în Infern. Vederea i se limpezi puțin și contururile slabe ale paturilor, pereților

și trupurilor moartelor ce respirau din jurul ei căpătară lucirea roșiatică a amurgului de vară. Luminile din tavan se aprinseră și o dată cu ele veni și înțelegerea faptului că Mary, cu toată suferința și râsul ei înspăimântător, îi dezvăluise cât de puțin ajutor îi trebuia pentru a-și putea impune o limită, cu condiția doar de-a ști că exista cu adevărat una. Chiar și persoanele otrăvitoare se puteau ajuta între ele, dacă își adunau tot curajul și energia în acest scop. Carla o făcuse, Helene o făcuse și ea, la fel și Sylvia, în încremenirea ei de mobilă, și acum Mary îi oferise la rândul ei o mostră de înțelepciune adâncă.

Deborah își aminti de prima ei întâlnire cu Mary și râse. Atunci ea îi spusese: „Eu sunt Deborah — și arătase spre patul ei — acolo." Mary, cu omniprezentul ei zâmbet forțat, replicase: „Eu sunt Bedlam[8] văzut de Walt Disney."

Seara, Deborah simți o nevoie imperioasă și plecă să exploreze secția în căutare de combustibil pentru un nou foc controlat.

[8] Termen vechi desemnând un ospiciu de nebuni, provenind de la spitalul pentru bolnavi mintali St. Mary of Bethlehem din Londra. (*N. t.*)

20

Pentru Deborah, focurile controlate deveniră singura modalitate de-a ușura presiunea vulcanului înăbușit dinăuntrul ei. Continuă să se ardă în aceleași locuri, iarăși și iarăși, adăugând câte o nouă arsură peste cea veche. Mucurile de țigări și chibriturile erau ușor de obținut, deși se presupunea că sunt păzite cu mare grijă; intensitatea nevoii sale învingea până și precauțiile Secției D. Din cauză că efectele arsurilor durau numai vreo oră, și ea nu putea îndura creșterea presiunii decât trei sau patru ore, era nevoită să aibă o provizie serioasă de mucuri de țigări și de chibrituri cu care să le aprindă.

Câteva zile, reuși să-și ascundă rănile, chiar și atunci când, din cauză că acestea începură să se infecteze și să supureze, trebui să se ardă în alte locuri. Era amuzată, dar nu și surprinsă, de superficialitatea infirmierelor și a supraveghetorilor. Rănile supurau și miroseau, dar nimeni nu observa. Se gândi atunci: „E fiindcă nu vor cu adevărat să se uite la noi."

La sfârșitul săptămânii, medicul cel nou veni iarăși în secție.

— Arăți mult mai bine, spuse el, oprindu-se lângă Deborah, care stătea în camera de zi.

— Așa ar și trebui, răspunse ea cam sarcastic, fiindcă am fost nevoită să trudesc din greu ca să mă mențin.

— Păi, cu o asemenea ameliorare, ar trebui să fii gata să te întorci în scurt timp în Secția B.

Când auzi asta, își dădu seama că Secția B, cu lipsa ei de supraveghere și accesul liber la chibrituri, reprezenta o șansă perfectă pentru moartea pe care credea că și-o dorește. Apoi observă că era îngrozită, și se întrebă de ce. Din moment ce el o lăsa să moară așa cum își dorea, de ce era furioasă?

— Mi-am mai făcut câteva arsuri, spuse ea simplu.

Medicul o privi șocat, apoi își reveni rapid și spuse:

— Îmi pare bine că mi-ai zis.

Deborah începu să-și tragă mâneca puloverului, răsucind-o ca pe o rufă udă. *Dacă vreau să mor, pentru ce mă păzesc?* întrebă, simțindu-se încă furioasă la gândul că el îi îngăduia să se ardă de moarte în Secția B.

I-ai spus-o fiindcă ești o lașă! rosti Adunarea.

Și începu din nou cu vechile batjocuri.

— Cum stai cu vechea rană? întrebă medicul, desfăcând bandajul.

Deborah nu răspunse fiindcă vedea și singur. Arsura refuza cu încăpățânare să se vindece.

— Nu i-ai mai făcut nimic ăsteia? întrebă el, cu o nuanță de acuzare în glas și temându-se să nu devină mai puternică.

— Nu, răspunse ea.

— O să încercăm un alt tip de pansament. Lasă-mă să văd noua arsură.

Se uită la celălalt braț.

— De câte ori te-ai ars la ăsta?

— De vreo opt ori.

Medicul pansă ambele răni și plecă, intenționând fără îndoială să le mustre pe infirmiere pentru neglijența de-a fi lăsat să pătrundă în secție materiale periculoase, inflamabile. Țigara aprinsă pe care o uitase la rândul său în camera de zi era suficientă pentru două serii de arsuri.

Când legiuitorii Secției D descoperiră că pacienții lor nu erau în siguranță, așa cum crezuseră, măturară secția cu un val de reforme menite să mărească distanța dintre ei și pacienți. Furculițele care fuseseră introduse în D cu un an în urmă fură acum retrase. Epoca Fierului lăsă locul Epocii Lemnului și focul prevală doar în jurul oficiului infirmierelor, unde domnea era modernă. În Pleistocenul de dincolo de el, *Pitecantropus Erectus* se târa și mormăia fără noimă, mânca cu mâna și urina pe podea.

— Mulțumesc din inimă, fetițo, spuse Lee Miller sarcastic, trecând pe lângă Deborah și pătrunzând în locul luminat unde Omul Modern îi aproviziona pe pacienți cu simbolurile statutului său — țigări și chibrituri.

— Du-te dracului, replică Deborah, dar tonul îi era lipsit de convingere. Mai târziu, Soția Abdicatului o acuză că e spioană și că s-a înhăitat cu ministrul de Interne, care, după cum Deborah știa deja, era unul dintre cei mai răi Dușmani.

Obținerea chibriturilor și a mucurilor deveni acum dificilă, dar deloc imposibilă. Omul Modern era neglijent cu bețele aprinse la un capăt pe care le ardea și le respira, și în spatele lui stătea la pândă un om primitiv avid de foc, a cărui lume cenușie și plată includea în chip magic țigara în toată limpezimea imaginii, culorii, mirosului și tridimensionalității formei sale.

Dar crearea de focuri controlate pentru domolirea vulcanului nu schimbă suprafața acestuia sau îmbrăcă-

mintea sa de granit, cum o numea Anterrabae. Și zeii, Adunarea și Cenzorul se dovediră neînduplecați și inexplicabil de slobozi cu Pedeapsa. Până și logica Yr-ului păru să fi fost abolită, iar legile sale, răsturnate. Deborah începu să creadă că vulcanul va erupe și va exploda. Își aminti că Ultima Înșelăciune încă nu se manifestase.

Zilele lâncezeau de când deveniseră o formă pământească ce era doar o subtilitate gramaticală. Se trezi într-una din ele și se pomeni în împachetare, așa cum se mai întâmplase deseori. O cheie se răsuci în broasca ușii și o infirmieră intră. În spatele ei, arătând incredibil de schimbată fiindcă nu se schimbase deloc, se afla Furii.

— E-n regulă, spuse ea și intră.

Infirmiera îi aduse un scaun și Deborah începu să-și dorească să se poată ascunde de chipul femeii și de dezgustul ce i se citea pe el. Furii se uită în jur, se așeză lângă pat și dădu din cap cu un soi de spaimă amestecată cu respect.

— Dumnezeule!

— Te-ai întors, spuse Deborah. Nimic din ura față de sine însăși, din groaza, rușinea, mila, vanitatea și disperarea ei nu răzbătu la suprafață. Te-ai distrat bine?

— Dumnezeule, repetă Furii. Ce s-a întâmplat? Erai bine când am plecat, și acum, înapoi aici...

Și se uită din nou în jur.

Deborah era înspăimântată de bucuria pe care o simțea văzând-o pe Furii.

— Ai mai văzut... grozăvia asta și înainte; de ce ești așa de șocată?

— Da, am mai văzut-o. Îmi pare doar rău să te văd pe tine așa și suferind atât de mult.

Deborah închise ochii. Îi crăpa obrazul de rușine și voia să fugă în Puț, să fie în întuneric și să nu mai știe

nimic, dar Furii se întorsese și nu mai avea nici un loc unde să se ascundă. Mintea îi rămase pe poziții.

— Nu știam că vii.

— E ziua când am spus că mă întorc.

— Da?

— Da, și cred că ești așa ca să-mi dai de înțeles cât de înfuriată ești fiindcă am plecat și te-am părăsit.

— Nu-i adevărat, spuse Deborah. Am încercat cu Royson... chiar am încercat, dar tu muriseși... sau cel puțin așa credeam... și el nu voia decât să-mi demonstreze câtă dreptate are și cât e de deștept. Am uitat că o să te întorci...

Începu să se zbată din nou, deși era sleită de puteri.

— Sunt complet blocată și astupată... așa cum eram înainte de-a veni aici... doar vulcanul clocotește din ce în ce mai fierbinte, în timp ce suprafața nici nu știe dacă e vie sau nu!

Doctorița veni mai aproape.

— E unul din acele momente, spuse ea calm, când ceea ce spui este extrem de important.

Deborah își apăsă cu putere ceafa de pat.

— Nici măcar nu pot să le scot — cuvintele.

— Atunci, lasă-le doar să iasă.

— Ești chiar așa de puternică?

— Amândouă suntem așa de puternice.

Deborah își trase răsuflarea.

— Sunt otrăvitoare și urăsc asta. O să pier în rușine și degradare, și urăsc asta. Mă urăsc pe mine însămi și pe cei ce înșală. Îmi urăsc viața și moartea. În schimbul adevărului meu, lumea îmi dă doar minciuni; am încercat cu Royson de fiecare dată, dar am văzut că tot ce voia era să aibă dreptate. Ar fi putut la fel de bine să-mi spună: „Vino-ți în fire și termină cu boala", așa cum mi-au

spus cu toţii ani de-a rândul când îi dezamăgeam la suprafaţă şi le ascundeam toate secretele pe care le aveam — Yr-ul şi eu şi soldatul inamic. Naiba să mă ia! Naiba să mă ia!

Se auzi un hârâit slab, ca un şuierat răguşit, când încercă să plângă, dar sunetul era atât de ridicol şi de urât, încât se opri repede.

— Poate că după ce o să plec, spuse Furii, o să poţi învăţa să plângi. Deocamdată, lasă-mă să-ţi spun un lucru: cântăreşte-ţi bine ura pe care o simţi acum, ca şi ruşinea. Ele reprezintă deopotrivă capacitatea ta de-a iubi, de-a te bucura şi de-a simţi compasiune. Ne vedem mâine.

Şi plecă.

În seara aceea, domnişoara Coral veni la Deborah cu o carte în mână.

— Uite, rosti ea cu timiditate, medicul meu mi-a lăsat asta. E o carte cu piese de teatru şi mă întrebam dacă nu cumva ai vrea să le citeşti împreună cu mine.

Deborah îi aruncă o privire lui Helene, care stătea rezemată de perete. Dacă Helene i-ar fi oferit cartea, i-ar fi trimis-o trăgându-i un şut de-a curmezişul podelei, poate şi cu o remarcă sarcastică. Oare în Lume existau fie şi doi oameni care să vorbească aceeaşi limbă?

Când îi răspunse domnişoarei Coral, Deborah se auzi pe sine imitând întru câtva felul îngrijit de-a vorbi al acesteia, ca şi timiditatea.

— Pe care ai prefera-o? întrebă domnişoara Coral.

Începură să citească *Importanţa de-a fi onest*, Deborah interpretând majoritatea bărbaţilor, iar domnişoara Coral pe cea a femeilor. În scurt timp, Lee, Helene şi Mary cea tratată de doctorul Fiorentini li se alăturară. Cu ac-

torii parodiindu-se pe sine, piesa era hilară. Mary, cu râsul și cu tot comportamentul ei, era Ernest, văzut ca un smintit de familie bună, în timp ce domnișoara Coral era Sybil, duhnind a magnolii și a pânze de păianjen. Comedia urbană și elegantă a lui Oscar Wilde era reprezentată pe fundalul de coșmar al unei pânze de Hieronymus Bosch. Citiră întreaga piesă de la un cap la altul, apoi încă una, conștiente că supraveghetorii râdeau împreună cu ele și deopotrivă de ele, și gândindu-se că, în ciuda fricii pe care o provoca, era o seară plăcută; una care, în chip miraculos, nu făcea parte din damnarea lor.

În primul moment, Esther Blau o privi pe doctorița Fried fără să poată scoate un cuvânt. Apoi își drese glasul.

— Am auzit bine?

— Cred că da, dar în primul rând...

— De ce? De ce?

— Ne străduim să aflăm de ce.

— Nu puteați afla *înainte* de-a se arde toată?

Esther citise raportul general și ponderat, dar ceva din tonul lui o alarmase, făcând-o să vină din nou la spital, plină de presentimente rele, ca să o vadă pe Deborah. I se spusese că nu ar fi recomandabil; atunci ceruse să îl vadă pe doctorul Halle, și o dată ajunsă în biroul lui, fusese pusă la curent cu faptele ca atare, pe care nici un fel de cuvinte nu le-ar mai fi putut modifica sau îmblânzi. Acum stătea în fața doctoriței Fried, mânioasă, speriată și disperată.

— Și ce-o să-i spun tatălui ei, ce minciună o să-i mai pot spune acum ca să o putem ține în continuare aici, unde e din ce în ce mai bolnavă și mai violentă!

Prin vălul fricii, cuvintele doctoriței ajunseră la ea alungite și distorsionate.

— Cred mai degrabă că toți am exagerat în privința arsurilor acelora. La urma urmei, e un simptom al bolii pe care știm cu toții că o are, și care *continuă* să răspundă la tratament.

— Dar e ceva atât de... atât de *urât*!

— Vă referiți la răni?

— N-am văzut rănile; mă refer la ideea, la gândul în sine. Cum poate cineva să-și facă singur una ca asta!? Trebuie să fie ne....

Lui Esther i se tăie răsuflarea și își duse mâinile la gură, iar din colțurile ochilor i se prelinseră lacrimi ce se rostogoliră pe obraji.

— Nu, nu, spuse doctorița, *cuvântul* e cel care vă sperie atât de rău. Ceea ce vă provoacă atâta suferință este vechiul și urâtul cuvânt „nebun", care cândva însemna „fără speranță și pentru totdeauna".

— Nu mi-am permis niciodată să gândesc așa despre Debbie.

Fațada s-a spart și ceea ce se află în spatele ei nu e chiar așa de rău, își zise doctorița Fried. Se întrebă dacă putea să îi aducă acest lucru cumva la cunoștință mamei. Ar fi putut să o încurajeze nițel. Telefonul începu să sune și doctorița Fried răspunse cu vocea ei afabilă, iar când se întoarse din nou spre Esther, văzu că se liniștise.

— Credeți, așadar, că mai are o șansă de-a fi... normală?

— Cred că există cu siguranță o șansă ca ea să fie sănătoasă mintal și puternică. O să vă spun acum ceva, doamnă Blau, dar fiica dumneavoastră nu trebuie s-o știe, și v-aș fi recunoscătoare dacă nu i-o veți spune niciodată. Primesc de cel puțin patru ori pe săptămână pro-

punerea de-a face terapie cu un pacient; am de supravegheat psihanalizele unor medici în formare la Facultatea de Psihiatrie, şi la fiecare sesiune sunt nevoită să-i pic pe mulţi. Ar însemna să fiu mai rău decât risipitoare dacă m-aş ocupa de un caz lipsit de speranţă. În clipa în care aş crede că nu o mai pot ajuta, aş înceta să mă mai ocup de ea. Spuneţi-le asta celor de acasă. Nu trebuie să-i mai minţiţi — adevărul nu e deloc insuportabil.

Doctoriţa o conduse pe mama lui Deborah la uşa cabinetului, sperând că îi fusese de ajutor. Încurajarea facilă putea să meargă în alte ramuri ale medicinei (placebo era un remediu mai frecvent decât ar fi fost dispuşi să admită medicii înşişi), dar întreaga ei experienţă de viaţă şi profesională i se opunea. Iar din câte îşi putuse ea da seama, orice ar fi semănat cât de cât a tentativă de liniştire ar fi speriat-o pe Esther Blau; dacă fusese îmbărbătată de discuţia de acum, întreaga familie avea să fie şi ea îmbărbătată.

Doctoriţa Fried înţelese că Esther îşi depăşise supunerea faţă de tatăl ei şi că era acum un om puternic, dominant, chiar dominator. Aceeaşi forţă care o făcuse să încerce să-i cucerească pe toţi duşmanii lui Deborah, în detrimentul acesteia, ar putea constitui acum deopotrivă forţa salvatoare. Dacă ar crede în terapia aceasta, atunci ar înfrunta, de dragul fiicei sale, întreaga familie pentru ca ea să fie dusă până la capăt. Boala lui Deborah făcuse mai mult decât să zgâlţâie fotografiile din albumul de familie. Unii membri ai familiei fuseseră nevoiţi să-şi pună întrebări despre cauzele sale, şi datorită acestui fapt se maturizaseră întru câtva ei înşişi. Dacă acest lucru era adevărat, atunci el constituia o sursă de speranţă rareori menţionată în revistele de psihiatrie, poate din cauză că nu era ceva „ştiinţific" şi care să poa-

tă fi prevăzut. Tatăl doctoriţei Fried îi spusese o dată că dincolo de uşile cabinetului aşteaptă un înger.

Ieşind din locuinţa doctoriţei în aerul răcoros al zilei de toamnă, Esther privi spre veranda înaltă, mascată de un grilaj gros, în spatele căreia ştia că se află Secţia D. Ce era acolo? Ce era în mintea celor siliţi să stea acolo? Îşi abătu rapid privirea, dându-şi seama că ochii îi erau înceţoşaţi de un val neaşteptat de lacrimi.

Deborah stătea pe podeaua secţiei, cu arsurile bandajate. Începuse să fie un „caz": rănile refuzau să se vindece. Elevele infirmiere, încântate de o problemă atât de tangibilă, se străduiau din plin cu unguentele, alifiile, bandajele şi leucoplastul. Fumătoarele continuau să fie supărate pe Deborah, considerând-o vinovată de noile reguli, şi până şi Lee, care avea nevoie să vorbească, îi arunca priviri dispreţuitoare. În timp ce infirmierele se ocupau de ea, Deborah se uita la ceea ce începuse să numească Dunga Respirândă a celorlalte paciente, care stăteau, în picioare sau pe jos, lipsite de expresie, cu excepţia unei uimiri nespuse că sângele lor putea circula atât de constant pe traseele lui şi că inimile lor puteau bate dincolo de voinţă sau pasiune. Când infirmierele terminară de pansat arsurile recalcitrante, părăsiră holul pentru o clipă. Cu coada ochiului, Deborah îşi dădu cumva seama că Helene se uita pătrunzător la Sylvia, care stătea lângă ea, imobilă ca întotdeauna. În clipa următoare, Helene se apropie şi îi dădu o lovitură zdravănă Sylviei, o dată şi încă o dată. Sylvia nu se clinti sub lovituri şi nu dădu nici un semn că ar fi conştientă de ele. Simţindu-se provocată, Helene explodă într-un vârtej de furie, transformându-se într-o creatură sălbatică ce păru să se năpustească orbeşte. Helene lovi, urlă, zgârie şi plesni,

cu spume la gură și roșie la față, cu părul fluturându-i. Sylvia nu avu altă reacție decât aceea de a-și închide ochii. Mâinile îi erau întinse în continuare, moi, de-a lungul trupului, iar corpul părea că îi este întru totul dominat de forța gravitației și a inerției; nu părea să dea nici o importanță faptului că e bătută. Evenimentul brusc și neașteptat fu întrerupt de apariția celor șase supraveghetori regulamentari de care era nevoie pentru a o birui și a o lua de acolo pe Helene. În scurt timp era cărată afară din secție, înecată într-un puhoi kaki și alb.

Deborah rămase acolo unde stătea, la trei metri de Sylvia. Amândouă păreau singurele ființe de pe toată planeta. Deborah își aminti atunci întâmplarea din urmă cu doi ani, când Helene se năpustise la ea ca să îi distrugă fața care privise la fotografia reprezentând un fragment din trecutul ei și ca să se pună astfel la adăpost de cunoașterea pe care o dobândise Deborah. Tot ce se întâmplase atunci se focalizase pe Helene — medicii, infirmierele, supraveghetorii, ritmul alert al secției, cearșafurile reci, izolarea — totul fusese Helene, absolut totul, iar Deborah stătuse singură și rușinată, deoarece fusese prea înjosită ca să se apere singură. Stătuse așa cum stătea acum Sylvia, ca o statuie. Respirația era singura care o trăda, făcând ca aerul să îi intre și să îi iasă violent din piept, aproape ca și cum ar fi fornăit. Deborah era singura care putea ști de ce Sylvia, care nu reușise să se apere singură, avea nevoie de tot atâta atenție pe cât primea acum Helene.

„Ar trebui să mă duc la ea și să o ating pe umăr și să-i spun ceva", se gândi Deborah. Dar nu se mișcă din loc. „Ar trebui să o fac pentru că mi s-a întâmplat și mie și nimeni nu știe mai bine ca mine cum e..." Dar picioarele i se aflau în încălțări, și încălțările nu i se mișcau de-

loc spre Sylvia, iar mâinile îi zăceau pe lângă corp, fără să se miște. „În numele acelei nopți întunecate când și-a spart tăcerea ca să-mi vorbească, ar trebui să mă duc..." și încercă să se smulgă din îmbrăcămintea ei de granit și din încălțările de piatră. Se uită la Sylvia, cea mai urâtă dintre toate pacientele, cu fața ei palidă, ca de ceară, pe care se scurgeau bale, încremenită în grimasa ei veșnică, și își dădu seama că dacă s-ar duce să-i dea lucrul de care numai ea singură știa că are nevoie, Sylvia ar putea să o distrugă numai cu tăcerea. Fu cuprinsă de o teamă care îi mistui dorința de-a face gestul. După încă o clipă, biruitorii lui Helene începură să se întoarcă din bătălie și șansa fu pierdută definitiv. Din frica domolită luă ființă rușinea, acoperindu-i tot mai mult fața, încât rămase o clipă îndelungată orbită, dorindu-și să moară.

Mai târziu, la ședința de terapie, stând în picioare în fața biroului lui Furii, îi spuse ce văzuse și ce nu fusese în stare să facă.

— Nu te-am mințit niciodată! rosti Deborah. Nu ți-am spus niciodată că aș fi o ființă umană. Acum n-ai decât să mă dai afară fiindcă sunt vinovată de o greșeală pentru care nu există iertare.

— Nu sunt aici ca să te iert, răspunse Furii, uitându-se în sus la ea și aprinzându-și o țigară. N-o să duci lipsă de probleme morale și decizii dificile în lumea reală și, așa cum ți-am spus, ea nu e o grădină de trandafiri. Să binecuvântăm puterea care ți-a permis să vezi ceea ce ai văzut și să lucrăm ca să ajungem la vremea când o să fii în stare să și *faci* ceea ce vezi că e de făcut. Acum avem mult de lucru cu originile acestor arsuri pe care ți le-ai făcut din pricina furiei față de mine și de spital.

O dată măcar, Deborah știu că Furii greșea în privința cauzelor arsurilor și a nevoii de-a se arde, și cu atât

mai mult a importanței lor. Deși părea o aberație cumplită, Deborah simțea că totul era la fel de înșelător ca pantele liniștite ale vulcanului ei.

— Crezi că arsurile sunt foarte importante?

— Da, cât se poate de importante.

— Greșești, spuse simplu Deborah, sperând că doctorița credea cu adevărat ceea ce spusese atât de des despre încrederea pe care pacientul trebuie să o aibă în propriile sale convingeri profunde. Erau peste patruzeci de arsuri, aplicate iarăși și iarăși pe pielea pe care și-o cojise până la sânge ca să se poată arde din nou, și cu toate acestea nu păreau să merite tămbălăul pe care îl provocaseră.

— Nu știu de ce, dar greșești.

Deborah privi în jur prin biroul în care domnea dezordinea. Pentru membrii lumii, lumina soarelui năvălea prin ferestre, dar ea una nu putea percepe auriul și căldura lor decât de la o oarecare distanță. Aerul din jurul ei era tot rece și întunecat. Suferința ei nu erau arsurile pe care și le făcuse pe piele, ci această înstrăinare fără sfârșit.

— Că sunt lăsată sau nu, murmură ea, o să fac penitență.

— Mai tare, te rog, nu te aud.

— Neatenție selectivă, spuse Deborah, râzând de termenii psihiatriei, al cărei limbaj specific și jargon tainic nu aveau frumusețea sau poezia yrianei.

Furii râse.

— Uneori îmi zic că vocabularul nostru profesional merge prea departe, dar la urma urmei văd că reușim să vorbim și între noi, nu numai nouă înșine și zeilor căzători. Lor le-ai vorbit adineauri?

— Nu, spuse Deborah, ție. Am hotărât să nu fiu imorală, din cauza celor întâmplate Sylviei. Dacă nu am fost

în stare să fac ceea ce ar fi trebuit când Helene a atacat-o, atunci măcar n-o s-o implic pe ea în povestea arsurilor mele, dacă zici că sunt importante.

— Ce vrei să spui cu asta?

— Helene fumează uneori, dar e uitucă. A lăsat niște țigări lângă mine, pe care puteam să le șterpelesc la iuțeală și să o șterg cu ele. Cele două Mary fumează și ele ca niște apucate și tot ce trebuie să fac e să fiu sigură că nici una nu mă prinde asupra faptului. Ele contribuie la delincvența mea, nu-i așa?

— Cred că da, într-un fel. În realitate, tu profiți de simptomele lor.

— Asta nu trebuie să se mai întâmple, spuse Deborah calmă.

Se întrebă de ce Furii lăsase chibrituri și țigări în sala de așteptare. Infirmiera care o însoțea era cam distrată; Deborah se întrebă dacă Furii știa cât de chinuitoare fuseseră pentru ea acele câteva minute de așteptare.

Când ședința se termină, Deborah se ridică să plece, spunând:

— Îmi pun singură ștreangul de gât acum. N-o să mai fur mucuri aprinse de la paciente decât dacă sunt lăsate în scrumiere sau sunt uitate și n-o să te las nici pe tine să contribui, asta și fiindcă știu că nu ai vrea.

După care scoase din mânecă cele două cutii de chibrituri pe care le luase de pe masa lui Furii și le azvârli furioasă pe biroul plin de hârtii al doctoriței.

21

Când vulcanul erupse în sfârșit, cutiile de chibrituri nu putură furniza un foc controlat care să fie suficient de puternic pentru a-l stăvili. Deborah nu anticipase nimic neobișnuit în afară de întunecarea minții și de urletele Adunării când începu să simtă fiorul familiar al fricii și să audă geamătul monoton al acuzațiilor emise de o mulțime pe care nu o putea vedea și care musteau de ură. Se afla, singură, în încăperea dușurilor dindărătul băii din față deoarece toate camerele de izolare erau ocupate. (Deseori, infirmierele îi descuiau ușa și o lăsau să stea singură acolo până când cineva avea nevoie de toaletele din față; pentru o jumătate de oră după spălatul de seară, putea fi aproape sigură că nu o va deranja nimeni.) Era seară și în curând avea să fie ora de culcare. Nu voise să-și care infernul cu ea în pat, respingând efectele dozelor succesive de clorhidrat ce creșteau întruna și coborau pe gât ca celuloidul aprins.

Se întinse pe podeaua rece și începu să se lovească cu capul de pardoseală, încet și metodic. Întunecimea din mintea ei se făcu roșie, umflându-se și revărsându-se în-

tr-atâta încât, înainte de a-și fi dat seama, era înghițită de furia turbată a erupției.

Când percepția i se limpezi, fu doar atât cât să poată vedea și auzi ca prin gaura cheii. Își dădea seama că țipa și că supraveghetorii erau în cameră și că pereții erau acoperiți de cuvinte și fraze în yriană. De jur-împrejurul ei se lăbărțau toate izbucnirile urii, furiei și amărăciunii într-o limbă ale cărei metafore foloseau „a sparge" pentru a „consimți" și „a treia șină" pentru „a se supune". Toate cuvintele erau extreme. *Uguru*, care însemna „urlet de câine" și exprima singurătate, era scris în forma lui superlativă cu litere de-o șchioapă sus, de-a lungul unui perete întreg: UGURUSU. Cuvintele erau scrise cu creionul și cu sânge, iar în unele locuri scrijelite cu un nasture rupt.

Până și pe fețele înăsprite ale personalului secției D se oglindiră groaza și surprinderea, și expresia aceasta a fost cea care a stârnit vâlvătaia din ea. Frica și ura lumii erau ca razele soarelui, banale și atotcuprinzătoare, zilnice și acceptate — o lege a naturii. Acum însă erau concentrate în privirile lor, trezind focul la viață. Cuvintele pe care le spunea Deborah nu erau rostite tare, dar erau pline de ură și erau yriene.

— Unde-i obiectul cu care ai scrijelit astea, domnișoară Blau?

— *Recreat*, spuse Deborah. *Recreat xangoran, temr e xangoranan. Naza e fango xangoranan. Inai dum. Ageai dum'*. (Amintește-ți de mine. Amintește-ți de mine plină de furie, teme-te de mine plină de furie dezlănțuită. Cu dinții crăpându-mi de fierbințeala furiei celei mai dezlănțuite. Lumina semnalului încetează. Jocul — *Ageai* însemna tortura prin sfâșierea cărnii cu dinții — s-a sfârșit.)

Atunci apăru doamna Forbes. Deborah o plăcuse pe doamna Forbes — își amintea că o plăcuse. Furia creștea constant și prea multe din ceea ce spunea Deborah nu mai puteau aștepta nici măcar logica yriană și forma cuvintelor, încât țâșneau afară într-o păsărească în care doar pe ici-pe colo mai apărea câte un cuvânt yrian pentru a-i permite să-și dea seama ce spune. Doamna Forbes o întrebă dacă le putea cere celorlalți să iasă din cameră, și Deborah, recunoscătoare pentru curajul de-a se oferi să facă acest lucru, își arătă mâinile cu palmele desfăcute în față și încercă zadarnic să dea o coerență cuvintelor care deveneau din ce în ce mai mult o înșiruire de sunete lipsite de orice înțeles.

— Cuvântul ăsta de aici — cel mai mare — cred că te-am auzit spunându-l. Înseamnă ceva?

Deborah bâjbâi sălbatic după gesturi, cuvinte sau sunete care să transmită impactul erupției vulcanului; cuvântul pe care îl scrisese cu sângele de la degetul pe care și-l tăiase era cea de-a treia formă a furiei, pe care nu îl mai spusese sau scrisese niciodată până atunci și care era mult mai mare decât furia neagră sau furia roșie-albă. După ce se agită o vreme, își dădu capul pe spate, scoțând pe gura căscată un țipăt neauzit. Infirmiera se uită la ea.

— Înseamnă *frică*? întrebă ea. Nu, nu frică — *furie*.

Și apoi, privind-o din nou pe Deborah:

— O furie pe care n-o poți controla.

După o pauză, spuse:

— Haide, o să încercăm izolarea până o să-ți revii.

Camera de izolare era mică, dar puterea vulcanului nu îi dădea nici un răgaz, continuând să o arunce dintr-un colț al camerei în celălalt; pereții și podeaua îi izbeau capul, mâinile și corpul. Acum, lipsa ei de autocon-

trol era la unison cu lumea anarhică, apărută recent, de când Yr-ul înnebunise şi el.

După o vreme, o luară şi o băgară în împachetare. Deborah se luptă cu ei, îngrozită de ceea ce le-ar putea face acum că nu mai avea nici o opreliște. Engleza, yriana şi păsăreasca i se revărsau laolaltă pe gură. Treptat, furia fu depăşită de teamă, dar nu putu alcătui cuvintele cu care să îi poată preveni că era sălbatică, şi se luptă cu ei izbind cu capul şi apucând cu dinţii în timp ce legăturile erau strânse, încercând, ca un câine, să-şi muşte curelele, patul şi pe cei din jur. Se luptă până când o lăsară puterile, după care rămase nemişcată.

După o vreme, Deborah putu simţi presiunea sângelui acumulat în picioare, care de obicei îi provoca o durere familiară; acum însă nu o durea deloc. Îşi dădea seama că crustele arsurilor se rupseseră sub bandaje, dar nici ele nu o dureau. Ce rece era vântul care sufla deasupra Legii!... Zăcea dârdâind, deşi stătuse înfăşurată în cearşafuri ore în şir şi ar fi trebuit să îi fie cald. Depăşind chiar şi legile şi logica Yr-ului, gâfâia uimită: Sinele meu inamic, virulent, plin de răni supurânde — şi acum nici măcar nu îl mai pot controla...

Era un angrenaj... strigă ea tare, şi fraza se auzi în yriană tare şi amestecată cu cuvinte ciudate care nu erau ale ei. *Era un angrenaj complet, cu toţi zimţii întregi, şi cel puţin doi dintre ei erau cuplaţi cu lumea. Şi acum nu a mai rămas nimic, nimic din angrenajul cu lumea!*

Nu eşti de-a lor, spuse Cenzorul. Era o afirmaţie veche, poate cea mai veche din Yr, dar contextul ei de încurajare şi milă se schimbase într-unul de furie şi groază, şi acum în cel al ultimei înşelăciuni, al ultimei mutări din jocul care făcea parte din ţelurile secrete ale lumii şi din damnarea ei. Ştia acum că moartea de care se temea ar

putea să nu fie una fizică, ci o moarte a voinței, sufletului, minții și legilor, și prin urmare nu o moarte, ci o agonie perpetuă. Tumoarea începu să o doară.

Furii o privi și o întrebă:

— Ești bolnavă?

Deborah începu să râdă la fel de urât pe cât plânsese.

— Vreau să spun, e vreo problemă de ordin fizic?

— Nu.

Încercă să îi spună lui Furii, dar pereții începură să sângereze și să asude, iar în tavan se profilă o tumoare uriașă, care începu să se desprindă de suprafața acestuia.

— Poți să mă auzi? întrebă Furii.

Deborah încercă să exprime ceea ce simțea, dar nu putu decât să facă gestul yrian pentru nebunie: mâini desfăcute împinse una spre cealaltă dar incapabile să se întâlnească.

— Ascultă-mă. Încearcă să auzi ce-ți spun, rosti Furii cu gravitate. Ești speriată de puterea ta și de faptul că n-o poți controla.

Când Deborah putu să vorbească în cele din urmă, reuși doar să spună:

— Yrian... în lume... coliziune...

— Încearcă din nou. Dă-ți drumul doar.

— Zimții nu mai prind... *n'ai naruai*... merg în gol!

— De asta te afli într-un spital. Ești într-un spital și nu trebuie să te temi de forțele teribile care par să se fi declanșat în tine. Ascultă-mă cu atenție acum și încearcă să rămâi în contact cu mine. Trebuie să încerci să-mi vorbești și să-mi spui ce se întâmplă în lumile tale intrate în coliziune. O să depunem toate eforturile ca să te ferim de excesele bolii tale.

Frica cedă întru câtva, aşa încât Deborah putu să rostească:

— Iese yriană, engleză, aiureli. Lovituri... sălbatice. Furie.

— Erai furioasă din cauza tuturor acelor ani, aşa cum furia ajunge să fie când îmbătrâneşte şi putrezeşte din cauza vinovăţiei şi a fricii, ca nişte pietricele îngropate şi urât mirositoare?

— Mai rău...

— Înseamnă cu nu sufereai din cauza furiei, nu-i aşa?

— Nu... Yriana... pe pământ... coliziune. Cenzor... pedeapsă cu moartea... ultima...

— Acoperă-te cu pătura, spuse Furii.

— Frig yrian... *nacoi*... pături pământeşti...

— O să vedem dacă te poate ajuta căldura Pământului, spuse Furii.

Luă pătura şi o acoperi pe Deborah. Aceasta îşi aminti că nu exista nici un cuvânt yrian pentru „mulţumesc". Nu avea nici un cuvânt prin care să-şi exprime faţă de Furii recunoştinţa, şi aceasta rămase ca o greutate mută înăuntrul ei. Nici măcar tremuratul nu înceta, pentru ca Furii să poată vedea şi să se bucure.

— Spune-mi un lucru, rostea Furii, în emoţia pe care ai simţit-o când te-ai auzit strigând în limbile acestea, cât anume era furie şi cât era frică?

— Zece, spuse Deborah, şi se gândi la emoţie lăsând ca un val al acesteia să izbucnească şi să o înghită din nou, trei părţi furie, şi cinci frică.

— Sunt doar opt.

— Sufăr, spuse Deborah, ajutându-se cu gesturile yriene făcute cu mâna. După părerea ta, sufăr mai inteligent. Acum s-au redus mult. Două sunt la „diverse".

Furii râse.

— Ceva furie, un pic de frică, și ce sunt cele două mici „diverse"? Ușurare, poate, de-a nu trebui să dai totul zidului aceluia dintre Yr și lume? Și totodată nu era și ceva care să-mi aducă clar aminte că am plecat și te-am lăsat cu toate astea?

Deborah simți că ultima idee era doar pe jumătate adevărată, dar făcu auzit acest lucru în consonanță cu restul.

— Frică... Cenzor — am făcut ce nu am voie... mă distruge... și...

— Și ce anume?

— Atunci... nu. Nu total; nici măcar Yr. Păsărească tare și doar *Nu. Nu!*

— Nici măcar zeii ca prieteni, rosti gânditoare doctorița.

Își trase scaunul mai aproape de Deborah, care stătea ghemuită, dârdâind, sub pătura a cărei căldură nu reușea să învingă climatul ei interior.

— Știi, Deborah, ai un har deosebit pentru sănătate și putere. Înainte de-a ceda furiei ăsteia care te-a făcut să izbești în ziduri, ai avut încredere în eforturile pe care le-am făcut împreună și totodată în mine. Înainte de-a da voie furiei să te cuprindă, te-ai dus singură înapoi în secția D și în soiul de izolare care ți-era la îndemână, și asta exact atunci când era de serviciu, atenție!, o infirmieră pe care o plăceai și în care aveai încredere. Nu e chiar o prostie din partea cuiva presupus a-și fi pierdut mințile. Nu e deloc rău talentul ăsta pentru viață.

Lui Deborah începură să i se închidă ochii. Era foarte obosită.

— Ești epuizată, spuse Furii, dar nu-ți mai este foarte frică, nu-i așa?

— Ba da.

— Furia poate să apară din nou. Boala pe care ai construit-o poate și ea să mai apară și să te hărțuiască, dar am încredere că o vei învinge îndeajuns ca să obții stăpânirea și controlul de care ai nevoie. Jumătate din frica ta e aceea că nu vei putea fi oprită, și ea e cea care face imposibilă o exprimare în așa fel încât ceilalți să înțeleagă.

După ora de terapie, când Deborah se întoarse în secție, descoperi că aceasta fusese scena unui alt holocaust.

— Buna ta prietenă.... spuse Lee Miller cu glas scăzut, dulcea, drăguța domnișoară Coral...

— Ce?

— A luat patul de colo, și l-a *aruncat*! L-a săltat și l-a aruncat în doamna Forbes!

— Și a lovit-o rău?

— Sigur că a lovit-o rău. Doamna Forbes e acum internată în spital — cu o mână ruptă, tăieturi și contuzii, și naiba mai știe cu ce altceva.

Lee Miller era furioasă din cauză că doamna Forbes era una dintre puținele infirmiere pe care pacienții înșiși încercau, conștient sau nu, să nu le rănească. Avea răbdare, era inteligentă și altruistă și — lucru și mai rar — îi plăcea munca ei, iar pacienții știau asta.

— Greșeală, spuse Deborah, rostind cuvintele ca un lemn vorbitor. Din greșeală.

Își aminti de alte greșeli similare: un pacient care ochise o persoană anume și o nimerise pe alta, sau eleva infirmieră care părea că se află întotdeauna exact acolo unde cădeau pumnii și scaunele. Dacă și episodul acesta s-ar putea potrivi cumva cu celelalte...

— Poate că scumpa de pacientă suferea de un acces de nebunie trecătoare! se băgă veselă Mary cea tratată de doctorul Fiorentini. Nebunie Temporară — e un ter-

men legal. Înseamnă înainte și în timpul și o vreme după, dar nimeni nu spune vreodată cât anume. Legea e ceva foarte precis... e o știință, vă dați seama.

Și țopăi de-a lungul holului ca o fetiță, izbucnind într-un nou acces de râs isteric și lăsându-l pe cel dinainte să le zgârie nervii.

— Se mai întoarce doamna Forbes? întrebă Deborah, simțind că îi vine rău de la stomac.

Înțelese că Lee nu mai era supărată acum pe ea, fiindcă domnișoara Coral era la izolare și nu mai putea vorbi cu ea, în timp ce Deborah era acolo, în fața ei, disponibilă. Deborah nu se gândise niciodată la ea ca putând fi prietena cuiva, dar își dădu seama că Lee vedea lucrurile altfel.

Se întoarse foarte încet spre Lee și, cu o demnitate exagerată, deoarece demnitatea era pentru ea ceva nou, străin și incomod, ca o haină nouă, spuse:

— OK, Lee, și tu, Carla. (Îi era încă frică să rostească cuvântul „prieten", din cauza primejdiei lui transcendente.)

Lee se duse la ușa oficiului infirmierelor și bătu. Când se deschise, ceru o țigară, și când îi fu aprinsă, mârâi:

— Ce caut eu aici cu toate nebunele astea?

Deborah intră în dormitor și se întinse în pat.

Cu cât se gândea mai mult la asta, cu atât voia să știe de ce domnișoara Coral o lovise pe doamna Forbes; de ce pe una dintre Cele Bune? După coada de seară la sedative, se duse discret în colțul de dincolo de ușa oficiului infirmierelor, unde se așeză și rămase perfect liniștită, cu capul rezemat de țevile de apă de acolo. Cea de apă caldă era îmbrăcată într-un înveliș izolant, dar cea de apă rece, deși inconfortabilă, era uneori folosită de pacienți ca dispozitiv de ascultare. Dacă cineva își lipea

pe jumătate capul de țeava aceasta și își ținea respirația, putea auzi discuțiile din oficiul infirmierelor, chiar dacă ușa era închisă. Deborah presupusese că sunetele erau transmise de robinete, deoarece se auzeau mai bine când cei ce vorbeau se aflau mai aproape de chiuveta de fier. Nimeni nu observă că stătea aici; întreaga secție era cufundată în întuneric, din cauza orei de culcare, iar supraveghetorii care se mai aflau pe coridoare erau ocupați să îi ducă în pat pe pacienții recalcitranți. În oficiul infirmierelor se scriau rapoartele zilei.

— Acolo, spunea o voce, care părea să fie a doamnei Cleary.

— Nu, acolo — lângă cafetieră.

Gândul de-a bea cafea când poftea, acum sau oricând, o făcu să saliveze pe Deborah, și își apăsă și mai tare capul de țeavă ca să și-l alunge din minte. Începură să vorbească despre sarcinile din ziua care trecuse. Holul se golea rapid. Dacă nu ajungeau mai repede la subiectul care o interesa, avea să fie nevoită să plece de acolo.

— Isuse, sunt obosită. (Asta trebuia să fie Hanson.)

— Nu ești singura. (Bernardi.) Nu știu, dar mi se pare că toate sunt din ce în ce mai bolnave.

— Vrei să zici nebune.

— Ț, ț, ț. Ai grijă cum vorbești.

Râseră amândouă.

— Nu, pe bune... în afurisita asta de secție nu e zi fără bătaie, fără alte câteva băgate la izolare, jum'ate din ele în împachetare. Și acu' Coral Allan asta, căreia toți îi spun domnișoara Coral, de parcă ar fi regina frumuseții din Sud — am auzit de ce e-n stare, dar n-am văzut niciodată cu ochii mei până-n după-amiaza asta.

— Doamne! Ai fi vreodată în stare să crezi că o bătrână ca ea poate ridica un pat, și să-l arunce, uite-așa?

Deborah voia ca cele două să discute despre doamna Forbes, şi când începură să o facă, zâmbi cu faţa lipită de ţeavă.

— Ai văzut-o pe Lou Ann? (Era prenumele doamnei Forbes.)

— Hudson şi Carelle au plecat cu ea la spital. Sophie se duce mâine să o vadă, şi o să merg şi eu, dacă reuşesc să-mi fac timp.

Deborah scrâşni din dinţi, nerăbdătoare. Începeau să se pregătească să-şi încheie tura. Dacă nici acum nu abordau subiectul...

— Hei, ai văzut-o pe Blau noaptea trecută?

— Nu, pe asta am pierdut-o; eram în spate cu Whitman.

— Vai! (râse) *Dumnezeule.*

Deborah nu voia să audă nimic despre Blau. Venise să afle ce circumstanţe ar fi putut exista ca să aline suferinţa pe care o simţea în privinţa cazului Coral *versus* Forbes; vreun motiv care să contrazică tot ce o învăţase viaţa, care o dezamăgise întotdeauna, făcând-o să sfârşească în orbire şi nebunie.

— Doamne! Stătea în baie zbierând tot felul de prostii. A umplut pereţii cu tot soiul de cuvinte smintite şi a ieşit de-acolo luptându-se ca o tigroaică. Tot timpul cât am pus-o în împachetare înjura în păsăreasca aia de sugar — din care nu se putea înţelege nimic, dar dacă te uitai la ea vedeai toată ura aia dementă. Brrr.

— Azi n-a vorbit deloc.

— Păi, trece-o în raport.

Deborah se lăsă să alunece de-a lungul ţevii până la podea şi îşi acoperi cu mâinile faţa care îi ardea de ruşine. Se târî de lângă ţeavă, ca să fie pe un teren neutru şi desprinsă de sursa ei de cunoaştere. Începu să plângă,

scoțând sunetele acelea incredibile de dinainte, murmurând la adresa tuturor lumilor și a coliziunii singurul lucru rămas neschimbat, „Nu ești de-a lor."

Continua să se târască anevoie, acoperindu-și fața cu mâinile, când Martonson, eleva infirmieră, apăru și se opri lângă ea.

— Haide, domnișoară Blau, spuse ea, să mergem la culcare.

— OK, răspunse Deborah, și se ridică, continuând să-și ascundă fața cu mâinile, deși era întuneric, și merse clătinându-se spre dormitor, unde își dădu drumul în pat. Continua să suspine.

— *Ce-i* cu zgomotele astea obscene? ciripi Mary cea tratată de doctorul Fiorentini. Vreun nou fel de perversiuni homosexuale, nu mă-ndoiesc... Vai, voi ăștia nebunii sunteți cu toții așa de inventivi — asta fiindcă aveți timp să gândiți adânc.

Și începu să boscorodească și să râdă.

Soția Abdicatului deveni agitată din cauza râsului lui Mary și a plânsului înăbușit al lui Deborah și începu să protesteze.

— N-aveți nici un pic de respect, târfe scârboase! Sunt prima soție secretă a lui Eduard, regele abdicat al Angliei!

— Hei, trăiască Columbia! spuse Jenny, care se făcea rareori auzită, dar căreia îi plăcea să doarmă.

— Trăiască Maria, cea plină de har... strigă Mary cea tratată de doctorul Dowben, care stârnea întotdeauna ateismul din oricine cu rugăciunile ei nesfârșite.

— O, Doamne! Acum ați stârnit-o iarăși pe scârba aia!

Rumoarea spori și Deborah o percepu ca pe un contrapunct al sunetelor urâte care încă mai dospeau înăuntrul ei. Supraveghetorul își făcu apariția și le porunci să

tacă. Se lăsă tăcerea, în care fiecare suflet era zăvorât într-o izolare căreia nici un ochi nu îi putea zări hotarele.

Deborah zăcea în pat, şi gândurile i se întorceau la misterul de nedezlegat. Toţi pacienţii nu erau decât nişte firişoare de praf suflate de vânt, dar chiar şi aşa existau lucruri care nu erau îngăduite. Deborah ştia foarte bine că nu va putea să o întrebe niciodată pe domnişoara Coral de ce aruncase patul sau cum se făcuse că braţul doamnei Forbes s-a nimerit în calea lui. Bătaia, furtul, înjuratul, blasfemia şi excentritatea sexuală nu erau păcate în secţia D. Scuipatul pe podea, urinatul, defecarea sau masturbarea incontinentă în public provocau mai degrabă o simplă iritare trecătoare decât groază, dar să întrebi *cum* sau *de ce* era de neiertat; iar să împiedici vreun alt pacient să facă ce voia era în cel mai bun caz un semn de cruzime şi în cel mai rău, un fel de agresiune — o încercare de-a da peste cap barierele care erau protectoarele de nepreţuit ale vieţii. Lee Miller o blestemase pe Deborah pentru arsurile din cauza cărora întreaga secţie fusese supusă restricţiilor, dar nu o întrebase niciodată de ce şi le făcuse şi nici nu-şi exprimase dorinţa ca ea să înceteze să şi le mai facă. Existau ridicolul şi furia, dar niciodată intruziunea. Domnişoara Coral nu ar putea fi niciodată confruntată cu gestul ei de-a arunca patul, iar prietenele ei, atât cât puteau fi, aveau de-acum înainte să elimine cu delicateţe numele doamnei Forbes din conversaţiile desfăşurate în prezenţa celei care provocase rănirea ei. De unde ar mai fi putut atunci Deborah să obţină răspunsul la întrebarea ei?

De-a lungul zilelor dominate de această întrebare, suprafaţa lui Deborah nu înregistră nimic, şi când vorbi, cuvintele fură un amestec anglo-yriano-păsăresc şi erau

doar atâtea cât să încerce să răspundă la o întrebare sau ca să facă aluzie la vreo nevoie. Ambiguitatea spuselor sale o surprinse la fel de mult ca pe ceilalți. Când un supraveghetor o întrebă dacă era ziua ei de baie, încercă să-i dea un răspuns exclusiv în engleză, dar ce îi ieși din gură fu: „Nu ajunge niciodată suficient de adânc."

Iar când fu întrebată în baie:

— Blau, ești acolo? răspunse:

— Aici e *cutucu*. (Care reprezenta al doilea grad de disimulare.)

În timp ce se lupta să traducă, descoperind că era aproape imposibil să acopere distanța de ani-lumină dintre ea și ceilalți, confuzia limbilor nu făcu decât să o alieneze și mai mult. Începu să se teamă că orice va mai spune de-acum înainte nu va mai putea fi tradus deloc, iar sunetele fără noimă aveau să o înspăimânte și mai rău. Doar când vorbea cu Furii mai exista o oarecare claritate.

— Toți spun că suntem din ce în ce mai bolnave; toate fără excepție. Toți spun că sunt din ce în ce mai bolnavă.

— Și tu ce crezi? întrebă Furii, aprinzându-și altă țigară.

— Termină cu joaca.

— Nu mă joc deloc. Vreau să te gândești serios și să răspunzi cinstit.

— Nu vreau să mă mai gândesc deloc! ripostă Deborah, ridicând tonul din pricina accesului brusc de furie. Sunt obosită și speriată și nu-mi mai pasă deloc de ce se întâmplă. Trudesc în beznă și în frig, și toate astea pentru ce?

— Pentru ca să ieși din locul ăsta blestemat, de asta! Tonul lui Furii era la fel de ridicat ca al lui Deborah.

— N-o să-ți mai spun nimic de acum înainte. Cu cât dau afară mai multă mizerie, cu atâta rămâne mai multă în mine. *Tu* poți să-mi întorci spatele și să ieși cu prietenii sau să mai scrii un articol și să mai capeți laude pentru el. Eu una nu pot să-mi întorc spatele mie însămi, așa că întorc spatele luptei, și să știi că nu ai de ce să te temi — o să fiu drăguță și docilă și n-o să mai scriu nimic pe pereți.

Doctorița dădu afară un val lung de fum care îi ascunse pentru o clipă fața.

— Bine, spuse ea aproape amabilă. N-ai decât să renunți, sărmană fetiță, și să rămâi pentru tot restul vieții tale într-o casă de nebuni. Rămâi într-o secție plină de agitați cât mai ai de trăit... „Biata de ea, o să spună lumea, ar fi putut să fie o femeie atât de drăguță... atât de talentată... ce păcat."

Și doctorița scoase un „ț-ț-ț" compătimitor.

— Da, și o să mă considere mult mai talentată decât sunt cu adevărat fiindcă o să rămân aici și n-o să-mi pun niciodată talentul la încercare! țipă Deborah, fiindcă adevărul esențial suna atât de bine, chiar și din Iad.

— Da, fir-ar să fie, așa-i! spuse Furii.

— Și atunci? spuse Deborah, tare și clar.

— Ți-am spus eu vreodată că o să fie ușor? Nu te pot vindeca și nu vreau să te vindec împotriva dorinței tale. Dacă lupți cu toată puterea și perseverența pe care le ai, o să reușim împreună.

— Și dacă nu?

— Păi, sunt o groază de spitale pentru alienați mintal, și se construiesc tot mai multe pe zi ce trece.

— Și dacă e să lupt, pentru *ce* să o fac?

— Nu pentru ceva ușor sau drăguț, și ți-am mai spus asta și anul trecut, și în cel dinainte. Poți să lupți ca să te

autodepășești, ca să faci propriile tale greșeli și să plătești pentru ele, pentru propria ta definiție a iubirii și a normalității — pentru un eu puternic și normal cu care să începi să trăiești.

— E clar că nu umbli cu mănuși.

— Uite ce e, fata mea, spuse Furii, scuturând cu un gest brusc scrumul țigării în scrumieră, sunt medicul tău și am văzut în anii ăștia cât de alergică ești la minciuni, așa că încerc să nu te mint.

O privi pe Deborah cu bine-cunoscutul ei zâmbet schițat.

— Pe deasupra, prefer o furie lipsită de frică și de vinovăție și care se poate exterioriza într-o engleză ca lumea și viguroasă.

Rămaseră tăcute o vreme, apoi Furii spuse:

— Cred că a venit timpul, și cred că și tu ești gata, să-ți răspunzi la întrebarea pe care ai ridicat-o înainte. Te consideri mai bolnavă? Nu te teme — n-o să fii spânzurată pentru răspunsul tău, oricare ar fi el.

Deborah se văzu pe sine ca pe Noe, trimițând un porumbel să cerceteze împrejurimile amenințătoare. După o vreme, porumbelul se întoarse, tremurând de oboseală. Nu avea nici o ramură înverzită în cioc, dar cel puțin se întorsese.

— Nu sunt mai bolnavă. Nu sunt cu nimic mai bolnavă.

— Nu e mai bolnavă... spuse doctorița Fried la ședința cu personalul Secției D. Nu e cu nimic mai bolnavă.

Membrii personalului o ascultau politicoși și atenți, dar li se părea de necrezut că șuvoiul abundent de vorbe neînțelese și de violență fără rost nu constituia o agravare serioasă. Până atunci, Deborah Blau fusese morbi-

dă și tăcută sau morbidă și spirituală; avea o față imobilă și o comportare sarcastică și arogantă. Acestea erau semne efective de boală mintală gravă, dar acum comportarea ei se potrivea perfect cu aceea, familiară, a pacienților din D. Era „nebună", un termen pe care cei mai mulți dintre ei îl simțeau potrivit și îl foloseau tot timpul cu excepția momentelor când se aflau în prezența medicilor sau când se temeau să nu fie auziți, și care acum plutea în aer, greu și nerostit.

— Mă rog... treaba cu arsurile merge ceva mai bine..., spuse unul dintre supraveghetori fără prea multă convingere.

— Asta ar putea fi „noua ei moralitate", răspunse doctorița Fried cu zâmbetul ei schițat. Spune că nu vrea să le implice pe celelalte paciente în boala ei, așa că trebuie să-și obțină chibriturile și țigările din altă parte. Și-a impus niște restricții în privința furtului.

— Pot avea... pot avea asemenea considerente? Vreau să spun... morale?

Cel ce întreba era un medic nou. Cunoșteau cu toții care avea să fie răspunsul, dar puțini dintre ei erau cu adevărat convinși de el. Doar câțiva dintre medici erau realmente convinși de el, și asta doar uneori.

— Desigur, spuse doctorița Fried. Din moment ce lucrați aici, veți avea deseori ocazia să verificați acest lucru. Există multe exemple de asemenea etică sau moralitate, care i-au impresionat pe destui dintre cei „sănătoși" de-a lungul anilor — micile atenții, generozitatea bruscă și neașteptată care îl costă enorm pe pacient, dar care există totuși ca să ne amintească și să ne zdruncine suficiența. Îmi amintesc că atunci când am plecat din Germania, un pacient din spitalul unde lucrasem mi-a dat un cuțit ca să mă apăr. Cuțitul acela fusese făcut pe ascuns prin fre-

carea unei bucăți de metal timp de luni și luni de zile. L-a făcut ca să se sinucidă când boala lui avea să devină prea chinuitoare ca s-o mai poată suporta.

— Și l-ați primit? întrebă cineva.

— Bineînțeles, din moment ce capacitatea sa de-a dărui era un semn de sănătate și putere. Dar fiindcă veneam în țara aceasta, adăugă ea cu un mic zâmbet curtenitor, i l-am dat cuiva care era nevoit să rămână în Germania.

— Vorbește frumos, nu-i așa? spuse doctorul Royson la plecare.

Venise la conferință invitat de doctorul Halle și fiindcă lucrase o vreme cu câțiva din pacienții Secției D.

— Blau e unul dintre pacienții ei, spuse doctorul Halle. A, da, uitasem că știi și tu.

— Da, am preluat-o cât a fost plecată, răspunse doctorul Royson.

— Cum a fost?

— La început am crezut că de vină pentru că mergea așa greu era resentimentul ei — știi, din cauză că terapeuta ei o părăsise —, un fel de respingere, ai putea spune. Dar nu era asta, știi? Era ceva ce nu ne place să recunoaștem fiindcă facem medicină, și asta e o știință care nu admite existența simpatiei sau a antipatiei. Pur și simplu nu ne-am înțeles. Nu ne-am plăcut reciproc. Poate din cauză că semănam prea mult...

— Atunci nu-i de mirare că v-ați stimulat reciproc.

— Crezi că există cu adevărat vreo ameliorare în cazul lui Blau? *Ea* așa pare să creadă. Se răsuci puțin, arătând spre doctorița Fried. Dar...

— Eu nu văd nici una, dar ea ar trebui să știe mai bine.

— E un medic grozav — aş vrea să am mintea ei, spuse Royson.

— E isteaţă, spuse Halle, şi privi îndărăt spre micuţa femeie rotofeie care continua să răspundă la întrebări în sala de conferinţe, dar dacă ajungi să o cunoşti mai bine, descoperi că în ce o priveşte pe micuţa Clara Fried, isteţimea e doar începutul.

22

Prin distorsiunea provocată de aerul dogorâtor de deasupra vulcanului și prin peisajul dezolant al șuvoaielor de lavă cenușii solidificate dintre două erupții, Deborah observă apariția unei anumite bunăvoințe din partea personalului secției la adresa ei — o bunăvoință care nu părea să fie doar de formă. Un nou supraveghetor, pe nume Quentin Dobshansky, unul dintre Cei Buni, ca McPherson, veni în locul bătrânului și istovitului Tichert, ieșit la pensie; doamna Forbes se întoarse la lucru la Secția D de bărbați, în clădirea cealaltă, și o nouă toamnă lăsă locul unei noi ierni.

Iarna era un anotimp greu de îndurat. Sistemul de încălzire vechi și eratic pufnea și icnea, dând o căldură care îi abrutiza pe toți când mergea și lăsându-i să înghețe când nu mergea.

— Prin ce metode încălzesc locul ăsta? întrebă Lee, făcându-se ecoul eternelor întrebări despre eternele subiecte.

Stătea ghemuită, cu palmele lipite de ceașca de cafea, încercând să și le încălzească.

— E un sistem pe care l-a conceput Abdicatul Soț Dintâi al VIII-lea al lui Lucy, spuse Helene.

— Și totuși, ei nu ne urăsc, ciripi veselă Mary, cel puțin nu pe mine. Mă disprețuiesc nespus, dar nu mă urăsc — fiindcă Biblia spune că nu ai voie!

Deborah se ridică și plecă în căutare de ceva căldură. De când cu erupția vulcanului, nevoia de-a fi mereu pe fază după materialele necesare focurilor controlate scăzuse, deși angoasa rămăsese la fel de mare. Furia înfricoșată a vulcanului continua să izbucnească și să o azvârle de pereți cu forța erupției lui sau să o trimită în goană de-a lungul coridorului până când se oprea într-o ușă închisă sau în vreun zid. Era pusă în împachetare zilnic, uneori chiar de două ori pe zi și, o dată captivă, lăsa violența să explodeze, copleșind-o cu toată intensitatea. Și totuși... totuși întreg personalul era mult mai binevoitor cu ea, infirmierele ca și supraveghetorii, glumind chiar și făcându-i mici daruri.

— Și știi de ce? o întrebă Furii.

— Nu. Eu explodez și ei își pierd timpul stând cu mine. De nenumărate ori am simțit criza apropiindu-se și am cerut să fiu băgată în împachetare, iar ei au făcut-o, deși cere timp și eforturi, și după aceea uneori chiar stau de vorbă cu mine.

— Vezi, spuse prietenoasă Furii, când vulcanul ăsta al tău a explodat, făcându-se bucăți, a mai fost ceva care s-a făcut bucăți: expresia ta împietrită. Uitându-se la fața ta, ceilalți văd că acum reacționezi și trăiești.

Deborah îngheță din cauza fricii aceleia anume, veche de mulți ani și de care se protejase cu un preț atât de mare.

— *Nacoi... nacoi...*

— Ce înseamnă? întrebă Furii.

— Era mereu nepotrivit... ceea ce arăta fața mea: „De ce ești supărată?" mă întrebau, când eu de fapt nu eram,

și „De ce ești disprețuitoare?" când de fapt nu eram. Era în parte motivul pentru care au apărut Cenzorul și regulile stabilite și legile Yr-ului.

— Acum ai scăpat de ele, spuse Furii. Fața ta nu-ți mai creează dușmani, ci doar exprimă o persoană care reacționează la ceea ce simte. Furia și frica se văd și ele fiindcă le simți și suferi de pe urma lor. Dar nu te teme; de-acum nu mai e nevoie să minți în privința furiei și a fricii și, ceea ce este lucrul cel mai bun, se văd și bucuria, și veselia, ca și speranța, iar expresiile acestea nu sunt nepotrivite, cum ai spus tu, ci sunt adecvate și vor deveni din ce în ce mai supuse propriei tale conștiințe și puteri de opțiune.

Lui Deborah însă continua să îi fie frică. Expresiile faciale erau pentru ea un mister pe care nu îl putuse dezlega niciodată. Revăzând în minte nenumărate întâmplări despre care continua să păstreze o amintire întunecată, își dădu seama că își făcuse de-a lungul anilor o groază de dușmani într-un mod pe care nu și-l putuse explica niciodată. În parte, de vină fuseseră — trebuie să fi fost — privirea, uitătura, o expresie a feței care nu îi aparținea și pe care totuși o avea, un ton al vocii și o gestică ce nu erau ale ei și care erau capabile să îi transforme pe aliați în persecutori. Acum că vulcanul îi topise fața de piatră, se putea ca totul să înceapă din nou: viața-*nacoi* căreia nu i se putea opune și situații pentru care nu ar fi răspunzătoare.

După-amiaza era rece și înnourată, și întorcându-se de la cabinetul doctoriței râse de ea și de supraveghetoarea care o însoțea, fiindcă aceasta dârdâia din pricina frigului care era real, în timp ce ea una, deși mergea alături, era deopotrivă înghețată, însă din pricina fricii și a frigului yrian.

— Sunt înghețată până-n măduva oaselor! spuse supraveghetoarea.

Era drăguț să i se vorbească așa, încât Deborah o recompensă cu un adevăr pentru faptul de-a o trata ca pe o egală.

— Tu suferi doar de un singur fel de frig, de care te poți feri punându-ți un palton.

Supraveghetoarea își trase nasul.

— Asta s-o crezi tu, replică ea, și Deborah își aminti, trecând peste nenumăratele crize și pedepse, de McPherson spunând: „Ce te face să crezi că deții monopolul suferinței?"

— Îmi pare rău, spuse ea, n-am vrut să te jignesc.

Supraveghetoarea era însă amărâtă și supărată, și începu să îi spună lui Deborah cât de greu era să ai copii și în același timp să muncești din greu pentru bani puțini. Lui Deborah i se păru că aude vorbind însuși sufletul supraveghetoarei, fiindcă aceasta spunea și cât de urâtă era slujba ei: să curețe mizeria făcută de adulți și să fie înconjurată de zgomotele copilărești și obscene de tot soiul. Femeia era supărată pe Deborah, care era în momentul acela un simbol al „slujbei" sale, dar Deborah simți că îi făcea totodată o confidență. Aversiunea era impersonală și direct exprimată, așa încât nu era greu de suportat. La ușă, ale cărei broască și cheie erau de asemenea niște simboluri, relația dintre ele luă sfârșit; supraveghetoarea și-o șterse din minte ca și cum nici nu ar fi fost, și fața îi era impasibilă în timp ce se îndepărta, cu sarcina îndeplinită.

Deborah se plimbă agale o vreme prin secție. Când veni schimbul următor, ceru să fie lăsată în camera dușurilor ca să poată sta singură o vreme. Căldura fusese

oprită, dar, din obișnuință, Deborah se duse să se așeze pe caloriferul vechi de acolo. Fereastra de deasupra ei dădea spre porțiunea acoperită de gazon a curții spitalului, unde erau copaci și un gard viu stufos care ascundea zidul — Deborah o numise Rezervația. Soarele, pe cale de-a asfinți, strălucea deasupra gardului viu ca o stea rece, iar copacii păreau goi și cenușii în lumina difuză. Totul era tăcut. Yr-ul tăcea, și Adunarea era și ea tăcută o dată. Toate vocile din toate lumile păreau să fi amuțit.

Atunci, lent și progresiv, Deborah începu să vadă culorile din lume. Desluși forma și culorile copacilor, aleii și gardului viu și, deasupra acestuia, a cerului de iarnă. Soarele cobora și nuanțele începură să tremure în asfințit, dând o dimensiune și mai mare Rezervației. Și Deborah își dădu seama, lent și progresiv, cu o forță izvorând dintr-un punct inițial și amplificându-se întruna, că nu avea să moară. O copleși cu o limpezime din ce în ce mai mare, crescând neîncetat, convingerea că avea să fie mai mult decât o nemoartă, că avea să fie vie. Avea o senzație de miracol și uimire, de bucurie nespusă și surescitare.

— Când o să înceapă? întrebă ea către noaptea ce se lăsa.

Și atunci își dădu seama că începuse deja.

Întunericul se lăsase cu totul când deschise ușa camerei dușurilor și se întoarse în secție. Cea de-a treia dimensiune, înțelesul, continua să persiste în liniile stricte ale pereților și ușilor și în contururile fețelor și ale corpurilor omenești. Simțea o ispită nespusă de-a privi — de-a continua să vadă și să audă, percepând și delectându-se cu înțelesul și cu lumina — sensurile și planurile realității, dar Deborah era veterana multor înșelăciuni și era

prudentă. Avea să supună acest lucru nou atenției lui Furii și să o lase să îl disece.

Luă cina și se descoperi în stare să sufere pentru faptul că trebuia să mănânce porcește, cu degetele și cu o lingură de lemn. Mâncarea avea gust și era consistentă în gura ei, și amintirea ei îi persistă în minte.

— Orice ar fi lucrul ăsta... mormăi ea, mă întreb când îl vor scoate la iveală.

Își petrecu seara ascultându-i pe supraveghetori vorbindu-și precum niște santinele singuratice într-un ținut pustiu și ciudat. Ei știau ce era lucrul acela, dar el începea să o sperie pe Deborah deoarece nu știa în ce avea să se transforme. Poate că făcea și el parte din Joc, care se sfârșea întotdeauna cu râsul batjocoritor al lumii.

După ce își luă sedativul și se urcă în pat, se adresă Yr-ului.

Suferiți, zeilor.

Suferă, Pasăre-unu, noi așteptăm...

Am o întrebare: doi indigeni sunt personaje de bandă desenată, dar ei nu o știu și se cred vii. Cei doi fac un foc de tabără pe o insulă, care în realitate este spinarea unui hipopotam ce stă într-un râu. Cei doi încep să-și prepare cina. Când dogoarea focului ajunge la pielea hipopotamului, acesta se ridică și pleacă de acolo, cărându-i pe cei doi indigeni pe ale căror fețe se citește uimirea. Apoi cititorul acestei benzi desenate râde și întoarce pagina cu indigenii, uimirea, jungla, râul, hipopotamul și focul. Întrebarea mea este: ce pot exprima fețele lor acum? Ce pot face ei acum?

Trebuie așteptat pentru a afla, spuse Anterrabae. *Cine știe, poate că întâmplarea asta dispare până a doua zi.*

Se poate chiar să nu trebuiască să faci nimic, spuse Lactamaeon. *Se poate chiar ca nici măcar să nu trebuiască să te gândești la ea.*

Poate că e doar un simptom, spuse Deborah.

Dimineața, după ce se trezi, rămase în pat, întrebându-se însă dacă ar fi înțelept să deschidă ochii. Cineva urla pe coridor și putu auzi cum, lângă ea, o elevă infirmieră — pe care o recunoscu după foșnetul halatului și aprehensiune — încerca să o trezească pe Mary cea tratată de doctorul Dowben. Prin pleoapele închise, lumina soarelui matinal era roșie. Norocoasele de lângă ferestre se bucurau din plin de soare, dar în fiecare dimineață lumina zilei ajungea la fiecare fie și pentru puțin timp, iar în dimineața aceasta o făcu pe Deborah să-și răscolească mintea în căutarea a ceva ce se schimbase în ea.

— Mi s-a întâmplat ceva... șopti ea către sine, ceva, ieri. Ce-a fost? Ce-a fost?

— Haide, domnișoară Blau, sularea! spuse eleva infirmieră.

— Ce avem la micul dejun? întrebă Deborah, nevrând să se trădeze.

— Specialitatea regiunii, ciripi Mary cea tratată de doctorul Fiorentini. Nu ni se spune niciodată care regiune, dar am eu o bănuială!

— Ce fel de specialitate regională au pentru niște oameni care sunt în afara lumii ăsteia?

Atunci Deborah își aminti ce se întâmplase în seara trecută — culorile, forma și înțelesul infuzând totul și înțelesul vieții dezvăluindu-i-se. Mai era și acum aici, așteptând dincolo de pleoape? Își deschise larg ochii, dintr-o dată. Lumea era tot aici. Se ridică, înfășurată în cuvertură, și ieși pe hol, îndreptându-se spre oficiul infirmierelor.

— Scuzați-mă, mă văd azi cu doctorul meu?

Stătuse de nenumărate ori în fața ușii aceleia ca o cerșetoare, dar de data aceasta părea altfel, deși nimeni nu se purta diferit.

— O clipă... Da, ai terapie la ora 2.

— Pot să merg singură?

Suspiciunea acoperi brusc fața infirmierei ca o mască chirurgicală.

— Va trebui să primesc un ordin scris de la administratorul secției, știi doar.

— Pot să-l văd când vine?

— Azi nu vine în secție.

— Îmi scrieți numele pe listă, vă rog?

— Bine.

Și infirmiera se întoarse la treburile ei.

Suna mai mult ca un „poate că", dar Deborah știa de-acum că nu se cuvenea să pari prea insistent, chiar dacă lumea putea să dispară până când avea să primească permisiunea.

La ora de terapie era crispată și înspăimântată de gândul că dacă va vorbi despre lucrul care i se întâmplase, acesta ar putea să se spulbere, dar după ce ezită o vreme, dând din colț în colț, îi spuse lui Furii despre viziunea colorată și, ceea ce era mai important, despre înțeles și despre ceea ce apăruse o dată cu înțelesul: speranța timidă, din ce în ce mai puternică.

— Nu a fost așa cum se întâmplă de obicei în Yr, spuse ea. Mi-a amintit de tine din cauză că nu era decât o simplă afirmație în mintea mea că o să trăiesc, o să revin la viață.

Furii îi aruncă obișnuita ei privire pătrunzătoare.

— Crezi că e un prognostic real?

— Nu vreau s-o spun, fiindcă s-ar putea să fiu spânzurată de limbă din cauza asta.

— Nu, n-o să fii. Nimic nu se va schimba pentru noi.

— Ei bine... Cred că... cred că s-ar putea să fie real.

— Atunci o s-o dovedim, spuse Furii. Ne apucăm de treabă.

Petrecură timpul croindu-şi calea către vechile secrete şi feţele vizibile ale acestora care aveau nevoie de noua foame de viaţă pentru a deveni reale. Deborah realiză că trecuse de partea soldatului japonez ca răspuns la ura celor din tabăra de vară, înstrăinarea şi violenţa ei fiind o încarnare a furiei. Aceeaşi intuiţie scoase la iveală subiectul martiriului — respectiv că faptul de-a fi martirizat avea o legătură cu Isus, mândria şi teroarea oricărui evreu.

— Mânie şi martiriu, spuse ea, asta însemna a fi soldat japonez, şi le-am dat medicilor „soldatul bun" pe care îl voiau. Mânie şi martiriu... Pare să mai însemne însă ceva... e ca o descriere a ceva cunoscut...

— Ce anume? întrebă Furii. Trebuie să fi avut multe ziduri în jurul lui dacă s-a protejat aşa de bine în toţi anii ăştia.

— E o descriere a... a lui... păi, e *bunicul*! strigă Deborah, scoţându-l la lumină pe bine-cunoscutul letonian tiranic căruia îi pusese o mască atât de irecognoscibilă. Era o descriere de-a lui şi îl reda mai bine decât înălţimea, greutatea sau numărul de dinţi.

— Soldatul secret care eram e un *mudu* — ceea ce Yr numeşte un fel de imagine ascunsă a rudeniei mele cu el.

— Faptul că ţi-ai dat seama de asta... te-a făcut să suferi?

— Zdravăn de tot, spuse Deborah.

— Simptomele, boala şi secretele au destule motive ca să existe. Părţile şi faţetele se sprijină reciproc, zăvorându-se şi consolidându-se unele pe celelalte. Dacă nu

ar fi așa, i-am administra o doză bună dintr-un medicament sau altul sau o scurtă ședință de hipnoză și am spune: „Piei, nebunie!", și ar fi o treabă cât se poate de ușoară. Dar simptomele acestea sunt alcătuite din multe nevoi și servesc multor scopuri, și de asta înlăturarea lor provoacă atâta suferință.

— Acum că am... realitatea... va trebui să renunț la Yr... la tot ce e el... dintr-o dată?

— Să nu *pretinzi* niciodată că renunți la el. Cred că o să vrei să renunți la el atunci când o să poți pune în loc lumea reală, dar nu te silesc să închei nici un pact cu mine. Nu-ți cer să renunți la zeii tăi pentru mine. Când vei fi pregătită, vei alege singură. Apoi adăugă gravă: Nu le îngădui să te chinuiască de fiecare dată când lași să mai pătrundă în tine câte ceva din lumina sănătoasă a lumii.

„Echipa arsurilor" o aștepta când se întoarse în secție. De data aceasta, era doctorul Venner. Deborah îl poreclise „Orizonturi pierdute" deoarece nu părea să vadă niciodată pe cineva, dar continua să privească înainte, pe lângă cei pe care trebuia să îi trateze. Porecla prinsese. Acum era lipsit de răbdare fiindcă ea nu fusese gata și nu îi așteptase îngrijirile cu supușenie, așa cum s-ar fi cuvenit, fiindcă arsurile se încăpățânau să nu se vindece de luni de zile și fiindcă, deși curățarea lor avea să îi provoace suferința pe care o merita, pacientei părea să nu îi pese deloc. Lui Deborah nu îi plăcea doctorul Venner și își manifestă antipatia glumind cu Quentin Dobshansky, care ținea pansamentele și se crispa de fiecare dată când tamponul aspru mânuit de medic freca apăsat carnea vie.

— Ține brațul ăsta nemișcat, mormăi Venner la membrul inert din fața lui.

În furia sa, făcu o mişcare bruscă şi din ţesutul sănătos de dedesubt ţâşni sângele, acoperind rana.

— Fir-ar să fie, icni el.

— La naiba, doctore Venner, spuse ea domol, nu trebuie să vă supăraţi. Am o tumoare falsă care compensează cu vârf şi îndesat ce-mi lipseşte de aici.

Dobshansky îşi duse mâna la gură ca să-şi înăbuşe râsul, dar instrumentul scormoni iarăşi nemilos şi îşi ţinu răsuflarea.

— Uuh! Încet, Deb!

— Durerea e doar teoretică, Quentin, spuse ea. Tot ce doare e şutuit de forţele cărora li se supun toţi şi de toţi anii în care ai fost nebun şi nu ai fost în stare să i-o spui nimănui şi să-i faci să te creadă. De fiecare dată când te încovoi de durerea închipuită provocată de o tumoare teoretică, se găseşte prin preajmă vreun profesor ca să-ţi explice de ce nu se poate să te doară. Ca un gest de politeţe, îţi fac o injecţie sau două ca să vezi cum e să te doară cu adevărat.

— Taci din gură! se răsti doctorul Venner. Nu mă pot concentra aici!

Dobshansky îi făcu cu ochiul infirmierei care intrase şi Deborah le fu recunoscătoare că îi îngăduiseră să vadă acest lucru.

Medicul cel Nou veni peste câteva zile ca să-şi facă programul de gardă.

— E timpul să mai aruncăm o privire la arsurile alea, spuse el.

— Venner le-a examinat ultimul, şi dacă el nu a reuşit să ajungă la os, nimeni altcineva n-o să mai reuşească.

Comentariul era neaşteptat, şi îl luă pe Medicul cel Nou prin surprindere.

— Mă îngrijorează arsurile astea, spuse el repede, ca să-și mascheze reacția neprofesională, și Deborah îl prinse făcând încă o greșeală profesională, deoarece el își amintise că la pagina 892 a unui tom oarecare se spunea: „Nu îi Spune Niciodată unui Pacient că Ești Îngrijorat." Surprinderea provocată de propriile sale cuvinte i se vedea limpede pe față, și medicul făcu eforturi să și-o alunge, precipitat și dezordonat, încât o parte din ea rămase.

— Mă rog, să spunem că mă preocupă, și m-am gândit la ceva ce ar putea chiar să meargă.

Scoase din buzunar un tub de alifie, apoi dădu liber echipei de arsuri ce se îngrămădea în jur, și își zâmbiră ușor, ca doi conspiratori. Amândoi respirară mai ușor.

Medicul se uită la brațele ei. Bandajele erau fetide și carnea din jurul arsurilor începuse să capete aspectul și consistența de putrefacție a zonei arse.

— Ei bine, o să facem o încercare.

Deborah își dădu seama după expresia de pe fața lui că arsurile arătau mai rău decât își amintea el. Când termină, spuse:

— M-am străduit să umblu cât mai ușor. Sper că nu a durut prea tare.

— Nu vă faceți griji, spuse Deborah, și acoperi cu un efort distanța enormă de la Anterrabae cel veșnic căzând ca să fie în stare să îi zâmbească. Cândva, poate că o să doară.

Două zile mai târziu, când infirmierele tăiară bandajele, putrefacția dispăruse.

— Ce a fost chestia aia pe care a folosit-o? întrebă infirmiera-șefă, dând din cap uimită.

— A lăsat-o în cabinetul șase, ca să-i mai dăm cu ea, spuse micuța Cleary.

Deborah se întoarse spre infirmieră.

— O să am și eu ceva de dat.

— Ce anume? întrebă infirmiera cu iritarea tipică expertului.

— Păi, zâmbetul.

23

Fiindcă avea să trăiască, fiindcă începuse deja să trăiască, noile culori, dimensiuni și cunoștințe se impregnară cu un fel de urgență pasionată. Pe măsură ce formele, lumina și determinările deveniră mai constante, Deborah începu să privească mai atent la fețele oamenilor, să vorbească cu ei și să îi audă. Deși era intimidată și greoaie în privința subiectelor despre care vorbeau ceilalți oameni, începu să i se pară că secția D, cu pacienții ei pierduți și cu personalul ei tracasat era prea redusă ca realitate. Nerăbdătoare și febrilă în fața mecanismului greoi al spitalului, își începu ascensiunea lentă; aproape că putea să îi audă scârțâitul când acesta gemea sub presiunea ei. Pas cu pas, recuceri distanța prin care medicii măsurau responsabilitatea: Mers Singură la Cabinetul Doctoriței Sale (30 de metri x 1 oră sănătate); Plimbat Singură pe Terenul din Față (60 de metri x 3 ore sănătate); Plimbat Singură pe Terenul din Față și din Spate (1,5 kilometri x 5 ore sănătate); și în cele din urmă își ceru transferul la Secția B, unde regula distanței parcurse pe oră era înlocuită de întreaga suprafață interioară plină de cărți, creioane și blocuri de desen. Acum că avea

convingerea tremurătoare dar din ce în ce mai solidă că era vie, începu să se îndrăgostească de noua lume.

— Dacă sunt vie, înseamnă că trebuie să fiu făcută din substanţa lor... din *aceeaşi substanţă*, nu înţelegi? îi spuse surescitată lui Furii, gesticulând înspre lumea exterioară.

Ultima oară când fusese în Secţia B, acolo era doar întuneric şi tăcere, cu excepţia mugetului Adunării şi a clocotului înăbuşit al vulcanului. Fusese nimeni şi nimic, nefăcând decât să meargă la baie, la masă şi la împărţirea sedativelor. De data aceasta îşi luă în primire patul cu nerăbdare, uitându-se la feţele infirmierelor şi întrebând pe fiecare cum o cheamă, şi ceru o cameră din faţă, unde era zgomot şi viaţă.

Infirmiera-şefă dădu afirmativ din cap.

— O ştii pe Carla Stoneham, nu?

— S-a întors? Credeam... Credeam că a plecat.

— A fost pacient ambulator pentru o vreme, spuse infirmiera, încercând să-şi păstreze tonul neutru. Acum s-a întors.

Carla stătea pe pat. Privind-o, Deborah simţi o căldură aparte în ochi.

— Voi, fetelor, vă cunoaşteţi.

Infirmiera puse pătura suplimentară pe celălalt pat şi plecă.

— Bună, Deb...

Carla părea bucuroasă să o vadă, dar Deborah putu să-şi dea seama că era copleşită de ruşine, şi mintea ei, care simţea tot atât de multă căldură faţă de Carla ca şi ochii, începu să pledeze: „Sunt prietena ta, aşa că nu te ruşina din cauza asta." Îşi închise ochii şi, forţându-şi limba înţepenită în yriană, împinse afară cuvintele englezeşti de angajament.

— Nu-mi pasă dacă asta înseamnă că sunt egoistă, dar îmi pare bine că ești aici fiindcă aici sunt și eu.

După care se apucă să-și facă patul și să-și aranjeze lucrurile, bârfind între timp despre una și alta: domnișoara Coral, Helene, ultima ispravă a lui Mary, și despre infirmierele de la B (care din ele veneau dacă apăreau probleme și care nu).

Apoi Deborah spuse:

— Nu mi-a ajuns niciodată la ureche că te-ai întors.

În timp ce rostea cuvintele, se uită deschis la Carla, exprimând prin privirea aceasta tot ce ar fi însemnat o intruziune dacă ar fi fost exprimat în cuvinte.

— Te simți cumplit de singură afară, asta-i tot, răspunse Carla.

Îi acordase lui Deborah privilegiul unei întrebări; iar Deborah încercă să îi pună una simplă.

— A fost greu să te întorci?

— Păi... înseamnă să fii învins, spuse Carla, și alungă întrebarea cu un gest din cap, lansându-se într-o digresiune: Eram singură la slujbă... drumul lung din zori la lucru te face parcă să cazi în transă și nu aveam în jur pe nimeni în afară de tehnicieni, iar tot ce ne spuneam era „bună dimineața" și „noapte bună". Seara mergeam la film sau stăteam în camera mea și citeam cărți tehnice ca să recuperez. În scurt timp, străzile au început să-mi amintească de altele, din Saint Louis și de felul cum erau zilele acolo, atunci — senzația pe care mi-o dădea totul era aceeași ca odinioară...

În timp ce vorbea, pe fața ei era întipărită expresia bine cunoscută de suferință, dar dintr-o dată se smulse din gânduri.

— Nu spun că nimeni nu reuşeşte, zise ea grăbită, şi nici măcar că *eu* n-o să încerc din nou, ci doar că am plecat uneori de aici din sfidare, fără să fiu gata.

Fu întreruptă de o sonerie.

— S-a deschis atelierul de Terapie Ocupaţională, spuse ea. Vino cu mine să-l vizitezi.

Afară, aerul iernii era tăios. Deborah găsi lumea neasemuit de frumoasă. De undeva din spatele gardului viu al Rezervaţiei se înălţa fum, pe care îl adulmecă în răstimpuri. Alături de ea avea o prietenă şi în atelier un bloc de desen care aştepta să fie umplut. Încercă să-şi stăpânească recunoştinţa şi foamea ce o copleşeau, ameninţând să dea pe dinafară, dar ochii i se ghiftuiau cu culorile şi dimensiunile lumii şi cu legile rasei umane consubstanţiale — mişcare şi gravitaţie, cauză şi efect, prietenie şi un sentiment de existenţă a sinelui omenesc. Auzi un sunet din spatele ei şi de deasupra, şi întorcându-se, o văzu pe domnişoara Coral făcându-i semn cu mâna de la o fereastră a Secţiei D.

— Probabil că iar e la izolare, spuse Carla, numărând ferestrele.

Îi răspunseră la fel, desenând semne în aer preţ de câteva clipe pentru a-şi vorbi.

(„M-am bătut"), spuse domnişoara Coral, făcând gesturi largi în cadrul ferestrei zăbrelite.

(„Sunt liberă!"), spuse Deborah, rupând nişte lanţuri imaginare şi ţopăind.

(„Cât de departe?") întrebă domnişoara Coral, făcându-se că priveşte în zare.

Deborah făcu un zid cu braţul şi îşi opri mâna în faţa lui.

(„Vine infirmiera!") strigă domnişoara Coral, ducându-şi mâinile la cap pentru a închipui aripile bonetei albe şi apoi răsucitul unei chei.

(„La revedere!") Făcu un semn rapid şi dispăru.

O supraveghetoare ieşise pe uşa din spate şi le văzuse gesticulând pe alee.

— Ce faceţi acolo, fetelor? întrebă ea.

— Făceam gimnastică, spuse Carla, atâta tot.

Şi se îndreptară spre atelierul care se afla într-una dintre clădirile anexe.

În atelier domnea o atmosferă caldă, normală de muncă, însă dacă priveai mai atent, constatai că nu era decât o aparenţă. Pacienţii coseau sau modelau în lut, citeau sau făceau colaje cu pastă şi bucăţi de stofă. Munca lor era în cea mai mare parte un simulacru dintre cele mai evidente, şi Deborah se simţi stânjenită în sinea ei. Surghiuniţii în afara legilor lumii păreau să-şi încălzească mâinile la această iluzie de trudă satisfăcătoare. Cereau zadarnic stofele, hârtia şi materialele necesare şi descâlceau eşarfe vechi de lână ca să extragă realitatea din ele. Într-o ţară în care utilitatea era ridicată în slăvi, simulacrul de muncă „terapeutică" îi părea lui Deborah o palmă inconştientă dată mândriei pe care pacienţii trebuiau să şi-o dezvolte. O lucrătoare de la Terapeutica Ocupaţională se apropie de ele, în uniforma ei alb-albastră în dungi.

— Ei, bună, Carla, spuse ea, cu o însufleţire un pic cam mare; apoi, uitându-se la Deborah, adăugă: Ne-ai adus o musafiră?

— Da, spuse Carla. Tocmai voiam să aruncăm o privire înăuntru. Ea e Deborah.

— Dar bineînţeles! spuse lucrătoarea cu entuziasm. Te-am mai văzut — erai sus, la D!

La aceste cuvinte, capetele tuturor se înălțară brusc. Lui Deborah îi apăru deodată în minte viziunea lucrătoarei de la terapeutica ocupațională în costum de vânătoare, trăgând cu pușca pe un câmp cu lanuri de grâu îndoite de vânt, speriind păsările și făcându-le să-și ia brusc zborul în stoluri. Carla înțelese ce se întâmpla și se răsuci o clipă, apoi se întoarse la loc cu fața la ele și spuse:

— Acum e la Secția B, și e colega mea de cameră.

Câteva fețe se relaxară și câteva mâini își reluară trebăluiala.

Stătură un timp acolo și Deborah fu prezentată câtorva pacienți de sex masculin, ceea ce o făcu să se întrebe, în timp ce le auzea numele, ce îi putea face pe *bărbați* să se îmbolnăvească. Când plecară, cele două fete se îndreptară spre Secția A, care era deschisă și unde se afla o cafetieră pentru pacienți și pentru membrii personalului deopotrivă.

— E mai mult pentru infirmiere, spuse Carla, dar îți arată la ce poți spera, și poate, dacă nimeni nu vrea cafea, o să ne lase pe noi să bem ce-a mai rămas.

Deborah nu voi să intre. O împușcătură peste lanurile de grâu era de ajuns pentru ziua aceea.

— Carla... tu ai fost afară — vreau să spun, afară cu adevărat. Așa se petrec lucrurile acolo când una din noi intră într-o cameră?

— Uneori, răspunse Carla. Când cauți o slujbă, trebuie să arăți niște acte, și uneori e și o asistentă socială care te verifică. Poate fi foarte, foarte greu, dar oamenii sunt uneori mai buni decât ai crede. Într-o mulțime de posturi trebuie să-ți arăți „adeverințele medicale", și ei fac mare caz de ele, dar cei mai buni dintre cei de afară te fac să te simți onorat că împărtășești cu ei nu-

mele de „persoană". Partea cea mai grea e senzaţia pe care o ai când toţi sunt politicoşi şi spun „bună dimineaţa" şi „bună seara" în timp ce distanţa dintre tine şi ei se face din ce în ce mai mare. Medicii spun că de vină e cel bolnav — adică eu. Dacă nu aş fi atât de anxioasă, mi-ar fi mai uşor să leg prietenii, dar asta-i foarte uşor de spus. Nu cred că vreunul dintre medici a încercat vreodată să pătrundă într-un grup nou având un asemenea stigmat şi să fie acceptat din milă sau fascinaţie morbidă.

Deborah râse.

— Medicii! Petreceţi un an splendid făcând o Excursie în Străinătate! Vizitaţi-vă casa de nebuni ca pacient!

Carla râse.

— Vizitaţi-o fără prestigiul vostru, fără drepturile civile sau respectul de sine! Înfioraţi-vă la auzul prefăcutului „bine, bine" când sunteţi la capătul puterilor!

Se amuzară o vreme răzbunându-se astfel pe toţi medicii care se foloseau de prestigiul lor şi de un anumit sentiment de stăpânire exclusivistă a adevărului pentru a impune o distanţă între ei şi pacienţii lor. Deborah îşi dădu seama că doctorul Halle, Furii şi Medicul cel Nou nu aveau nevoie de o Excursie în Străinătate, fiindcă ei nu închiseseră niciodată cu totul poarta dintre ei şi pacienţii lor.

— Am uitat să-ţi spun ceva despre Helene, zise Deborah în timp ce se întorceau spre secţie. Ştii, râdeam la glumele ei, dar până de curând, erau cumplit de reci. După aceea, cumva, în ea a apărut un soi de bunăvoinţă.

Deborah îi povesti lui Carla cum Helene stătuse la uşă pe când ea pleca din Secţia D. Helene aşteptase până ce rămăseseră singure o clipă şi atunci spusese: „De ce

nu pot fi eu cea care pleacă?" La care Deborah răspunsese: „Păi, de ce nu?", iar Helene răspunsese abstract: „Poate... poate...", ca şi cum s-ar fi gândit la asta pentru prima oară. Helene nu mai fusese nicicând atât de deschisă, nici măcar în somn. Desigur, când infirmiera venise să o ducă pe Deborah jos, redevenise cea dintotdeauna, ameninţând cu pumnul, numind-o pe Deborah „scârbă idioată" şi strigând după ea: „Lasă că o să vezi tu!" Deborah însă zâmbise, ştiind că Helene înjurase acel „Poate" şi în nici un caz pe ea.

Intrară pe uşa descuiată dinspre sud şi se întâlniră cu Medicul cel Nou care ieşea. Când o văzu pe Deborah, chipul i se lumină.

— Hei! spuse el cu un zâmbet din adâncul ochilor. Am auzit că ţi-ai schimbat adresa. Felicitări!

În tonul său era respect. Deborah nu luase în calcul faptul că s-ar fi putut ameţi gustând pentru întâia dată din noua lume. *Dar s-ar putea ca el să nu ştie destule ca să-şi dea seama,* le şopti ea zeilor din Yr pentru a-i îndupleca.

— E ceva ciudat — ceva la care nu m-am mai gândit niciodată, îi spuse Deborah doctoriţei Fried, şi anume faptul că evreii au propria lor formă de intoleranţă. N-am cunoscut niciodată bine pe cineva care să nu fie evreu şi nu am avut niciodată încredere deplină în cineva care nu era evreu. Doctorul Hill, medicul cel nou, şi Carla sunt protestanţi, Helene e catolică, şi domnişoara Coral are un soi de formaţie baptistă fanatică...

— Şi?

— Şi, chestia e că făceam ceva nostim în mintea mea. Le *făceam* evreice pentru ca să-mi poată fi apropiate.

— Cum făceai asta?

— Păi, e ceva mai mult decât să uiți că sunt păgâni — cei despre care ni s-a spus dintotdeauna că te trădează până la urmă. Mai trebuie și să uit că nu sunt evrei. Ieri, Carla m-a întrebat ce cred despre cineva, și i-am spus: „Îl știi pe tipul ăla — vrea să fie un individualist, așa că plânge cât e Purimul de lung." A rămas cu ochii țintă la mine, surprinsă, și mi-a trebuit foarte multă vreme să-mi dau seama că nu avea cum să înțeleagă ce-am spus *fiindcă nu este evreică.*

— Poți să-i lași să fie ceea ce sunt și să fii ceea ce ești, și totuși să continui să-i iubești?

— Spitalul mi-a dăruit capacitatea asta, spuse Deborah încet. Când ești țicnit, nu prea mai contează că ești un țicnit de evreu sau un țicnit de penticostal...

Gândurile doctoriței Fried se abătură pentru o clipă la un articol pe care îl scrisese o dată și în care discuta problema felului în care un medic trebuie să îi spună unui pacient însănătoșit că sănătatea lui nou-născută trebuie să înfrunte simptomele de nebunie din lume. Sănătatea acestei fete ar putea-o face cândva să câștige o mai mare rațiune și libertate. Apoi disciplina își spuse din nou cuvântul și zise:

— Ce bine îmi pare că ai descoperit asta! Dar, în altă ordine de idei, am ascultat din nou întâmplarea aceea pe care mi-ai povestit-o despre cum ai fost cât pe ce să-ți arunci sora pe geam când era mică — și ceva m-a deranjat; ceva nu e-n regulă cu ea. Mai spune-mi o dată cum a fost.

Deborah îi povesti din nou cele întâmplate: despre cum o luase din leagăn pe micuța iubițică a cărei urâțenie era atât de vădită pentru ea și atât de invizibilă pentru toți ceilalți; despre cum o ținuse afară pe fereastră, despre cum apoi intrase mama ei și despre rușinea pro-

vocată de simţământul de ură şi de faptul de-a fi fost prinsă în flagrant delict; despre cum, mai târziu, când începuse să o iubească, tremurase la gândul că ar fi putut curma viaţa lui Suzy în ziua aceea. Peste întregul eveniment adăstau spiritele părinţilor care ştiau tot ce se întâmplase, copleşiţi de ruşine şi de tristeţe, dar îndeajuns de milostivi pentru a trece totul sub tăcere şi pentru a nu îi face niciodată vreun reproş.

— Fereastra era deschisă? întrebă Furii.

— Da, dar îmi amintesc că am deschis-o şi mai larg.

— Ai deschis-o cu totul?

— Suficient cât să mă aplec destul de mult în afară cu copilul în braţe.

— Înţeleg. Şi apoi, după ce ai deschis fereastra şi te-ai convins că te poţi apleca în afară, te-ai dus şi ai luat copilul?

— Nu, întâi l-am luat şi apoi m-am hotărât să-l omor.

— Înţeleg.

Furii se lăsă pe spate, aidoma domnului Pickwick după o cină copioasă.

— Acum, mă transform în detectiv, spuse ea, şi îţi afirm că povestea ta e cusută cu aţă albă! O fetiţă de cinci ani ridică un sugar greu, îl duce la fereastră, îl ţine pe pervaz cu propriul ei corp în timp ce deschide fereastra şi exersează aplecatul în afară, înălţă copilul peste pervaz şi îl ţine la capătul braţelor în afară, gata să-i dea drumul. Atunci intră mama şi într-o clipită fetiţa de cinci ani se trage cu copil cu tot înapoi, în cameră, unde acesta începe să plângă, astfel încât mama îl ia în braţe şi...

— Nu, atunci era deja înapoi în leagăn.

— Şi mai interesant, spuse Furii. Acum, sunt eu nebună, sau ai fabricat toată povestea asta când aveai cinci ani şi ai intrat în cameră şi ai văzut copilul dormind aco-

lo în leagăn, și l-ai urât îndeajuns de mult ca să vrei să-l ucizi?

— Dar îmi amintesc că...

— Poți să-ți amintești că îl urai, dar faptele în sine sunt împotriva ta. Ce a spus mama ta când a intrat în cameră? Cumva: „Lasă copilul jos!" sau „Nu-i face rău copilului!"?

— Nu, îmi amintesc limpede că a spus: „Ce faci aici?", și îmi amintesc că atunci copilul plângea.

— Ce mă uimește în toată povestea asta e că am fost atât de atentă la conținutul emoțional — ura și suferința — încât am pierdut faptele din vedere și a trebuit ca ele să-mi țipe în ureche iarăși și iarăși pentru ca în cele din urmă să le aud. Ura era adevărată, Deborah, și suferința la fel, dar pur și simplu nu erai destul de mare ca să faci ceva din ceea ce spui că ai făcut, iar rușinea pe care spui că au simțit-o părinții tăi în toți anii ăștia nu era de fapt decât culpabilitatea provocată de faptul că doriseși moartea surorii tale. Cu falsa idee pe care ți-ai făcut-o despre propria ta putere (o idee, că veni vorba, de care boala te-a împiedicat mereu să te debarasezi), ai convertit gândurile acestea în forma unei amintiri închipuite.

— Ar fi putut la fel de bine să fie reală, fiindcă am trăit cu ea în toți anii ăștia ca și cum ar fi fost adevărată.

— Da, așa e, spuse Furii zâmbind, dar de-acum n-o să mai fii în stare să te flagelezi în felul ăsta. Criminala noastră în intenție nu mai e decât un copil gelos de cinci ani care se uită în leagănul intrusei.

— În pătuț, preciză Deborah.

— Unul din ăla cu picioare? Dumnezeule, nici măcar n-ai fi putut ajunge la el. Îmi predau insigna de detectiv mâine!

Deborah se văzu din nou în odaia de odinioară, având cinci ani şi stând alături de tatăl ei, uitându-se la nou-născută. Ochii îi ajungeau în dreptul falangelor degetelor de la mâna acestuia şi din cauza increţiturilor aşternutului din pătuţ, trebuia să se ridice pe vârfuri ca să poată arunca o privire peste marginea lui.

— Nici măcar n-am atins-o... spuse ea. Nici măcar n-am atins-o...

— Dacă tot te-ai întors în zilele acelea, am putea să le revedem împreună, spuse Furii.

Deborah începu să vorbească despre anul luminos dinainte ca întunericul şi tristeţea să se instaureze de-a binelea. Exploră răstimpul scurt şi vrăjit în care privise înainte cu speranţă. Acum îşi dădu seama că în acel an premergător, în pofida poverii false a crimei şi a detronării ei ca prinţesă, încă nu fusese pronunţată sentinţa de distrugere. Existase acel interval — care îi reveni acum în minte izbitor de limpede — când fusese făgăduită vieţii şi trăise cu o aviditate plină de bucurie, dat fiind că existau un prezent şi un viitor.

Se întoarse din acel al cincilea an însorit al vieţii ei cu lacrimi rostogolindu-i-se pe faţă. Furii le văzu şi dădu aprobativ din cap.

— Sunt de acord, spuse ea.

Deborah înţelese acum că fericirea aceea foarte timpurie constituia dovada că nu era damnată genetic — damnată până în măduva oaselor. Fusese o vreme când suferea, şi totuşi strălucea de viaţă. Începu să plângă de-a binelea. Era încă un plâns de novice, strident, haotic şi amar, şi când încetă, Furii găsi de cuviinţă să o întrebe dacă fusese un plâns „bun", care să o uşureze.

— În ce zi suntem? întrebă Deborah.

— 15 decembrie. De ce?

— Gândeam doar cu glas tare. Timpul yirian e intern. Știi de cele două calendare și despre cum sunt măsurate zilele după convocările la judecată ale Adunării.

— Da.

— Ei bine, tocmai mi-am amintit că azi e *Al Patrulea Englift înspre Annot*, ceea ce înseamnă că suntem într-un calendar ascendent.

Îi era în continuare prea frică să spună că, prin cine știe ce miracol, acest lucru părea că o făcuse să urce din Infern în Purgatoriu.

Când părăsi cabinetul doctoriței, îndreptându-se spre secție, afară cădea o ploaie înghețată. Frigul lumii naturale o făcu să tremure, și fu recunoscătoare, fiindcă era un frig dependent de legile și anotimpurile pământului. În Rezervație, crengile copacilor erau umede și negre. O zări pe Idat sus, deasupra ei, plimbându-se pe o cracă groasă. Vălurile ei unduiau precum aerul deasupra unei flăcări.

Suferă, victimă, o salută Idat.

O, Idat! îi răspunse Deborah în yriană. *Pământul e atât de bun acum — de ce înseamnă să te îndrepți spre ruină dacă le ai pe amândouă, Yr-ul și Altundeva?*

Nu sunt frumoasă așa cum stau în copacul ăsta? întrebă zeița. Întrebările aveau o calitate deosebit de incisivă în yriană deoarece foloseau o formă familiară și dădeau o idee despre caracterul facil și efemer al oricărei întrebări. Idat era Disimulatorul și răspunsurile ei erau întotdeauna dificile. *Cred că o să fiu femeie pentru totdeauna,* spuse ea acum. *În felul ăsta poți să ai un model pe care să-l imiți.*

Deborah știu că nu ar putea-o folosi niciodată pe Idat drept model. Erau diferite în toate privințele, și îndeosebi în aceea că Idat era zeiță și era de o frumusețe neînchipuită, care nu era legată în nici un fel de lume.

Când Idat plângea, lacrimile i se cristalizau sub formă de diamante care îi stropeau fața. Legile ei nu erau aceleași cu ale Pământului.

Rămâi cu mine, imploră Deborah adresându-se Yr-ului, utilizând cuvântul care însemna „pentru totdeauna". Dar nu primi nici un răspuns.

La cină, Carla părea deosebit de nervoasă. Mâinile îi tremurau și arăta palidă și bolnavă. Deborah căută să o încălzească uitându-se la ea cu o privire „pur" pământeană, dar fără efect. Când se aduse cafeaua, Carla încercă să-și ia ceașca, dar aceasta îi scăpă din mâinile scuturate ca de un curent electric și căzu pe jos, spărgându-se precum crusta fragilă a realității pe care pășeau cu toții. În timp ce zgomotul de porțelan spart se stingea, celelalte paciente de la masă se gândiră într-o clipită la propriul lor loc de pe această crustă, iar frica le fulgera de-a lungul bine cunoscutelor trasee bătătorite dinăuntrul lor.

Atunci Deborah luă mâinile Carlei într-ale ei și le ținu strâns. Mâinile se liniștiră. Carla se liniști. Gestul era ceva neașteptat, mai neașteptat decât amintirea faptului că timpul și anotimpurile yriene erau măsurate după climatul intern și că *Al Patrulea Englift spre Annot* era un reper prea important ca să te îndepărtezi de el; mai neașteptat decât amintirea faptului că avea o datorie față de Sylvia, pe care încă nu și-o plătise și că tot mai voia să îi dea un sărut lui McPherson, după atâta amar de vreme. Se uită la Carla. Fața îi era încă palidă și abătută, dar arăta ceva mai bine. Mâinile i se relaxară. Nici una din ele nu spuse nimic și în scurt timp infirmiera a cărei îndatorire specifică era să semnaleze sfârșitul mesei își ridică discret brațul în mânecă albă, doar atât cât să fie vă-

zut, şi toţi, mai mult sau mai puţin, se ridicară şi plecară. Atunci, când infirmiera dădu semnalul, înţelese Deborah că se expusese faţă de Carla. În timp ce urcau scara îi trecu prin minte că poate — nu, „poate" era prea mult — că, cine ştie, ar putea fi ceva mai mult decât doar o fostă-aproape-criminală. Ar putea fi, cât de cât — cuvântul lovi ca un pumn, dar era acolo şi nu mai avea cum să îl şteargă sau să-l împiedice să-i pătrundă în minte — cât de cât *bună.*

24

Visul începu cu un întuneric de iarnă. Din întunericul acesta se ivi o mână mare, cu degetele strânse pumn. Era o mână de bărbat, puternică și scobită de umbre în adânciturile dintre oase și tendoane. Pumnul se desfăcu, dând la iveală trei bucățele de cărbune zăcând pe suprafața alungită a palmei. Încet, mâna se strânse, producând o presiune enormă în interiorul pumnului. Presiunea începu să genereze o fierbințeală albă și continua să crească întruna, dând o senzație de apăsare și zdrobire. Lui Deborah i se părea că simte suferința cărbunelui cu propriul ei trup, aproape dincolo de limita suportabilului. În cele din urmă, îi strigă mâinii: „Oprește-te! N-ai de gând să încetezi o dată? Nici măcar o piatră nu poate suporta așa ceva... nici măcar o piatră...!"

După un timp ce păru prea lung pentru a fi îndurat de orice era compus din molecule, torturile din interiorul pumnului slăbiră. Pumnul se răsuci lent și se desfăcu foarte încet.

În fața ochilor ei apărură trei diamante.

Trei diamante limpezi și strălucitoare, sclipind în lumină, zăceau în palma plăcută la vedere. Un glas adânc

o strigă: „Deborah!" și apoi, prietenos, îi spuse: „Deborah, asta vei fi tu!"

25

Pe 1 ianuarie, cu o groază plină de nerăbdare frenetică, Deborah se duse acasă într-o vizită de cinci zile. Deşi ştia că avea un aer ciudat, că pe lângă cicatricele lăsate de răni şi arsuri avea un însemn subtil — o aură de interiorizare şi de singurătate — foamea de noua lume o îmboldi să facă pasul.

Acasă fu primită ca şi cum ar fi cucerit lumea. Suzy fusese anunţată, ca şi Jacob, ca şi bunica şi bunicul, ca şi mătuşile şi unchii în vârstă, astfel încât toţi îşi manifestară dragostea, fremătând de milă şi frică, pentru a-i arăta că era neschimbată, aceeaşi ca înainte. Fură servite toate mâncărurile ei preferate, iar toate persoanele pe care le plăcea ea veniră pentru a-i dovedi că „în ciuda tuturor celor întâmplate" şi că „orice s-ar întâmpla..."

Deborah încercă să mănânce mâncarea festivă şi să vorbească cu oamenii care veniseră să o vadă, dar epuizarea puse în scurt timp stăpânire pe ea. Relaţiile din spital fuseseră scurte şi trecătoare, şi niciodată nu se complicau cu mai mult de trei sau patru oameni deodată, iar conversaţia se sfârşea abrupt când peste vreunul dintre interlocutori se pogora bezna. Aici însă şi acum trebuia

să facă față pălăvrăgelilor și discuțiilor susținute dintre unii și alții, ce se întretăiau ca într-un joc de-a leagănul pisicii[9]. Îi era cu neputință să le spună cât de imensă i se părea distanța dintre ea însăși și restul rasei umane, chiar dacă era făcută din aceeași substanță.

Căldura lui Jacob, jalnică și vulnerabilă, se revărsă înspre ea când o văzu stând din nou la masa lui.

— Pun rămășag că nu îți dau o mâncare ca asta în Locul Ăla.

Deborah era cât pe ce să îi răspundă că tacâmurile în sine constituiau o provocare suficientă, dar se abținu la timp.

— În curând o să vii acasă de tot, adăugă el.

Deborah se albi la față atât de rău, încât Esther se aruncă în discuție ca un sinucigaș de pe un zgârie-nori.

— Ei, lasă că mai vedem noi; eu una zic că ciupercile sunt delicioase — vezi, Debby, ți-am pregătit tot ce-ți plăcea ție!

Suzy stătea de cealaltă parte a mesei, privindu-i pe Jacob și pe Esther și pe nu prea frumoasa, istovita și mai vârstnica ei soră, care era în realitate mai tânără decât ea, și care era sărbătorită și răsfățată de parcă venirea ei acasă ar fi fost un miracol. Știa că trebuie să o protejeze pe această Debby recentă. Nu era sora pe care și-o dorise — care să meargă la balul de absolvire, curtată mereu de o groază de băieți și elegantă ca un manechin — dar, cumva, ca printr-o vrajă greșită, fericirea și liniștea familiei depindeau întru totul de ea.

— Uite, Debby, spuse ea, mama și tata mi-au spus deja că locul acela unde stai tu nu e o școală, așa că dacă

---

[9] Joc constând în crearea de figuri sau modele prin întinderea unor fire între degete. (*N. t.*)

toți ați înceta să vă mai dați de ceasul morții ca să păstrați marele secret, totul ar fi mult mai ușor.

I-ar fi și ei mai ușor, își zise ea, să se ducă în dormitor și să îi dea un telefon prietenei sale ca să îi spună că nu mai merge în excursia pe care o plănuiseră de atâta vreme. Mama și tata aveau acum nevoie de ea, ca și Debby, într-un fel care era destul de înspăimântător. Ce păcat, zău așa... Își simți ochii umplându-i-se de lacrimi, fiindcă voise atât de mult să meargă în excursia aceea. Nu îndrăznea să și le șteargă, de teamă ca ceilalți să nu o vadă.

Se ridică, știind că voiau să vorbească fără ca ea să fie de față.

— Scuzați-mă, trebuie să o sun pe Annette.

— Te duci cu ele, nu? întrebă Esther, amintindu-și de când tot vorbea Suzy de „week-end"-ul lor.

— Nu... O să merg data viitoare.

— Din cauza mea? întrebă Deborah.

— Nu, nu; pur și simplu nu *vreau*, de data asta.

Minciuna se simțea de la o poștă. Mintea lui Deborah, deja istovită și abrutizată de încă o zi petrecută în lume, prinse gândul lui Suzy.

— Trebuiau să vină aici, să te ia? întrebă ea.

Suzy se întoarse, și aproape că răspunse, dar își închise gura la loc și spuse:

— Nu ești prea des acasă, așa că în week-end-ul ăsta vreau să stau cu *tine*.

— Nu mă *corcoli, spune-mi deschis*! replică Deborah, simțindu-se zdrobită de lume.

— Nu! strigă Suzy, și plecă să dea telefon.

— Te iubește cu adevărat foarte mult, spuse Esther. Întreaga familie face tot ce se poate — toate drumurile au fost netezite.

Tot ce auzi Deborah fură propriile ei gâfâituri pe când urca pe un Everest care pentru oricare altul era o câmpie netedă și îmbietoare. În timp ce se clătina și se sforța pe versantul vertical și fără sfârșit, simți că fiecare favoare și înlesnire era o datorie neplătită ce îi era pusă în spinare de către niște călăi iubitori și care o apăsa ca plumbul. Între egali, gratitudinea e reciprocă; în timp ce gratitudinea ei față de acești Titani, care se considerau oameni obișnuiți și nu erau conștienți de enorma lor putere de-a trăi, nu o făcea decât să se simtă mai pierdută, mai ineptă și mai însingurată decât oricând.

După ce Deborah se culcă, Esther și Jacob veniră stânjeniți la patul ei cu porția de sedative prescrisă de spital. Jacob își întoarse privirile când Deborah le luă, dar când o sărută de noapte-bună, spuse cu un aer promițător:

— E drăguț aici, nu-i așa? Ăsta-i locul tău.

Tumoarea zvâcni înăuntrul ei. Jacob continuă:

— Debby, nu ai nevoie să stai acolo cu... cu femeia aia care urlă.

— Ce femeie care urlă? spuse Deborah, întrebându-se dacă el o auzise vreodată vorbind mai tare decât în șoaptă, și nădăjduind din tot sufletul că nu.

— Păi, când am venit în vizită... am auzit-o...

Chinul de a-l privi își află scăparea în râs.

— A, acum știu — trebuie să fi fost proasta aia mare și bătrână de Lucy Martenson. Se răzbună pe toți făcând ca Tarzan la ferestrele din față ale Secției D și speriindu-i de moarte pe cei veniți în vizită.

Lui Jacob nu îi trecuse niciodată prin cap că femeia care urla, și care îi mai bântuia și acum visele, ar putea fi pur și simplu o persoană, cineva pe nume Lucy, și acest fapt îl mai ușură puțin, dar când îi spuse noapte bună lui Deborah, o strânse tare în brațe.

Întunericul camerei ei era luminat de personajele yiriene. *Nu te-am urât niciodată,* spuse Lactamaeon, strălucind pe calul său strunit. *Cruzimea era ca să te protejeze!* spuse Anterrabae antifonic, legănând un mănunchi de scântei în mână.

Intrăm în era uscăciunii și a morții speranței, proclamă Lactamaeon.

Am venit cu daruri, spuse Anterrabae. *De fiecare dată când râdeai în gol, râdeai cu noi.*

Deborah știa că era adevărat. Chiar și acum, bucurându-se de o lume de culori și miresme bogate care efectiv erau reale, chiar și profund îndrăgostită de cauze și efecte, imagini, sunete, mișcare și timp, toate supunându-se legilor lor proprii, se întreba dacă ar merita să dea Yr-ul în schimbul tuturor acestora. Desigur, Yr-ul la care se gândea era cel de odinioară, nu cel anarhic, apocaliptic de astăzi, care își trimitea regina să se prăvălească la nesfârșit în adâncul unor puțuri în care dispărea orice înțeles, ci vechiul regat al anilor dintâi: cu un pisc pe care era un vultur, cu un cer nemărginit, cu o pajiște verde pe care pășteau cai sălbatici, și căderi împreună cu Anterrabae ce lăsau în urmă-le șuvoaie de lumină.

Schimbarea începuse o dată cu apariția Cenzorului, după o îndelungată perioadă de teroare despre care acum știa că reprezentase coliziunea celor două lumi. El îi făgăduise protecție și îi spusese că va ține lumile despărțite pentru ca ea să poată umbla în siguranță între ele, simulând că face parte din cenușiul și singuraticul Pământ în timp ce avea să fie liberă în Yr. În vremurile cele mai fericite, bucuria era atât de mare încât nu mai putea atinge solul cu picioarele și își lua zborul. Vremea zborului pur, fericit și desăvârșit fusese jalnic de scurtă, și Cenzorul începuse să domnească aidoma unui tiran în

pentru a acoperi o goliciune cumplită aproape că se încheiaseră pentru ea. Uneori, când Carmen trecea pe lângă ele, Carla și Deborah se uitau una la cealaltă și își spuneau din priviri: *Când o să explodeze, o să ajungă până în tavan.*

— Hei, Carmen, hai să mergem în Secția A și să jucăm ping-pong.

— Nu pot. Tatăl meu vine să mă viziteze în după-amiaza asta.

— Vrei să stăm și noi cu tine sau nu? întrebă Carla, și Deborah știu că îi oferea ajutorul. Deși nu erau niște frumuseți, ea și Carla s-ar fi spălat, s-ar fi pieptănat și s-ar fi îmbrăcat cu grijă pentru a-și ajuta colega de secție creând un soi de tampon între tatăl ei și cei mai ciudați dintre bolnavii din Secția B.

— Nu, spuse Carmen în felul ei apatic, nu ar înțelege. Sper doar că o să mă pot descurca... așa cum trebuie.

— Adică cum? întrebă Deborah.

— Să mă supun... întotdeauna. Doar să mă supun... cu desăvârșire.

Era duminică și atelierul era închis. Era un week-end pustiu în toate privințele. Chiar și în mediul sigur al spitalului, duminicile erau greu de suportat. Carla descrise cât de chinuitoare erau ele când era „afară" și lucra, și Deborah își aminti la rândul ei cât de perfide făcea lumea să fie duminicile. În zilele obișnuite Aparența putea fi trasă ca un paravan peste trup și suflet, dar duminica presupunea Odihnă și Libertate, făcându-te să cobori garda. Duminica făgăduia timp liber, pace, sfințenie și dragoste. Era o reafirmare a dorinței de perfecțiune umană. Dar duminică era ziua când Aparența nu te disimula cu totul, și duminica după-amiază era o luptă frenetică de-a ascunde celelalte lumi înainte ca lunea să

vină cu pretenţia sa ca minciunile să fie repetate şi suprafaţa să fie desăvârşită.

Deborah şi Carla mergeau cu paşi leneşi prin ceaţa călduţă a primăverii timpurii, uitându-se la crăpăturile pe care iarna le lăsase pe trotuare şi dedându-se jocurilor lor de-a visatul, pe care le născociseră ca să-şi omoare vremea şi în care distrugeau lumea de vreo duzină de ori pentru a o construi apoi la loc, pe jumătate ca pedeapsă, pe jumătate cu o speranţă tainică şi fragilă.

— În universitatea mea nu vom permite nici un fel de grupuri sau clici.

— În fabrica mea, şefii vor primi slujbele cele mai anoste ca să-şi poată da seama cât de ucigătoare sunt.

Dar ceea ce cunoşteau ele cel mai bine erau spitalele, încât le construiau şi angajau personal la nesfârşit, dotându-le şi administrându-le ca parte principală a jocului. În timp ce vorbeau, îşi dădură seama că, tot plimbându-se, trecuseră cu mult de clădirile ce adăposteau locuinţele medicilor şi de rezidenţa elevelor infirmiere.

— Aş desfiinţa toate gratiile de la ferestre, spuse Carla.

Deborah nu era prea sigură.

— Cred că mai întâi ar trebui ca pacienţii să fie suficient de puternici ca să suporte asta, observă ea. Uneori eşti nevoit să te izbeşti de ceva care să nu cedeze şi să te vâri undeva unde poţi fi nebun fără să prezinţi pericol.

— Hai să-i facem pe medicii noştri de gardă să fie cu adevărat de gardă.

— Toţi supraveghetorii mei vor petrece o săptămână în spital ca pacienţi.

Se pomeniră pe pajişte, departe de ultima clădire a spitalului.

— Ia uite unde am ajuns.

— N-am voie aici, spuse Deborah.

— Nici eu.

Se simțeau bine. După-amiaza se transforma în seară și începea să cadă o ploaie ușoară, dar nici una din ele nu suporta să renunțe la această mică și neobișnuită răzvrătire împotriva duminicii, a supravegherii și a lumii. Stătură în iarbă, pe pajiște, amorțite de plăcere, și lăsară ploaia duminicală dată de Dumnezeu să cadă peste ele. Ziua făcu loc amurgului. Ploaia deveni rece. Se ridicară, ude până la piele, și porniră pline de melancolie înapoi spre spital.

În timp ce se apropiau de ultima clădire, fură văzute de Henson și de micuța Cleary, care ieșiseră din Anexa 3 și se îndreptau spre clădirea principală.

— Hei, fetelor, aveți voie să ieșiți seara?

— Nu, răspunse Carla. Tocmai ne întorceam înăuntru.

— Foarte bine.

Cele două supraveghetoare le așteptară să se apropie, încadrându-le apoi pentru a le conduce înăuntru. Nu așa ar fi trebuit să se întoarcă; nu se puteau întoarce așa, după ce se simțiseră atât de libere, după ce râseseră și se lăsaseră udate de ploaie. Se uitară una la cealaltă și ochii lor spuseră: „Nu." Când ajunseră în apropierea ușii, supraveghetoarele le încadrară din reflex și mai strâns, și în felul acesta, înfrânte, intrară înăuntru. Când ajunseră de cealaltă parte a ușii, amândouă simțiră deopotrivă că acum era momentul și, ca și cum ar fi fost pregătite de-o viață pentru acest lucru, profitară de el simultan. Henson și Cleary se relaxaseră fără să vrea. Dincolo de ușa de la intrare erau două uși batante, și după ce toate patru trecură prin ele, Carla și Deborah se răsuciră dintr-o singură și aceeași mișcare, năpustindu-se înapoi prin uși-

le batante, care se închiseră la loc în fața supraveghetoarelor surprinse, apoi, din același elan, direct pe ușa din față. În timp ce alergau, auziră soneria care semnala evadarea unui pacient.

Alergară, râzând, până ce rămaseră fără suflare, vreme îndelungată, de-a lungul străzilor dosnice întunecate. Ploaia le lovea cu înverșunare și cerul era acoperit de nori grei purtați de vânt. Anterrabae cânta glorios în afara Yr-ului cântece despre frumusețile lumii pe care nu le mai oferise de un amar de ani. Deborah și Carla alergară până ce își pierdură suflul și începură să simtă junghiuri sub coaste, și atunci încetiniră, tremurând de frig și de libertate. Din depărtare se apropie o lumină. Erau farurile unei mașini.

— Au pornit după noi! spuse Carla abia răsuflând și se aruncară amândouă într-un șanț lăturalnic până ce mașina trecu. După ce luminile farurilor se pierdură în ploaie, fugarele ieșiră din șanț și porniră mai departe, râzând fiindcă fuseseră iuți și iscusite. După o vreme zăriră altă mașină.

— Alții care ne caută?

— Nu te împăuna, smintito. E totuși un drum public.

— Ar fi totuși mai bine să nu riscăm...

Și se aruncară iarăși în șanț.

Ghemuindu-se înghețată și încordată în ascunzătoarea ei, Deborah se întrebă pentru prima dată ce aveau de gând să facă. Nu aveau haine de schimb și nici bani. Nu aveau nici un plan și nici o dorință de-a face mai mult decât făceau. Încercă să-și amintească ce îi spusese Furii, că trebuie să facă ceea ce vrea cu adevărat, și se rezemă de marginea șanțului întrebându-se ce voia. Lângă ea, Carla își scutura o piatră din pantof. După ce mașina se îndepărtă, ieșiră înapoi pe drum, arătând ca niște

gemene din cauza noroiului de pe ele, și porniră mai departe.

— Va trebui să ne întoarcem la un moment dat, spuse tare Deborah.

— Sigur că da, răspunse Carla. Am oră la doctorul meu mâine. Aveam doar nevoie să fiu singură, asta-i tot, fără să fiu condusă sau luată.

Deborah zâmbi în întuneric.

— Desigur. Asta voiam și eu.

Drumul de întoarcere durã mult. O vreme cântară și râseră de felul în care alunecau în pantofii uzi. Nu fură „prinse" până când nu trecură de poarta principală și intrară pe ușa din față a clădirii care adăpostea Secțiile B-C-D. Ca represalii, pare-se, pentru că fugiseră și se întorseseră atât de liniștite, fură puse sub escortă și despărțite. Două supraveghetoare o păziră pe Deborah în timp ce se spăla. Erau din schimbul doi de noapte, ceea ce însemna că era probabil trecut de miezul nopții.

— O s-o încasezi acum, spuse una din ele cu aroganță.

— Trebuie să merg... sus?

— Te porți cum trebuie și îți iei sedativul și te duci la culcare și o să stai aici în noaptea asta, spuse supraveghetoarea. Fetelor, va trebui să stați la izolare.

După baie, Deborah și paznica ei trecură pe lângă Carla și paznica acesteia îndreptându-se spre capătul holului, unde un grup mic de camere erau păstrate pentru recluziune. Privirile lor, încă libere, se căutară peste capetele infirmierelor și își făcură reciproc cu ochiul. Mai târziu, când începu să se cufunde în somn, Deborah își zise: „S-ar putea s-o plătim scump." Își aminti însă de mireasma ploii.

Un medic nou, un doctor Ogden, era administrator al Secției B. Deborah nu îl cunoscuse și nu putea ști cum

era. Nu o mai văzuse pe Carla de când schimbaseră privirea aceea complice. Tot ce putea face era să încerce să-și amintească toate zvonurile despre evadările din trecut și să se gândească ce să spună pentru ca motivele lor să sune potrivit. La ora 11 fix în dimineața aceea, fu trimisă jos, la birourile administrației, sub pază. Supraveghetoarea bătu la ușa doctorului Ogden.

— Intră.

Deborah pătrunse în odaie și acolo, șezând la birou, era doctorul Halle. Surprinderea și încântarea pe care le simți se oglindiră din plin pe chipul ei, deoarece medicul zâmbi ușor și spuse:

— Doctorul Ogden e la pat cu gripă, așa că eu mă ocup de Secția B pentru o vreme. Faptul că sunt aici ca să mă ocup de treburile Secției B ține lucrurile laolaltă. Apoi se lăsă pe spate, frecându-și degetele mari unul de celălalt. Ce e cu toată povestea asta?

Deborah îi spuse unde fuseseră. Medicul o întrerupse de două ori ca să îi ceară amănunte și când termină, o întrebă:

— Cui i-a venit mai întâi ideea?

Deborah bâjbâi după un răspuns. Exista un cuvânt yrian care descria cum se simțiseră și prezența lui în mintea ei o făcea să îi vină greu să se concentreze ca să vorbească în engleză. În cele din urmă, se hotărî să traducă termenul însuși, sperând că el va înțelege. După ce o văzuse că se poticnește, medicul se uită la ea și zise:

— Spune-mi pur și simplu cum îți vine.

— OK...

Ezită din pricina nevoii cumplite de-a face ca lucrurile să sune cum trebuie.

— Ei bine... dacă ești stângaci și nepriceput ca mine, atunci îi venerezi pe cei ce nu sunt așa. Acolo de unde...

Acolo de unde vin eu, pe asemenea oameni îi numim *atumai*. Pentru asemenea oameni, nu există niciodată o treaptă în plus de care să se împiedice, și sfoara cu care leagă pachetele nu e niciodată cu câțiva centimetri mai scurtă decât trebuie. Când conduc, prind întotdeauna semafoarele pe verde. Suferința apare doar când zac în pat și sunt pregătiți pentru ea, iar glumele numai atunci când au chef să râdă. Ieri, am reușit să am și eu acest *atumai*, doar pentru o vreme. Și Carla, la fel. Amândouă l-am avut. Când strănuți, nu te hotărăști s-o faci, ci pur și simplu o faci; așa și noi. Nici una din noi nu a avut ideea și nici nu a fost „șefa"; am făcut-o doar.

Se gândi la modul în care săriseră amândouă înapoi prin cea de-a doua ușă și zâmbetul îi răsări din nou pe față.

— A fost amuzant? întrebă el.

— Sigur că a fost!

— E-n regulă, zise el. O să vorbesc puțin și cu Carla și vreau ca tu să aștepți afară.

Deborah ieși din birou și o zări pe Carla lângă ușă, așteptându-și rândul, păzită și ea și arătând foarte speriată. Carla îi adresă o privire întrebătoare. Deborah dădu din umeri cu gestul imperceptibil al tuturor captivilor — pacienți sau prizonieri — și al spionilor sau călugărițelor cu experiență. Ochii Carlei arătară că luase gestul ca o lovitură. Intră în birou. După o vreme ce păru îndelungată, își scoase capul afară și îi făcu semn lui Deborah.

— Intră — vrea să vorbească cu amândouă.

De data aceasta, fu rândul infirmierelor să schimbe o privire.

Deborah intră, adulmecând atmosfera. Doctorul Halle arăta foarte sever, dar Deborah răsuflă ușurată văzând că de fapt se lupta să-și stăpânească zâmbetul.

— Ați încălcat o groază din regulile spitalului... vreo opt, cred, spuse el. Foarte scandalos. Descrierile voastre despre ceea ce ați făcut se potrivesc. A fost amuzant, nu? V-ați amuzat împreună. Asta-i ceva rar pe aici. Sunt oarecum mândru de voi... Își compuse o expresie severă. Nu văd nici un motiv de-a vă pedepsi schimbând statutul privilegiilor pe care le aveți. Asta-i tot.

Deborah și Carla ieșiră, închizând ușa după ele. Doctorul Halle se răsuci în scaun ca să privească pe fereastră. Afară, pomii începuseră să înfrunzească, primăvara făcând ca ramurile să-și piardă goliciunea. Gardul viu era potopit de verde. Se gândi la cele două fete, mergând prin noaptea vijelioasă și cântând, și la o excursie pe care o făcuse el o dată, fugind de acasă.

— Copiii ăștia! exclamă el.

În tonul lui erau iritare, admirație și o fărâmă de invidie.

— Unde-i Carmen? o întrebă Carla pe Deborah. Vreau să-i spun că totul e-n regulă. Ne-a văzut plecând după-amiaza trecută și probabil că a auzit ce s-a întâmplat.

— Nu știu, n-am văzut-o.

O întrebară pe infirmieră.

— Carmen a plecat acasă ieri seară.

— Dar nu trebuia să vină tatăl ei s-o vadă?

— Ba da, răspunse infirmiera, dar cred că și-a schimbat planurile. Tot ce știu e că a plecat cu el ieri seară, în jur de șapte.

Tonul infirmierei dădea să se înțeleagă că nu e cazul să întrebe mai multe.

— Ce s-a putut întâmpla?

— Terry, ai văzut-o ieri pe Carmen?

— Mda, am văzut-o.

— Ce s-a întâmplat?

— S-a certat cu tatăl ei.

Deborah și Carla se uitară una la cealaltă, tremurând, cu perversitatea lumii și cu mândria doctorului Halle răsunându-le deopotrivă în urechi.

— Părinții mei... spuse Deborah.

Știa că văzuseră din partea ei mai mult ură decât dragoste, dar o lăsaseră să stea aici. O lăsaseră să stea în spital, deși nu dăduse nici un semn de ameliorare multă, foarte multă vreme. Nu îi ceruseră niciodată să se însănătoșească pentru a le repara prestigiul. Privi în jos și își văzu mâinile mișcându-se, închipuind din nou semne în yriană, cu pasiune, desenând cuvinte cu care să-și vorbească propriei sale minți. Carla, izolată în propria ei temniță și nevăzând nimic altceva, le transformă în cuvinte.

— Mi-au dat libertatea, la urma urmei. Ai lui Carmen nu i-au dat nici o șansă, dar ai mei...

Deborah își dădu seama că părinții ei fuseseră cei ce plătiseră pentru ca ea să poată lupta. Ar fi putut să renunțe din clipa în care ea nu reușise să le împlinească așteptările. Își ținuseră făgăduiala față de un viitor care ar fi putut să nu le înalțe niciodată osanale.

— Carla... dacă nu mi-ar fi așa de frică de lucrul ăsta, aș fi atât de recunoscătoare!

27

Palidă ca o moartă, cu mâinile înghețate, într-o rochie imprimată cu flori de liliac care se potrivea prost tigresei suple care o purta, Helene se mută în Secția B. Zâmbetul ei „normal" părea tensionat, gata să explodeze. Când Deborah și Carla îi spuseră că se bucurau să o vadă, ea le răspunse că erau niște ipocrite și mincinoase, și adevăratul ei zâmbet se insinuă din spatele celui afișat, astfel încât își dădură seama că Helene se afla înăuntrul trupului ei și fură fericite pentru ea.

După ce i se aduse la cunoștință ce avea voie să facă și ce nu, fu condusă de supraveghetoare la atelierul meșteșugăresc. Deborah o însoți și ea, fiindcă își amintea că acesta era ca un lan de grâu și că vânătorul de acolo avea o pușcă foarte vioaie. Cu trecutul violent al lui Helene, despre care legendele circulau încă din plin, pușca avea să devină un tun în toată regula.

Carla plecă devreme, fiindcă avea oră la medicul ei, și nu o mai văzură până înainte de cină, când intră liniștită în holul unde Deborah și Helene stăteau cu blocul de desen și cu bigudiuri în cap și veni spre ele.

— Deb... e vorba de Carmen.